

Τίτλος:
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
(Ο.Χ.Ε.)**

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ

Στοιχεία Αναδόχου:

**ΑΝΚΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Α.Ε.
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

24/07/2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ.....	7
1.1. Κανονιστικές Διατάξεις και Εθνικό Πλαίσιο.....	7
1.2. Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ.....	7
1.3. Χωρικά Εργαλεία.....	8
2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	10
2.1. Η Περιοχή Παρέμβασης.....	10
2.1.1. Τι είναι και πώς ορίζεται ένα Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ. Μια από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) διαδικασία.....	10
2.1.2. Χωροθέτηση του Γεωπάρκου – Διοικητικά Όρια και Γεωγραφική Θέση.....	12
2.1.3. Σύστημα Διοίκησης του Γεωπάρκου.....	16
2.1.4. Ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Δίκτυο των Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO.....	19
2.1.5. Γεωλογικά χαρακτηριστικά της περιοχής – περιγραφή των γεωτόπων.....	21
2.1.6. Η συνεργασία του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης με τον ΟΦΥΠΕΚΑ.....	28
2.1.7. Λοιπά χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος.....	30
2.1.8. Συμπεράσματα – Προοπτικές.....	49
2.2. Δημογραφία - Κοινωνικά χαρακτηριστικά.....	50
2.2.1. Μόνιμος πληθυσμός, διαχρονική μεταβολή, δημογραφικοί δείκτες.....	50
2.2.2. Ηλικιακή διάρθρωση, επίπεδο εκπαίδευσης.....	56
2.2.3. Συμπεράσματα – Προοπτικές.....	56
2.3. Οικονομικά χαρακτηριστικά – απασχόληση.....	57
2.3.1. Ενεργός πληθυσμός, απασχόληση, ανεργία.....	57
2.3.2. Ανάλυση τομέων οικονομικής δραστηριότητας (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής).....	64
2.3.3. Συμπεράσματα – Προοπτικές.....	84

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

2.4. Χωροταξική – πολεοδομική οργάνωση.....	90
2.4.1. Χρήσεις γης.....	90
2.4.2. Οικιστικό απόθεμα - Παραδοσιακοί οικισμοί.....	92
2.4.3. Χωρική ανάπτυξη της περιοχής.....	93
2.4.4. Συμπεράσματα - Προοπτικές.....	96
2.5. Τεχνικές και Κοινωνικές Υποδομές.....	101
2.5.1. Μεταφορές - προσβασιμότητα στην περιοχή και στα σημεία των γεωτόπων.....	101
2.5.2. Υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης, διαχείρισης απορριμμάτων, ενέργειας και τηλεπικοινωνιών.....	105
2.5.3. Χαρακτηριστικά Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ).....	120
2.5.4. Υποδομές και δομές Υγείας – Πρόνοιας, Εκπαίδευσης και Αθλητισμού.....	122
2.5.5. Συμπεράσματα - Προοπτικές.....	136
2.6. Ιστορία - Πολιτισμός - Τουρισμός.....	138
2.6.1. Ιστορικοί και πολιτιστικοί πόροι και υποδομές της περιοχής.....	138
2.6.2. Πολιτιστική κληρονομιά - παραδοσιακά επαγγέλματα - εκδηλώσεις - σύλλογοι.....	149
2.6.3. Τουριστικές δραστηριότητες και υποδομές.....	158
2.6.4. Συμπεράσματα – Προοπτικές.....	169
3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ... 	171
4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ.....	175
4.1. Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης - SWOT Ανάλυση.....	175
4.2. Αναπτυξιακές Ανάγκες και Προτεραιότητες, Όραμα, Στρατηγικοί και Ειδικοί Στόχοι	184
5. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟ ΣΤΟΧΟ.....	186
5.1. Περιγραφή των δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	186
5.2. Δείκτες εκροών και αποτελέσματος.....	199
5.3. Προσδιορισμός των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.....	204
5.4. Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα Δράσεων με άλλα προγράμματα.....	204
6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ.....	206

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

6.1. Συγκεντρωτική και αναλυτική παρουσίαση του χρηματοδοτικού σχεδίου - Συνέργια με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα.....	206
6.2. Ετήσια Κατανομή σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων.....	212
7. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	216
7.1. Σύστημα Εφαρμογής της ΟΧΕ.....	216
7.1.1. Διακυβέρνηση των στρατηγικών σε Περιφερειακό επίπεδο και χωρικό φορέα.....	216
7.1.2. Εμπλεκόμενοι φορείς και αρμοδιότητες.....	220
7.2. Απαιτούμενες Προϋποθέσεις για την Αποτελεσματική Υλοποίηση των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	223
7.3. Μέτρα και Ενέργειες για τη Βελτίωση και την Ενίσχυση της Διαχειριστικής Ικανότητας των Εμπλεκόμενων Φορέων.....	223
8. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	225
8.1. Διαδικασία Διαβούλευσης - Φορείς Διαβούλευσης.....	225
8.2. Αποτελέσματα Διαβούλευσης.....	225
9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	226
9.1. Συνοπτικά Δελτία Δράσεων.....	226
9.2. Προτάσεις διαβούλευσης.....	226
9.3. Κριτήρια επιλογής έργων.....	226
9.4. Κατάλογοι Πινάκων και Σχημάτων.....	227
9.5. Χάρτες αποτύπωσης των φυσικών - γεωγραφικών χαρακτηριστικών και αναπτυξιακών μεγεθών.....	260
9.6. Συνοπτική Παρουσίαση της Δομής του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	264
10. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ.....	272

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2-1 : Οι Δημοτικές Κοινότητες και οι Οικισμοί του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης και η έκταση που καταλαμβάνουν.....	12
Πίνακας 2-2 : Νομοί της Ελλάδος ανά κλιματική ζώνη.....	30
Πίνακας 2-3 : Μέσο μηνιαίο ύψος υετού και μέσος μηνιαίος αριθμός ημερών υετού.....	32
Πίνακας 2-4 : Διεύθυνση και ένταση ανέμου στον σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης.....	33
Πίνακας 2-5 : Εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού (2011 - 2021) ανά Δημοτική Κοινότητα στην περιοχή του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	50
Πίνακας 2-6 : Αποτελέσματα Μόνιμου Πληθυσμού κατά Δήμο και φύλο στις ΠΕ Κοζάνης και Γρεβενών (17.3.2023).....	52
Πίνακας 2-7 : Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2011-2021).....	54
Πίνακας 2-8 : Εξέλιξη του πληθυσμού των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2011-2021).....	55
Πίνακας 2-9 : Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2015 και 2021).....	57
Πίνακας 2-10 : Διαχρονική εξέλιξη του εργατικού δυναμικού, της απασχόλησης και της ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.....	58
Πίνακας 2-11 : Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2015, 2019,2021).....	61
Πίνακας 2-12 : Άνεργοι κατά ομάδες ηλικιών στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (Μάιος 2023)	61
Πίνακας 2-13 : Άνεργοι κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (Μάιος 2023).....	62
Πίνακας 2-14 : ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα (2014-2019 σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές).....	63
Πίνακας 2-15 : Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €, 2014-2019).....	63
Πίνακας 2-16 : Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση, με διάκριση σε μεικτές, αμιγώς γεωργικές και κτηνοτροφικές στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στην Π.Ε. Γρεβενών (2016).....	64
Πίνακας 2-17 : Προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ της Π.Ε. Γρεβενών.....	66
Πίνακας 2-18 : Χρήσεις γης εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	89
Πίνακας 2-19 : Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα (2020).....	167
Πίνακας 2-20 : Ενοικιαζόμενα δωμάτια Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019).....	167
Πίνακας 2-21 : Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα (2018).....	168
Πίνακας 9-1 : Μονάδες επεξεργασίας αιγοπρόβειου γάλακτος στην Π.Ε. Γρεβενών.....	295
Πίνακας 9-2 : Μονάδες εκτροφής γουνοφόρων ζώων στην ΠΕ Γρεβενών (2015).....	295

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 9-3 : Μονάδες εκτροφής γουνοφόρων ζώων στην ΠΕ Κοζάνης (2015).....	296
Πίνακας 9-4 : Κωδικοποίηση χρήσεων γης (Corine Land Cover 2018).....	297
Πίνακας 9-5 : Δρομολόγια σύνδεσης της πόλης των Γρεβενών με οικισμούς της περιοχής αναφοράς.....	299

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 2-1 : Όρια Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	15
Χάρτης 2-2 : Οι γεωλογικοί σχηματισμοί του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	23
Χάρτης 2-3 : Οι γεωδιαδρομές - γεωτουριστικές θεματικές περιοχές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	26
Χάρτης 2-4 : Κλιματικές ζώνες ελληνικής επικράτειας.....	31
Χάρτης 2-5 : Θέσεις Υφιστάμενων Σταθμών Περιβαλλοντικής Παρακολούθησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.....	44
Χάρτης 2-6 : Θέση λατομείου Τρανοβάλτου (ευρύτερη περιοχή 20ετίας 1565 στρ).....	75
Χάρτης 2-7 : Γενική άποψη του λατομείου Τρανοβάλτου όπου φαίνεται η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί από την πολυετή εκμετάλλευση.....	77
Χάρτης 2-8 : Τύποι βλάστησης εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	90
Χάρτης 9-1 : Όρια Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	334
Χάρτης 9-2 : Οι γεωλογικοί σχηματισμοί του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	335
Χάρτης 9-3 : Οι γεωδιαδρομές - γεωτουριστικές θεματικές περιοχές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	336
Χάρτης 9-4 : Τύποι βλάστησης εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	337

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2-1 : Οργανόγραμμα ANKO - Συντονιστή Φορέα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.....	17
Διάγραμμα 2-2 : Μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες του Μετεωρολογικού Σταθμού Σταθμού Κοζάνης.....	32
Διάγραμμα 2-3 : Μέσα μηνιαία ύψη υετού του σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης.....	33
Διάγραμμα 2-4 : Μέση ταχύτητα ανέμου (Kt) στον σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης.....	34
Διάγραμμα 2-5 Ετήσιες συχνότητες ανέμου (%) στον σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης	34
Διάγραμμα 2-6 : Εξέλιξη εργατικού δυναμικού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2010-2020)....	59
Διάγραμμα 2-7 : Εξέλιξη δείκτη οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2010-2020).....	59
Διάγραμμα 2-8 : Αριθμός γουνοφόρων ζώων στην ΠΕ Κοζάνης (2011-2019).....	74
Διάγραμμα 2-9 : Κατανομή της ενεργειακής αποδοτικότητας ανά Ενεργειακή Κατηγορία στην ΠΕ Κοζάνης (2011-2023).....	115
Διάγραμμα 2-10 : Κατανομή της ενεργειακής αποδοτικότητας ανά Ενεργειακή Κατηγορία στην ΠΕ Γρεβενών (2011-2023).....	116

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Το κείμενο «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ» (Αριθ. Πρωτ. : 124143 / 21-12-2022, Εθνική Αρχή Συντονισμού, Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Εφαρμογής ΕΣΠΑ, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής Σχεδιασμού & Αξιολόγησης) προσδιορίζει το Πλαίσιο Σχεδιασμού της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης. Ειδικότερα το σχετικό Κανονιστικό Πλαίσιο συνοψίζεται στα ακόλουθα:

1.1. Κανονιστικές Διατάξεις και Εθνικό Πλαίσιο

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη μέσω των χωρικών Εργαλείων ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ στηρίζεται στις κάτωθι κανονιστικές και εθνικές προβλέψεις για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027:

- Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/22 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων
- Άρθρα 3, 9, 10 και 11 Κανονισμού 1058/22 για το ΕΤΠΑ/ΤΣ
- Προοίμιο (23) Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+
- Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+
- ΕΣΠΑ 2021-2027
- Άρθρα 25-28 του Ν. 4914/22 για τη Διαχείριση του ΕΣΠΑ

1.2. Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ

Κατά τον σχεδιασμό είναι πρωταρχικής σημασίας να ληφθεί υπόψη το Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ :

- ✓ Εγχειρίδιο για τις Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης
(<https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=1354>)
- ✓ Εγχειρίδιο για τις Στρατηγικές Χωρικής και Τοπικής Ανάπτυξης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

(<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130788>)

- ✓ Νέα Χάρτα της Λειψίας
(<https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/library/new-leipzig-charter-and-implementing-document>)
- ✓ Εδαφική Ατζέντα 2030 (<https://territorialagenda.eu/el/>)
- ✓ Οι Αρχές για την Αστική Ανάπτυξη του ΟΟΣΑ (<https://www.oecd.org/cfe/urbanprinciples.htm>)
- ✓ Αστική Ατζέντα για την ΕΕ
(<https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda-eu/what-urban-agenda-eu.html>)
- ✓ Διακήρυξη του Cork 2.0- Καλύτερη ζωή στις Αγροτικές περιοχές 2016
(https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_en.pdf)
- ✓ Τεχνική Οδηγία (Fiche) 8
(<https://2021-2027.espa.gr/elibrary/Fiche%208%20integrated%20territorial%20development.pdf>)

1.3. Χωρικά Εργαλεία

Σύμφωνα με το Άρθρο 28 του κανονισμού 1060/22 Κανονισμός Κοινών Διατάξεων και το Ν. 4914/22, η ολοκληρωμένη χωρική επένδυση θα πραγματοποιηθεί μέσω ολοκληρωμένων τοπικών χωρικών στρατηγικών αξιοποιώντας τα παρακάτω εργαλεία:

- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ)
- Τοπική Ανάπτυξη μέσω Πρωτοβουλιών των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)
- Άλλο Εθνικό Εργαλείο

Οι ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ είναι τα εργαλεία που δύναται να χρησιμοποιηθούν όπως περιγράφονται στο ΕΣΠΑ 2021-2027.

Για όλα τα χωρικά εργαλεία οι βασικές προϋποθέσεις είναι:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ◆ Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής στο κατάλληλο υπο-περιφερειακό επίπεδο με ευθύνη των αρμόδιων χωρικών αρχών
- ◆ Η εταιρική σχέση κατά το σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση της στρατηγικής
- ◆ Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τη συνεργασία και διαβούλευση κατά τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής και ειδικότερα της συνεργασίας των Περιφερειακών αρχών με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης Α βαθμού.

Η Εγκύκλιος με Αριθμ. Πρωτ. 124143 / 21-12-2022 της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής Σχεδιασμού και Αξιολόγησης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων θέτει «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ».

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

2.1. Η Περιοχή Παρέμβασης

2.1.1. Τι είναι και πώς ορίζεται ένα Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ. Μια από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) διαδικασία

Η ΟΥΝΕΣΚΟ, στο πλαίσιο του **International Geoscience and Geoparks Programme**, έχει προσδιορίσει “τι είναι ένα Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ”, (<https://www.unesco.org/en/iggp/geoparks/about>), καθορίζοντας παράλληλα και το πλαίσιο λειτουργίας τους.

Τα Παγκόσμια Γεωπάρκα ΟΥΝΕΣΚΟ είναι μοναδιαίες και ενιαίες γεωγραφικές περιοχές όπου θέσεις (τόποι) και τοπία διεθνούς γεωλογικής σημαντικότητας διοικούνται και διαχειρίζονται με ολιστική προσέγγιση αναφορικά με την προστασία, την εκπαίδευση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ένα Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ αξιοποιεί τη γεωλογική του κληρονομιά (γεωκληρονομιά) σε συνδιασμό με το σύνολο της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής του, ώστε να ενδυναμώσει την ευαισθητοποίηση και κατανόηση κρίσιμων ζητημάτων που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες, όπως η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και διαθεσίμων, μετριάζοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και μειώνοντας τους φυσικούς κινδύνους.

Η ενδυνάμωση της ευαισθητοποίησης για τη σημασία της γεωκληρονομιάς αναφορικά με την κοινωνία ιστορικά αλλά και σήμερα, δίνει στους ανθρώπους που ζουν εντός ενός Παγκόσμιου Γεωπάρκου ΟΥΝΕΣΚΟ αίσθημα υπερηφάνειας για την περιοχή τους και ισχυροποιεί τους δεσμούς ταύτισής τους με αυτή.

Η δημιουργία καινοτόμων τοπικών επιχειρήσεων, νέων θέσεων εργασίας καθώς και υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικών προγραμμάτων παρακινούνται καθώς νέες πηγές εσόδων δημιουργούνται μέσω του γεω-τουρισμού, παράλληλα με την προστασία των γεωλογικών διαθεσίμων.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Τα Παγκόσμια Γεωπάρκα ΟΥΝΕΣΚΟ ενδυναμώνουν τις τοπικές κοινότητες δίνοντάς τους την ευκαιρία να αναπτύξουν συνεκτικές συνεργασίες μέσα από τον κοινό στόχο της προώθησης της σημαντικότητας της γεωλογικής εξέλιξης, των γεωλογικών χαρακτηριστικών, των χρονικών περιόδων και των ιστορικών εξελίξεων που συνδέονται με τη γεωλογία. Διαμορφώνονται και λειτουργούν μέσα από μια από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) διαδικασία όπου συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς και εταίροι (stakeholders) της περιοχής (π.χ. κάτοικοι, ιδιοκτήτες γης, κοινωνικές ομάδες, τουριστικοί πάροχοι, τοπικοί οργανισμοί).

Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει την συμμετοχή - αφοσίωση των τοπικών κοινωνιών, την ύπαρξη ενός ισχυρού τοπικού Συμφώνου Συνεργασίας με μακροπρόθεσμη δημόσια και πολιτική υποστήριξη φορέων, καθώς και την ανάπτυξη και υλοποίηση μιας ευρείας στρατηγικής που θα ανταποκρίνεται σε όλους τους στόχους της περιοχής, αναδεικνύοντας και προστατεύοντας την γεωκληρονομιά της.

Παράλληλα, η ύπαρξη των Παγκόσμιων Γεωπάρκων ΟΥΝΕΣΚΟ περνά μέσα από την εξερεύνηση, την ανάπτυξη και τη διασύνδεση της γεωκληρονομιάς με όλα τα στοιχεία της φυσικής, πολιτιστικής και άυλης κληρονομιάς. Πρόκειται ουσιαστικά για μια διαδικασία επανασύνδεσης του ανθρώπου με τον πλανήτη Γη και τα 4,6 δις χρόνια ιστορίας που έχουν διαμορφώσει τη ζωή και τις κοινωνίες.

Τέλος η ΟΥΝΕΣΚΟ έχει καθορίσει τις σχετικές επιχειρησιακές κατευθύνσεις και τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν τη λειτουργία ενός Γεωπάρκου και που αφορούν:

- ✓ Τη γεωλογική κληρονομιά διεθνούς αξίας (*Geological heritage of international value*)
- ✓ Τη διοίκηση (*management*)
- ✓ Την ορατότητα (*visibility*)
- ✓ Τη δικτύωση (*networking*)

Τα ανωτέρω στοιχεία αποτελούν τη βάση αξιολόγησης για την ένταξη ενός Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο, **βασικοί στόχοι του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης** είναι:

- Η προστασία της γεωκληρονομιάς της περιοχής.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- Η συμμετοχή στην επιστημονική έρευνα της γης, μέσα από εθνικές και διεθνείς συνεργασίες.
- Η προώθηση της εκπαίδευσης και της γνώσης για όλες τις ηλικίες.
- Η διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας, του πολιτισμού και της γεωμορφολογικής ιστορίας της περιοχής.
- Η βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.

Επιπρόσθετα υποστηρίζονται:

- η ανάδειξη και υποστήριξη οικιστικών κέντρων που θα διασυνδέονται και θα εξυπηρετούν την ευρύτερη περιοχή ενδιαφέροντος και τη στρατηγική του Γεωπάρκου,
- η ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου, με ευκρινή χαρακτηρισμό/διαχωρισμό, όσων επιχειρούν και παράγουν στα όριά του και
- η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

2.1.2. Χωροθέτηση του Γεωπάρκου – Διοικητικά Όρια και Γεωγραφική Θέση

Στην ευρύτερη περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων Γρεβενών – Κοζάνης υπάρχουν γεωλογικοί σχηματισμοί και σπάνιοι γεώτοποι παγκόσμιας σημασίας που χρήζουν προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης.

Μέσα σε αυτό, το αξιόλογο γεωλογικό και περιβαλλοντικό απόθεμα, είναι ενταγμένοι οικισμοί και αναπτύσσονται παραγωγικές δραστηριότητες που, στην ιστορική διαδρομή, είναι εναρμονισμένες με το χώρο και το φυσικό περιβάλλον.

Τα όρια του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης έχουν καθοριστεί σύμφωνα με τα διαθέσιμα γεωλογικά δεδομένα με επιστημονική τεκμηρίωση λαμβάνοντας υπόψη τις προδιαγραφές για την ένταξη του στο παγκόσμιο δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO. Για πρακτικούς αλλά και ουσιαστικούς λόγους αξιοπιστίας των στοιχείων, η οριοθέτηση συμπίπτει με το επίπεδο καθορισμού των διοικητικών ορίων των Δημοτικών Κοινοτήτων που βρίσκονται εντός του Γεωπάρκου και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι παρακάτω οικισμοί:

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

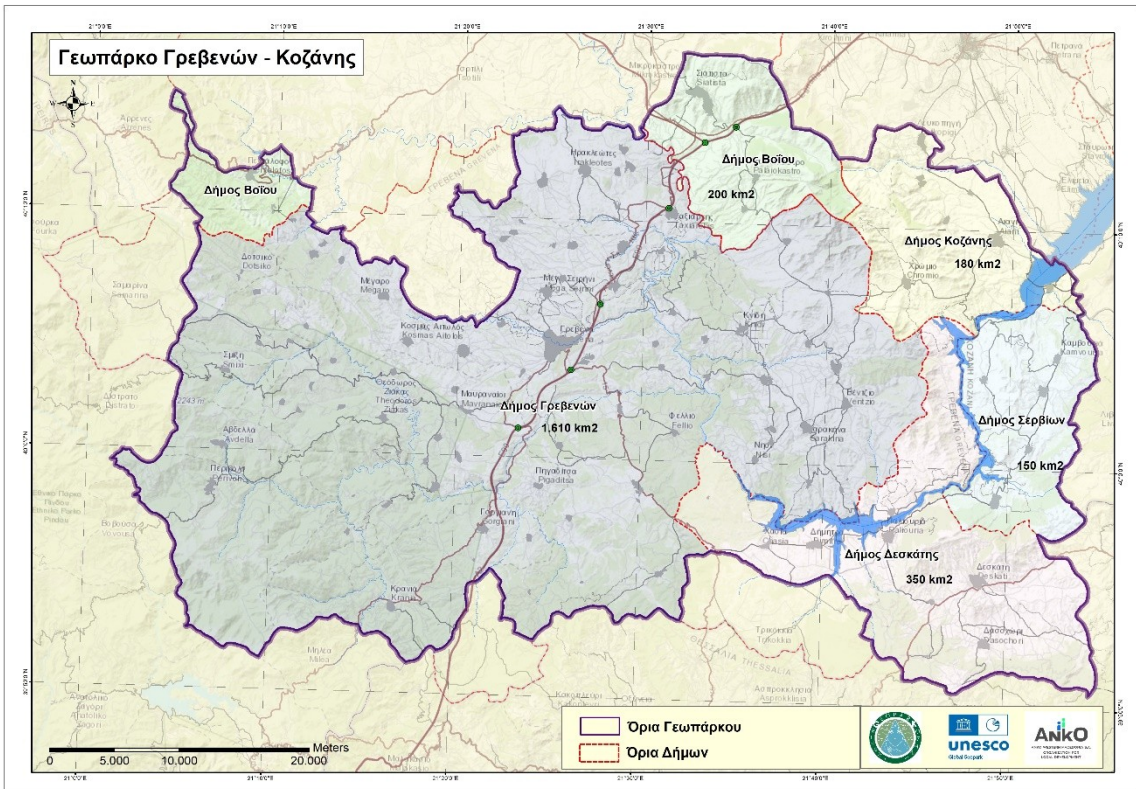
	Λόχμη	
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΒΑΤΟΛΑΚΚΟΥ / Βατόλακκος	8,951
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΕΛΑΤΟΥ / Έλατος, Κάστρο	23,305
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ / Ελεύθερο, Ελεύθερο προσφύγων	11,177
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΑΛΟΧΙΟΥ / Καλόχι, Αγάπη, Μεσόλακκος	37,062
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΥΡΑΚΑΛΗΣ / Κυρακαλή	9,277
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΕΙΡΗΝΙΟΥ / Μέγα Σειρήνιο, Μικρό Σειρήνιο	18,804
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΜΥΡΣΙΝΗΣ / Μυρσίνα	25,494
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΦΕΛΛΙΟΥ / Φελλί, Ελευθεροχώρι	57,857
ΔΟΤΣΙΚΟΥ	ΔΟΤΣΙΚΟΥ / Δοτσικό	30,265
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ / Άγιος Γεώργιος	23,129
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΚΙΒΩΤΟΥ / Κιβωτός	25,281
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ / Κοκκινιά, Νέα Τραπεζούντα	16,280
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΜΗΛΕΑΣ / Μηλιά	10,077
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΠΟΛΥΔΕΝΔΡΟΥ / Πολύδενδρο	10,703
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ / Ταξιάρχης	22,830
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΑΛΑΤΟΠΕΤΡΑΣ / Αλατόπετρα	8,272
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΑΝΑΒΡΥΤΩΝ / Αναβρυτά	11,104
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΖΙΑΚΑ / Ζιάκας, Περιβολάκι	29,711
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΚΟΣΜΑΤΙΟΥ / Κοσμάτι	15,648
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΛΑΒΔΑ / Λάβδα	10,671
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΜΑΥΡΑΝΑΙΩΝ / Μαυραναίοι, Μαυρονόρος, Σταυρός	37,934
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΜΟΝΑΧΙΤΙΟΥ / Μοναχίτι	41,681
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ / Πανόραμα	7,023
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΟΛΥΝΕΡΙΟΥ / Πολυνέρι	10,321

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	ΕΛΑΤΗΣ / Ελάτη	39,982
ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	ΜΙΚΡΟΒΑΛΤΟΥ / Μικρόβαλτο, Μονή Στανού	30,308
ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	ΤΡΑΝΟΒΑΛΤΟΥ / Τρανόβαλτο, Λαζαράδες, Φρούριο	79,245
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ		2.486

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Διοικητική διαίρεση της χώρας, 31/12/2020)

Χάρτης 2- 1 : Όρια Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ANKO

2.1.3. Σύστημα Διοίκησης του Γεωπάρκου

Συντονιστής Φορέας (ΣΦ) Διοίκησης και Λειτουργίας του ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ είναι η ΑΝΚΟ με αντίστοιχο όργανο λήψης απόφασης το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας. Τονίζεται ότι ο ανωτέρω ρόλος συμφωνήθηκε από τους τοπικούς φορείς στο πλαίσιο της αίτησης ένταξης στο Παγκόσμιο Δίκτυο της ΟΥΝΕΣΚΟ το 2017 και αποτέλεσε στοιχείο της

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

αξιολόγησης που διεξήχθη, όπου βαθμολογήθηκε με τον υψηλότερο δυνατό προβλεπόμενο βαθμό.

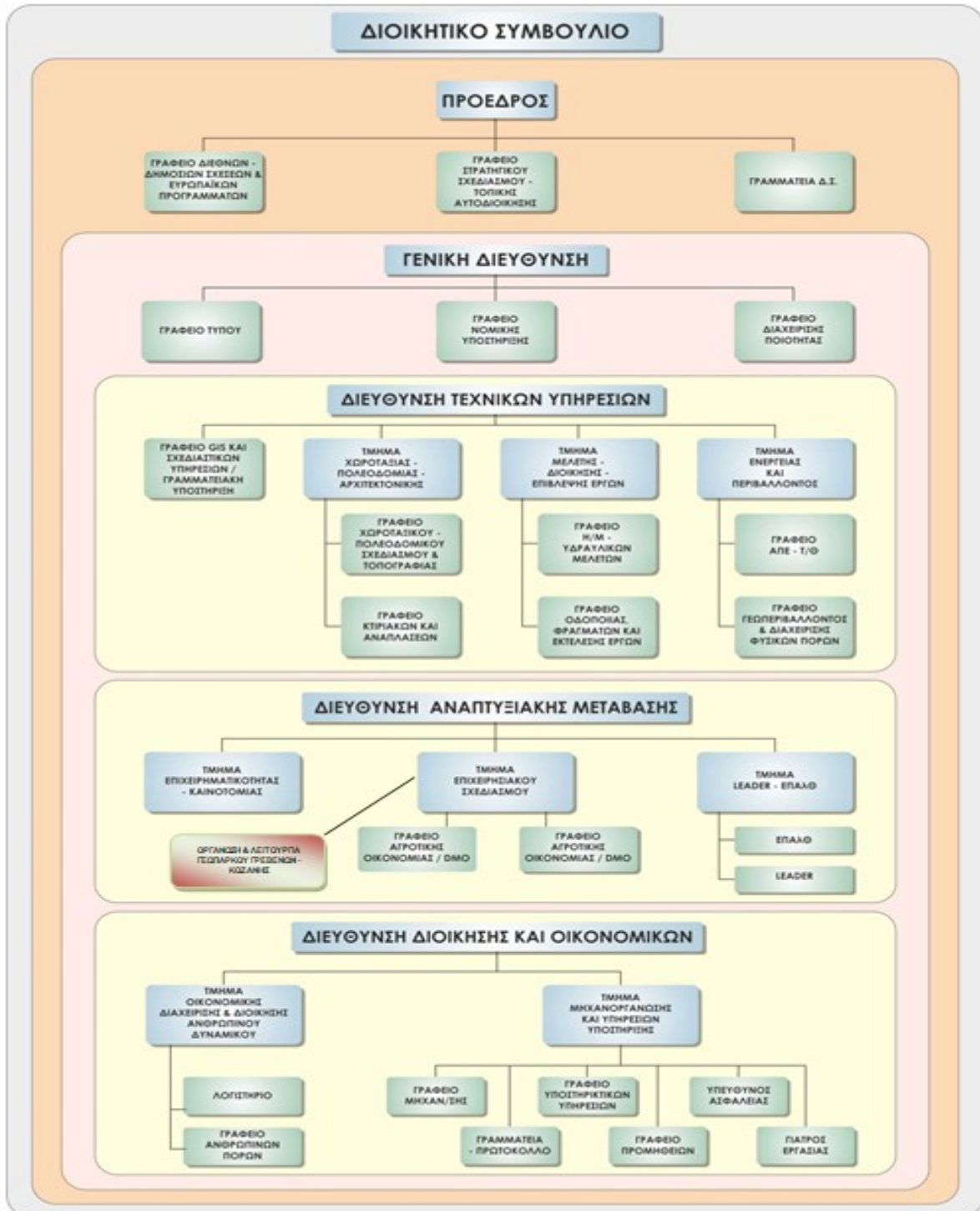
Ο ρόλος της ANKO είναι εποπτικός-συντονιστικός για τη διαχρονική οργάνωση και λειτουργία του Γεωπάρκου, κυρίως προετοιμάζοντας και εποπτεύοντας το Πρόγραμμα Δράσης και καταθέτοντας προτάσεις υλοποίησης δράσεων για την ένταξή τους σε χρηματοδοτικά προγράμματα τα οποία εντάσσονται στη λογική λειτουργίας του Γεωπάρκου.

Η ANKO είναι πιστοποιημένη στο Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας, EN ISO 9001:2015 και εφαρμόζει Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα το οποίο απαρτίζεται από ένα σύνολο επιμέρους εφαρμογών που αφορούν τόσο στη Διοίκηση όσο και στην Παραγωγή.

Στο πλαίσιο της οργανωτικής της συγκρότησης, η ANKO εντάσσει το αντικείμενο της Διοίκησης και Λειτουργίας του ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ στη Διεύθυνση Αναπτυξιακής Μετάβασης και συγκεκριμένα στο Τμήμα Επιχειρησιακού Σχεδιασμού. Η διοίκηση και λειτουργία του Γεωπάρκου εντάσσεται στο γενικότερο Οργανόγραμμα της Εταιρείας που αποτυπώνεται στο ακόλουθο Διάγραμμα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Διάγραμμα 2-1 : Οργανόγραμμα ΑΝΚΟ - Συντονιστή Φορέα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ANKO

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Επιστημονικός Σύμβουλος του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης σε ζητήματα γεωλογίας, γεωκληρονομιάς και εκπαίδευσης είναι η ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας» και η οποία είναι σε στενή συνεργασία με τον Συντονιστή φορέα.

Για τον καλύτερο συντονισμό των δράσεων που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία του ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ συντάχθηκε το 2017 Σύμφωνο Συνεργασίας, το οποίο θα επικαιροποιηθεί μεταξύ των ακόλουθων Φορέων:

1. ANKO Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.,
2. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας,
3. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας,
4. Δήμος Γρεβενών,
5. Δήμος Δεσκάτης,
6. Δήμος Σερβίων,
7. Δήμος Βοίου,
8. Δήμος Κοζάνης,
9. Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου,
10. ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας»

με Συντονιστή Φορέα (ΣΦ) την ANKO.

Οι ανωτέρω αποτελούν το σύνολο των Φορέων με διοικητική αρμοδιότητα στο σύνολο της έκτασης του Γεωπάρκου, έχοντας κατά συνέπεια την αρμοδιότητα για τη λήψη και την υλοποίηση αποφάσεων και παρεμβάσεων, καθώς και για τη χρηματοδότηση αυτών με ίδιους πόρους ή μέσω χρηματοδοτικών μέσων και εργαλείων.

2.1.4. Ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Δίκτυο των Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO

Η ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης στο Παγκόσμιο δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO αποτελεί σταθμό για την περαιτέρω ανάπτυξή του σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, ενισχύοντας την αναγνωρισιμότητά του, αλλά και «επιβάλλοντας» την οργάνωσή του, προκειμένου να αναδειχθεί ως ένας σημαντικός αναπτυξιακός πόρος για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Το Γεωπάρκο Γρεβενών-Κοζάνης εντάχθηκε στο Παγκόσμιο Δίκτυο της ΟΥΝΕΣΚΟ στις 21

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Απριλίου 2021 για 4 έτη. Σύμφωνα με τους κανόνες λειτουργίας του Δικτύου προβλέπεται η επαναξιολόγησή εντός τεσσάρων ετών (2025) προκειμένου να παραμείνει στο δίκτυο αφού θα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του προς την UNESCO.

Ουσιαστικά, μετά από 3 χρόνια από την απόφαση ένταξης, δηλαδή τον Απρίλιο του 2024, θα πρέπει το Γεωπάρκο Γρεβενών Κοζάνης να υποβάλλει έκθεση αναφοράς συνοδευόμενη από σχετικό υλικό τεκμηρίωσης που να αφορά τις παρακάτω παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στην επιστολή της ΟΥΝΕΣΚΟ (21/4/2021) στην οποία αναφέρεται η εγκριτική απόφαση.

Ειδικότερα, το Γεωπάρκο Γρεβενών Κοζάνης καλείται να εκπληρώσει τις εξής 3 συστάσεις (recommendations):

1. Βελτίωση της ορατότητας (visibility) - αναγνωρισιμότητας εντός της περιοχής του Γεωπάρκου και ανάπτυξη επικοινωνιακών εργαλείων (αναβάθμιση του website, συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα, δράσεις ενημέρωσης κ.λπ).
2. Ενθάρρυνση και περαιτέρω δουλειά για την αξιοποίηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (σε πεδίο πέραν της γεωκληρονομιάς) ώστε να παραχθεί η καταγραφή της και να δημιουργηθούν συνδέσεις και συνέργειες με τα διαθέσιμα της περιοχής.
3. Δημιουργία συνεργασιών του Γεωπάρκου με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία μέσα από επίσημα σύμφωνα συνεργασίας.

Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο των ανωτέρω απαιτούνται τα ακόλουθα:

- Βελτίωση της αναγνωρισιμότητάς του στην περιοχή και ανάπτυξη επικοινωνιακών εργαλείων, με αναβάθμιση της ιστοσελίδας του (www.geoparkgrevenakozani.com), η οποία θα πρέπει να είναι δίγλωσση (Ελληνικά – Αγγλικά). Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται η ενσωμάτωση του logo του Παγκόσμιου Δικτύου Γεωπάρκων της UNESCO σε όλο το πληροφοριακό υλικό (πινακίδες, έντυπα, φυλλάδια, ιστοσελίδα, κ.λπ.).
- Ισχυροποίηση της παρουσίας του σε τουριστικά γραφεία, μουσεία, τουριστικά κέντρα των δήμων και άλλων φορέων και οργανισμών. Η παρουσία του Γεωπάρκου θα πρέπει να περιλαμβάνει την ένδειξη ότι αποτελεί μέλος του Παγκοσμίου Δικτύου Γεωπάρκων της UNESCO (logo, QR code).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- Διασύνδεση των δράσεών του με την αξιοποίηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής που περιλαμβάνει τοπικές παραδόσεις (μουσικές, χορούς, μύθους και θρύλους, διατροφικές συνήθειες και γαστρονομία, λαϊκή τέχνη και καθημερινότητα). Η διασύνδεση αυτή θα συμβάλλει στην ενίσχυση της προβολής της τοπικής ταυτότητας, θα ενσωματώσει τις κοινότητες του Γεωπάρκου κάνοντάς τις κοινωνούς της προσπάθειας ανάδειξης και θα αποτελέσει την βάση για το «Κοινόν του Γεωπάρκου».
- Δημιουργία μιας επίσημης συμφωνίας του Γεωπάρκου με τις τοπικές κοινότητες και φορείς, καθώς και της μεθοδολογίας και των κριτηρίων ένταξης νέων μελών στη συμφωνία.

2.1.5. Γεωλογικά χαρακτηριστικά της περιοχής - περιγραφή των γεωτόπων

2.1.5.1. Βασική γεωλογική χρονολόγηση και μορφολογική αναγνώριση

Το γεωλογικό υπόβαθρο του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης χαρακτηρίζεται από τα παλαιότερα πετρώματα της Ελλάδος, από πετρώματα που δημιουργήθηκαν κατά την εξάπλωση του ωκεανού της Τηθύος και τον σχηματισμό των ηπείρων Ευρώπης και Αφρικής, από ιζήματα βαθιάς θάλασσας και ηπειρωτικών περιθωρίων. Επίσης, σε μεγάλη έκταση εντοπίζονται οι πρόσφατοι γεωλογικοί σχηματισμοί που δημιουργήθηκαν στις ιζηματογενείς λεκάνες, κυρίως από τη δράση της τεκτονικής και της διάβρωσης των ορεινών όγκων που ανυψώθηκαν κατά τη σύγκρουση των τεκτονικών πλακών. Χαρακτηριστική είναι η ύπαρξη σημαντικών παλαιοντολογικών ευρημάτων, προσδιορίζοντας το παλαιοπεριβάλλον της ευρύτερης περιοχής.

Τα πετρώματα του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης μαρτυρούν τη συγκρότηση και διάσπαση της αρχαίας ηπείρου της Παγγαίας. Χρονολόγηση που πραγματοποιήθηκε σε γρανοδιορίτη στην περιοχή της Δεσκάτης Γρεβενών προσδιορίζει ηλικία ~960 εκατομμύρια χρόνια. Τα αρχικά φαινόμενα της ρήξης της Παγγαίας σηματοδοτούν τη γέννηση της Ευρωπαϊκής και Αφρικανικής ηπείρου. Τα ιζημάτα πλήρωσης της νεοσχηματισθείσας ρηξιγενούς λεκάνης είναι από τα πρώτα που σχηματίζονται στη θαλάσσια οδό της Τηθύος. Η εντυπωσιακή πολύχρωμη εμφάνιση των ιζημάτων αυτών, ξεδιπλώνεται στο πρანές του δρόμου στην περιοχή της Παλιουριάς Δεσκάτης, εξιστορώντας τα αρχικά στάδια της δημιουργίας του ωκεανού της Τηθύος.

Ο ωκεανός της Τηθύος αντιπροσωπεύεται από τα οφιολιθικά πετρώματα του Βούρινου και της Πίνδου. Οι οφιόλιθοι του Βούρινου διατηρούν μία πλήρη ωκεάνια λιθόσφαιρα, φιλοξενώντας γεώτοπους όπου έγινε ο πρώτος συσχετισμός των οφιολιθικών πετρωμάτων με τον σχηματισμό

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

τους στις μεσοωκεάνιες ράχεις. Κύριο χαρακτηριστικό του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, αποτελεί η ένωση των τεκτονικών πλακών Ευρώπης και Αφρικής στην κοιλάδα του Μεσιού Νερού στον Βούρινο.

Η κοιλάδα του Μεσιού Νερού στον Βούρινο, δημιουργήθηκε όταν πριν από 170 εκ. χρ. η λιθόσφαιρα του ωκεανού της Τηθύος, συγκρούστηκε με την τεκτονική πλάκα της αρχαίας Ευρώπης. Το ίχνος αυτής της σύγκρουσης παραμένει στα βάθη της Κοιλάδας του Μεσιού Νερού και επεκτείνεται από το χωριό Παλαιόκαστρο στα βόρεια, έως το Χρώμιο και το μοναστήρι της Ζάβορδας στα νότια.

Ανατολικά της κοιλάδας, βρίσκονται τα ανθρακικά πετρώματα, αντιπροσωπεύοντας τις αρχαίες ακτές της Ευρώπης, ενώ η δυτική πλευρά της αποτελείται από μανδυακά πετρώματα (οφιόλιθοι), ένα τμήμα της λιθόσφαιρας του ωκεανού της Τηθύος. Η διαφορετική χημική σύσταση των πετρωμάτων αποτυπώνεται στη βιοποικιλότητα της κοιλάδας. Κατά τη διάβρωση, εκπλένονται τα στοιχεία από τα πετρώματα και συγκεντρώνονται στην κοιλάδα, δημιουργώντας το ιδιαίτερο, εξαιρετικά εύφορο υπέδαφος, υποστηρίζοντας την ύπαρξη τοπικών ενδημικών φυτών και εντόμων.

Οι υπόγειες κινήσεις των συγκρουόμενων τεκτονικών πλακών, Ευρώπης και Αφρικής, σμίλευαν τη γεωμορφολογία του σημερινού Γεωπάρκου, δημιουργώντας τα βουνά της οροσειράς της Πίνδου, τα οποία ανυψώθηκαν από τις τεκτονικές διεργασίες που ακολούθησαν με την ταυτόχρονη συρρίκνωση και «καταστροφή» του ωκεανού τη Τηθύος.

Ειδικά τα εδάφη που προέρχονται από τα οφιολιθικά πετρώματα, αν και περιλαμβάνουν τοξικά στοιχεία, φιλοξενούν σπάνια ενδημικά είδη φυτών. Στα εδάφη αυτά οφείλονται τα πυκνά δάση πεύκης της Βάλια Κάλντα, της Βασιλίτσας και του Βούρινου, με την ιδιαίτερη χλωρίδα τους. Δάση που αποτελούν καταφύγιο άγριας ζωής, όπως αρκούδες, ζαρκάδια, αγριόχοιρους, λύκους, αγριόγατες κ.α.

Ο Ορλιακας, ένα ασβεστολιθικό βουνό των Γρεβενών, ο οποίος πριν από 100 εκ. χρ (Κρητιδικό) ήταν ύψαλος, στο οποίο έβρισκαν καταφύγιο πολλές αποικίες μικροσκοπικών οργανισμών (ρουδιστές) και κοραλλιών που αναπτύσσονται σε θαλάσσια ρηχά νερά. Η μελέτη των απολιθωμένων πλέον αυτών οργανισμών μαρτυρά τις περιβαλλοντικές συνθήκες στα τελευταία στάδια του ωκεανού της Τηθύος.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Τα περισσότερα σημερινά ποτάμια, ακολουθούν υδάτινα μονοπάτια που διασχίζουν σχηματισμούς που αποτελούνται κυρίως από κροκάλες και κροκαλοπαγή, ποικίλης προέλευσης και ηλικίας. Η εκβολή των περισσότερων υδάτων, μέχρι και την εποχή του Μεικοκαίνου (~35 εκ. χρ. πριν), γινόταν στο Ιόνιο πέλαγος και όχι στο Αιγαίο όπως σήμερα. Καθοριστικός παράγοντας για την αντιστροφή αυτή, αποτέλεσε η ανάπτυξη της οροσειράς της Πίνδου, όπως προέκυψε από τις κινήσεις των τεκτονικών πλακών Ευρώπης και Αφρικής.

Τα ύδατα που ρέουν σήμερα στα ποτάμια χρονολογούνται από την περίοδο του Πλειοκαίνου (~6 εκ. χρ.) και οριοθετούνται από υπολείμματα των Πλειστοκαινικών δασών (~2 εκ. χρ.). Το διάστημα αυτό, στη περιοχή του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης δημιουργείται ένας μοναδικός βιότοπος για προϊστορικά μαμούθ και ελέφαντες.

Πλησίον του οικισμού του Ρυμνίου Κοζάνης, διατηρούνται πλατανοδάση κατά μήκος της τεχνητής λίμνης Πολυφύτου. Η δημιουργία της λίμνης από την κατασκευή του φράγματος του Πολυφύτου το 1975, θα μπορούσε να αποτελεί την «επαναπλήρωση» μια αρχαίας λίμνης που υπήρχε στην περιοχή πριν 4 εκ. χρ. Σήμερα αποτελεί έναν υδροβιότοπο με πλήθος αποδημητικών πουλιών.

Στη περιοχή του Γεωπάρκου εντοπίστηκαν σημαντικά απολιθώματα από μαστόδοντες, μαμούθ, ελέφαντες, ρινόκερους, υπάρια, μαχαιρόδοντες και πολλά άλλα είδη. Από τα σημαντικότερα ευρήματα ήταν οι μεγαλύτεροι χαυλιόδοντες στον κόσμο, μήκους 5,02m, ενός μαστόδοντα (*Mammuth borsoni*) και ένας γίγαντας, ηλικίας 25 ετών, με ύψος περί τα 3,5 μέτρα και βάρος μεγαλύτερο από 8 τόνους, Πλειοκαϊνικής ηλικίας (~3.000.000 ετών).

Κατά τη διάρκεια των παγετώνων, οι ορεινοί όγκοι του Γεωπάρκου Γρεβωνών - Κοζάνης, σμιλεύθηκαν από τις κινήσεις τους, ενώ οι πλημμύρες που ακολούθησαν από το λιώσιμο δημιούργησαν περιπαγετώδη περιβάλλοντα. Στα μεγαλύτερα υψόμετρα σχηματίστηκαν οι ορεινές κοιλάδες με τις αλπικές λίμνες (δρακόλιμνες), στις οποίες ζουν οι αλπικοί τρίτωνες (λίμνες Φλέγγα), ενώ στα χαμηλότερα δημιουργήθηκαν κατακλυστικά φαράγγια, λόγω των απότομων και μεγάλης έντασης πλημμυρικών φαινομένων.

Ένας από τους εμβληματικούς γεώτοπους του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης είναι το φαράγγι της Πορτίτσας. Η δημιουργία του χρονολογείται στην τελευταία περίοδο των Παγετώνων, μία σχετικά πρόσφατη διεργασία (~12.000 χρ.). Η σημερινή γεωμορφολογία της κοιλάδας, μαρτυρά ότι πιθανότερο να δημιουργήθηκε από την παρουσία μιας τεράστιας λίμνης και ενδεχομένως την

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

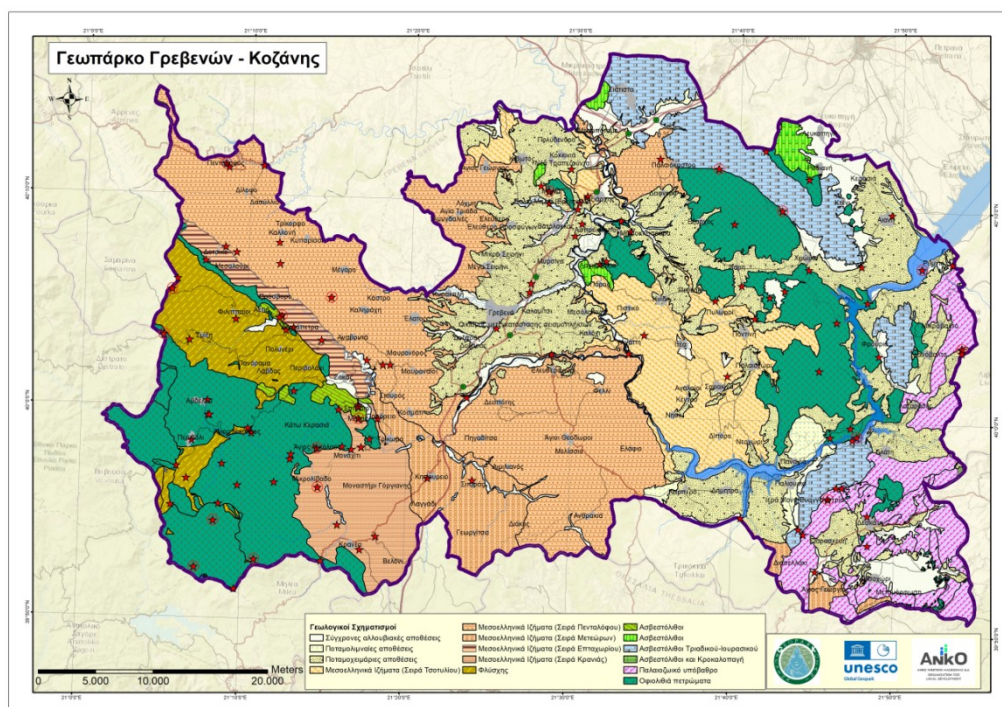
απόθεση πάγου, με φυσικό εμπόδιο τον σκληρό ασβεστόλιθο του Όρλιακα. Ο Βενέτικος ποταμός μαιανδρίζει σήμερα στην πλατιά κοιτή της κοιλάδας της Πορτίτσας.

Προς το τέλος του Πλειστοκαίνου και συνεχίζοντας μέχρι σήμερα, οι πρόσφατες διαβρωτικές διεργασίες φρόντισαν για τον σχηματισμό των Μπουχαριών. Στην περιοχή των Καμβουνίων, στο ανατολικό τμήμα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, εντοπίζονται εντυπωσιακές γεωμορφές που μοιάζουν με καμινάδες. Προήλθαν από διαδοχικές πλημμύρες και διάβρωση, από χιλιάδες χρόνια πριν έως και σήμερα. Ο κορμός τους αποτελείται από εδαφικά υλικά και θραύσματα πετρωμάτων, ο οποίος προστατεύεται από μεγαλύτερα τμήματα βράχων, που βρίσκονται στην κορυφή και άντεξαν στη διάβρωση. Η μεγάλη ανάπτυξή τους στο ρέμα Ποταμιά παρουσιάζει το συνεχώς εξελισσόμενο τοπίο, ένα από τα νεότερα στην Ελλάδα.

2.1.5.2. Οι γεωλογικοί σχηματισμοί του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Στην έκταση του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης εντοπίζονται οι ακόλουθοι γεωλογικοί σχηματισμοί, από τους νεότερους προς τους παλαιότερους, όπως παρουσιάζονται και στον αντίστοιχο απλοποιημένο γεωλογικό χάρτη.

Χάρτης 2-2 : Οι γεωλογικοί σχηματισμοί του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ANKO

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Ειδικότερα:

Αποθέσεις Ανώτερου Πλειστοκαίνου – Ολοκαίνου

Τα νεότερα υλικά ηλικίας Ανώτερου Πλειστοκαίνου – Ολοκαίνου είναι κυρίως κώνοι κορημάτων διαφόρων γενεών (αργιλικά υλικά που περιέχουν ασβεστολιθικές κυρίως λατύπες), υλικά ποτάμιων αναβαθμίδων και σύγχρονες αλλουβιακές προσχώσεις (αργιλικά έως ιλυοαμμώδη υλικά που περιέχουν χαλίκια και κροκάλες). Πρόκειται για ασύνδετα κυρίως υλικά που δομούν σε μικρό πάχος τις ευρύτερες κοίτες των ποταμών και χειμάρρων, καθώς και τις χαμηλές μορφολογικά περιοχές.

Πλειο-Πλειστοκαινικές αποθέσεις

Οι Πλειο-Πλειστοκαινικές αποθέσεις στην ευρύτερη περιοχή επικάθονται ασύμφωνα πάνω στα υποκείμενα μεσοελληνικά ιζήματα ή η απόθεση των ιζημάτων αυτών φαίνεται να έγινε απευθείας επάνω στο αλπικό υπόβαθρο. Μπορούν να διακριθούν στις λιμναίες – ποταμολιμναίες αποθέσεις της λεκάνης Κοζάνης-Σερβίων και τις ποταμοχειμάρρειες - ποταμολιμναίες αποθέσεις της λεκάνης Γρεβενών. Οι αποθέσεις αυτές φιλοξενούν πληθώρα απολιθωματοφόρων θέσεων, μεταξύ των οποίων οι χαρακτηριστικές θέσεις στη Μηλιά Γρεβενών.

Ιζήματα της Μεσοελληνικής αύλακας

Τα Μεσοελληνικά ιζήματα έχουν αποτεθεί ασύμφωνα πάνω στο πτυχωμένο αλπικό υπόβαθρο κατά την διάρκεια του Ολιγοκαίνου - Μειοκαίνου, με προμήθεια του υλικού ιζηματογένεσης από τις αναδυόμενες οροσειρές Πίνδου και Πελαγονικής που την περιέβαλαν. Πρόκειται για εναλλαγές θαλάσσιων, λιμναίων και ποταμοχειμάρρειων ιζημάτων, που οφείλονται στη συνεχή βύθιση της λεκάνης. Στα συγκεκριμένα ιζήματα εντοπίζονται εντυπωσιακά απολιθώματα, προσδιορίζοντας αντίστοιχους γεωτόπους. Η οροσειρά του Βούρινου και η Βουνάσα αποτελούν το ανατολικό όριο της Μεσοελληνικής αύλακας, ενώ το δυικό οριοθετείται από την οροσειρά της Πίνδου.

Μέσο-Άνω Κρητιδικά επικλυσιογενή ιζήματα

Πρόκειται για τα ιζήματα που αποτέθηκαν επικλυσιογενώς, κυρίως πάνω στους οφιολίθους, κατά το Μέσο-Άνω Κρητιδικό. Είναι κυρίως ασβεστόλιθοι που έχουν συχνά στη βάση τους το χαρακτηριστικό κροκαλοπαγές επίκλυσης (βάσης). Προς τα επάνω τα Ανωκρητιδικά ιζήματα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

εξελίσσονται σε φλύσχη ηλικίας Μαιστριχτίου – Παλαιοκαίνου. Χαρακτηριστικοί ορεινοί όγκοι στο Γεωπάρκο αποτελούν ο Όρλιακας και ο Τσούργιακας με τα χαρακτηριστικά τους απολιθώματα

Τριαδικά-Ιουρασικά Ανθρακικά πετρώματα

Πρόκειται για τα ανθρακικά πετρώματα που σχηματίστηκαν κατά την κύρια ιζηματογένεση και έλαβε χώρα τη περίοδο του Τριαδικού-Ιουρασικού. Αποτελούν το ανθρακικό κάλυμμα πάνω στο οποίο έγινε η τοποθέτηση των οφιολίθων. Αντιπροσωπεύουν το ηπειρωτικό περιθώριο της Ευρωπαϊκής ηπείρου, που καλυπτόταν από τον ωκεανό της Τηθύος. Σήμερα, αποτελούν το ανατολικό τμήμα της κοιλάδας του Μεσιού Νερού & Χρωμίου στον Βούρινο και της κοιλάδας του Αλιάκμονα νοτιότερα προς Δεσκάτη.

Παλαιοζωικά πετρώματα

Τα Παλαιοζωικά κρυσταλλοσχιτώδη πετρώματα αποτελούνται από γνεύσιους, αμφιβόλους, σχιστόλιθους και φυλλίτες, στα οποία έχουν διεισδύσει και μεγάλοι γρανιτικοί όγκοι. Χαρακτηρίζονται από έντονη παραμόρφωση και εμφανίζουν εντυπωσιακές πτυχώσεις. Καλύπτουν το νότιο (Δεσκάτη) και νοτιοανατολικό τμήμα του Γεωπάρκου, προσδιορίζοντας τα παλαιότερα χρονολογημένα πετρώματα της Ελλάδος ηλικίας ενός δισεκατομμυρίου ετών.

Οφιόλιθοι και συνοδά ιζήματα

Αντιπροσωπευτικούς σχηματισμούς του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης αποτελούν τα οφιολιθικά πετρώματα και τα συνοδά τους ιζήματα βαθιάς θάλασσας. Ανατολικά βρίσκεται το οφιολιθικό σύμπλεγμα του Βούρινου, το οποίο τοποθετείται τεκτονικά επάνω στο Τριαδικοϊουρασικό ανθρακικό κάλυμμα και η επαφή τους αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης. Δυτικά, οι οφιολίθοι εντοπίζονται στην οροσειρά της Πίνδου, με εντυπωσιακές εμφανίσεις στη Βάλια Κάλντα. Τα πετρώματα αυτά αποτελούνται από χαρτσβουργίτες, δουνίτες, σερπεντινίτες και πυροξενίτες. Τα συνοδά ιζήματα των οφιολίθων αποτελούνται από κερατόλιθους, αργιλικούς σχιστόλιθους, πελαγικούς ασβεστόλιθους και κλαστικά ιζήματα. Πρόκειται για ιζήματα βαθιάς θάλασσας που αποτέθηκαν στον ωκεάνιο πυθμένα της Τηθύος, και τα οποία τοποθετήθηκαν μαζί με τους οφιολίθους κατά την επώθηση τους στο ηπειρωτικό περιθώριο.

2.1.5.3.

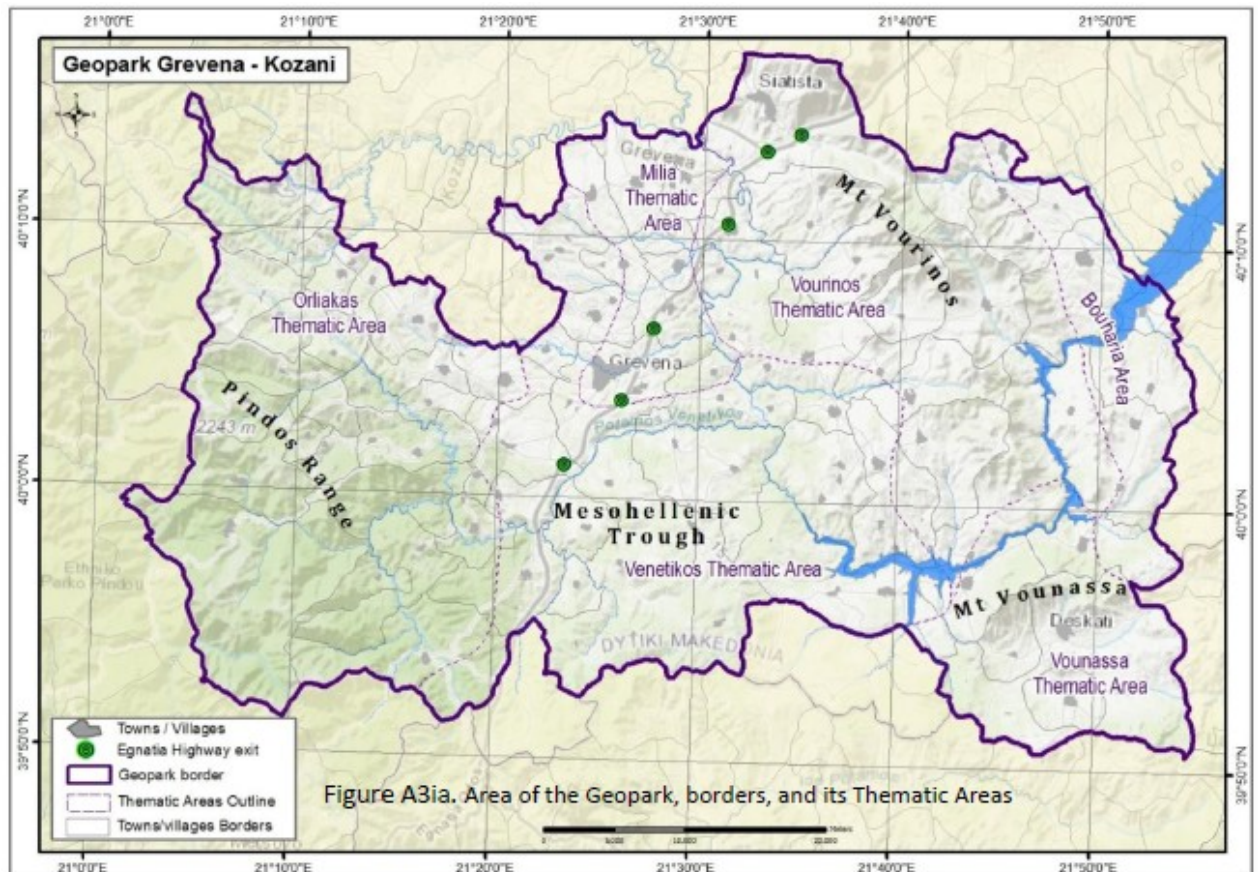
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

2.1.5.4. Οι γεωδιαδρομές - γεωτουριστικές θεματικές περιοχές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Εντός του Γεωπάρκου αναπτύσσονται οι ακόλουθες γεωδιαδρομές, που αποτελούν γεωτουριστικές θεματικές περιοχές, όπως παρατίθενται και στον σχετικό Χάρτη:

- ✓ Όρλιακας – Πίνδος («Η γεωκληρονομιά του μανδύα της γης και των παγετώνων»)
- ✓ Μηλιά («Η εξέλιξη των ελεφάντων – μαστοδόντων»)
- ✓ Βούρινος («Ο λιθοσφαιρικός τομέας της γης»)
- ✓ Βενέτικος («Η αναψυχή κατά μήκος ενός ποταμού»)
- ✓ Βουνάσσα («Ο κόσμος της Πανγαίας και της γέννησης της Ευρώπης»)

Χάρτης 2-3 : Οι γεωδιαδρομές - γεωτουριστικές θεματικές περιοχές του Γεωπάρκου
Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ΑΝΚΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

2.1.6. Η συνεργασία του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης με τον ΟΦΥΠΕΚΑ

Σημαντικό βήμα για την πορεία του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης αποτελεί η συμμετοχή του στο Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) και των φορέων που συγκροτούν το Ελληνικό Δίκτυο Παγκόσμιων Γεωπάρκων της UNESCO.

Η συμμετοχή στο μνημόνιο αυτή πραγματοποιήθηκε με μια πράξη προσχώρησης του Φορέα ΑΝΚΟ Δυτικής Μακεδονίας στις 30/6/2021 με το ακόλουθο αντικείμενο:

- ◆ Συνεργασία και δικτύωση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού και παγκοσμίου Δικτύου Γεωπάρκων.
- ◆ Σχεδιασμό και υλοποίηση προγράμματος καταγραφής και αξιολόγησης των γεωτόπων εντός των ορίων των περιοχών των Γεωπάρκων.
- ◆ Υλοποίηση ειδικών έργων και δράσεων προστασίας, συντήρησης, διαχείρισης και ανάδειξης των γεωτόπων εντός των ορίων των περιοχών των Γεωπάρκων.
- ◆ Οργάνωση και λειτουργία αρχείου και βάσης δεδομένων για τους γεωτόπους εντός των ορίων των περιοχών των Γεωτόπων.
- ◆ Διαδικασίες υποστήριξης, συνεχούς πληροφόρησης και επισήμανσης προβλημάτων προς τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς για θέματα γεωποικιλότητας, γεωτόπων και γεωπάρκων.
- ◆ Σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των αρμοδίων φορέων και του κοινού.
- ◆ Σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων προσέλκυσης, υποδοχής και ενημέρωσης επισκεπτών.
- ◆ Διοργάνωσης συνεδρίων, ημερίδων και εκδηλώσεων.
- ◆ Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των νέων και εν γένει των τοπικών κοινοτήτων σε θέματα ανάδειξης γεωποικιλότητας, γεωτόπων και γεωπάρκων και γενικότερα της

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

φυσικής κληρονομιάς και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

- ◆ Βελτίωση της ανθεκτικότητας κοινωνιών και περιβάλλοντος, στήριξης και ενίσχυσης της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης.
- ◆ Έκδοση ενημερωτικού και λοιπού υλικού για θέματα γεωποικιλότητας, γεωτόπων και γεωπάρκων και γενικότερα φυσικής κληρονομιάς και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο του μνημονίου συνεργασίας προβλέπεται η σύνταξη ετησίων σχεδίων δράσεων των φορέων διαχείρισης των Γεωπάρκων και αντίστοιχα η σύνταξη ετησίων εκθέσεων πεπραγμένων. Τέλος επισημαίνεται ότι λαμβάνοντας υπόψη το ανωτέρω περιεχόμενο του μνημονίου θα υπογράφονται επιμέρους συμβάσεις χρηματοδότησης δράσεων των φορέων διαχείρισης των Γεωπάρκων.

Στις 24/3/2022 υποβλήθηκε από την ΑΝΚΟ προς τον ΟΦΥΠΕΚΑ και εγκρίθηκε σχετική πρόταση χρηματοδότησης συνολικού π/υ 120.000€ που αφορά τις ακόλουθες Ομάδες Δράσεων (ΟΔ):

ΟΔ1. Ανάδειξη Εμβληματικών Γεωτόπων

Αφορά τους Εμβληματικούς Γεώτοπους:

- ✓ Κοιλιάδα Μεσιού Νερού: Σύγκρουση τεκτονικών πλακών Αφρικής & Ευρώπης
- ✓ Φαράγγι Πορτίτσας: Η είσοδος στη Γεωκληρονομιά

για τους οποίους υλοποιούνται οι Δράσεις:

1. Αναγνώριση και Ερμηνεία της γεωλογίας, της βιοποικιλότητας, της ιστορίας και του πολιτισμού του εμβληματικού γεωτόπου
2. Σήμανση και σηματοδότηση

ΟΔ2. Προβολή και ανάδειξη του Γεωπάρκου

Αφορά τη Δράση “Ενίσχυση πληροφόρησης και ενημέρωσης”, η υλοποίηση της οποίας αφορά την Παραγωγή υλικού ενημέρωσης & ερμηνείας περιβάλλοντος καθώς και την Προμήθεια εξοπλισμού.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

2.1.7. Λοιπά χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος

2.1.7.1. Κλιματολογικές συνθήκες

Γενικά το κλίμα γενικά στην περιοχή χαρακτηρίζεται από ψυχρό και υγρό χειμώνα και ζεστό και ξηρό καλοκαίρι, επομένως χαρακτηρίζεται ως ηπειρωτικό. Από θερμομετρικής άποψης η περιοχή ανήκει στα ψυχρότερα τμήματα της Ελληνικής Χερσονήσου, γεγονός που οφείλεται κυρίως σε βόρεια ψυχρά ρεύματα της Βαλκανικής. Το ετήσιο θερμοκρασιακό εύρος είναι μεγάλο με θερμοκρασίες του χειμώνα που πέφτουν συχνά κάτω από τους 0 °C ενώ το καλοκαίρι μερικές φορές υπερβαίνουν τους 40 °C, χαρακτηριστικό του ηπειρωτικού κλίματος.

Ειδικότερα τα κλιματικά στοιχεία που παρατίθενται προέρχονται από μετρήσεις του Μετεωρολογικού Σταθμού Κοζάνης της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας ο οποίος βρίσκεται σε υψόμετρο (Α.Υ.) 621 μ. και είναι εγκατεστημένος στο αεροδρόμιο Κοζάνης (Γεωγραφικό μήκος 21.84 -Γεωγραφικό πλάτος 40.29).

Ο σταθμός της EMY βρίσκεται έως και σήμερα σε λειτουργία, ενώ διαθέτει πλήρως επεξεργασμένα και δημοσιευμένα στοιχεία στο διαδίκτυο (http://www.hnms.gr/emv/el/climatology/climatology_city?perifereia=West%20Macedonia&poli=Kozani) για την περίοδο 1955 - 2010 αναφορικά με παραμέτρους καταγραφής του αφορούν θερμοκρασία, βροχοπτώσεις, υγρασία, ανέμους, νέφωση, χιόνι, χαλάζι, καταιγίδες κ.λπ (αναφορικά με τη Δυτική Μακεδονία δεδομένα υπάρχουν και για την πόλη της Φλώρινας).

Επιπρόσθετα η ΕΜΥ εκδίδει (από τον Ιούλιο 2009) μηνιαία κλιματικά δελτία για επιλεγμένους σταθμούς στην Ελλάδα μεταξύ των οποίων και η Κοζάνη. Οι παράμετροι που παρουσιάζονται στα μηνιαία κλιματικά δελτία της ΕΜΥ είναι μέση θερμοκρασία, ελάχιστη θερμοκρασία, μέγιστη θερμοκρασία, ύψος υετού και διάρκεια ηλιοφάνειας.

Τέλος σημειώνεται ότι για την εφαρμογή του κανονισμού ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, η ελληνική επικράτεια διαιρείται σε τέσσερις κλιματικές ζώνες.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Στον Πίνακα που ακολουθεί δίνονται οι νομοί που υπάγονται στις τέσσερις κλιματικές ζώνες, όπου φαίνεται ότι οι Π.Ε. Γρεβενών και Κοζάνης εντάσσονται στη δυσμενέστερη Ζώνη Δ, ενώ ακολουθεί και σχηματική απεικόνιση των παραπάνω ζωνών στον Χάρτη.

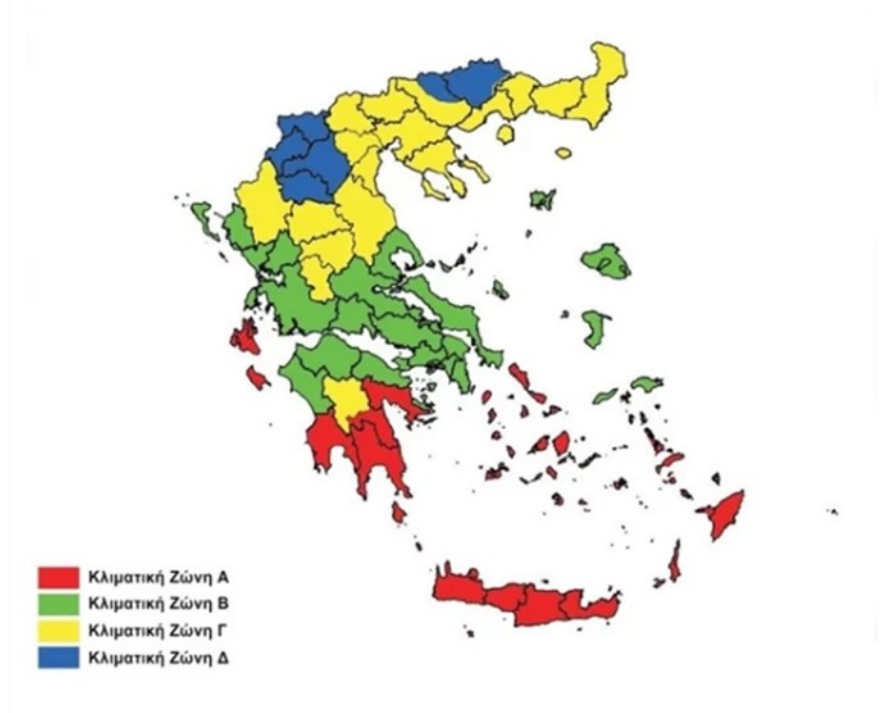
Πίνακας 2-2 : Νομοί της Ελλάδος ανά κλιματική ζώνη

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΝΟΜΟΙ
ΖΩΝΗ Α	Ηράκλειο, Χανιά, Ρέθυμνο, Λασιθί, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα, Σάμος, Μεσσηνία, Λακωνία, Αργολίδα, Ζάκυνθος, Κεφαλονιά, Ιθάκη
ΖΩΝΗ Β	Κορινθία, Ηλεία, Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία, Φθιώτιδα, Φωκίδα, Βοιωτία, Αττική, Εύβοια, Μαγνησία, Σποράδες, Λέσβος, Χίος, Κέρκυρα, Λευκάδα, Θεσπρωτία, Πρέβεζα, Άρτα
ΖΩΝΗ Γ	Αρκαδία, Ευρυτανία, Ιωάννινα, Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Πιερία, Ημαθία, Πέλλα, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς, Χαλκιδική, Σέρρες, Καβάλα, Δράμα, Θάσος, Σαμοθράκη, Ξάνθη, Ροδόπη, Έβρος
ΖΩΝΗ Δ	Γρεβενά, Κοζάνη, Καστοριά, Φλώρινα

Πηγή: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=189>

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Χάρτης 2-4 : Κλιματικές ζώνες ελληνικής επικράτειας

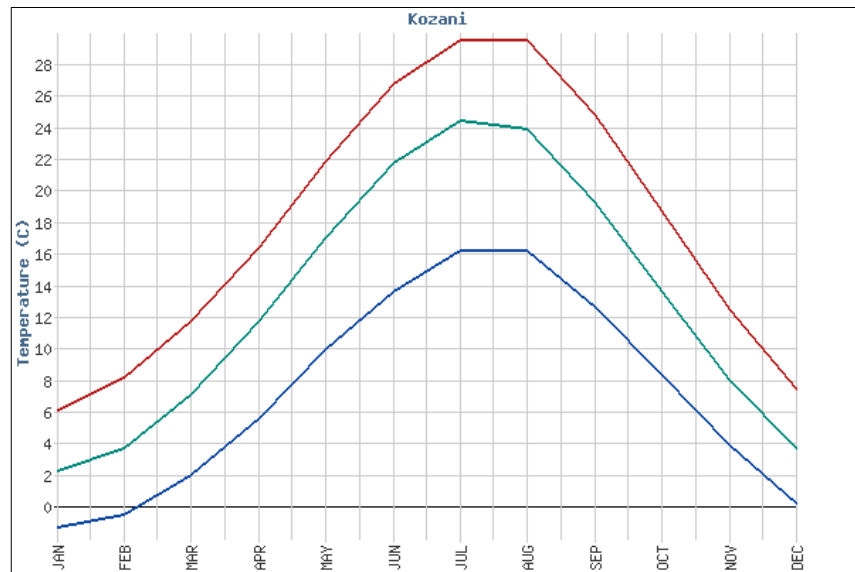
Πηγή: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=189>

Θερμοκρασία

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μετεωρολογικού Σταθμού Σταθμού Κοζάνης (EMY), η μέση μηνιαία θερμοκρασία της περιοχής, για την περίοδο 1955 - 2010, είναι 13,1 οC και παίρνει τη μέση ελάχιστη τιμή της το μήνα Ιανουάριο (2,3 οC) και τη μέση μέγιστη τον Ιούλιο (24,5 οC). Η υψηλότερη θερμοκρασία (απόλυτη μέγιστη) που καταγράφηκε στο χρονικό διάστημα λειτουργίας του Σταθμού είναι τον Ιούλιο του 1988 (42,2 οC) ενώ η χαμηλότερη (απόλυτη ελάχιστη) τον Ιανουάριο του 1963 (-16,8 οC). Στον Μ.Σ. Κοζάνης (EMY), ημέρες μερικού παγετού κατά τις οποίες η ελάχιστη θερμοκρασία του αέρα είναι ίση ή μικρότερη του μηδενός, παρατηρούνται με μεγάλη συχνότητα κατά την περίοδο Δεκεμβρίου - Φεβρουαρίου. Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζονται σε διάγραμμα οι μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες του Μετεωρολογικού Σταθμού Σταθμού Κοζάνης (EMY).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Διάγραμμα 2-2 : Μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες του Μετεωρολογικού Σταθμού Σταθμού Κοζάνης

Πηγή: EMY

Υετός

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μετεωρολογικού Σταθμού Κοζάνης (EMY), ο μέσος ετήσιος υετός, για την περίοδο 1955 - 2010, ανέρχεται στα 490,3 mm, λαμβάνοντας τις μεγαλύτερες τιμές του στο τέλος φθινοπώρου (Νοέμβριο: 56,1 mm) και στο τέλος της άνοιξης (Μάιο: 54,7 mm). Ο μέσος ετήσιος αριθμός ημερών υετού ανέρχεται σε 107,4 ημέρες.

Πίνακας 2-3 : Μέσο μηνιαίο ύψος υετού και μέσος μηνιαίος αριθμός ημερών υετού

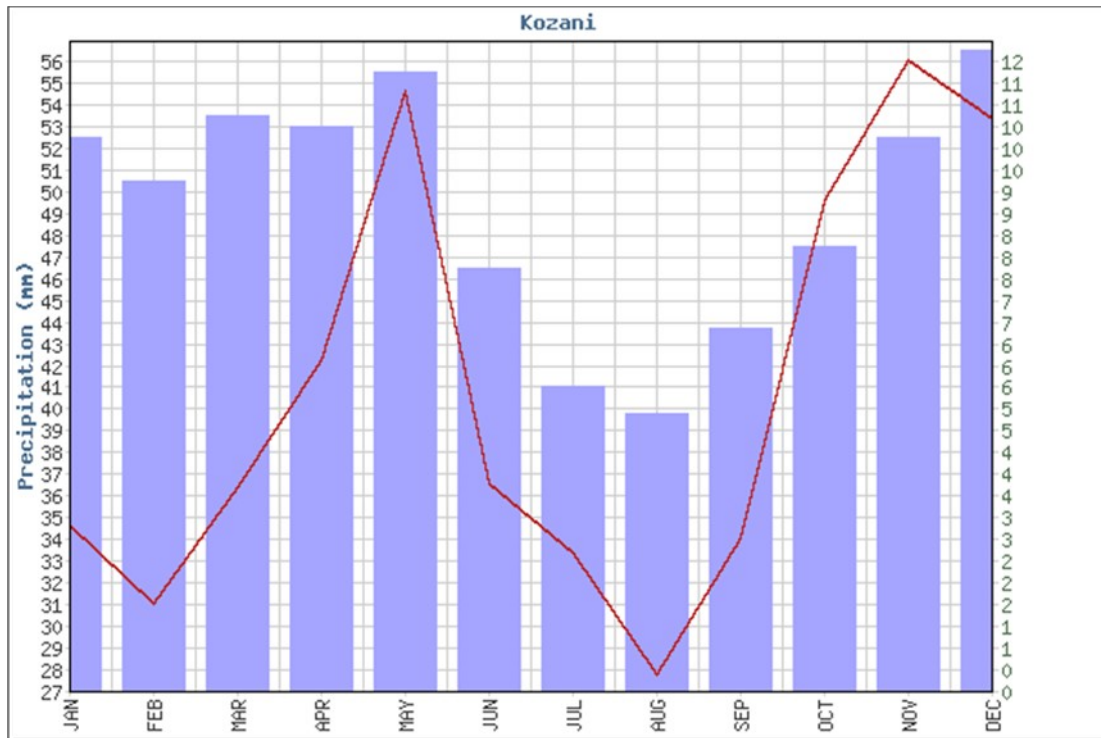
	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέσο Μηνιαίο Ύψος Υετού	34.7	31.1	36.4	42.3	54.7	36.6	33.4	27.8	34.1	49.7	56.1	53.4
Μέσος Μηνιαίος Αριθμός Ημερών Υετού	10.2	9.4	10.6	10.4	11.4	7.8	5.6	5.1	6.7	8.2	10.2	11.8

Πηγή: EMY

Στο Σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται σε διάγραμμα τα μέσα μηνιαία ύψη υετού του σταθμού της EMY Κοζάνης.

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Διάγραμμα 2-3 : Μέσα μηνιαία ύψη υετού του σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης

Πηγή: ΕΜΥ

Άνεμοι

Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο του κλίματος είναι οι άνεμοι που πνέουν στην ευρύτερη περιοχή μελέτης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Κοζάνης (ΕΜΥ), επικρατούσα ετήσια διεύθυνση ανέμου είναι η Βόρεια (22,85%) και έπονται σε συχνότητα η Νότια (4,74%) και η Βορειοδυτική (3,57%). Οι ημέρες άπνοιας ανέρχονται στο 60,8% της ετήσιας συχνότητας.

Πίνακας 2-4 : Διεύθυνση και ένταση ανέμου στον σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Επικρατούσα Διεύθυνση Ανέμου	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β
Μέση Μηνιαία Ένταση Ανέμου	4.3	5.4	3.8	3.4	3.1	3.6	4	3.5	3.2	3	2.9	3.9

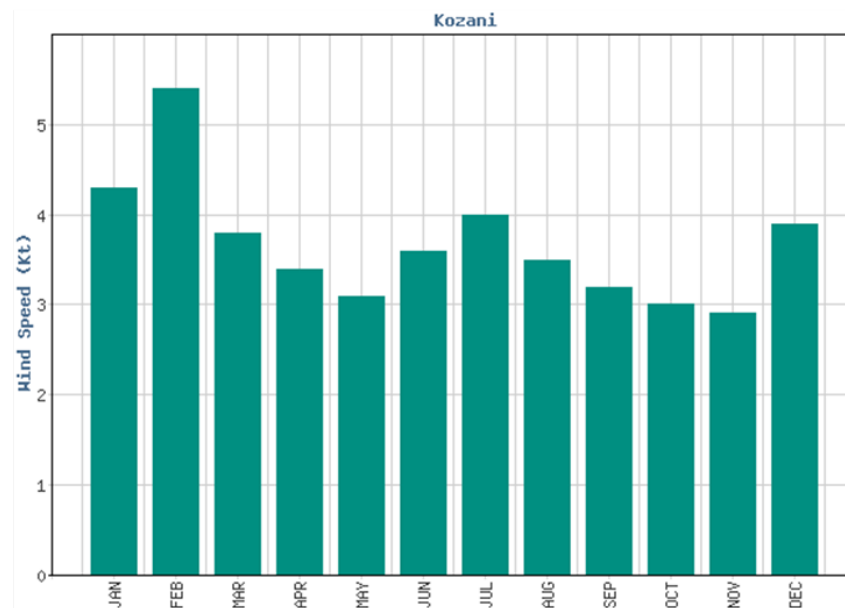
Πηγή: ΕΜΥ

Οι μέσες ταχύτητες των ανέμων που πνέουν στην διάρκεια του έτους κυμαίνονται μεταξύ 2,9 Kt ή 1,5 m/sec (Νοέμβριος) και 5,4 Kt ή 2,8 m/sec (Φεβρουάριος). Επικρατούσα μηνιαία διεύθυνση ανέμου και μέση μηνιαία ένταση ανέμου (Kt) (Ε.Μ.Υ., 1955 -2010)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

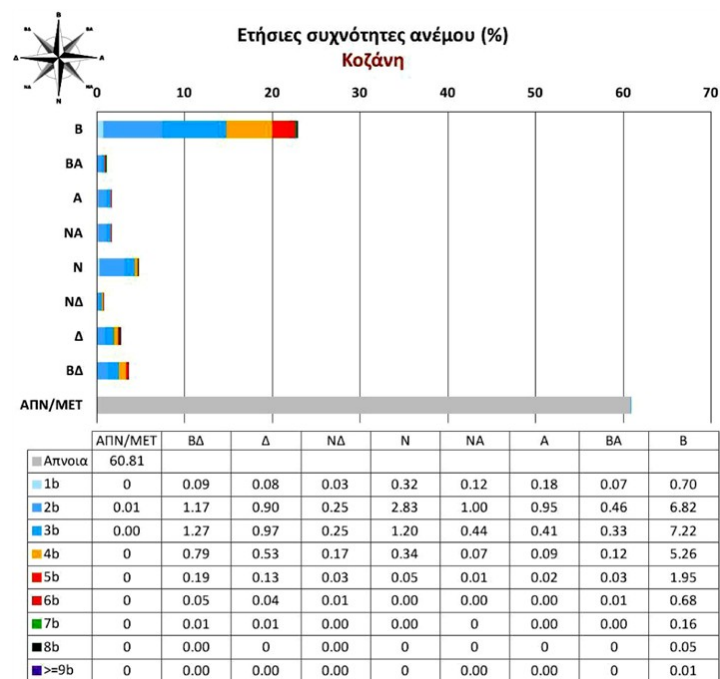
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Διάγραμμα 2-4 : Μέση ταχύτητα ανέμου (Kt) στον σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης

Πηγή: ΕΜΥ

Διάγραμμα 2-5 Ετήσιες συχνότητες ανέμου (%) στον σταθμού της ΕΜΥ Κοζάνης

Πηγή: ΕΜΥ

2.1.7.2. Κλιματική αλλαγή

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, αξιολογώντας τις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής τόσο στους εξεταζόμενους τομείς, όσο και στις υψηλής τρωτότητας περιοχές της Περιφέρειας, οι περιοχές προτεραιότητας ανά τομέα για την περιοχή της ΟΧΕ είναι οι παρακάτω:

Υδατικοί Πόροι

Οι Υδατικοί Πόροι που αποτελούν περιοχές προτεραιότητας για την Περιφέρεια και αφορούν την ΟΧΕ είναι:

- ✓ Τα Υδατικά Συστήματα για ύδρευση και άρδευση. Ιδιαίτερης σημασίας αποτελούν τα συστήματα που προορίζονται για υδροληψία με σκοπό την ανθρώπινη κατανάλωση. Τέτοια είναι:
 - Τα προστατευόμενα επιφανειακά ύδατα, δηλαδή ο ποταμός Αλιάκμονας.

Υποδομές - Μεταφορές

Οι Υποδομές - Μεταφορές προτεραιότητας για την Περιφέρεια που αφορούν την ΟΧΕ είναι:

- ✓ Τα πεδινά τμήματα των κρίσιμων υποδομών χερσαίων μεταφορών, ως προς την εκδήλωση πλημμυρικών γεγονότων, δηλαδή:
 - Τα τμήματα των αυτοκινητόδρομων Ε90 και Ε65 που βρίσκονται εντός των ΖΔΥΚΠ και της ζώνης κατάκλισης για T=100 χρόνια σύμφωνα με το ΣΔΚΠ[64], καθώς αποτελούν οδικά τμήματα που εξυπηρετούν σημαντικό όγκο εγχώριων και διακρατικών εμπορευματικών και επιβατικών μετακινήσεων.
- ✓ Για τα απορρίμματα οι ΤΜΔΑ Σιάτιστας, Γρεβενών και Δεσκάτης, καθώς στην περίπτωση που πληγούν από πλημμύρες δύναται να προκληθεί διαρροή στραγγισμάτων αποβλήτων.
- ✓ Οι ΕΕΛ Γρεβενών, και Δεσκάτης, καθώς στην περίπτωση που πληγούν από πλημμύρες δύναται να προκληθεί διαρροή λυμάτων.
- ✓ Τα ορεινά τμήματα του οδικού δικτύου, καθώς είναι ευπαθή σε κατολισθήσεις.
- ✓ Τα τμήματα του οδικού δικτύου που διέρχονται από δάση και περιοχές με βλάστηση, καθώς είναι τρωτά στην εκδήλωση περιστατικών πυρκαγιάς.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δομημένο περιβάλλον

Ως προς την πρόκληση πλημμυρικών φαινομένων περιοχές προτεραιότητας θεωρούνται τα σημαντικά αστικά κέντρα της ΠΔΜ, τα οποία βρίσκονται εντός των ΖΔΥΚΠ και της ζώνης κατάκλισης για T=100 χρόνια σύμφωνα με το ΣΔΚΠ[64]. Αυτά είναι για την ΟΧΕ:

- ✓ Τα Γρεβενά.
- ✓ Η Σιάτιστα.

Ως προς την ανάπτυξη υψηλών θερμοκρασιών υποδομές προτεραιότητας θεωρούνται αυτές που είτε είναι υψηλής σπουδαιότητας δημόσιοι χώροι και συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό ατόμων, είτε συγκεντρώνουν ευπαθείς ομάδες. Τέτοιες υποδομές αφορούν:

- ✓ Ιδρύματα όπως ορφανοτροφεία και οίκοι ευγηρίας.
- ✓ Βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις.
- ✓ Κινηματογράφοι, Θέατρα, εκκλησίες, πολιτιστικά κέντρα και οποιαδήποτε άλλα πολιτιστικά κτίρια.
- ✓ Υποδομές εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.
- ✓ ΚΑΠΗ.

Ως προς το φαινόμενο της Αστικής Θερμικής Νησίδας περιοχές προτεραιότητας θεωρούνται οι μεγαλύτερες πόλεις της, με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, δηλαδή για την ΟΧΕ τα Γρεβενά.

Γεωργία - Κτηνοτροφία

Ως προς τον κλάδο της Γεωργίας υποδομές προτεραιότητας θεωρούνται όλα τα έργα αποθήκευσης, μεταφοράς και διανομής αρδευτικού νερού, όπως αρδευτικά δίκτυα, λιμνοδεξαμενές και φράγματα. Προτεραιότητας θεωρούνται επίσης οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, οι οποίες βρίσκονται εντός των ΖΔΥΚΠ και της ζώνης κατάκλισης για T=100 χρόνια σύμφωνα με το ΣΔΚΠ[64], καθώς ενδεχόμενη εκδήλωση πλημμύρας δύναται να επιφέρει μείωση της αγροτικής παραγωγής και κατ' επέκταση οικονομική ζημιά στους παραγωγούς. Επίσης καλλιέργειες προτεραιότητας θεωρούνται οι καλλιέργειες σιταριού και αραβοσίτου, οι οποίες είναι πιθανόν να υποστούν μείωση της παραγωγής τους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Ως προς τον κλάδο της Κτηνοτροφίας προτεραιότητας θεωρούνται οι σημαντικότεροι κλάδοι εκτροφής της Περιφέρειας, καθώς είναι ύψιστης σημασίας για την οικονομική ζωή της. Αυτοί είναι οι κλάδοι των:

- ✓ Αιγοπροβάτων.
- ✓ Βοοειδών.
- ✓ Αναπαραγωγικών ζώων για την παραγωγή γουνοδερμάτων.

Επίσης προτεραιότητας θεωρούνται οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται εντός των ΖΔΥΚΠ και της ζώνης κατάκλισης για T=100 χρόνια σύμφωνα με το ΣΔΚΠ[64].

Εδάφη - Παρόχθιες ζώνες

Περιοχές προτεραιότητας που αφορούν την ΟΧΕ αποτελούν οι ορεινές περιοχές αλλά και οι περιοχές κυρίως με μολασσικά ιζήματα και λιγότερο με ασβεστόλιθους, όπου λόγω των αυξημένων πλημμυρικών παροχών αναμένεται αυξημένη διάβρωση του εδάφους και κατ' επέκταση αύξηση των περιστατικών κατολισθήσεων.

Βιοποικιλότητα - Οικοσυστήματα

Περιοχές προτεραιότητας για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία των οικοσυστημάτων από την Κλιματική Αλλαγή και που βρίσκονται εντός της ΟΧΕ θεωρούνται:

- ✓ Οι προστατευόμενες περιοχές της Συνθήκης Ramsar και του ευρωπαϊκού οικολογικού Δικτύου Natura 2000.
- ✓ Τα οικοσυστήματα και οι σημαντικές περιοχές για τη βιοποικιλότητα εκτός δικτύου Natura 2000. Αυτές περιλαμβάνουν:
 - Τα 19 θεσμοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους της Περιφέρειας.
 - Τα 45 Καταφύγια Άγριας Ζωής συνολικής έκτασης περίπου 117.000ha και τα 3 Εκτροφεία θηραμάτων συνολικής έκτασης 460ha περίπου.
 - Τα εκτεταμένα Δάση και δασικά οικοσυστήματα, που εκτείνονται στους ορεινούς όγκους της Περιφέρειας.

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δασοπονία

Περιοχές προτεραιότητας στον κλάδο της Δασοπονίας θεωρούνται γενικότερα το σύνολο των δασών (π.χ. οξιάς, ελάτης, μαύρης και λευκόδερμης πεύκης) της Περιφέρειας και ειδικότερα τα ευαίσθητα δασικά οικοσυστήματα που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις. Τα δασικά αυτά είδη είναι τρωτά στην αλλαγή των συνθηκών του περιβάλλοντος, όπως η αύξηση της εδαφικής υγρασίας και της θερμοκρασίας, η εμφάνιση επιβλαβών οργανισμών, επιδημιών και εισβλητικών ξενικών ειδών και στην εκδήλωση πυρκαγιών, που αποτελούν συνέπειες της Κλιματικής Αλλαγής.

Ως περιοχές προτεραιότητας, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά και που βρίσκονται εντός της ΟΧΕ αναφέρονται:

- ✓ Το Μικτό Δάσος οξιάς, ελάτης και μαύρης πεύκης του Γράμμου.
- ✓ Τα δάση από μαύρη και λευκόδερμη πεύκη και οξιάτου Εθνικού Δρυμού Πίνδου.
- ✓ Τα δάση μαύρης πεύκης στα Χάσια.

Ενέργεια

Υποδομές προτεραιότητας για τον κλάδο της Ενέργειας αποτελούν γενικά:

- ✓ Οι Θερμοηλεκτρικοί Σταθμοί της Περιφέρειας, οι Υδροηλεκτρικοί Σταθμοί, δηλαδή οι υφιστάμενοι ΥΗΣ της ΔΕΗ (της λίμνης Πολυφύτου και της λίμνης Ιλαρίωνα) και οι ΜΥΗΣ (Αλατόπετρας - Γρεβενών εντός της ΟΧΕ).
- ✓ Τα δίκτυα μεταφοράς - διανομής ενέργειας, με σημαντικότερα τα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και τα κέντρα υψηλής τάσης.
- ✓ Οι εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας της Περιφέρειας και ειδικότερα οι εγκαταστάσεις Αιολικής Ενέργειας, οι οποίες παρουσιάζονται τρωτότερες στην Κλιματική Αλλαγή.

Εξορυκτική βιομηχανία

Υποδομές προτεραιότητας για τον κλάδο της εξορυκτικής δραστηριότητας θεωρούνται οι υφιστάμενες υποδομές και ζώνες εξόρυξης οι οποίες για την περιοχή της ΟΧΕ βρίσκονται στις ευρύτερες περιοχές Τρανόβαλτου, Χρωμίου και Κνίδης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Αλιεία - Υδατοκαλλιέργειες

Περιοχές προτεραιότητας για τον κλάδο της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών θεωρούνται οι λίμνες και τα ποτάμια όπου πραγματοποιούνται δραστηριότητες αλιείας (π.χ. ψάρεμα πέστροφας, κυπρίνων) και αναπτύσσονται δραστηριότητες υδατοκαλλιεργειών/ιχθυοκαλλιεργειών. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά για την περιοχή της ΟΧΕ αναφέρονται ο Ποταμός Αλιάκμονας και οι παραπόταμοί του.

Πολιτιστική κληρονομιά

Περιοχές προτεραιότητας για την πολιτιστική κληρονομιά της Περιφέρειας θεωρούνται όλα τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας, οι οποίοι παρουσιάζονται τρωτοί στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής. Οι περιοχές αυτές αποτελούνται ειδικότερα από:

- ✓ Αρχαιολογικούς χώρους.
- ✓ Ταφικά μνημεία.
- ✓ Προϊστορικούς οικισμούς.
- ✓ Βυζαντινούς οικισμούς και καστροπολιτείες.
- ✓ Βυζαντινούς ναούς και δομές.
- ✓ Ιστορικά γεφύρια.
- ✓ Χαρακτηρισμένοι Παραδοσιακοί οικισμοί.
- ✓ Μουσεία.

Υγεία

Ως περιοχές προτεραιότητας για την υγεία θεωρούνται:

- ✓ Οι αστικές περιοχές, όπου λόγω του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας αναπτύσσονται υπερβολικά υψηλές θερμοκρασίες. Τέτοιες περιοχές είναι οι μεγάλες πόλεις της Περιφέρειας όπως για την ΟΧΕ τα Γρεβενά.
- ✓ Οι περιοχές που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από λίμνες και ποτάμια, των οποίων η ποσοτική υποβάθμιση δύναται να οδηγήσει σε αύξηση των κρουσμάτων ασθενειών που μεταδίδονται μέσω διαβιβαστών, όπως η ελονοσία και ο δάγκειος πυρετός.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Οι περιοχές με μεγάλο βαθμό βλάστησης, όπου η αυξημένη γυρεοφορία των φυτών δύνανται να οδηγήσει στην αύξηση των κρουσμάτων αλλεργιών και αναπνευστικών προβλημάτων.

Τουρισμός

Περιοχές προτεραιότητας για τον τουρισμό θεωρούνται τα βασικά κέντρα ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων, ανά είδος τουρισμού. Ειδικότερα:

- ✓ Για τον οικοτουρισμό περιοχές προτεραιότητας θεωρούνται όλα τα σημαντικά φυσικά τοπία και οικότοποι της Περιφέρειας. Ενδεικτικά αναφέρονται:
 - Προστατευόμενες περιοχές της Συνθήκης Ramsar και περιοχές του δικτύου Natura 2000
 - Κορυφές και ορεινοί όγκοι.
 - Καταφύγια Άγριας Ζωής και Εκτροφεία Θηραμάτων.
 - Δασικά και Υδατικά οικοσυστήματα υψηλής οικολογικής σημασίας.
- ✓ Για το χειμερινό τουρισμό περιοχές προτεραιότητας θεωρούνται κυρίως τα χιονοδρομικά κέντρα (Βασιλίτσας για την ΟΧΕ), λόγω της μείωσης της χιονοδρομικής περιόδου.
- ✓ Για τον πολιτιστικό τουρισμό περιοχές προτεραιότητας θεωρούνται όλα τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας.

Ασφαλιστικός τομέας

Περιοχές προτεραιότητας για τον ασφαλιστικό τομέα θεωρούνται:

- ✓ Οι κατοικημένες ή καλλιεργήσιμες περιοχές, οι οποίες είναι ευαίσθητες στην εμφάνιση πλημμυρικών φαινομένων, όπως:
- Οι περιοχές εντός των ΖΔΥΚΠ.
 - Οι περιοχές εντός των πλημμυρικών ζωνών για $T=100$ έτη.
 - Οι κατοικημένες ή καλλιεργήσιμες περιοχές, οι οποίες βρίσκονται κοντά σε περιοχές υψηλού κινδύνου πυρκαγιάς, όπως οικισμοί και κοινότητες κοντά σε δασικές περιοχές ή περιοχές με βλάστηση.

2.1.7.3.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

2.1.7.4. Φυσικό περιβάλλον

Η περιοχή παρέμβασης είναι κυρίως ημιορεινή και ορεινή με βουνά που ξεπερνούν τα 2.000 μέτρα υψόμετρο, πλούσια σε φυσικές ομορφιες και ιδανικός τόπος επίσκεψης καθώς περιλαμβάνει ορεινές και παραποτάμιες περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, με το ανάγλυφο να διαμορφώνεται από πολλές κορυφες του Βούρινου, των Καμβουνίων, των Χασίων και της Βόρειας Πίνδου.

Σε επίπεδο **Εθνικής εμβέλειας** αναγνωρίζονται δύο περιοχές:

- ✓ **Εθνικός Δρυμός Πίνδου “Βάλια Κάλντα”:** Είναι ένας από τους σπουδαιότερους και πιο παρθένους Δρυμούς της Ελλάδας. Βρίσκεται στην οροσειρά της Πίνδου στα όρια των νομών Γρεβενών και Ιωαννίνων και ιδρύθηκε με το Β.Δ. 487/1966 (ΦΕΚ 120/Α’/66) με σκοπό την προστασία της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας και ειδικότερα την προστασία των αιωνόβιων ρόμπωλων και μαυρόπευκων της περιοχής. Έχει έκταση περίπου 69.000 στρέμματα που χωρίζονται στον πυρήνα και την περιφερειακή ζώνη του δρυμού. Ο πυρήνας έχει έκταση 33.600 στρέμματα και περιλαμβάνει την κοιλάδα της Βάλια Κάλντα, η οποία βρίσκεται σε υψόμετρο 1400 περίπου μέτρα και περιτριγυρίζεται από τα βουνά Λύγκος και Μαυροβούνι (Φλέγκα 2.159 μέτρα) μέχρι και τις κορυφές του βουνού Αυγό (Υψ. 2177 μέτρα).
- ✓ **Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου:** Θεσμοθετήθηκε το 2005 με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 23069/14-6-05. Περικλείει στα όριά του τους δύο Εθνικούς Δρυμούς, του Βίκου – Αώου και της Πίνδου (Βάλια Κάλντα), έντεκα περιοχές που ανήκουν στο Πανευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών «Natura 2000», όπως το όρος Βασιλίτσα, η Βάλια Κάλντα και η τεχνητή λίμνη Αώου, τα όρη Όρλιακας και Τζούργιακας, κορυφές του όρους Σμόλικα, όρη Τύμφη και Μιτσικέλι, ολόκληρη σχεδόν την περιοχή του Ζαγορίου, ένα τμήμα της περιοχής της Κόνιτσας και του Μετσόβου και το δυτικό τμήμα του Νομού Γρεβενών. Αποτελεί το μεγαλύτερο χερσαίο Εθνικό Πάρκο της χώρας μας, με έκταση που προσεγγίζει τα 2 εκατομμύρια στρέμματα. Πρόκειται για μια από τις περιοχές με σπουδαία οικολογική και περιβαλλοντική αξία σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς συνδυάζει μοναδικά το φυσικό με το ανθρωπογενές περιβάλλον.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Την περιοχή διατρέχουν ο ποταμός Αλιάκμονας, ο μεγαλύτερος σε μήκος στη χώρα, ο Βενετικός, παραπόταμος του Αλιακμονα και οι μικρότεροι παραπόταμοι του που τροφοδοτούνται από το μεγαλύτερο ορεινό συγκρότημα της Δυτικής Μακεδονίας που σχηματίζεται από τους ορεινους όγκους του Σμόλικα, της Βασιλίτσας, του Ορλιακα και της Βαλια Κάλντας. Ένας εξ αυτών, ο Γρεβενίτης, ρέει και εντός της πόλης των Γρεβενών.

Αναφορικά με το **καθεστώς προστασίας**, τμήματα της περιοχής αναφοράς χαρακτηρίζονται ως:

- ✓ Εθνικός Δρυμός Πίνδου: Ν.Δ. 996/71, Οδ. 79/409/ΕΟΚ, 92/43/ΕΟΚ (Natura 2000) Κωδικός GR1310002
- ✓ Εθνικός Δρυμός (Βάλια Κάλντα) ευρύτερη περιοχή: Ν.Δ. 996/71, Οδ. 79/409/ΕΟΚ, 92/43/ΕΟΚ (Natura 2000), Κωδικός GR1310003
- ✓ Βασιλίτσα: Οδ. 92/43/ΕΟΚ (Natura 2000), Κωδικός, GR1310001
- ✓ Φιλιππάιοι - Σπήλαιο: Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου (ΦΕΚ 639Δ/14-6-2005), Ζώνη Π3
- ✓ Όρος Βούρινος (Μεσιανό Νερό) - Εξάρχου: Natura 2000, SCI, Κωδικός GR1330001
- ✓ Όρη Βορείου Βούρινου και Μελλιά: Natura 2000, SPA, Κωδικός GR1330002
- ✓ Όρη Όρλιακας και Τσούργιακας: Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Οδηγ. 79/409/ΕΟΚ), Κωδικός GR050
- ✓ Όρη Τύμφη και Σμόλικας: Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Οδηγ. 79/409/ΕΟΚ), Κωδικός GR066
- ✓ Βάλια Κάλντα (Εθνικός Δρυμός Πίνδου: Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Οδηγ. 79/409/ΕΟΚ), Κωδικός GR068
- ✓ Όρος Βούρινος: Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Οδηγ. 79/409/ΕΟΚ), Κωδικός GR051

Βιότοποι Corine είναι η Βάλια Κάλντα, ο Όρλιακας, η Κοιλάδα Μεσσιανού νερού και οι ψηλές κορυφές του Βούρινου.

Τα **καταφύγια θηραμάτων (άγριας ζωής)** της περιοχής αναφοράς είναι τα ακόλουθα:

- ✓ Κυρά Καλή - Τρυπημένη (ΦΕΚ 522/Β/86), Μοναστήρι Κρανιά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Παλιομονάστηρο / Μπατεφούρλο (ΦΕΚ 522/Β/86), Περιβόλι
- ✓ Τσούκα Καραλή - Βελόνι, (ΦΕΚ 321/Β/81), Κρανιά
- ✓ Βουνάσια, (ΦΕΚ 407/Β/81), Παλιουριά
- ✓ Κίσαβος, (ΦΕΚ 492/Β/76), Έξαρχος - Κνίδη - Ποντινή - Πυλωρός
- ✓ Προφήτης Ηλίας - Σταυρός, (ΦΕΚ 447/Β/83), Δήμος Γρεβενών
- ✓ Σμιξιώματα - Αχερώνες, (ΦΕΚ 492/Β/76), Καρπερό και Φελλί
- ✓ Λάριο (ΦΕΚ 354Β/12.6.90), νότια του Χρωμίου μέχρι τη Λίμνη Ιλαρίωνα

Στα **δάση** κυριαρχούν φυλλοβόλα δένδρα, όπως καστανιές, οξυές και δρύες, ενώ από τα αειθαλή συναντούμε κυρίως πεύκα και έλατα. Ως δασικές εκτάσεις λαμβάνονται οι κατηγορίες κάλυψης γης που χαρακτηρίζονται ως δάση (κωνοφόρα, πλατύφυλλα και μικτά) και ως συνδυασμοί θαμνώδους - ποώδους βλάστησης (φυσικοί βοσκότοποι, σκληροφυλλική βλάστηση και μεταβατικές δασώδεις - θαμνώδεις εκτάσεις). Σημαντικά δασικά οικοσυστήματα είναι αυτά του Σινιάτσικου και του Βούρινου (μοναδικό από πλευράς ποικιλίας στην περιοχή του Μεσιανού Νερού). Το Δασαρχείο Τσοτυλίου διαχειρίζεται το Σύμπλεγμα Βοίου συνολικής έκτασης 6.698,50 εκταρίων.

Αναφορικά με την **περιβαλλοντική παρακολούθηση** συνολικά στη Δυτική Μακεδονία υπάρχουν 50 Σταθμοί. Η πλειοψηφία αυτών δεν παρέχει δεδομένα online, γεγονός που δεν επιτρέπει την ορθή αξιολόγηση λειτουργίας των οργάνων ούτε την αποθήκευση και επεξεργασία των δεδομένων, ενώ οι Θέσεις Υφιστάμενων Σταθμών Παρακολούθησης συνολικά για την Περιφέρεια αλλά και ειδικότερα για την περιοχή αναφορά απεικονίζονται στον ακόλουθο χάρτη:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Χάρτης 2-5 : Θέσεις Υφιστάμενων Σταθμών Περιβαλλοντικής Παρακολούθησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: ΥΠΕΝ

Στην περιοχή παρέμβασης λειτουργεί ένα **Κέντρο Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΚΕΠΕΑ)**, με τον τίτλο ΚΕΠΕΑ Βελβεντού – Σιάτιστας, που αποτελεί μετονομασία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) που αρχικά ιδρύθηκαν στους δύο αυτούς οικισμούς. Λειτουργεί σε δύο υποδομές, στο Βελβεντό και στην Σιάτιστα, μετά την συγχώνευση των δύο ΚΠΕ της περιοχής το 2011 λόγω μνημονίων. Στόχος των κέντρων ΚΕΠΕΑ είναι η δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης και η ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που θα συμβάλουν στην προστασία της οικολογικής ισορροπίας, της ποιότητας της ζωής και της βιώσιμης ανάπτυξης. Στα πλαίσια του ανωτέρω στόχου διοργανώνονται σεμινάρια ενηλίκων και δράσεις ευαισθητοποίησης (ημερίδες) του τοπικού πληθυσμού.

Ιδιαίτερα σημαντικό για την περιοχή είναι το **Εκπαιδευτικό Αστρονομικό Πάρκο Όρλιακα (ΕΑΠΟ)** η κατασκευή του οποίου εντάχθηκε αρχικά στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία” 2014-2020 και αποτελεί μεταφερόμενο έργο για την Προγραμματική Περίοδο 2017-2021 με Δικαιούχο το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Το Εκπαιδευτικό Αστρονομικό Πάρκο Όρλιακα (ΕΑΠΟ) πρόκειται να αναπτυχθεί σε μία έκταση 28 στρεμμάτων στην κορυφή του όρους Όρλιακας της Ανατολικής Πίνδου, σε

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

υψόμετρο 1.500 μέτρων, σε περιοχή εξαιρετικού φυσικού κάλλους, με σκοτεινό ουρανό και σταθερή ατμόσφαιρα και πρόσβαση καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Το γήπεδο, στο οποίο θα κατασκευαστεί το έργο, έχει επίμηκες σχήμα και το μεγάλο άξονά του στο Βορρά-Νότο. Το συνολικό εμβαδόν του είναι 28 στρέμματα, εκ των οποίων τα 12.666 τ.μ. βρίσκονται εντός του γηπέδου Ε1, Κοινοτικού Δάσους Ζιάκα Δήμου Γρεβενών και τα 15.334 τ.μ. εντός του γηπέδου Ε2 του Δημοσίου Δάσους Σπηλαιίου Δήμου Γρεβενών. Προβλέπεται η κατασκευή των ακόλουθων κτιρίων:

1. Εκπαιδευτικό κέντρο
2. Παρατηρητήριο μεγάλου τηλεσκοπίου
3. Πολυλειτουργικό κτίριο
4. Κτίριο εξυπηρετήσεων
5. Παρατηρητήριο τηλεσκοπίου επισκόπησης
6. Κτίριο Η/Μ

Εικόνα μακέτας 2-1: Το Εκπαιδευτικό Αστρονομικό Πάρκο Όρλιακα

Πηγή: <https://www.in.gr/2022/10/19/politics/aftodioikisi/grevena-dimoprateitai-o-dromos-tou-astronomikou-parkou-tou-orliaka/>

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Στόχος του έργου είναι η δημιουργία εκπαιδευτικής δομής επί του όρους Όρλιακα στην περιοχή του Ζιάκα και του Σπηλαίου Δήμου Γρεβενών, η οποία θα είναι ενταγμένη στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, του οποίου θα εξυπηρετεί εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες. Πέραν τούτου, θα εξυπηρετεί ανάγκες και άλλων επιστημονικών ιδρυμάτων της χώρας, θα διαδίδει την Αστρονομία και άλλες επιστήμες. Εκτός του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, θα απευθύνεται και στην επιστημονική και ερευνητική κοινότητα, καθώς και στους σπουδαστές πανεπιστημίων και ιδρυμάτων και στους μαθητές της δευτεροβάθμιας αλλά και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στην κοινότητα των Ερασιτεχνών Αστρονόμων.

Θα είναι εξοπλισμένο με προωθημένης τεχνολογίας μέσα παρατήρησης και καταγραφής, όπως τηλεσκόπια, ραδιοτηλεσκόπιο, φίλτρα, φασματογράφους, κάμερες κλπ, τα οποία θα στεγάζονται σε σύγχρονες υποδομές παρατηρητηρίων και θα υποστηρίζονται από κεντρικό θάλαμο ελέγχου υποστηριζόμενο με προωθημένο εξοπλισμό τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Επίσης θα είναι εφοδιασμένο με συστήματα προστασίας από αντίξοες καιρικές συνθήκες, εργαστήριο κατασκευών και συντήρησης, καθώς και εξοπλισμό επεξεργασίας και διαβίβασης δεδομένων.

Στις υποδομές του, εκτός των τεσσάρων επιβλητικών οπτικών αστρονομικών παρατηρητηρίων με θόλους και του ραδιοτηλεσκοπίου, συμπεριλαμβάνονται το κτήριο του Εκπαιδευτικού Κέντρου με αίθουσα παρουσιάσεων και πολυμέσων, ηλιακό παρατηρητήριο και εργαστήρια καιρού και ατμόσφαιρας και διαστημικού καιρού, το Πολυλειτουργικό κτίριο με κέντρο ενημέρωσης φυσικών επιστημών, εργαστήριο γεωλογίας και σεισμών και ένα μεγάλου μεγέθους οριζόντιο ηλιακό ωρολόγιο στον προαύλιο χώρο του, κ.ά.

Παράλληλα με τα κτίρια θα υπάρχουν και λυόμενες κατασκευές και διατάξεις: ραδιοτηλεσκόπιο, παρατηρητήριο παρακολούθησης (τεχνητών αντικειμένων σε γήινες τροχιές), σταθμός παρατήρησης ατμόσφαιρας, σεισμολογικός σταθμός, γεωδαιτικός δέκτης, σταθμός παρακολούθησης του γήινου μαγνητικού πεδίου.

Εντός του οικοπέδου δημιουργούνται επίσης οι παρακάτω υποστηρικτικές υποδομές: η αστρομαρίνα, που αποτελείται από έναν ειδικά διαμορφωμένο υπαίθριο χώρο για την εξυπηρέτηση επισκεπτών ερασιτεχνών αστρονόμων οι οποίοι θα έρχονται και θα στήνουν εκεί το δικό τους εξοπλισμό και χώροι στάθμευσης. Εκτός του οικοπέδου θα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

συν τω χρόνω να καταστεί λαμπρό παράδειγμα ήπιας αναπτυξιακής παρέμβασης και αειφορικής διαχείρισης σε ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον.

3. Η συμβολή στην εκπαίδευση των Ελλήνων μαθητών σε αντικείμενα Αστρονομίας και Φυσικών επιστημών και τεχνολογίας, μέσω της διοργάνωσης προγραμμάτων τηλεεκπαίδευσης.
4. Η προσέλκυση ομάδων κοινού όπως μαθητών, σπουδαστών και εκπαιδευτικών, ερευνητών αστρονομίας αλλά και ερασιτεχνών αστρονόμων, ορνιθολόγων και παρατηρητών πουλιών, περιβαλλοντολόγων, φυσιολατρών, καλλιτεχνών κ.ά.
5. Η υποστήριξη της βιωσιμότητας -μέσω της προσέλκυσης επισκεπτών- των υφισταμένων στην ευρύτερη περιοχή τουριστικών υποδομών, κυρίως διαμονής και εστίασης.
6. Η δημιουργία και μόχλευση νέων ευκαιριών βιώσιμης ανάπτυξης και απασχόλησης.
7. Η ανάπτυξη δικτυώσεων και συνεργιών με φορείς, ιδρύματα, οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών κλπ που δραστηριοποιούνται στην προστασία και αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και των φυσικών επιστημών στην περιοχή αλλά και ευρύτερα στη Βόρεια και Δυτική Ελλάδα και τις γειτονικές χώρες.
8. Η με κάθε τρόπο συμβολή στην αύξηση της σημασίας της περιοχής και στην ανάδειξή της στον εθνικό χώρο και ευρύτερα.
9. Η μεσο/μακροπρόθεσμη άνοδος της φήμης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και η καθιέρωσή του ως κέντρου αριστείας στον τομέα της Αστρονομίας και ως κόμβου Διαστημικών Επικοινωνιών.

2.1.8. Συμπεράσματα - Προοπτικές

Ο φυσικός πλούτος της περιοχής αποτελεί σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα, η ορθολογική αξιοποίηση του οποίου μπορεί να αποτελέσει αναπτυξιακή κατεύθυνση και προοπτική στο πλαίσιο της ΟΧΕ.

Όπως διαπιστώνεται από τα παραπάνω, στην περιοχή παρέμβασης συναντάμε αξιόλογους ορεινούς όγκους που συγκαταλέγονται στις προστατευόμενες περιοχές καθώς μεγάλο μέρος της περιοχής παρέμβασης είναι δασωμένο, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Επιπλέον διαθέτει σπουδαία γεωλογική κληρονομιά που οδήγησε στην ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ και μπορεί συνδυαστικά με τα παραπάνω να συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιοχής καθώς:

- Το Γεωπάрко ως περιοχή ενδιαφέροντος αλλά και ως δομή έχει πολύπλευρη δράση σε ένα σύνολο τομέων του τοπικού οικοσυστήματος διασυνδέοντας και προάγοντας την ιστορία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον, την κοινωνική συνοχή και την οικονομία κινητοποιώντας χρηματοδοτικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό.
- Ο Γεωτουρισμός ως μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού αποτελεί σημαντική προοπτική για τη Δυτική Μακεδονία στην προσπάθειά της για ένα νέο βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο.
- Η ένταξη του Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων UNESCO αποτελεί σημαντικό πόρο δικτύωσης της περιοχής συμβάλλοντας καταλυτικά στην αναγνωρισιμότητά της και κατά συνέπεια στην προσέλκυση επισκεπτών, ενισχύοντας παράλληλα την προώθηση των τοπικών προϊόντων σε εθνικό & διεθνές επίπεδο.

Κατά συνέπεια οι **βασικές ανάγκες** εστιάζουν:

- ✓ στην παραμονή του Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο της ΟΥΝΕΣΚΟ, εκπληρώνοντας τις σχετικές υποχρεώσεις μέσα από τις περιοδικές επαξιολογήσεις,
- ✓ στην προστασία και ανάδειξη της γεωκληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος,
- ✓ στην πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

2.2. Δημογραφία - Κοινωνικά χαρακτηριστικά

2.2.1. Μόνιμος πληθυσμός, διαχρονική μεταβολή, δημογραφικοί δείκτες

Ο πληθυσμός της περιοχής αναφοράς

Η περιοχή του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης κατοικείται από 35 χιλιάδες περίπου μόνιμους κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2021, εμφανίζοντας μείωση πληθυσμού της τάξης του 15% σε σχέση με το 2011. Αναλυτικά ανά Δημοτική Κοινότητα η

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία παρατίθεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 2-5 : Εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού (2011 - 2021) ανά Δημοτική Κοινότητα στην περιοχή του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

ΠΕΡΙΟΧΗ		ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2011)	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2021)	Μεταβολή (%)
Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών				
Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές Κοινότητες			
ΑΒΔΕΛΛΑΣ	ΑΒΔΕΛΛΑΣ	280	73	-73,9%
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΔΑΣΥΛΛΙΟΥ	12	20	+40%
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΚΑΛΗΡΑΧΗΣ	125	95	-24%
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	6	13	+116,6%
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΟΥ	43	31	-27,9%
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΜΕΓΑΡΟΥ	370	301	-18,6%
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ	ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	25	16	-36%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΕΞΑΡΧΟΥ	110	74	-32,7%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΚΕΝΤΡΟΥ	232	161	-30,6%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΚΝΙΔΗΣ	610	411	-32,6%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ	237	188	-20,6%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΠΟΝΤΙΝΗΣ	333	166	-50,1%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΠΥΛΩΡΩΝ	69	52	-24,6%
ΒΕΝΤΖΙΟΥ	ΣΑΡΑΚΗΝΑΣ	378	318	-15,8%
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΚΗΠΟΥΡΕΙΟΥ	206	125	-39,3%
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΚΡΑΝΕΑΣ	385	192	-50,1%
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΜΙΚΡΟΛΙΒΑΔΟΥ	56	26	-53,5%
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΠΗΓΑΔΙΤΣΑΣ	96	79	-17,7%
ΓΟΡΓΙΑΝΗΣ	ΣΙΤΑΡΑ	20	10	-50%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	13.374	12.515	-6,4%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	369	254	-31,1%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΑΜΥΓΔΑΛΙΩΝ	500	358	-28,4%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΒΑΤΟΛΑΚΚΟΥ	287	262	-8,7%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΕΛΑΤΟΥ	177	164	-7,3%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ	229	169	-26,2%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΑΛΟΧΙΟΥ	106	81	-23,5%

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΥΡΑΚΑΛΗΣ	130	109	-16,1%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΕΙΡΗΝΙΟΥ	555	405	-27%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΜΥΡΣΙΝΑΣ	343	294	-14,2%
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΦΕΛΛΙΟΥ	1.094	799	-26,9%
ΔΟΤΣΙΚΟΥ	ΔΟΤΣΙΚΟΥ	39	21	-46,1%
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	452	324	-28,3%
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΚΙΒΩΤΟΥ	417	331	-20,6%
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ	242	136	-43,8%
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΜΗΛΕΑΣ	205	135	-34,1%
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΠΟΛΥΔΕΝΔΡΟΥ	172	124	-27,9%
ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ	ΤΑΞΙΑΡΧΗ	256	200	-21,85
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΑΛΑΤΟΠΕΤΡΑΣ	76	48	-36,8%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΑΝΑΒΡΥΤΩΝ	23	18	-21,7%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΖΙΑΚΑ	157	136	-13,3%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΚΟΣΜΑΤΙΟΥ	134	91	-32%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΛΑΒΔΑ	49	27	-44,8%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΜΑΥΡΑΝΑΙΩΝ	289	223	-22,8%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΜΟΝΑΧΙΤΙΟΥ	98	73	-25,5%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ	32	31	-3,1%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΟΛΥΝΕΡΙΟΥ	85	58	-31,7%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΠΡΟΣΒΟΡΡΟΥ	39	50	+28,2%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΣΠΗΛΛΙΟΥ	187	194	+3,7%
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΙΑΚΑ	ΤΡΙΚΩΜΟΥ	128	63	-50,7%
ΜΕΣΟΛΟΥΡΙΟΥ	ΜΕΣΟΛΟΥΡΙΟΥ	33	24	-45,8%
ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	21	93	342,8%
ΣΜΙΞΗΣ	ΣΜΙΞΗΣ	454	247	-45,5%
ΦΙΛΙΠΠΑΙΩΝ	ΦΙΛΙΠΠΑΙΩΝ	179	33	-81,5%
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΔΕΣΚΑΤΗΣ	3.598	3.208	-10,8%
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΔΑΣΟΧΩΡΙΟΥ	161	156	-3,1%
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΠΑΛΙΟΥΡΙΑΣ	352	325	-7,6%
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΑΣ	75	71	-5,3%
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	108	91	-15,7%
ΧΑΣΙΩΝ	ΚΑΡΠΕΡΟΥ	913	763	-16,4%
Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης		ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2011)	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2021)	Μεταβολή (%)
Δημοτικές Ενότητες	Τοπικές Κοινότητες			

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 2-7: Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2011-2021)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

ANKO

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Πίνακας 2-8 : Εξέλιξη του πληθυσμού των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2011-2021)

Ενότητα	2011	2021	%Δ 2011 - 2021
Κοζάνης	150.196	137.201	-9%
Καστοριάς	50.322	46.048	-8%
Φλώρινας	51.414	45.162	-12%
Γρεβενών	31.757	26.645	-16%
Δυτική Μακεδονία	283.689	255.056	-10%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, η Ενότητα Γρεβενών αντιπροσωπεύει το 10% του πληθυσμού της Περιφέρειας, που αντιστοιχεί στο μικρότερο ποσοστό των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας (INSETE, 2022). Επίσης, η Π.Ε. Γρεβενών σημειώνει και τους υψηλότερους δείκτες γήρανσης και μάλιστα σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, 2015-2019). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η Π.Ε. Γρεβενών παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση πληθυσμού, με ποσοστό 16,1%. Η Π.Ε. Κοζάνης, σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία της τελευταίας απογραφής του 2021, εμφανίζεται να έχει πληθυσμό 137.210 κατοίκους, μειωμένος κατά 8,6% σε σχέση με τα επίσημα στοιχεία της απογραφής του 2011.

2.2.2. Ηλικιακή διάρθρωση, επίπεδο εκπαίδευσης

Η συγκεκριμένη πληροφορία για την απογραφή του 2021 υπάρχει μόνο σε επίπεδο χώρας και όχι σε επίπεδο Περιφέρειας/Περιφερειακής Ενότητας ώστε να μπορεί να γίνει η όποια αναγωγή στην περιοχή αναφοράς.

2.2.3. Συμπεράσματα - Προοπτικές

Όπως δείχνουν τα στοιχεία της ΕΛΣΑΤ, η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση πληθυσμού όλης της Επικράτειας, σύμφωνα με την απογραφή του 2021, καταγράφηκε στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Η μείωση αγγίζει το 10% σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα η οποία κυμαίνεται στο 3,5%.

Τα αποτελέσματα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής αποτυπώνουν και για την περιοχή αναφοράς τη συρρίκνωση του πληθυσμού, με το δημογραφικό να παραμένει ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα που αυτή αντιμετωπίζει.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Πρόκειται για ένα ζήτημα απόλυτα συνδεδεμένο και με τις περιφερειακές ανισότητες, καθώς από την πρόσφατη απογραφή του 2021 φάνηκε ότι μεγάλες πόλεις και τουριστικές περιοχές μπόρεσαν να αυξήσουν ή να διατηρήσουν σε μεγάλο βαθμό τον πληθυσμό τους, ενώ αντίθετα επαρχιακές πόλεις και χωριά (αγροτικές, ορεινές και ημιορεινές περιοχές) παρουσιάζουν μείωση μεγαλύτερη του 10%, ακόμη και του 20%.

Κατά συνέπεια η **βασική ανάγκη** για την περιοχή είναι η ανάσχεση της μείωσης του πληθυσμού, ώστε να καταστεί εφικτή η ανάπτυξή της, με την ΟΧΕ και τις προβλεπόμενες παρεμβάσεις να συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση.

2.3. Οικονομικά χαρακτηριστικά – απασχόληση

2.3.1. Ενεργός πληθυσμός, απασχόληση, ανεργία

Η ανάλυση των δεδομένων αναφορικά με τον ενεργό πληθυσμό, την απασχόληση και την ανεργία γίνεται σε επίπεδο Περιφέρειας με έμφαση στην ανεργία για την Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών, όπου συγκεντρώνεται ο περισσότερος πληθυσμός της περιοχής αναφοράς, καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε επίπεδο Δήμων από την πρόσφατη απογραφή του 2021.

Ειδικότερα:

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός - Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει μόλις το 2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας και για τα δύο έτη (2015 και 2019), ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 49% το 2015 και 48% το 2021. Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζει το 2015 το 3ο χαμηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού ενώ το 2021 το 2ο χαμηλότερο, μαζί με την Κεντρική Μακεδονία (INSETE, 2022). Η μείωση του ποσοστού των οικονομικά ενεργών κατοίκων σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού, απηχεί με αριθμητικά μεγέθη την αύξηση των μεταναστευτικών ροών των παραγωγικών ηλικιών προς άλλες περιοχές της χώρας ή και στο εξωτερικό προς αναζήτηση εργασίας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 2-9 : Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (2015 και 2021)

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015 και 2021						
	2015			2021		
	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού
Αττική	86%	54%	37%	86%	53%	37%
Κεντρική Μακεδονία	85%	51%	17%	86%	48%	17%
Θεσσαλία	85%	51%	7%	86%	50%	7%
Δυτική Ελλάδα	85%	51%	6%	86%	49%	6%
Κρήτη	83%	54%	6%	84%	53%	6%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	85%	50%	5%	86%	49%	5%
Πελοπόννησος	86%	53%	5%	86%	52%	5%
Στερεά Ελλάδα	86%	51%	5%	86%	49%	5%
Νότιο Αιγαίο	83%	56%	3%	84%	53%	3%
Ήπειρος	87%	47%	3%	87%	42%	3%
Δυτική Μακεδονία	86%	49%	2%	87%	48%	2%
Βόρειο Αιγαίο	86%	46%	2%	86%	50%	2%
Ιόνια Νησιά	85%	52%	2%	86%	49%	2%
Ελλάδα	85%	52%	100%	86%	51%	100%

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*επί του συνόλου των ηλικιών 15+

Η μείωση του εργατικού δυναμικού (ενεργού πληθυσμού) οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εγκατάλειψη της περιοχής για εξεύρεση εργασίας, γεγονός που τεκμηριώνεται και από τα στοιχεία της συνολικής μείωσης του πληθυσμού κατά την πρόσφατη απογραφή (2021).

Αναλυτική παρουσίαση των ανωτέρω μεγεθών γίνεται στους πίνακες που ακολουθούν.

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

της ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ & ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ											
Εργατικό Δυναμικό	118.400	117.700	114.300	112.600	113.900	117.200	118.000	119.200	118.100	115.400	108.400
Απασχολούμενοι	100.200	90.600	80.400	77.100	82.500	81.200	81.100	84.500	86.200	87.100	87.100
Άνεργοι	18.200	27.100	33.900	35.500	31.400	36.000	36.900	34.700	31.900	28.300	21.300
Μη Ενεργοί	122.800	123.400	127.100	128.200	126.500	122.300	119.000	115.700	114.900	116.900	123.500
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ											
Εργατικό Δυναμικό	5.029.200	4.936.100	4.890.100	4.843.500	4.810.600	4.807.700	4.804.500	4.779.700	4.743.000	4.729.900	4.630.500
Απασχολούμενοι	4.389.800	4.054.300	3.695.000	3.513.200	3.536.200	3.610.700	3.673.600	3.752.700	3.828.000	3.911.000	3.875.500
Άνεργοι	639.400	881.800	1.195.100	1.330.300	1.274.400	1.197.000	1.130.900	1.027.000	915.000	818.900	755.000
Μη Ενεργοί	4.370.300	4.436.700	4.454.700	4.466.000	4.471.500	4.438.900	4.408.300	4.397.200	4.397.100	4.373.600	4.448.500
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ & ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (%)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ											
Δείκτης Οικονομικά Ενεργών	49,1%	48,8%	47,3%	46,8%	47,4%	48,9%	49,8%	50,7%	50,7%	49,7%	46,7%
Δείκτης Απασχόλησης	41,5%	37,6%	33,3%	32,0%	34,3%	33,9%	34,2%	36,0%	37,0%	37,5%	37,6%
Δείκτης Ανεργίας	15,4%	23,0%	29,7%	31,5%	27,6%	30,7%	31,3%	29,1%	27,0%	24,5%	19,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ											
Δείκτης Οικονομικά Ενεργών	53,5%	52,7%	52,3%	52,0%	51,8%	52,0%	52,2%	52,1%	51,9%	52,0%	51,0%
Δείκτης Απασχόλησης	46,7%	43,3%	39,5%	37,7%	38,1%	39,0%	39,9%	40,9%	41,9%	43,0%	42,7%
Δείκτης Ανεργίας	12,7%	17,9%	24,4%	27,5%	26,5%	24,9%	23,5%	21,5%	19,3%	17,3%	16,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

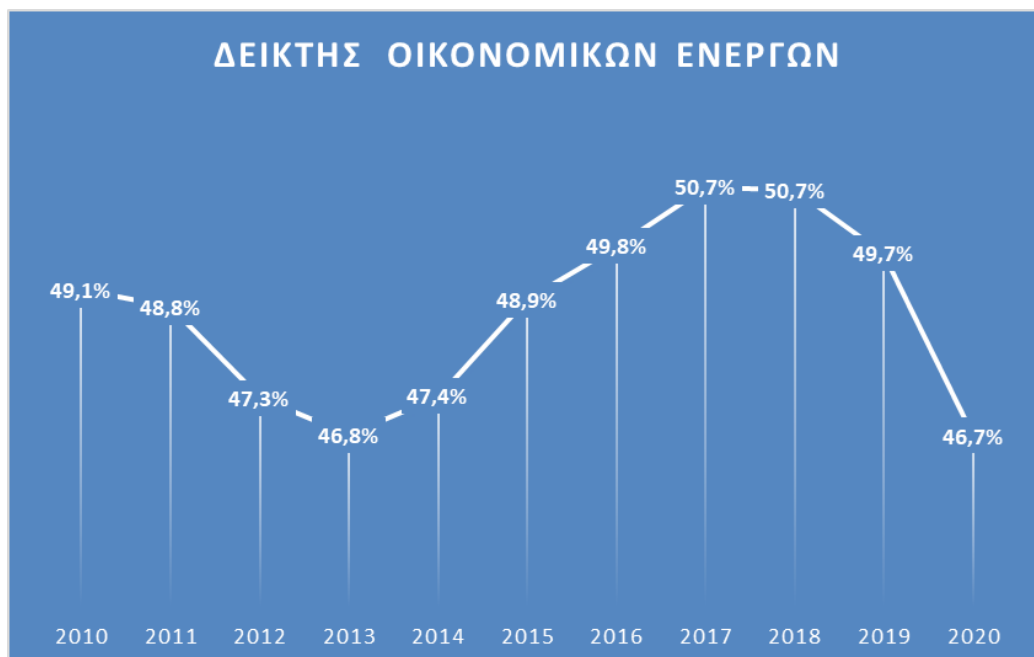
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Διάγραμμα 2-6 : Εξέλιξη εργατικού δυναμικού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2010-2020)

Πηγή: Έρευνα εργατικού δυναμικού (ΕΛΣΤΑΤ 2010-2020)

Διάγραμμα 2-7 : Εξέλιξη δείκτη οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2010-2020)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 2- 11 : Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (2015, 2019,2021)

Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2021								
	2015		2019		2021		%Δ	
Περιφέρεια	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	2015-2019	2019-2021
Αττική	449	25%	294	17%	203	12%	-35%	-31%
Κεντρική Μακεδονία	211	26%	157	20%	124	16%	-25%	-21%
Θεσσαλία	85	27%	58	19%	51	17%	-32%	-11%
Δυτική Ελλάδα	82	28%	68	24%	49	17%	-17%	-28%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	60	23%	41	16%	46	19%	-32%	10%
Κρήτη	67	24%	33	12%	45	16%	-50%	34%
Στερεά Ελλάδα	63	26%	40	17%	40	17%	-36%	-1%
Πελοπόννησος	55	22%	29	12%	31	13%	-48%	7%
Νότιο Αιγαίο	23	15%	21	14%	27	19%	-9%	28%
Δυτική Μακεδονία	36	31%	28	25%	22	20%	-21%	-22%
Ήπειρος	34	25%	22	16%	19	15%	-35%	-16%
Βόρειο Αιγαίο	14	18%	16	18%	12	14%	12%	-28%
Ιόνια Νησιά	17	19%	11	12%	11	13%	-36%	1%
Σύνολο	1.197	25%	819	17%	678	15%	-32%	-17%

Πηγή: ΕΛΔ ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Το σημαντικό ποσοστό πληθυσμιακής συρρίκνωσης και οι υψηλοί δείκτες γήρανσης της περιοχής παρέμβασης έχουν επηρεάσει σημαντικά το ποσοστό απασχόλησης και ανεργίας. Συγκεκριμένα, η Π.Ε. Γρεβενών, όπου συγκεντρώνεται ο περισσότερος πληθυσμός της περιοχής αναφοράς, χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό ανεργίας ειδικότερα στους νέους και στις γυναίκες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) Γρεβενών οι άνεργοι της Π.Ε. Γρεβενών είναι συνολικά 1.650 περίπου, με τις γυναίκες να είναι διπλάσιες από τους άντρες. Ωστόσο, δεδομένου ότι ως μήνας αναφοράς ορίστηκε ο Μάιος, ήδη πολλοί νέοι έχουν ήδη εγκαταλείψει την περιφερειακή ενότητα για εποχιακή απασχόληση σε άλλες τουριστικές περιοχές.

Ειδικότερα:

Πίνακας 2- 12 : Άνεργοι κατά ομάδες ηλικιών στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών
(Μάιος 2023)

Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής	Άνεργοι και των δύο φύλων					
	Σύνολο	Ομάδες ηλικιών				
		19-25	26-35	36-45	46-55	56+
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1.650	100	340	400	450	360

Πηγή: ΔΥΠΑ Γρεβενών

Η υψηλή ανεργία των γυναικών στην Π.Ε. Γρεβενών διαπιστώνεται και από τον Πίνακα 16, που απεικονίζει την κατάσταση των ανέργων κατά φύλο και εκπαιδευτικό επίπεδο. Μάλιστα, το υψηλότερο ποσοστό των γυναικών συναντάται στη δευτεροβάθμια

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

εκπαίδευση, με 400 άνεργες γυναίκες και 270 άντρες. Στις Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες (ΕΚΟ), ανήκουν 53 άτομα.

Πίνακας 2- 13 : Άνεργοι κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (Μάιος 2023)

Περιγραφή τόπου μόνιμης διαμονής	Σύνολο	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	Αδιαβάθμητο	Χωρίς εκπαίδευση
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1.615	230	670	332	358	25
Άρρενες	606	50	270	137	141	8
Θήλεις	1.009	180	400	195	217	17

Πηγή: ΔΥΠΙΑ Γρεβενών

Το υψηλό ποσοστό ανεργίας ιδιαίτερα των γυναικών επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία του Eures (Πληροφορίες για την αγορά εργασίας: Ελλάδα), όπου στην Π.Ε. Γρεβενών υπερτερούν σε πλήθος οι άνεργες γυναίκες υπάλληλοι γραφείου, οι ανειδίκευτοι εργάτες οικοδομών, κατασκευών, βιομηχανιών, κλπ. και στα δύο φύλα, ενώ ακολουθούν οι άνδρες τεχνίτες ανέγερσης και επιδιόρθωσης κτιρίων και άλλων δομικών έργων και οι πωλήτριες καταστημάτων ή υπαίθριων χώρων. Σε μικρότερο αριθμό υπάρχουν διαθέσιμοι εργαζόμενοι απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών (κομμωτές, μάγειροι, σερβιτόροι, οικονόμοι κλπ.) και σε λοιπές ειδικότητες.

ΑΕΠ - Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας & ΠΕ Γρεβενών

Το σημαντικό ποσοστό αύξησης της ανεργίας, ευθύνεται για τη συνολική μείωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2014-2019 κατά -23% (από € 4.944 εκατ. το 2014 σε € 3.795 εκατ. το 2019), σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας που κατέγραψε αύξηση κατά +3% (από € 177.236 εκατ. το 2014 σε € 183.250 εκατ. το 2019) (INSETE, 2022).

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών - Αγροτική δραστηριότητα

Από οικονομική άποψη, ο πρωτογενής τομέας έχει μεγάλη οικονομική σημασία για την περιοχή των Γρεβενών. Ιδιαίτερα, στην Π.Ε. Γρεβενών, η καλλιέργεια σκληρού σίτου μέχρι το 1980 εξέλειπε παντελώς, ενώ το 2016 καλλιεργούνταν 1650 εκτάρια και το 2021 346,73 εκτάρια (ΟΠΕΚΕΠΕ, 2021). Η αύξηση της καλλιέργειας των ξηρών σιτηρών, όπως αναφέρεται στα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ για την Π.Ε. Γρεβενών το 2016 και το 2021, καταδεικνύει την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα και την οικονομική ανταγωνιστικότητα της περιοχής.

Η επικράτηση της καλλιέργειας σιτηρών και ειδικότερα των χειμερινών σιτηρών οφείλεται κυρίως στο χαμηλό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων. Σημειώνεται ότι οι καλλιεργήσιμες εκτασεις είναι ως επί το πλείστον ξηρικές.

Επιπλέον, η καλλιέργεια των ρεβιθιών αποτελεί σημαντική παραγωγική δραστηριότητα στην περιοχή και συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη του τοπικού κοινωνικοοικονομικού συστήματος. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ του 2016, η Π.Ε. Γρεβενών είναι η πρώτη σε καλλιέργεια ρεβιθιών, με καλλιεργούμενη έκταση 20.587 στρεμμάτων, η οποία ξεπερνά το 20% της συνολικής παραγωγής της καλλιέργειας αυτής σε επίπεδο χώρας. Αυτό αποδεικνύει την ευνοϊκή κλιματική και εδαφική συνθήκη για την ανάπτυξη γεωργικών καλλιεργειών στην περιοχή.

Πίνακας 2- 16 : Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση, με διάκριση σε μεικτές, αμιγώς γεωργικές και κτηνοτροφικές στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στην Π.Ε. Γρεβενών (2016)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ		ΜΕΙΚΤΕΣ		ΑΜΙΓΩΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ		ΑΜΙΓΩΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ	
	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΕΚΤΑΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΕΚΤΑΣΗ
	2	3	4	5	6	7	8	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	23.089	2.146.859	4.320	664.591	18.157	1.456.055	611	26.213
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3.089	495.048	831	241.019	2.192	237.782	67	16.246

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Από τα στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας Γρεβενών, προκύπτει ότι οι καλλιεργούμενες εκτάσεις βαίνουν αυξανόμενες, με 5.000 περισσότερα στρέμματα (αύξηση 24% περίπου) να καλλιεργούνται το 2017, συγκριτικά με το 2016.

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία στην ΠΕ Γρεβενών αποδίδει σημαντική παραγωγή κυρίως σε γαλακτοκομικά προϊόντα και κρέας. Γενικά τα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι καλής ποιότητας, χωρίς πάρα πολύ μεγάλες αποδόσεις, λόγω των συνθηκών και της εκτροφής της κτηνοτροφίας (ορεινές βοσκές).

Η διάρθρωση της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης στον νομό Γρεβενών (2015) παρουσιάζεται παρακάτω και αυτό που παρατηρούμε είναι μια ανισότητα στη σχέση εκτροφόμενων προβάτων με αυτή των εκμεταλλεύσεων, συγκριτικά με τα αντίστοιχα των αιγών.

- ✓ εκμεταλλεύσεις με βοοειδή: 106 (εκ των οποίων 36 μετακινούμενοι)
- ✓ εκμεταλλεύσεις με αιγοπρόβατα: 790 (εκ των οποίων 281 μετακινούμενοι)
- ✓ εκμεταλλεύσεις με χοιρινά: 20

Σημειώνεται ότι από το ως άνω καταγεγραμμένο ζωικό κεφάλαιο, στη δυτική περιοχή της ΠΕ Γρεβενών και ειδικότερα στις ορεινές Κοινότητες της Πίνδου, που εγκαταλείπονται από τους κατοίκους τους κατά την χειμερινή περίοδο, υπάρχει ένας αξιόλογος αριθμός νομαδικών αιγοπροβάτων που διατρέφονται επί πεντάμηνο περίπου κατά την θερινή περίοδο στις εκεί βοσχές.

Προϊόντα ΠΟΠ/ ΠΓΕ

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι γεωγραφικές ενδείξεις ΠΟΠ (προστατευόμενη ονομασία προέλευσης- τρόφιμα και οίνοι) και ΠΓΕ (προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη- τρόφιμα και οίνοι) κατοχυρώνουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας για συγκεκριμένα προϊόντα, των οποίων οι ιδιότητες συνδέονται ειδικά με την περιοχή παραγωγής. Τα προϊόντα με γεωγραφικές ενδείξεις, δίνουν ευκαιρία για επενδυτικές προσπάθειες ποιοτικού χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα προϊόντος ΠΟΠ αποτελεί η τυροκομία, η οποία αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα στην Π.Ε. Γρεβενών. Το κύριο προϊόν είναι η φέτα, παράγονται ωστόσο και άλλα είδη τυριών σε

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

μικρότερες ποσότητες όπως ανεβατό, κασέρι, κεφαλοτύρι, μανούρι και μπάτζιος τα οποία έχουν χαρακτηριστεί όλα ως ΠΟΠ. Επίσης στη νοτιοδυτική πλευρά της Δυτικής Μακεδονίας σε ορεινό έδαφος, με τυπικό ηπειρωτικό κλίμα, αναπτύσσεται ο αμπελώνας της Ενότητας Γρεβενών, κυρίως με ερυθρές, γηγενείς και διεθνείς ποικιλίες που παράγει οίνους που φέρουν την ένδειξη ΠΓΕ Γρεβενά (INSETE, 2022).

Τα προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ της Π.Ε. Γρεβενών είναι τα ακόλουθα:

Πίνακας 2- 17 : Προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ της Π.Ε. Γρεβενών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	
ΠΡΟΙΟΝ	ΚΑΤΑΧΩΡΗΜΕΝΗ ΕΝΔΕΙΞΗ
Τυρί Φέτα	ΠΟΠ
Τυρί Ανθότυρος	ΠΟΠ
Τυρί Κεφαλοτύρι	ΠΟΠ
Τυρί Μυζήθρα	ΠΟΠ
Τυρί Τελεμές	ΠΟΠ
Τυρί Κασέρι	ΠΟΠ
Τυρί Κεφαλογραβιέρα	ΠΟΠ
Τυρί Μανούρι	ΠΟΠ
Τυρί Μπάτζιος	ΠΟΠ
Τυρί Ανεβατό	ΠΟΠ
Οίνοι	ΠΓΕ

Πηγή: Greek gastronomy, ιδία επεξεργασία

Στην Π.Ε. Γρεβενών, 8 επιχειρήσεις ασχολούνται με τη λειτουργία γαλακτοκομείων και την τυροκομία και 7 ασχολούνται με την παραγωγή τυριού και τυροπήγματος (πηγμένο γάλα για τυρί). Συγκεντρωτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ (2016), στην Π.Ε. Γρεβενών λειτουργούν οι ακόλουθες 10 μονάδες επεξεργασίας αιγοπρόβειου γάλακτος.

Δασοπονία

Η ΠΕ Γρεβενών διαθέτει μεγάλη έκταση δασικής περιοχής και πλούσιους δασικούς πόρους. Η δασοκομία αποτελεί σημαντική δραστηριότητα στην περιοχή, καθώς παρέχει ξυλεία και

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

άλλα δασικά προϊόντα. Επιπλέον, η ύπαρξη δασών συμβάλλει στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και προσφέρει ευκαιρίες για την ανάπτυξη του δασοτουρισμού και άλλων αναψυκτικών δραστηριοτήτων στις ορεινές περιοχές.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την χρονιά του 2011, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) του πρωτογενή τομέα αντιπροσωπεύει το 8,95% της συνολικής ΑΠΑ της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών. Ο συνολικός αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, όπως αυτός υπολογίστηκε, βάση της ΕΛΣΤΑΤ το 2011, ανέρχεται στις 3.396, εκ των οποίων οι 1.019 αφορούν σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Αναφορικά με τον δασοκομικό κλάδο, η συνολική εδαφοπονική έκταση της ΠΕ Γρεβενών ανέρχεται σε 2.290.700 στρέμματα (229.070 Ha), εκ των οποίων το 34,07% αποτελεί δασοσκεπή έκταση και το 22,39% αφορά σε μερικώς δασοσκεπή έκταση.

Εκτροφή γουνοφόρων

Σύμφωνα με τα παρακάτω στοιχεία, στην ΠΕ Γρεβενών και ειδικότερα εντός της περιοχής αναφοράς λειτουργούσαν το 2015 οκτώ (8) μονάδες εκτροφής γουνοφόρων ζώων.

Μελισσοκομία

Η μελισσοκομία συναντάται σε όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της ΠΕ Γρεβενών. Συνολικά υπάρχουν περίπου 225 ενεργοί παραγωγοί που διαθέτουν 11.730 κυψέλες (το 60% περίπου των οποίων βρίσκεται στον Δ. Γρεβενών. Άξιο αναφοράς είναι πως η μελισσοκομική δραστηριότητα της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών συντελεί το 21,40% σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, καταλαμβάνοντας την δεύτερη θέση (2η), ακολουθώντας την Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης (48,03%).

Κατά τους θερινούς μήνες φιλοξενούνται μελίσσια από άλλες περιοχές της Ελλάδας. Η μελισσοκομία αποτελεί περιορισμένη δραστηριότητα σε σύγκριση με το δυναμικό της περιοχής και είναι σχεδόν πάντα δευτερεύουσα εργασία. Η τυποποίηση και η μεταποίηση είναι υποτυπώδεις. Το μέλι συσκευάζεται σε μεγάλα δοχεία και πωλείται στο οικείο περιβάλλον του μελισσοκόμου. Δεν χρησιμοποιούνται εμπορικά κανάλια και ούτε έχει πραγματοποιηθεί ποτέ έρευνα αγοράς. Ως εκ τούτου, ποτέ δεν έχει γίνει επένδυση στον τομέα της μελισσοκομίας με επιστημονική συμβολή που να προσβλέπει στην παραγωγή μελιού και άλλων προϊόντων (π.χ. βασιλικού πολτού) για θεραπευτική και φαρμακευτική χρήση.

Δήμος Γρεβενών - Αγροτική δραστηριότητα (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Γρεβενών 2020 - 2024)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Ο πρωτογενής τομέας, που περιλαμβάνει τη γεωργία και την κτηνοτροφία, αποτελεί έναν σημαντικό κλάδο της οικονομίας της περιοχής για ποικίλους λόγους. Η περιοχή είναι σε μεγάλο βαθμό γεωργοκτηνοτροφική περιοχή, γεγονός που συμβάλλει στην ύπαρξη υψηλού ποσοστού πρόσφορης γης για αγροτική δραστηριότητα. Αυτό δημιουργεί ευκαιρίες για την ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την παραγωγή γεωργικών προϊόντων. Συγκεκριμένα, η περιοχή είναι γνωστή για την καλλιέργεια ξηρών καλλιεργειών, όπως το σιτάρι μαλακό, το κριθάρι, το καλαμπόκι, οι ντομάτες, τα μηδικά, το σιτάρι σκληρό, ο καπνός, τα σταφύλια, οι πατάτες, τα ρεβίθια, τα φασόλια και τα κεράσια.

Οι περισσότερες καλλιεργήσιμες εκτάσεις βρίσκονται στα χαμηλά τμήματα της λεκάνης των Γρεβενών και στην κοιλάδα του Αλιάκμονα. Σημαντική καλλιέργεια επίσης, κυρίως στην ορεινή ζώνη, είναι τα κτηνοτροφικά φυτά για τροφή των εκτρεφόμενων στην περιοχή ζώων. Οι υπόλοιπες εκτασεις των καλλιεργειών και οι αντίστοιχες ποσότητες είναι πολύ μικρές και καλυπτουν προφανώς την ίδια κατανάλωση της περιοχής, χωρίς να μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα της γεωργικής παραγωγής, αν και σε μερικά προϊόντα η συνολική παραγωγή της περιοχής αντιπροσωπεύει μεγάλο ποσοστό στο σύνολο του νομού.

Συνοπτικά οι εκτάσεις και τα είδη καλλιεργειών καθώς και ο αριθμός καρποφόρων δένδρων αποτυπώνονται ως εξής:

Καλλιέργειες

- ✓ Σιτηρά 250.000 στρέμματα
- ✓ Κτηνοτροφικά φυτά 50.000 στρέμματα
- ✓ Αμπέλια 2.300 στρέμματα
- ✓ Κηπευτικά 1.000 στρέμματα

Καρποφόρα δένδρα

- ✓ Κερασιές 26.500
- ✓ Αμυγδαλιές 12.000
- ✓ Καρυδιές 50.000
- ✓ Μηλιές 13.000

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δήμος Γρεβενών - Κτηνοτροφική δραστηριότητα (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Γρεβενών 2015 - 2019)

Στις ημιορεινές περιοχές του Δήμου υπάρχει αναπτυγμένη κτηνοτροφία, με την οποία ασχολείται μεγάλο μέρος του πληθυσμού, που όμως ως επί το πλείστον βασίζεται στην εκτατική κτηνοτροφία με αποτέλεσμα τη χαμηλή παραγωγικότητα του κλάδου. Το γεγονός αυτό απομακρύνει τη νέα γενιά από την παραδοσιακή κτηνοτροφία. Η κτηνοτροφία είναι ανάγκη να αλλάξει μορφή να εκσυγχρονιστεί και να εισάγει τη νέα τεχνολογία.

Τα βασικότερα είδη ζωικού κεφαλαίου και το πλήθος τους (2015) είναι:

- ✓ Αιγοπρόβατα: 164.100 (εκ των οποίων 100.000 περίπου ανοίκουν σε μετακινούμενους κτηνοτρόφους)
- ✓ Βοοειδή: 7.350 (εκ των οποίων 3.300 περίπου ανοίκουν σε μετακινούμενους κτηνοτρόφους)
- ✓ Χοιρινά: 1.100
- ✓ Ίπποι: 466

Δήμος Δεσκάτης (<https://dimos-deskatis.gr/parousiasi-dimou/ikonomia/>, Επιχειρησιακό
Σχέδιο Δ. Δεσκάτης 2015 - 2019)

Ο Δήμος Δεσκάτης είναι κυρίως γεωργοκτηνοτροφικός. Οι κυριότερες καλλιέργειες είναι το σιτάρι, το καλαμπόκι, το κριθάρι και η μηδική, ενώ η καλλιέργεια του καπνού φθίνει συνεχώς (61,790 καλλιεργήσιμα στρέμματα σε σιτηρά και καπνό) με αποτέλεσμα οι αγρότες να αναζητούν νέες καλλιέργειες όπως μήλα, κεράσια, καρύδια, αρωματικά φυτά και αμπέλια. Τα τελευταία χρόνια αρκετές καλλιεργούμενες εκτάσεις, κυρίως με μηδική, έχουν πιστοποιηθεί ότι καλλιεργούνται βιολογικά. Για τον εξορθολογισμό και την τόνωση της γεωργικής παραγωγής έχουν πραγματοποιηθεί αναδασμοί στις Κοινότητες Δήμητρας, Καρπερού, Παλιουριάς και Κατάκαλης.

Το ζωικό κεφάλαιο αριθμεί περίπου 24.000 αιγοπρόβατα και 1.000 βοοειδή. Παρόλο που η εκμετάλλευση θεωρείται συμβατική, τα περισσότερα ζώα βόσκουν σε δημόσιες και δημοτικές εκτάσεις στη μεγαλύτερη διάρκεια του χρόνου, οπότε τα προϊόντα τους εύκολα μπορούν να πιστοποιηθούν ως βιολογικά. Τα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι άριστης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

αμπελοκαλλιέργειας στη Σιάτιστα, όχι μόνο για οικιακή χρήση όπως συνέβαινε παραδοσιακά.

Γεωργία

Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις στον Δήμο Βοΐου αποτελούνται κυρίως από αροτραίες καλλιέργειες και εστιάζουν στην παραγωγή προϊόντων βιοτικής ανάγκης των ανθρώπων, παραγωγή πρώτων υλών μεταποιητικών κλάδων (τροφίμων, καπνού) και την παραγωγή ζωοτροφών απ' ευθείας ή μετά από μεταποίηση. Τα χειμερινά σιτηρά αποτελούν το 60% περίπου των καλλιεργειών με κυρίαρχο είδος το μαλακό σιτάρι (41%). Αντίστοιχα, η αξία του ακαθάριστου αυτού προϊόντος (των σιτηρών) αντιπροσωπεύει μόνο το 20% της συνολικής από τον πρωτογενή τομέα. Οι δυναμικοί κλάδοι της φυτικής παραγωγής καλύπτουν ποσοστό περίπου 15% της έκτασης, ενώ ένα μικρό ποσοστό (3%) της συνολικής έκτασης καλλιεργείται με όσπρια. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι στρεμματικές αποδόσεις των αροτραίων καλλιεργειών στην περιοχή είναι μέτριες σε σχέση με τον μέσο όρο στον Ελλαδικό χώρο, γεγονός που οφείλεται στην ορεινή φύση των περιοχών, στις δυσμενείς καιρικές συνθήκες και στο έδαφος.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στην αμπελοκαλλιέργεια, όπου η παραγωγή οίνου έχει μεγάλη ιστορία και σήμερα αποτελεί μια από τις δυναμικές καλλιέργειες, με κέντρο της δραστηριότητας να αποτελεί η περιοχή της Σιάτιστας, όπου σήμερα οι εκτάσεις νόμιμων φυτεύσεων στην ομώνυμη Δημοτική Ενότητα προσεγγίζουν τα 3.500 στρέμματα.

Ένα πλεονέκτημα της περιοχής και ευκαιρία για καλλιέργεια είναι η ύπαρξη του δένδρου της καστανιάς ως αυτοφυές δέντρο στην περιοχή. Παλαιότερα, ενδιαφέρον είχε αναπτυχθεί από το Συνεταιρισμό Γυναικών Πενταλόφου για την αξιοποίηση του κάστανου και την ανάπτυξη δραστηριότητας στη μεταποίησή του (παραγωγή γλυκών, μαρμελάδας κ.α.), που όμως δεν έφθασε σε συγκεκριμένο αποτέλεσμα, λόγω αδυναμίας του τοπικού Συνεταιρισμού.

Τέλος, υπάρχουν είδη αρωματικών φυτών, είτε αυτοφυή είτε καλλιεργούμενα, τα οποία μπορούν να δώσουν ικανοποιητικό εισόδημα, δεδομένου ότι παρουσιάζουν υψηλή προστιθέμενη αξία. Φυτά που απαιτούν περιορισμένη άρδευση, όπως τριαντάφυλλα, μέντα, μαντζουράνα, βασιλικός, μάραθος κ.λπ. και άλλα που ευδοκιμούν σε ξηρικές εκτάσεις όπως ρίγανη, φασκόμηλο, λεβάντα, θυμάρι, τσάι του βουνού, χαμομήλι, μπορούν

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Πηγή: ΟΠΕΚΕΠΕ

Σύμφωνα με τη Δ/νση Κτηνιατρικής Π.Ε. Κοζάνης (2015), στο Δήμο Βοΐου λειτουργούν 42 επιχειρήσεις εκτροφής γουνοφόρων ζώων, στις οποίες απασχολούνται περίπου 150 άτομα από την περιοχή και εκτρέφονται περί τις 126.500 αναπαραγωγικά ζώα με έντονα αυξητικές τάσεις.

Μελισσοκομία

Τέλος, μια δραστηριότητα που δεν ήταν ιδιαίτερα αναπτυγμένη τα προηγούμενα χρόνια είναι η μελισσοκομία. Τα τελευταία έτη εγκαθίστανται συνεχώς νέες μελισσοκομικές εκμεταλλεύσεις. Η ιδιαίτερη χλωρίδα και οι κλιματολογικές συνθήκες ευνοούν την παραγωγή ανθόμελου, με σαφή ποιοτικά χαρακτηριστικά, που το καθιστούν περιζήτητο στην τοπική αγορά, αφού δεν καλύπτονται ούτε στο ελάχιστο οι ανάγκες της ζήτησης. Η παραπάνω παρατήρηση καθιστά σαφές ότι υπάρχει χώρος στην αγορά για ανάπτυξη του κλάδου. Στην περιοχή Βοΐου ευρύτερα εκτρέφονται περίπου 2.000 κυψέλες με αυξητικές τάσεις.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Η εξόρυξη μαρμάρου λαμβάνει χώρα στην περιοχή Τρανοβάλτου εδώ και πάνω από 50 χρόνια. Τα λατομεία της περιοχής λειτουργούν από τη δεκαετία του 1960, ενώ από τη δεκαετία του 1980 παρατηρείται έντονη λατομική δραστηριότητα με παράλληλη εγκατάσταση πολλών εργοστασίων κοπής και επεξεργασίας των ογκομαρμάρων και καθετοποίηση της παραγωγής.

Συνοπτικά:

- ✓ με το αντικείμενο της εξόρυξης και της κατεργασίας του μαρμάρου απασχολούνται περί τα 250 άτομα,
- ✓ η δραστηριότητα αυτή αποτελεί σήμερα την κύρια οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στη φτωχή κατά τα άλλα περιοχή και
- ✓ αποτελεί το λόγο παραμονής σημαντικού αριθμού οικογενειών του τοπικού πληθυσμού στις εστίες του.

Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν περιορισμένες οικονομικές δραστηριότητες, καθώς πρόκειται κυρίως για μικρές οικογενειακού ή συνεταιριστικού τύπου μονάδες, με μέλη κατοίκους της περιοχής. Συνέπεια των παραπάνω είναι οι συνθήκες εξόρυξης να μη φέρουν σχεδόν κανένα από τα χαρακτηριστικά μιας σύγχρονης και συστηματικής διαδικασίας, φέρνοντας σε αδιέξοδο τις εκμεταλλεύσεις.

Η κακή εικόνα των διαμορφωμένων εκσκαφών και αποθέσεων στείρων είναι αποτέλεσμα, τις περισσότερες φορές, μιας βραχυπρόθεσμης και μη ορθολογικά σχεδιασμένης παραγωγικής διαδικασίας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Χάρτης 2-7 : Γενική άποψη του λατομείου Τρανοβάλτου όπου φαίνεται η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί από την πολυετή εκμετάλλευση

Πηγή: ANKO

Δήμος Κοζάνης (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Κοζάνη 2015 - 2019)

Ο ήδη περιορισμένος ρόλος του γεωργοκτηνοτροφικού κλάδου στην παραγωγική δομή του Δήμου παρουσίασε σταθερά μειωτικές τάσεις, πορεία που δείχνει να ανακόπτεται με τον αναπροσανατολισμό της επαγγελματικής δραστηριότητας μεγάλου μέρους του πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα. Στοιχεία όπως το ποσοστό της αρδευόμενης γης και η μέση έκταση ανά εκμετάλλευση για το Δήμο Κοζάνης καταδεικνύουν μια υστέρηση σε σχέση με την υπόλοιπη Περιφερειακή Ενότητα, καθιστούν τον κλάδο μη ανταγωνιστικό και επιβάλλουν σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές για την ανασυγκρότησή του.

Η Δημοτική Ενότητα Αιανής είναι αγροτική περιοχή με δραστηριότητα στους τομείς της φυτικής και ζωικής παραγωγής, η οποία παρότι έχει μειωθεί διαχρονικά αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων για τον μόνιμο αγροτικό πληθυσμό. Η εξάρτηση της απασχόλησης από την Κοζάνη είναι μεγάλη. Η έλλειψη αρδευόμενων εκτάσεων έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη δυναμικών καλλιεργειών. Η πολυτεμαχισμένη και μικρή σε μέγεθος έκταση ανά εκμετάλλευση, είναι τέτοια που καθιστά την αποκλειστική ενασχόληση με την γεωργία μη

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ανταγωνιστική. Γενικά, οι αποδόσεις των καλλιεργειών κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα, λίγο κάτω από το επίπεδο της χώρας, ενώ μεγάλο μέρος του εισοδήματος προέρχεται από στρεμματικές ενισχύσεις. Η χρησιμοποίηση γεωργικών ελκυστήρων και άλλων μηχανημάτων στην περιοχή διακρίνεται από έντονη υποαπασχόληση, με αποτέλεσμα την υπέρμετρη αύξηση του κόστους παραγωγής και τη χαμηλή παραγωγικότητα, με βάση τα στοιχεία των υφιστάμενων γεωργικών μηχανημάτων σε σχέση με τις ανάγκες.

Η αμπελοκαλλιέργεια δεν είναι αναπτυγμένος τομέας, καθώς καλλιεργούνται αρκετές εκτάσεις που δεν επαρκούν για μαζική παραγωγή. Το κρασί και το τσίπουρο που παράγεται προορίζεται για τοπική κυρίως κατανάλωση. Η βιολογική καλλιέργεια δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα.

Η ύπαρξη μεγάλων εκτάσεων βοσκοτόπων ευνοεί την κτηνοτροφική δραστηριότητα και μάλιστα τις ποιμενικές - εκτατικές μορφές, όπως η αιγοπροβατοτροφία και η αγελαδοτροφία ελευθέρας βοσκής. Η κτηνοτροφία στην περιοχή αποτελεί μια σημαντική πηγή εισοδήματος και τα παραγόμενα προϊόντα είναι υψηλής ποιότητας. Οι οικογενειακής μορφής εκμεταλλεύσεις, αποτελούν τη βάση της κτηνοτροφίας. Το μέσο μέγεθος των αιγοπροβατοειδών μονάδων είναι μικρό σε σχέση με το μέγεθος που απαιτείται ώστε μία κτηνοτροφική εκμετάλλευση αυτής της μορφής να χαρακτηρίζεται οικονομική αποδοτική και βιώσιμη. Η βοσκοφόρτωση εξακολουθεί να είναι μεγάλη σε πολλές περιοχές γύρω από τους οικισμούς, όπου κυρίως είναι συγκεντρωμένες και οι περισσότερες σταυλικές εγκαταστάσεις, ενώ αντίθετα μειώνεται στις πλέον απομακρυσμένες περιοχές όπου λείπουν και τα ανάλογα έργα υποδομής (δασική οδοποιία, ποτίστρες).

2.3.2.3. Δευτερογενής

Δήμος Γρεβενών (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Γρεβενών 2015 - 2019)

Στον δευτερογενή τομέα υπάγονται οι κλάδοι των ορυχείων και λατομείων, της μεταποίησης, του ηλεκτρισμού και των κατασκευών. Στη Δημοτική Ενότητα Βεντζίου λειτουργούν δύο μονάδες εξόρυξης ορυκτών αργίλου και ολιβίνη. Οι υπάρχουσες βιοτεχνικές-βιομηχανικές μονάδες στο Δήμο ανήκουν κύρια στον κλάδο της αγροτικής βιομηχανίας (τυροκομεία), στον κλάδο προϊόντων και επεξεργασίας ξύλου (ξυλεία-επιπλοποιεία), ο οποίος κατέχει και την πρώτη θέση στις βιομηχανικές μονάδες του περιοχής, και στον κλάδο της βιοτεχνίας ενδυμάτων.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

υπάρχει μονάδα τυποποίησης – μεταποίησης αγελαδινού γάλατος, εκτός ορισμένων μικρών γαλακτοκομείων που συγκεντρώνουν ελάχιστες ποσότητες. Το παραγόμενο αγελαδινό γάλα επεξεργάζεται σε άλλες περιοχές, εκτός του Δήμου. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Βοΐου που ήταν και ο βασικός φορέας μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων γαλακτοκομίας πτώχευσε, επομένως οι επιχειρήσεις που λειτουργούν βρίσκονται μόνες τους απέναντι στον ανταγωνισμό και τις απαιτήσεις της αγοράς.

Ένας άλλος κλάδος ο οποίος μάλιστα εμφανίζει έντονη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια στην περιοχή είναι η οινοποιία. Μέχρι πριν λίγα χρόνια, η παραγωγή κρασιού ήταν πολύ περιορισμένη και η οινοποίηση γινόταν με τον παραδοσιακό τρόπο και περισσότερο για οικιακή κατανάλωση παρά για εμπορία. Το τελευταίο διάστημα έχει γίνει σημαντική προσπάθεια αναζωογόνησης της αμπελοκαλλιέργειας με τις παραδοσιακές ποικιλίες όπως Μοσχόμαυρο, Νηγρικιώτικο, Ξινόμαυρο κλπ . Η περιοχή της Σιάτιστας φημίζεται για το κρασί της από την περίοδο που η Σιάτιστα βρισκόταν σε άνθιση, λειτουργώντας ως κόμβος του διακομιστικού εμπορίου. Ο «λιαστός», όπως ονομάζεται, αποτελεί Τοπικό οίνο της Σιάτιστας.

Στη Σιάτιστα λειτουργούν τα εξής οινοποιεία:

- ✓ Γκουτζιαμάνη - Μπουτάρης Ο.Ε. (Συμβατική καλλιέργεια)
- ✓ Τιούκαλιας & ΣΙΑ Ο.Ε. - Σιάτιστα Αειφόρος (Βιολογική καλλιέργεια)
- ✓ Διαμαντής Δημήτριος (Συμβατική καλλιέργεια)
- ✓ Κρασιά Ώπτας (Συμβατική καλλιέργεια)
- ✓ Νάκος Ιωάννης (Βιολογική καλλιέργεια)

Δήμος Κοζάνης (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Κοζάνης 2015 - 2019)

Η μεταποιητική δραστηριότητα στους οικισμούς της Δημοτικής Ενότητας Αιανής είναι μικρής κλίμακας και αφορά μικρές, οικογενειακής μορφής, επιχειρήσεις.

2.3.2.4.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

2.3.2.5. Τριτογενής - τουρισμός

Δήμος Γρεβενών (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Γρεβενών 2015 - 2019)

Η περιοχή του Δήμου Γρεβενών δεν διαθέτει σημαντικές βιομηχανικές μονάδες. Η ανάπτυξη του τριτογενή τομέα και η τόσο σημαντική συμμετοχή του στο Α.Ε.Π. έχει να κάνει με την ανάπτυξη του τουρισμού τα τελευταία χρόνια αλλά και με το γεγονός ότι αναπτύσσονται επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Αν συνυπολογιστούν και οι εργαζόμενοι στις δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς τότε είναι εμφανής ο λόγος που ο τριτογενής τομέας αποτελεί και τον πιο σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης για τον Δήμο Γρεβενών.

Ο τομέας του εμπορίου αποτελείται από μικρές τοπικές επιχειρήσεις και δεν παρατηρείται είσοδος στην αγορά μεγάλων επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και αλυσίδων εμπορίου. Είναι φανερό ότι η περιοχή δεν βρίσκεται στην αγορά στόχο των ελληνικών μεγάλων επιχειρήσεων και αλυσίδων αφού δεν έχουν εισέλθει σχεδόν καθόλου σε αντίθεση με άλλες περιοχές. Οι επιχειρήσεις χονδρικού και λιανικού εμπορίου ανέρχονται στις 500, ενώ στον τομέα των υπηρεσιών υπάρχουν 1.101 επιχειρήσεις (στοιχεία του Επιμελητηρίου Γρεβενών).

Οι λοιπές συμπληρωματικές υπηρεσίες ως προς το τουριστικό προϊόν είναι σε καλό επίπεδο. Οι υποδομές αυτές δίνουν προστιθέμενη αξία στο τουριστικό προϊόν της περιοχής και όπως διαπιστώνεται κυρίως στα καταστήματα του λιανικού εμπορίου είναι προσανατολισμένες έτσι ώστε να συμπληρώνουν τις λοιπές δραστηριότητες και να καλύπτουν τις ανάγκες που μπορεί να γεννηθούν από το τουριστικό προϊόν της περιοχής και γενικότερα του Νομού.

Δήμος Βοίου (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Δ. Βοίου, 2023)

Περίπου το 50% των εργαζόμενων του Δήμου απασχολείται στον τριτογενή τομέα. Τα εμπορικά καταστήματα και η παροχή υπηρεσιών είναι οι τομείς που απασχολούν τους περισσότερους κατοίκους του Δήμου, με τον τουρισμό να μην διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην περιοχή παρόλο που το πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα της θα μπορούσε να την καταστήσει ως αξιόλογο τουριστικό πόλο.

Ο Δήμος δεν διαθέτει ιδιαίτερα μεγάλο δυναμικό όσον αφορά το λιανικό και χονδρικό εμπόριο. Αυτό συμβαίνει λόγω της γειτνιάσής του, με την πόλη της Κοζάνης, που προσφέρει

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

πλήρη αγορά στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής. Παρόλα αυτά, η περιοχή διαθέτει τον απαραίτητο αριθμό καταστημάτων για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων.

Στην πόλη της Σιάτιστας λειτουργούν αρκετά καταστήματα πώλησης γουνών και δερμάτινων ειδών, λόγω της εξειδίκευσης της περιοχής στην παραγωγή γούνας.

Γενικότερα, στο Δήμο λειτουργούν καταστήματα λιανικού εμπορίου για την κάλυψη τόσο των καθημερινών αναγκών των κατοίκων, όσο και των εποχιακών αναγκών τους. Επιχειρήσεις όπως καταστήματα ενδυμάτων, κινητής τηλεφωνίας, ανθοπωλεία, βιβλιοπωλεία κτλ. λειτουργούν στην πόλη της Σιάτιστας.

Σε όλες τις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου λειτουργούν καταστήματα τόσο εμπορικών χρήσεων όσο και παροχής υπηρεσιών, τα οποία εδρεύουν στους μεγαλύτερους οικισμούς της κάθε Δημοτικής Ενότητας. Αφορούν κυρίως κέντρα εστίασης και διασκέδασης, καταστήματα ειδών διατροφής – παντοπωλεία, super markets, κρεοπωλεία, οπωρολαχανικά, πρατήρια άρτου και ιχθυοπωλεία και διάφορες επιχειρήσεις χονδρικού και λιανικού εμπορίου. Ακόμη ορισμένες από αυτές αποτελούν επιχειρήσεις παροχής διαφόρων τύπων υπηρεσιών. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι πολλές επιχειρήσεις της περιοχής δραστηριοποιούνται σε δύο ή και περισσότερους κλάδους. Οι περισσότερες επιχειρήσεις που υπάγονται σε αυτή την κατηγορία δηλώνουν ως αντικείμενό τους συναφείς δραστηριότητες.

Τέλος, στη Δημοτική Ενότητα Πενταλόφου λειτουργούν εμπορικά καταστήματα, super markets, παντοπωλεία, κρεοπωλείο, περίπτερο, οι περισσότεροι οικονομικά ενεργοί κάτοικοι όμως απασχολούνται στον κλάδο των κατασκευών και παρέχουν υπηρεσίες ως οικοδόμοι.

Δήμος Κοζάνης (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Κοζάνης 2015 - 2019)

Ο τριτογενής τομέας της οικονομίας αφορά κυρίως εμπορικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις ψυχαγωγίας, που εξυπηρετούν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τις ανάγκες των Τοπικών Κοινοτήτων. Η κοντινή απόσταση με το αστικό και εμπορικό κέντρο της Κοζάνης είναι καθοριστικός ανασταλτικός παράγοντας ως προς την ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα.

2.3.3. Συμπεράσματα – Προοπτικές

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

2.3.3.1. Ενεργός οικονομικά πληθυσμός - Απασχόληση - Ανεργία

Ο δημογραφικός παράγοντας, ο οποίος εμφανίζεται με συνεχώς αρνητικό πρόσημο, είναι αλληλοεξαρτώμενος με τις παραγωγικές και οικονομικές δραστηριότητες των Π.Ε. και κατά συνέπεια της περιοχής παρέμβασης. Όπως προαναφέρθηκε αναφορικά με τη δημογραφία της περιοχής, αυτή ακολουθεί τα χαρακτηριστικά των περιοχών της υπαίθρου της Χώρας. Αντίστοιχα είναι και τα συμπεράσματα που αφορούν τον ενεργό οικονομικά πληθυσμό και την απασχόληση.

Σχετική έρευνα του ΣΕΒ αναφέρει η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων που μετανάστευσαν (86,3%) τα τελευταία χρόνια ήταν εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών), ενώ περίπου ένας στους δύο (51,4%) προέρχεται από την «κρίσιμη» ηλικιακή κατηγορία 25-44. Το ακόμα πιο ανησυχητικό είναι ότι οι καθαρές εκροές Ελλήνων πτυχιούχων την περίοδο 2008-17 κυμαίνονται από 91.250 έως 123.289 ανάλογα με τις εκτιμήσεις όσον αφορά το μερίδιο των πτυχιούχων στις συνολικές εκροές και εισροές. Αυτό σημαίνει ότι ένα ποσοστό της τάξης του 5,9% έως 8% των Ελλήνων πτυχιούχων αποχώρησε από τη χώρα την περίοδο 2008-2017 και παραμένει στο εξωτερικό.

Το φαινόμενο αυτό, γνωστό ως «Brain drain», αποδίδεται στην οικονομική κρίση, η οποία επιδείνωσε δραματικά τις προοπτικές εύρεσης εργασίας στην Ελλάδα, ειδικότερα των νέων και υψηλά καταρτισμένων Ελλήνων, με αποτέλεσμα η μετανάστευση να καταστεί ελκυστική επιλογή για πολλούς εξ αυτών.

Ωστόσο το brain drain δεν είναι αποκλειστικά σύμπτωμα της οικονομικής κρίσης. Αντανακλά ευρύτερες παραγωγικές και διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας οι οποίες αναδείχθηκαν και επιδεινώθηκαν την τελευταία δεκαετία. Σε αυτές περιλαμβάνονται:

- Το στρεβλό παραγωγικό μοντέλο που δεν ευνοεί τη δημιουργία ποιοτικών, παραγωγικών και καλά αμειβομένων θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης. Είναι ενδεικτικό ότι το μερίδιο των επαγγελματιών υψηλών δεξιοτήτων στην απασχόληση είναι σημαντικά χαμηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ (31,2% έναντι 42,1%) ενώ το ποσοστό υπερεξειδικευμένης απασχόλησης στις ηλικίες 25-34 ετών είναι 44,5% (υψηλότερο στην ΕΕ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- Το σχετικά χαμηλό επίπεδο των οικονομικών απολαβών που έχουν οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα. Μεταξύ 2008-2018, το καθαρό μέσο ετήσιο εισόδημα πτυχιούχων μειώθηκε κατά 36% ενώ το χάσμα από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (26.704 €) ξεπερνά το 50% Παράλληλα έως 65% του μισθού πηγαίνει σε ασφαλιστικές εισφορές και φόρους.
- Οι μη ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας στην Ελλάδα. Αυτό φαίνεται από την κακή επίδοση της χώρας στους περισσότερους δείκτες ποιότητας της εργασίας (job quality indices) που μετρά το Eurofound μέσω του European Working Conditions Survey. Παράλληλα οι μη ικανοποιητικές εργασιακές συνθήκες αναφέρονται ως βασικοί λόγοι φυγής σε σχετικές έρευνες άτομα που έχουν αποχωρήσει
- Το χαμηλό επίπεδο υποκειμενικής και υλικής ευημερίας, όπως αυτό μετράται με τους δείκτες ποιότητας ζωής. Η Ελλάδα καταλαμβάνει την προτελευταία θέση στον ΟΟΣΑ και τελευταία στην ΕΕ όσον αφορά το δηλωθέν επίπεδο ικανοποίησης των 7 πολιτών από τη ζωή τους. Επίσης έχει τη χειρότερη επίδοση στην ΕΕ όσον αφορά ποιότητα των δημοσίων υπηρεσιών (4,7/10, Μ.Ο. ΕΕ = 6,3)

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, οι **βασικές ανάγκες** για την περιοχή ΟΧΕ είναι:

- ✓ η ενδυνάμωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος και της τοπικής οικονομίας,
- ✓ η προώθηση στην απασχόληση ανέργων και ευάλωτων ομάδων της αγοράς εργασίας και κατά συνέπεια η διεύρυνση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

2.3.3.2. Πρωτογενής τομέας

Από οικονομική άποψη, ο πρωτογενής τομέας έχει μεγάλη οικονομική σημασία για την περιοχή με υψηλό ποσοστά γης για αγροτική δραστηριότητα. Η κλαδική εξειδίκευση της φυτικής παραγωγής αφορά κύρια τα βρώσιμα όσπρια και τη σποροπαραγωγή, ενώ για τη ζωική τα αιγοπρόβατα και τα βοοειδή, κύρια κρεοπαραγωγής. Παράλληλα σημειώνεται διαρκής ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής, ενώ είναι δυναμική η παραγωγή προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ με τα μανιτάρια να αποτελούν το νέο brand ειδικά για την περιοχή των Γρεβενών.

Επίσης η περιοχή διαθέτει πλούσιους δασικούς πόρους και η δασοκομία μπορεί να παρέχει ποικίλες ευκαιρίες, όπως την ανακύκλωση ξυλείας, την παραγωγή ξυλείας για κατασκευαστικούς σκοπούς και την παραγωγή βιομάζας για ενεργειακή χρήση. Παρόλα αυτά η παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα παραμένει χαμηλή και μαζί με την έλλειψη προώθησης και πιστοποίησης της

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

βιολογικής γεωργίας αποτελούν προκλήσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα και τη διαφοροποίηση της οικονομίας στην περιοχή.

Όσον αφορά τις επενδύσεις η φυτική παραγωγή πλεονεκτεί έναντι της ζωικής σε βαθμό εκσυγχρονισμού. Κατά το δυνατόν έχει εκμηχανιστεί πλήρως σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης και υστέρηση παρατηρείται μόνο ως προς τις υποδομές. Η ζωική παραγωγή χαρακτηρίζεται περισσότερο από τον μικρό βαθμό εκσυγχρονισμού, γεγονός που οφείλεται κυρίως στη μεγάλη ηλικία των ενασχολούμενων. Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής επιτρέπουν την ανάπτυξη πολλών δραστηριοτήτων και κλάδων για τους οποίους απαιτείται η παράλληλη ανάπτυξη υποδομής, εμπορίας και ενδεχομένως μεταποίησης, όμως σήμερα η πολυδραστηριότητα των γεωργών είναι περιορισμένη. Αντίστοιχα περιορισμένο είναι και το εύρος κλαδικής εξειδίκευσης, καθώς δεν υπάρχει ευρεία ποικιλία κλάδων παραγωγής και μεταποίησης.

Οι **βασικές ανάγκες** για την περιοχή είναι:

- ✓ η ενίσχυση της αποδοτικότητας και της προσόδου των γεωργικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων,
- ✓ η ενδυνάμωση της παραγωγής βιολογικών και πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας παράλληλα με τη διερεύνηση της δημιουργίας τοπικού σήματος ποιότητας,
- ✓ η δημιουργία ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας της αγροτικής παραγωγής διασυνδεδεμένης με την ταυτότητα του Παγκόσμιου Γεωπάρκου ΟΥΝΕΣΚΟ,
- ✓ η διερεύνηση νέων αγροτικών δραστηριοτήτων, κύρια καλλιεργητικών, σε συνδιασμό με τις σχετικές απαραίτητες υποδομές.

2.3.3.3. Δευτερογενής τομέας

Η ενίσχυση της οικονομίας μέσω της μεταποίησης ειδικά των προϊόντων αγροδιατροφής είναι ένας τρόπος για να δημιουργηθούν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες και να αυξηθεί οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή. Ο τομέας της μεταποίησης προσφέρει τη δυνατότητα προσθήκης αξίας στα γεωργικά προϊόντα μέσω της μετατροπής τους σε προϊόντα υψηλής ποιότητας και μεγαλύτερης αξίας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Συγκεκριμένα στην περιοχή αναφοράς που βρίσκεται στην ΠΕ Γρεβενών δραστηριοποιούνται 10 μονάδες μεταποίησης/επεξεργασίας κρέατος και γάλακτος, οι περισσότερες εκ των οποίων διαθέτουν παλαιωμένο εξοπλισμό. Επίσης, δεν είναι σε θέση να απορροφήσουν το σύνολο της παραγόμενης ποσότητας γάλακτος της περιοχής, να ανταποκριθούν στους νομοθετικούς όρους λειτουργίας και στους κανόνες της αγοράς, με αποτέλεσμα το γάλα να διατίθεται σε μεγάλο ποσοστό σε επιχειρήσεις που λειτουργούν εκτός περιοχής παρέμβασης. Η λειτουργία τους κατά κανόνα είναι εποχική με οικογενειακό χαρακτήρα απασχόλησης και διοίκησης, ενώ δεν υπάρχει ισχυρή μονάδα τυποποίησης-μεταποίησης αγελαδινού γάλατος, εκτός ορισμένων μικρών γαλακτοκομείων που συγκεντρώνουν περιορισμένες ποσότητες.

Η γουνοποιία παρά τη συρρίκνωση που υφίσταται, αποτελεί ακόμα βασικό τομέα ενασχόλησης των κατοίκων της Σιάτιστας. Η οινοποιία στην ίδια περιοχή μπορεί να γίνει ένας δυναμικός κλάδος, ενώ η τυποποίηση και εμπορία και οσπρίων και αρωματικών φυτών έχουν δυνατότητες για μεγαλύτερη αξιοποίηση.

Τονίζεται ότι δυναμική θέση καταλαμβάνει στον κλάδο της μεταποίησης και ο τομέας της επεξεργασίας ξύλου, βασικά στην περιοχή της ΠΕ Γρεβενών.

Οι **βασικές ανάγκες** για την περιοχή είναι:

- ✓ η ενίσχυση της μεταποίησης, τυποποίησης, εμπορίας και προώθησης προϊόντων αγροδιατροφής,
- ✓ η δικτύωση των επιχειρήσεων και η προώθηση τους σε ευρύτερα επιχειρηματικά δίκτυα,
- ✓ η διασύνδεση με την καινοτομία και τις νέες τεχνολογίες.

2.3.3.4. Τριτογενής τομέας - Τουρισμός

Ο τριτογενής τομέας στην περιοχή αφορά κυρίως μικρές επιχειρήσεις εμπορίου και παροχής υπηρεσιών για τις οποίες ζητούμενο είναι δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες και να ενισχυθούν οι δραστηριότητες που συμβάλλουν στη βελτίωση της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητάς τους ώστε να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες και τα προϊόντα τους με αξιοποίηση ΤΠΕ.

Οι βασικές προοπτικές του τριτογενή τομέα σχετίζονται κύρια με την ανάπτυξη του τουρισμού. Ειδικότερα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Τουρισμός

Η περιοχή παρέμβασης διαθέτει πλούσιους φυσικούς - γεωλογικούς και πολιτιστικούς πόρους για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, συμπληρωματικά με τις δραστηριότητες του βασικού τουριστικού πόλου που εδώ και δεκαετίες είναι το χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας.

Στο Σχέδιο Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2018) αναφέρεται ότι:

“Η ανάπτυξη του τουρισμού προκύπτει ως «προφανής» επιλογή χάρις και στους υπαρκτούς πόρους στην Περιφέρεια. Για τη Δυτική Μακεδονία όμως ισχύει η ιδιαιτερότητα ότι από το τουριστικό προϊόν της αποκλείεται εξαρχής το κυρίαρχο προϊόν «ήλιος και θάλασσα» που είναι το πιο άμεσα αξιοποιήσιμο καθώς υποστηρίζεται από διεθνώς υψηλή ζήτηση. Αυτό συνεπάγεται ότι η τουριστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια:

(α) πρέπει να αναζητήσει και να στηριχθεί σε σχετικά καινοτόμους πόρους και δραστηριότητες στο σκέλος της προσφοράς,

(β) υποχρεούται να στοχεύσει σε ειδικές κατηγορίες τουρισμού στο σκέλος της ζήτησης,

(γ) απαιτεί μακροπρόθεσμο και ενδεδειγμένο σχεδιασμό και επίμονη προσπάθεια υλοποίησης χωρίς να μπορεί ενδιάμεσως να στηριχθεί σε μια ήδη ικανοποιητική δραστηριότητα.”

Σε εθνικό προγραμματικό πλαίσιο υπάρχει σαφής στόχευση προς την ανάπτυξη ενός νέου τουριστικού μοντέλου. Συγκεκριμένα, η Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης του Τουρισμού (2021-2027) αναφέρει για τη Δυτική Μακεδονία ότι εντάσσεται στις αναδυόμενες τουριστικά αγορές όπου προτείνεται να υλοποιηθούν δράσεις και παρεμβάσεις, που αποτελούν και τις **βασικές ανάγκες** της περιοχής:

- ✓ Δράσεις ενίσχυσης για την ίδρυση επιχειρήσεων στον τομέα τουρισμού
- ✓ Δράσεις ενίσχυσης της λειτουργίας επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού
- ✓ Αποτύπωση ειδικών μορφών τουρισμού για την συγκεκριμένη περιοχή και προώθηση τους
- ✓ Εκπαίδευση ανέργων και εργαζομένων σε θέματα τουρισμού
- ✓ Προσαρμογή επιχειρήσεων στην ψηφιακή εποχή
- ✓ Αξιοποίηση αποτελεσμάτων RIS της περιοχής που αφορούν σε τουρισμό

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- ✓ Έργα περιφερειακών υποδομών
- ✓ Υποδομές διαχείρισης αποβλήτων συμπεριλαμβανομένου και του food waste
- ✓ Δημιουργία πιλοτικών ΟΧΕ (όπως η ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών Κοζάνης
- ✓ Δημιουργία DMOs
- ✓ Δημιουργία Περιφερειακού/τοπικού Παρατηρητηρίου Τουρισμού

2.4. Χωροταξική – πολεοδομική οργάνωση

2.4.1. Χρήσεις γης

Δεδομένου ότι η ΕΛΣΤΑΤ ανακοινώνει χρήσεις γης ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, αυτές για την περιοχή αναφοράς παρατίθενται με πηγή την Βάση Δεδομένων Corine Land Cover 2018, όπου διακρίνονται 3 επίπεδα (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ). Επιλέγεται η παράθεση συγκεντρωτικά των χρήσεων για το σύνολο της περιοχής ΟΧΕ στο επίπεδο 3.

Ειδικότερα:

Πίνακας 2- 18 : Χρήσεις γης εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 3	Επιφάνεια (m2)
1.1.2 Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση	12359041,86
1.2.1 Βιομηχανικές ή εμπορικές ζώνες	3720909,727
1.2.2 Οδικά σιδηροδρομικά δίκτυα και γειτνιάζουσα γη	6894646,845
1.3.1 Χώροι εξορύξεως ορυκτών	4627335,886
1.3.3 Χώροι οικοδόμησης	318097,5049
2.1.1 Μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη	495884971,1
2.3.1 Λιβάδια	24971859,01
2.4.2 Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας	43843457,9
2.4.3 Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης	246822152,5
3.1.1 Δάσος πλατυφύλλων	505897972,1
3.1.2 Δάσος κωνοφόρων	181188351,5

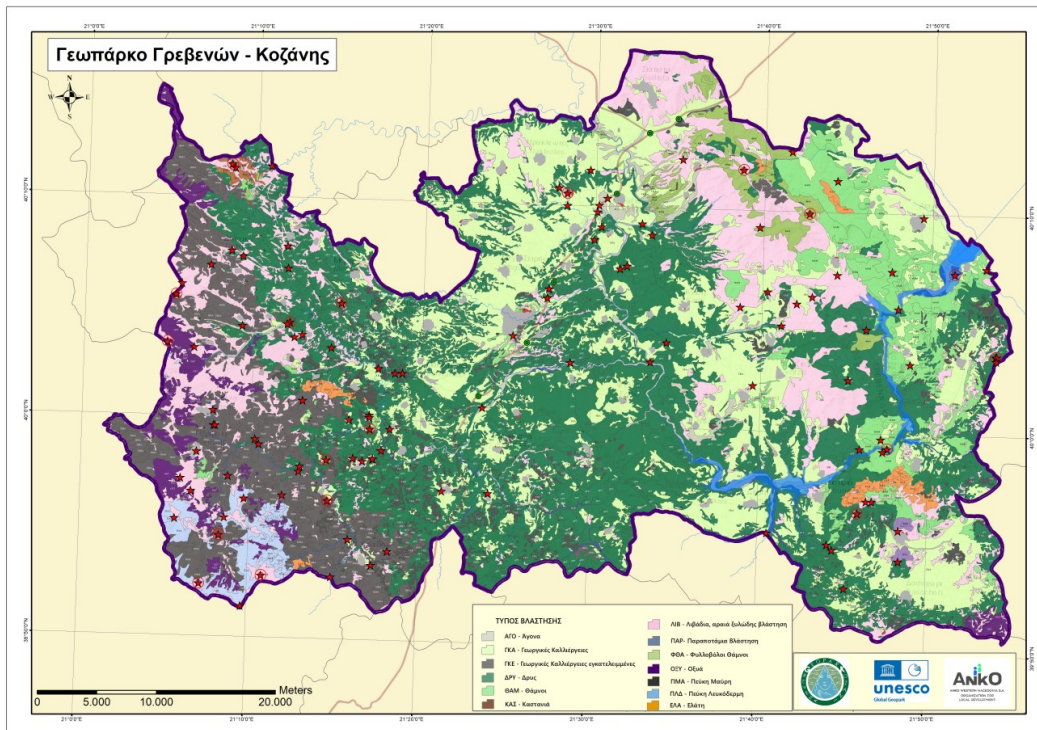
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

3.1.3 Μικτό δάσος	142273295,7
3.2.1 Φυσικοί βοσκότοποι	166140607,5
3.2.3 Σκληροφυλλική βλάστηση	245276912,7
3.2.4 Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις	319732382,7
3.3.1 Παραλίες αμμόλοφοι αμμουδιές	4568428,186
3.3.2 Απογυμνωμένοι βράχοι	266411,0355
3.3.3 Εκτάσεις με αραιή βλάστηση	47897901,4
4.1.1 Βάλτοι στην ενδοχώρα	2289942,057
5.1.1 Ροές υδάτων	23104542,85
5.1.2 Συλλογές υδάτων	6059221,934

Πηγή: ANKO, ίδια επεξεργασία

Οι τύποι βλάστησης του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης απεικονίζονται στον παρακάτω Χάρτη:

Χάρτης 2-8 : Τύποι βλάστησης εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ΑΝΚΟ

2.4.2. Οικιστικό απόθεμα - Παραδοσιακοί οικισμοί

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Στη Δ. Μακεδονία έχουν κηρυχθεί **6 παραδοσιακοί** από τους οποίους στην περιοχή αναφοράς εντοπίζονται **η Καλλονή (Δ. Γρεβενών), η Σιάτιστα (Δ. Βοίου) και ο Πεντάλοφος (Δ. Βοίου)**. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Αρχείο Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων του ΥΠΕΚΑ στην Π.Ε. Γρεβενών καταγράφεται ως παραδοσιακός οικισμός και το Δίπορο, το οποίο όμως δεν περιλαμβάνεται στο Π.Δ. 19.10.1978.

Η Καλλονή διακρίνεται για το ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό της χρώμα, καθώς χαρακτηρίζεται από διώροφα και τριώροφα παραδοσιακά πέτρινα σπίτια και πλακόστρωτους δρόμους λόγω της εξειδίκευσης των ντόπιων τεχνητών στην πέτρα.

Στα πλαίσια της ΕΠΑ προτάθηκε από το τότε ΥΧΟΠ η ομαδοποίηση των οικισμών Καλλονή, Αγ. Κοσμάς, Τρίκορφο, Δοτσικό, Δασύλλιο και Κυδωνιές και η ένταξή τους στην κατηγορία «Ημιορεινοί παραδοσιακοί οικισμοί με παρόμοια μορφολογικά χαρακτηριστικά».

Επίσης οι οικισμοί Σμίξη, Φιλιππαίοι και Σπήλαιο εντάσσονταν στην κατηγορία «Ορεινοί αξιόλογοι μεμονωμένοι οικισμοί», ενώ οι οικισμοί Αγ. Γεώργιος, Αμυγδαλιές, Π. Μηλιά εντάσσονταν στην κατηγορία «Πεδινοί αξιόλογοι μεμονωμένοι οικισμοί».

Επιπλέον ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στο οικιστικό σύνολο των Βλαχοχωρίων το οποίο περιλαμβάνει τους οικισμούς Σαμαρίνα, Σμίξη, Αβδέλλα και Περιβόλι, οι οποίοι διακρίνονται για το ανέπαφο φυσικό τους τοπίο, την ύπαρξη μεμονομένων κτισμάτων ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας και τη συγκέντρωση αξιόλογων θρησκευτικών μνημείων με ιστορία αιώνων καθώς και αιωνώβιων πέτρινων βρυσών.

Η Σιάτιστα αποτελεί κηρυγμένο παραδοσιακό οικισμό με δύο διακριτές ενότητες (Χώρα, Γεράνια) με μεγάλο αριθμό παραδοσιακών Αρχοντικών κτισμάτων (βλ. Ενότητα 3.6.2. που σώζονται συμβάλλοντας στην ιστορική φυσιογνωμία του οικισμού μαζί και με τις διάσπαρτες μικρές εκκλησίες.

Ο Πεντάλοφος αποτελεί επίσης κηρυγμένο παραδοσιακό οικισμό και ανήκει μαζί με αρκετούς άλλους οικισμούς στα «Μαστοροχώρια» του Βοΐου, όντας σχεδόν εξολοκλήρου λιθόκτιστος παραδοσιακός οικισμός αποτελώντας έναν οργανωμένο οικιστικό και πολιτιστικό ιστό με αρχοντικά, εκκλησίες και καμπαναριά, καλντερίμια και περίτεχνες βρύσες. Επίσης, με το πρόγραμμα αναγνώρισης, κατηγοριοποίησης και οριοθέτησης των οικισμών με πληθυσμό κατά το 1981 μικρότερο των 2000 κατοίκων, το οποίο ξεκίνησε για

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

όλη την χώρα το 1985, ο Πεντάλοφος έχει χαρακτηριστεί ως Ενδιαφέρον και Τουριστικός οικισμός.

Ο οικισμός της Αιανής είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος, σύμφωνα με τα ΦΕΚ 527/24-8-67, Υ.Α. 21220/10-8-67 και ΦΕΚ 1504/15-12-76.

Γενικά το δομημένο περιβάλλον ακόμη και στα σημεία που θυμίζουν αστικό, περικλείει σημαντικά αποθέματα αρχιτεκτονικής καθώς και χώρους θρησκευτικής λατρείας, που ορίζουν τις υψηλές αποτιμήσεις των κατοίκων για περισσότερο από τρεις αιώνες.

2.4.3. Χωρική ανάπτυξη της περιοχής

Η χωρική ανάπτυξη της περιοχής εξετάζεται ευρύτερα υπό τη μορφή Αναπτυξιακών Ενοτήτων αντίστοιχων με τα όρια των 5 Δήμων της περιοχής αναφοράς, έτσι όπως αναγνωρίστηκαν στο αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΦΕΚ 398 Δ, 19 Ιουνίου 2024).

Ειδικότερα:

Αναπτυξιακή Ενότητα Δήμου Γρεβενών

Η Αναπτυξιακή Ενότητα ταυτίζεται με τη διοικητική ενότητα του Καλλικράτειου Δήμου Γρεβενών. Οι παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην ενότητα σχετίζονται κυρίως με τον αγροτικό τομέα και ειδικότερα την κτηνοτροφία, καθώς και με τον τουρισμό, με βασικό πόλο την περιοχή του Χιονοδρομικού Κέντρου Βασιλίτσας και τις ορεινές περιοχές της ενότητας, ενώ σε επί μέρους περιοχές εντοπίζονται και δραστηριότητες που σχετίζονται με την εξόρυξη ορυκτών πόρων. Κέντρο της Αναπτυξιακής Ενότητας είναι τα Γρεβενά, τα οποία λειτουργούν ως διοικητικό κέντρο και κέντρο υπηρεσιών και εμπορίου με περιοχή επιρροής την Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (οικιστικό κέντρο 5ου επιπέδου) και διαθέτουν υποδομές στήριξης των τουριστικών περιοχών της Βασιλίτσας, καθώς και των αγροτικών και ορεινών περιοχών της Αναπτυξιακής Ενότητας. Η αναπτυξιακή φυσιογνωμία της Αναπτυξιακής Ενότητας συναρτάται με τη διατήρηση και ενδυνάμωση του αγροτικού χαρακτήρα της ενότητας, την ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού της περιβάλλοντος με σκοπό την περαιτέρω τουριστική της ανάπτυξη, καθώς και με την ενίσχυση της εξορυκτικής δραστηριότητας.

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

εμβέλειας αρχαιολογικού χώρου. Η αναπτυξιακή φυσιογνωμία της Αναπτυξιακής Ενότητας συναρτάται με την ενεργειακή εξειδίκευση του ανατολικού τμήματος της Περιφέρειας σε συνέργεια με τις άλλες τρεις Αναπτυξιακές Ενότητες του τμήματος αυτού (Αναπτυξιακές Ενότητες Εορδαίας, Αμυνταίου, Φλώρινας), την καινοτομική επιχειρηματικότητα, τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας, μέσω της ενίσχυσης των λοιπών παραγωγικών κλάδων, και την ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που μπορεί να συμβάλλει και στην τουριστική ανάπτυξη της ενότητας. Με την αναβαθμισμένη οδική σύνδεση της Κοζάνης, μέσω της Εγνατίας οδού και των καθέτων αξόνων, σε συνδυασμό με την ανάδειξη της διαπεριφερειακής και εθνικής εμβέλειας του αεροδρομίου και την υλοποίηση των σχεδιαζόμενων σιδηροδρομικών συνδέσεων καθίσταται δυνατή και επιδιώκεται η μετατροπή της Κοζάνης σε πολυτροπικό κέντρο μεταφορών της Περιφέρειας.

2.4.4. Συμπεράσματα - Προοπτικές

Οι βασικοί και πιο σημαντικοί οικισμοί στην περιοχή παρέμβασης είναι ανά Δήμο, με βάση το πληθυσμιακό τους μέγεθος καθώς και τις λειτουργίες και δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε αυτούς, οι εξής:

- ✓ Τα Γρεβενά
- ✓ Η Δεσκάτη
- ✓ Η Σιάτιστα
- ✓ Η Αιανή
- ✓ Το Τρανόβαλτο

Στ αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αναγνωρίζονται Ειδικές Χωρικές Ενότητες, οι οποίες διακρίνονται για τα συγκεκριμένα ανθρωπογεωγραφικά χαρακτηριστικά τους και για τις οποίες διατυπώνονται κατευθύνσεις (προοπτικές) που ουσιαστικά καλύπτουν τις βασικές ανάγκες των διευρυμένων αυτών περιοχών.

Η περιοχή αναφοράς εμπεριέχεται στις παρακάτω ευρύτερες Ειδικές Χωρικές Ενότητες:

Ειδική Χωρική Ενότητα Ανατολικής Πίνδου - Βασιλίτσας

Διαθέτει ένα σπάνιας ομορφιάς φυσικό τοπίο (Εθνικός Δρυμός Πίνδου, Βάλια Κάλντα), οικισμούς με παραδοσιακό χαρακτήρα (Βλαχοχώρια) καθώς και αξιόλογα βυζαντινά και

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

νεότερα μνημεία (εκκλησίες, πέτρινες και γεφύριακλπ). Πρόκειται για περιοχή με σημαντική για τα δεδομένα της Περιφέρειας τουριστική ανάπτυξη, η οποία οφείλεται στο Χιονοδρομικό Κέντρο της Βασιλίτσας, ενώ ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζει και ο πρωτογενής τομέας και ειδικότερα η παραγωγή τυροκομικών προϊόντων.

Οι κατευθύνσεις που αφορούν, ειδικότερα, τη συγκεκριμένη ενότητα και ανταποκρίνονται στις **βασικές ανάγκες** της είναι:

- ✓ Προστασία ανάδειξη και αποκατάσταση του ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος και της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς και αξιοποίησή τους στην κατεύθυνση της προώθησης και ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού και αναψυχής.
- ✓ Εκσυγχρονισμός του Χιονοδρομικού Κέντρου Βασιλίτσας για την περαιτέρω ανάπτυξη χιονοδρομικού τουρισμού, καθώς και προβολή και ανάδειξή του σε κέντρο τουρισμού εθνικής και διασυνοριακής εμβέλειας αξιοποιώντας τη βελτίωση της προσβασιμότητάς του, ως συνέπεια της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού. Κρίνεται σκόπιμη η βελτίωση της απευθείας σύνδεσης του Χιονοδρομικού Κέντρου Βασιλίτσας με το σύμπλεγμα των Ζαγοροχωρίων στην Περιφέρεια Ηπείρου, με σκοπό τη δικτύωση και ανάδραση αυτών των δύο σημαντικών τουριστικών πόλων.
- ✓ Προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης εντός των ορίων των οικισμών και παράλληλα επανάχρηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματός τους με σεβασμό στούφος, την ταυτότητα και τη φυσιογνωμία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος.
- ✓ Στήριξη της κτηνοτροφικής δραστηριότητας και προώθηση παραδοσιακών κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας (βόειο κρέας, κρέας αμνοεριφίων, τυροκομικά).
- ✓ Παραγωγή και προώθηση νέων αγροτικών προϊόντων με σημαντική προοπτική (αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά, μανιτάρια και βιολογικά προϊόντα και τεχνητή ξυλεία).

Ειδική Χωρική Ενότητα Βούρινου – Ασκίου

Καλύπτει το ορεινό σύμπλεγμα Βούρινος-Άσκιο το οποίο χωρίζει την Περιφέρεια σε ανατολικό και δυτικό τμήμα. Χαρακτηρίζεται από αραιότητα ή έλλειψη οικισμών καθώς και από χρόνια πληθυσμιακή μείωση. Χαρακτηριστικά στοιχεία της είναι τα τοπικά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

οικοσυστήματα και τοπία υψηλής αισθητικής αξίας, το αξιόλογο πολιτιστικό περιβάλλον, η παράδοση στην παραγωγή ιδιαίτερων τοπικών ποιοτικών προϊόντων, η αναπτυγμένη κτηνοτροφία καθώς και η ανάπτυξη της γουνοποιίας στο Ανατολικό Άσκιο.

Οι κατευθύνσεις που αφορούν, ειδικότερα, τη συγκεκριμένη ενότητα και ανταποκρίνονται στις **βασικές ανάγκες** της είναι:

- ✓ Ενδυνάμωση της δικτύωσης των λοιπών οικισμών με τη Σιάτιστα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και σε διοικητικές-κοινωνικές υποδομές, επικοινωνία και γνώση, με σκοπό την αντιμετώπιση της δημογραφικής συρρίκνωσης.
- ✓ Στήριξη του βασικού κλάδου της τοπικής οικονομίας, δηλαδή της γουνοποιίας.
- ✓ Στήριξη της κτηνοτροφικής δραστηριότητας και προώθηση παραδοσιακών κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας (βόειο κρέας, κρέας αμνοεριφίων, τυροκομικά).
- ✓ Στήριξη και προώθηση παραδοσιακών γεωργικών ποιοτικών προϊόντων (φασόλια, οπωροφόρα, κρασί) καθώς και νέων προϊόντων με σημαντική προοπτική (αρωματικά φυτά και βιολογικά προϊόντα).
- ✓ Ενίσχυση της αειφορικής δασοκομίας με στόχο την ενίσχυση την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων (ξύλων και μη).
- ✓ Εντός της ενότητας είναι δυνατόν να ορίζονται μικρές ζώνες ανάδειξης της αγροτικής παραγωγής με ειδικότερη βάση τα φασόλια, την αμπελοκαλλιέργεια και τα τυροκομικά, με σκοπό τη διαφοροποίηση της οικονομίας της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό είναι δυνατόν να καθορίζονται ειδικότεροι περιορισμοί για την καλύτερη συλλειτουργία της εκτροφής γουνοφόρων ζώων, τόσο με υφιστάμενους παραδοσιακούς κλάδους, όσο και με δυνάμενους να αναπτυχθούν αγροτικούς κλάδους.
- ✓ Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των τοπικών οικοσυστημάτων, των τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας και του αξιόλογου πολιτιστικού περιβάλλοντος και παράλληλα αξιοποίησή τους στην κατεύθυνση της προώθησης και ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού και αναψυχής.

Ειδική Χωρική Ενότητα Δεσκάτης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Καλύπτει την ευρύτερη περιοχή της Δεσκάτης με έντονη γεωργική και κυρίως κτηνοτροφική δραστηριότητα. Επίσης, περιλαμβάνει την παραλίμνια περιοχή του Ιλαρίωνα, ενώ σημαντική έκτασή της καλύπτεται από δάση. Ιδιαίτερο γνώρισμά της είναι η χρόνια πληθυσμιακή μείωση και η μεγαλύτερη εξάρτησή της από τη γειτονική Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Οι κατευθύνσεις που αφορούν, ειδικότερα, τη συγκεκριμένη ενότητα και ανταποκρίνονται στις **βασικές ανάγκες** της είναι:

- ✓ Ενδυνάμωση της δικτύωσης των μικρών οικισμών με τη Δεσκάτη για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και σε διοικητικές-κοινωνικές υποδομές, επικοινωνία και γνώση, με σκοπό την αντιμετώπιση της δημογραφικής συρρίκνωσης.
- ✓ Στήριξη της έντονης κτηνοτροφικής δραστηριότητας και προώθηση παραδοσιακών κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας (κρέας αμνοερίφων, τυροκομικά). Κρίνεται σκόπιμη η υιοθέτηση πολιτικών ενίσχυσης μεγαλύτερων κτηνοτροφικών μονάδων καθώς και μονάδων μεταποίησης κτηνοτροφικών προϊόντων.
- ✓ Ανάπτυξη και προώθηση τοπικών γεωργικών ποιοτικών προϊόντων (οπωρικά, κάστανα, όσπρια), καθώς και νέων δυναμικών προϊόντων (αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά, βιολογικά προϊόντα, μανιτάρια και τρούφα).
- ✓ Βελτίωση της σύνδεσης της ενότητας με την ενότητα Πιερίων-Πολυφύτου και ειδικότερα δικτύωση της Δεσκάτης με το Λιβαδερό και ανάδειξή της σε κέντρο κτηνοτροφικής εξειδίκευσης.
- ✓ Αξιοποίηση της λίμνης Ιλαρίωνα για αναψυχικούς σκοπούς και σύνδεση δράσεων με το σύστημα Αλιάκμονα-Λίμνης Πολυφύτου.
- ✓ Προβολή και ανάδειξη της Ιεράς Μονής Οσίου Νικάνορος και ένταξή της σε δίκτυα βυζαντινών μνημείων διαπεριφερειακού επιπέδου.

Ειδική Χωρική Ενότητα Πιερίων – Πολυφύτου

Περιλαμβάνει την παραλίμνια περιοχή του Πολυφύτου και την ευρύτερη περιοχή Πιερίων-Βελβενδού, Σερβίων, Λιβαδερού και Αιανής. Πρόκειται για μια χωρική ενότητα με αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και έντονη μορφολογική κλιμάκωση που διαμορφώνεται από το φράγμα του Πολυφύτου, την αρχή των στενών του Αλιάκμονα και τα Πιέρια όρη. Η περιοχή

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

έχει παράδοση στις δυναμικές καλλιέργειες και χαρακτηρίζεται από την έντονη ανάπτυξη της ορεινής και παραλίμνιας γεωργίας (σιτηρά, καλαμπόκι, μήλα, ροδάκινα, κρασί), ενώ σε ορισμένα τμήματά της, αναπτύσσεται δυναμικά και η κτηνοτροφία. Ιδιαίτερο γνώρισμα της χωρικής ενότητας είναι η χρόνια πληθυσμιακή μείωση.

Οι κατευθύνσεις που αφορούν, ειδικότερα, τη συγκεκριμένη ενότητα και ανταποκρίνονται στις **βασικές ανάγκες** της είναι:

- ✓ Ενδυνάμωση της δικτύωσης των λοιπών οικισμών με τα Σέρβια για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και σε διοικητικές-κοινωνικές υποδομές, επικοινωνία και γνώση, με σκοπό την αντιμετώπιση της δημογραφικής συρρίκνωσης.
- ✓ Προβολή και ενίσχυση του Βελβεντού ως οικισμού - προτύπου της δυναμικής αγροτικής οικονομίας.
- ✓ Ανάπτυξη και προώθηση τοπικών γεωργικών ποιοτικών προϊόντων (σιτηρά, καλαμπόκι, οπωρικά, κηπευτικά, ελαιοκομικά, κρασί), καθώς και νέων προϊόντων με σημαντική προοπτική (αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά, βιολογικά προϊόντα, πολυδύναμα φυτά και μέλι). Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, είναι δυνατόν να ορίζονται περιοχές αποκλειστικής καλλιέργειας των τοπικών προϊόντων με δυνατότητα εγκατάστασης μόνον των απαραίτητων συνοδευτικών δραστηριοτήτων και με σκοπό την περαιτέρω αγροτική εξειδίκευση της περιοχής.
- ✓ Στήριξη της κτηνοτροφικής δραστηριότητας και προώθηση παραδοσιακών κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας (βόειο κρέας, κρέας αμνοερίφων, τυροκομικά).
- ✓ Ανάπτυξη του κλάδου των υδατοκαλλιεργειών όπου είναι εφικτό και διασύνδεση με τα τοπικά προϊόντα ποιότητας.
- ✓ Ενίσχυση της αειφορικής δασοκομίας με στόχο την ενίσχυση την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων (ξύλων και μη).
- ✓ Στήριξη της εξορυκτικής δραστηριότητας και αξιοποίηση των ορυκτών πόρων της περιοχής, με την παράλληλη λήψη των αναγκαίων μέτρων προστασίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του αξιόλογου φυσικού περιβάλλοντος και παράλληλα αξιοποίησή του στην κατεύθυνση της προώθησης και ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού και αναψυχής.
- ✓ Προβολή και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Αιανής, αξιοποιώντας τη βελτίωση της προσβασιμότητάς του, ως συνέπεια της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού, και ένταξή του σε δίκτυα αρχαιολογικών χώρων-μνημείων διαπεριφερειακού επιπέδου.²
- ✓ Διερεύνηση και ενθάρρυνση της δυνατότητας λειτουργίας υδατοδρομίου, με σκοπό την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μέσω της αναβάθμισης των προσφερόμενων μεταφορικών υπηρεσιών.
- ✓ Αξιοποίηση των φραγμάτων, στο πλαίσιο ευρύτερων τουριστικών διαδρομών, τόσο ενδοπεριφερειακά, με βάση το σύστημα Αλιάκμονα-Λίμνης Πολυφύτου-Λίμνη Ιλαρίωνα, όσο και διαπεριφερειακά μεταξύ των Περιφερειών Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας.

2.5. Τεχνικές και Κοινωνικές Υποδομές

2.5.1. Μεταφορές - προσβασιμότητα στην περιοχή και στα σημεία των γεωτόπων

Η προσβασιμότητα στην περιοχή γίνεται μέσω του οδικού δικτύου που καλύπτει σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες της περιοχής παρέμβασης, ενώ η σύνδεση με τις γειτονικές περιοχές εξυπηρετείται από το υπάρχον εθνικό δίκτυο. Επίσης το επαρχιακό δίκτυο σε γενικές γραμμές κρίνεται ικανοποιητικό, εκτός από κάποιες απομακρυσμένες ορεινές περιοχές που κατά τη χειμερινή περίοδο λόγω χιονοπτώσεων ή παγετών έχουν προβλήματα προσβασιμότητας.

Ειδικότερα η οδική σύνδεση με τα βόρεια σύνορα της χώρας γίνεται κυρίως με δύο οδικούς άξονες :

1. Προς Αλβανία μέσω του κάθετου Άξονα Σιάτιστας - Κρυσταλλοπηγής
2. Προς Β. Μακεδονία μέσω του κάθετου Άξονα Κοζάνης - Νίκης

Η οδική σύνδεση με την υπόλοιπη Ελλάδα γίνεται κυρίως με τους παρακάτω οδικούς άξονες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

οι οποίοι διέρχονται από ορεινούς όγκους.

1. Προς Αθήνα μέσω Σαρανταπόρου – Ελασσόνας (Εθνική Οδός Νο3 Κοζάνης - Λάρισας που ενώνεται με την Εθνική Οδό Θεσσαλονίκης – Αθηνών Νο1 στο 158ο χλμ.) και Γρεβενών-Καλαμπάκας
2. Προς Θεσσαλονίκη και Ιωάννινα μέσω της Εγνατίας οδού
3. Εναλλακτικά προς Ιωάννινα μέσω Πενταλόφου, Επταχωρίου ή μέσω Εγνατίας οδού και ακολουθώντας από Βάλια Κάλντα και Μέτσοβο.

Το Εθνικό οδικό δίκτυο είναι ικανοποιητικό και μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής της Εγνατίας οδού έγινε η διασύνδεση με τον κεντρικό οδικό άξονα της Χώρας (ΠΑΘΕ) αλλά και με την περιοχή αναφοράς με εξόδους σε Γρεβενά, Ταξιάρχη και Σιάτιστα. Επίσης με την Ιόνια Οδό δίνεται δυνατότητα να διασυνδεθεί η περιοχής παρέμβασης και με την Δυτική Ελλάδα.

Ειδικότερα η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών διασχίζεται από ένα τμήμα του αυτοκινητοδρόμου της Εγνατίας Οδού (μήκους 68 χλμ). Κατά μήκος του εν λόγω τμήματος καταγράφονται δύο κόμβοι μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η σύνδεση της Εγνατίας οδού με το επαρχιακό δίκτυο και ως εκ τούτου η πρόσβαση στην πόλη των Γρεβενών.

Ο Δήμος Γρεβενών διασχίζεται από την Εθνική Γρεβενών – Καλαμπάκας σε μήκος 30 χλμ. περίπου η οποία είναι η κύρια διέξοδος του Νομού προς τη Θεσσαλία και την Αθήνα και η μόνη δίοδος προς το Δήμο Δεσκάτης. Πρόκειται για στενό δρόμο με κακή χάραξη που δεν ικανοποιεί τις ανάγκες οδικής σύνδεσης. Λόγω της διέλευσης βαρέων οχημάτων το οδόστρωμα έχει υποστεί καθιζήσεις και αλλοιώσεις των τεχνικών χαρακτηριστούν του σε μεγάλη έκταση.

Το γεγονός της υπερσυγκέντρωσης των δραστηριοτήτων στη δημοτική ενότητα Γρεβενών σε σχέση με τον υπόλοιπο νομό και της αντίστοιχης διασποράς δραστηριοτήτων στο υπόλοιπο τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας, δημιουργεί σημαντικά προβλήματα εξάρτησης τόσο των περιοχών του ορεινού όγκου, όσο και του δήμου Δεσκάτης από την πόλη των Γρεβενών. Παρά το γεγονός ότι η Δεσκάτη απέχει από τα Γρεβενά μόλις 60 χλμ., δεν κατέστη εφικτό να εξυπηρετείται αποτελεσματικά από τις υπηρεσίες της πόλης των Γρεβενών, με αποτέλεσμα οι

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

υφιστάμενο δρόμο που εξυπηρετεί ως επι το πλείστον τοπικές ανάγκες της περιοχής, η κατάσταση του γενικά είναι βατή, διαστρωμένος με ασφαλτικό πλάτους 6,00 μέτρων και διασχίζει του οικισμούς Μικρόβαλτο Τρανόβαλτο και Λαζαράδες. Η βελτίωση του υφιστάμενου αυτού δρόμου θα αναβαθμίσει τις οδικές συνθήκες της περιοχής Σερβίων, δίνοντας καλές συνθήκες κυκλοφορίας προς την ΠΕ Γρεβενών και περαιτέρω εναλλακτική σύνδεση με τον οδικό Άξονα Ε65 που πρόκειται να κατασκευαστεί, δημιουργώντας ανισόπεδο κόμβο επί της Εθνικής οδού Γρεβενών-Καλαμπάκας με την ονομασία ως ΑΚ Αγιοφυλλου, Καρπερού.

Παρόλα αυτά ζητούμενο αποτελεί η αναβάθμιση του οδικού δικτύου σύνδεσης της Δυτικής Μακεδονίας με τη Θεσσαλία, παρά τις όποιες προσπάθειες έχουν πραγματοποιηθεί για την βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου.

Η λεωφορειακή σύνδεση τόσο στο εσωτερικό της περιοχής όσο και με την υπόλοιπη χώρα γίνεται με τοπικά και υπερτοπικά δρομολόγια των ΚΤΕΛ Γρεβενών και Κοζάνης. Ειδικά για την περιοχή αναφοράς λειτουργούν οι υπερτοπικές συνδέσεις μεταξύ Γρεβενών - Κοζάνης, Κοζάνης - Σιάτιστας και Κοζάνης - Αιανής, ενώ στην περιοχή αναφοράς της Π.Ε. Γρεβενών λειτουργούν τα δρομολόγια που συνδέουν την πόλη με τους λοιπούς οικισμούς (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ). Προκύπτει έλλειψη επαρκούς δημόσιας συγκοινωνίας ειδικά μεταξύ των απομακρυσμένων από τα αστικά κέντρα οικισμών, η οποία έχει αρνητικό αντίκτυπο στην κινητικότητα του πληθυσμού και στην ανάπτυξη της περιοχής.

Σιδηροδρομικό δίκτυο υπάρχει μόνο στον άξονα Θεσσαλονίκη - Πτολεμαΐδα - Κοζάνη αλλά είναι σε αδράνεια με τις υφιστάμενες σιδηροδρομικές υποδομές να είναι ανεπαρκείς. Επίσης έχουν συνταχθεί οι μελέτες για την σιδηροδρομική σύνδεση με την Καλαμπάκα, η οποία όταν κατασκευαστεί θα ολοκληρωθεί η απ' ευθείας σύνδεση μέσω σιδηρόδρομου της Βορειοδυτικής Μακεδονίας με την Κεντρική και Νότια Ελλάδα.

Όσον αφορά την αεροπορική σύνδεση η περιοχή εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο Κοζάνης μέσω ενός κοινού δρομολογίου με την Καστοριά από και προς Αθήνα (μοναδικός προορισμός), αλλά και μέσω της Εγνατίας από και προς τα διεθνή αεροδρόμια Θεσ/νίκης και Ιωαννίνων.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

κάθε μία από τις υπάρχουσες δεξαμενές ύδρευσης. Έτσι ο συνολικός όγκος αποθήκευσης νερού της πόλης των Γρεβενών αυξήθηκε από 1.500 m³ στα 5.500 m³, που σημαίνει επάρκεια για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και καλύτερη εξοικονόμηση και διαχείριση του νερού.

Επίσης έχουν ξεκινήσει οι εργασίες του έργου: «Εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης των Κοινοτήτων Κηπουρείου και Πριονίων. Το έργο αφορά την υδροδότηση των δύο οικισμών από τις ορεινές πηγές «Μπάλτσες» μέσω κατασκευής εξωτερικού αγωγού. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 3 εκατομμύρια ευρώ περίπου και χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Φιλόδημος Ι του Υπουργείου Εσωτερικών.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ένταξη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” της Πράξης «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΥ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΓΡΕΒΕΝΩΝ» π/υ 4.230.000,00€. Οι περισσότεροι οικισμού του Δήμου Γρεβενών υδροδοτούνται κυρίως από φυσικές πηγές, από το ορεινό συγκρότημα «Βασιλίτσα» της βόρειας Πίνδου, με εξωτερικά υδραγωγεία που χαρακτηρίζονται ως Α', Β' κλάδοι υδροδότησης. Λόγω των δυσλειτουργιών των εξωτερικών δικτύων υδροδότησης, δεν εξασφαλίζεται πλέον η απρόσκοπτη υδροδότηση όλων των οικισμών.

Ο Α' κλάδος είναι κατασκευασμένος για να υδροδοτεί την Δ.Ε.: Γρεβενών . Λόγω όμως των υψηλών πιέσεων που αναπτύσσονται σε ένα τμήμα του και λόγω της παλαιότητας κατασκευής του υπάρχουν πολλές βλάβες και διαρροές στο συγκεκριμένο τμήμα με αποτέλεσμα η υδροδότηση των οικισμών να μην είναι απρόσκοπτη και να υπάρχει σπατάλη πόσιμου νερού από διαρροές.

Ο Β' κλάδος είναι κατασκευασμένος για να υδροδοτεί τις Δ.Ε.: Αγίου Κοσμά, Ηρακλεωτών και Φιλιππαιών . Λόγω όμως της παλαιότητας κατασκευής του δικτύου (30ετίας) και των υψηλών πιέσεων που δέχεται σε κάποια τμήματα, υπάρχουν πολλές βλάβες – διαρροές με αποτέλεσμα την παρούσα περίοδο να υδροδοτεί μόνο τις Δ.Ε. Αγίου Κοσμά και Φιλιππαιών. Επίσης λόγω του υδραυλικού σχεδιασμού του ο αγωγός δεν μπορεί να μεταφέρει τις αυξημένες ποσότητες που απαιτούνται με αποτέλεσμα να μην είναι απρόσκοπτη η υδροδότηση των ανωτέρω οικισμών ούτε και το χειμώνα. Προκειμένου την απρόσκοπτη υδροδότηση και των τριών (3) Δ.Ε. απαιτείται αντικατάσταση του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Σκοπός του προτεινόμενου έργου είναι η πλήρης αντικατάσταση του Β Κλάδου και η βελτίωση του Α' κλάδου υδροδότησης. Η κατασκευή του έργου περιλαμβάνει την αντικατάσταση κεντρικών δικτύων συνολικού μήκους 63,8 Km (50,1 Β' Κλάδος, 13,7 Α' κλάδος), από πλαστικούς σωλήνες HDPE διατομών Φ63 μέχρι Φ350 και από σωλήνες από ελατό χυτοσίδηρο, διατομών DN200, DN250 καθώς και την κατασκευή 2 δεξαμενών 250 m³ (μία σε κάθε κλάδο Α & Β).

Τέλος, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Δυτική Μακεδονία 2014-2020" εντάχθηκε η Πράξη «ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΔΕΥΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ» με π/υ 427.697,61€.

Αντικείμενο της Πράξης είναι ο καθορισμός των ζωνών προστασίας των σημείων (ή πεδίων) υδροληψίας που εξυπηρετούν δίκτυα ύδρευσης τα οποία λειτουργεί η ΔΕΥΑ Γρεβενών. Οι εν λόγω εργασίες θα λάβουν χώρα σύμφωνα με το βασικό μέτρο με κωδικό Μ09Β0401 του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09).

Δήμος Δεσκάτης

Η Δημοτική Κοινότητα Δεσκάτης, οι Τοπικές Κοινότητες και οι οικισμοί του δήμου υδροδοτούνται κυρίως από γεωτρήσεις και πηγές. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία 2014-2020» εντάχθηκαν 2 σημαντικά έργα που αφορούν στην ύδρευση του δήμου Δεσκάτης, με τίτλο «Αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης για την εξασφάλιση της επάρκειας του νερού» και «Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού τηλεελέγχου-τηλεχειρισμού και μείωσης των διαρροών στο εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης», το ύψος των οποίων ανέρχεται περίπου στα 1,9 εκατομμύρια Ευρώ.

Ειδικότερα η πρώτη πράξη αφορά στη αναβάθμιση των υποδομών ύδρευσης της Δεσκάτης, μέσα από την αντικατάσταση του παλαιού δικτύου ύδρευσης μήκους, κατασκευή νέου αγωγού σύνδεσης των δεξαμενών από Άγιο Γεώργιο έως Κογιάδικα - Ράχη Καψάλη (συνολικό μήκος δικτύου περίπου 8 χλμ) και την κατασκευή δύο νέων μεταλλικών δεξαμενών.

Η δεύτερη πράξη αφορά στην προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης υδάτινων πόρων (ποσοτικά και ποιοτικά) για την πόλη της Δεσκάτης που θα έχει σκοπό την εξασφάλιση της επάρκειας και της ποιότητας του

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

παρεχόμενου νερού που με τη σημερινή λειτουργία του δικτύου δεν εξασφαλίζεται. Το σύστημα περιλαμβάνει έναν Κεντρικό Σταθμό Ελέγχου (ΚΣΕ) που θα συλλέγει και θα επεξεργάζεται δεδομένα από τους εννιά Τοπικούς Σταθμούς Ελέγχου (ΤΣΕ) και τους πέντε Τοπικούς Σταθμούς Διαχείρισης Πίεση (ΣΠΔ).

Τα παραπάνω έργα συμβάλλουν σημαντικά στην ορθολογική διαχείριση του νερού, στην εξοικονόμηση πόρων και ενέργειας και στη βελτίωση της παρεχόμενης υπηρεσίας ύδρευσης προς τους καταναλωτές.

Μέσω του Προγράμματος ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι στο πλαίσιο των Προσκήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης δημοπρατήθηκε, κατόπιν πάγιων αιτημάτων των δημοτών, το έργο με τίτλο «Αναβάθμιση των υποδομών του δικτύου ύδρευσης του Δήμου Δεσκάτης», συνολικού προϋπολογισμού 1.211.480,00 €.

Τέλος, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη «ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΔΕΣΚΑΤΗΣ» με π/υ 253.552,15€. Αντικείμενο της Πράξης είναι ο καθορισμός των ζωνών προστασίας των σημείων (ή πεδίων) υδροληψίας που εξυπηρετούν δίκτυα ύδρευσης τα οποία λειτουργεί ο Δήμος Δεσκάτης. Οι εν λόγω εργασίες θα λάβουν χώρα σύμφωνα με το βασικό μέτρο με κωδικό M09B0401 του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09).

Δήμος Βοίου

Τα δίκτυα ύδρευσης της περιοχής τα διαχειρίζεται η Δ.Ε.Υ.Α.Β. (Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Βοΐου) και σε ορισμένες περιοχές παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα. Στη Σιάτιστα για παράδειγμα το παλιό δίκτυο ύδρευσης που είχε πολλά και σοβαρά προβλήματα αντικαθίσταται εξ ολοκλήρου. Οι περισσότεροι οικισμοί του Δήμου Βοΐου υδρεύονται από το τεχνικό φράγμα του Πραμόριτσα και για τη διαχείριση του φράγματος έχει ιδρυθεί η ΔΥ.ΠΡΑ. Α.Ε. Επίσης η ύδρευση πολλών οικισμών εξασφαλίζεται και από φυσικές πηγές που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή ενώ υπάρχουν και κάποιες γεωτρήσεις που λειτουργούν. Στη Σιάτιστα και στον Πεντάλοφο δεν υπάρχουν γεωτρήσεις.

Δήμος Κοζάνης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

και ποτάμια. Ειδικότερα για την πόλη των Γρεβενών η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων είναι σχεδιασμένη για να καλύπτει ισοδύναμο πληθυσμό 30.000 κατοίκων με ημερήσια κατανάλωση 200 L ανά κάτοικο. Το αποχετευτικό δίκτυο της Δημοτικής Ενότητας είναι χωριστικό, δηλαδή δέχεται μόνο τα αστικά λύματα και όχι τα όμβρια.

Δήμος Δεσκάτης

Το αποχετευτικό δίκτυο του δήμου Δεσκάτης βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση.

Δήμος Βοίου

Το δίκτυο αποχέτευσης της Σιάτιστας είναι παντοροϊκό το οποίο διοχετεύει τα λύματα με ελεύθερη ροή σε τρεις διαφορετικές απολήξεις ακολουθώντας την περίπλοκη τοπογραφική διαμόρφωση του οικισμού. Ακόμη, στον οικισμό υπάρχει ένα πολύ μικρό ποσοστό δικτύου ομβρίων, το οποίο δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών του οικισμού. Συνέπεια των παραπάνω είναι να παρατηρούνται έντονα πλημμυρικά φαινόμενα στα χαμηλότερα υψομετρικά τμήματα της Σιάτιστας, ακόμη και σε μεσαίας έντασης βροχοπτώσεις. Ο Πεντάλοφος διαθέτει δίκτυο αποχέτευσης ενώ το Δίλοφο αποχετεύει σε βόθρο.

Δήμος Σερβίων

Το αποχετευτικό δίκτυο των περιοχών που εντάσσονται στην ΟΧΕ βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση.

Δήμος Κοζάνης

Όλες οι Τοπικές Κοινότητες της Δημοτικής Ενότητας Αιανής διαθέτουν παντοροϊκό δίκτυο αποχέτευσης που καλύπτει το σύνολο των οικισμών, εκτός από την Τοπική Κοινότητα Ρυμνίου όπου το δίκτυο αποχέτευσης είναι χωριστικό. Τα δίκτυα αποχέτευσης κατασκευάστηκαν τις δεκαετίες '70-'80. Στις περιπτώσεις αυτές, αφού συγκεντρωθούν τα απόβλητα στον κεντρικό αγωγό του δικτύου αποδέκτης γίνεται κάποιο κοντινό ρέμα και στη συνέχεια καταλήγουν - συνήθως - είτε στη λίμνη του Πολυφύτου, είτε στον ποταμό Αλιάκμονα.

Το δίκτυο αποχέτευσης της Αιανής παρουσιάζει σήμερα λειτουργικά προβλήματα και χρήζει γενικής επισκευής σύμφωνα με σύγχρονες προδιαγραφές. Επιπλέον απαιτείται η κατασκευή φρεατίου υπερχειλίσης για χωρισμό ομβρίων και ακαθάρτων και κατεργασία των λυμάτων σε

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού που θα εξυπηρετεί και άλλους οικισμούς στην ίδια λεκάνη απορροής (π.χ. Ροδιανή, Καισαρεία κ.λπ.).

Το δίκτυο της αποχέτευσης του Ρυμνίου, λόγω του ανάγλυφου της περιοχής περιλαμβάνει δύο ανεξάρτητα δίκτυα μεταξύ τους κατασκευασμένα έτσι ώστε να καλύπτουν της ανάγκες του οικισμού σε συναρτήσεί με την σωστή απορροή των ακαθάρτων. Υπάρχουν και δύο σημεία απόληξης ακαθάρτων, το πρώτο υπάρχει περίπου στα 200 μέτρα βόρεια του οικισμού με άμεση απόθεση των ακαθάρτων στην λίμνη του Πολυφύτου και το δεύτερο στα 600μ περίπου ανατολικά του οικισμού σε ρέμα στην περιοχή του πλατανόδασους.

2.5.2.3. Απορρίμματα

Η Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ) είναι ο Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο σύνολό της και κατά συνέπεια και στην περιοχή αναφοράς. Κύριο αντικείμενο της Εταιρίας, είναι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η λειτουργία του Περιφερειακού Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) Δυτικής Μακεδονίας, με την εφαρμογή βιώσιμων μεθόδων διαχείρισης, για την επίτευξη των στόχων της Εθνικής και Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ελαχιστοποιώντας το κόστος για τον πολίτη. Η ΔΙΑΔΥΜΑ ιδρύθηκε το 1998 και Μέτοχοί της σήμερα είναι οι 13 Δήμοι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Οι υπηρεσίες που παρέχει αφορούν:

✓ Διαχείριση Σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ)

Η μηχανική αποκομιδή των σύμμεικτων ΑΣΑ είναι στην ευθύνη της υπηρεσίας καθαριότητας του κάθε Δήμου και γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε περιοχής, βάσει προγράμματος και σύμφωνα με τον κανονισμό καθαριότητας. Η ΔΙΑΔΥΜΑ παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης στην αποκομιδή των σύμμεικτων ΑΣΑ και την καθαριότητα/οδοκοθαρισμό κοινόχρηστων χώρων στους Δήμους μετόχους της. Τα συλλεγόμενα σύμμεικτα ΑΣΑ παραδίδονται από τους Δήμους στις 10 Τοπικές Μονάδες Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΤΜΔΑ), που περιλαμβάνουν τις υποδομές Μεταφόρτωσης σύμμεικτων ΑΣΑ (όπως και των ανακυκλώσιμων, των ογκωδών, των ΑΗΗΕ, των πρασίνων, των βιοαποβλήτων κλπ). Τα σύμμεικτα ΑΣΑ μεταφέρονται προς επεξεργασία στη Μονάδα Μηχανικής & Βιολογικής Επεξεργασίας (ΜΕΑ) που χωροθετείται

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

προγράμματος, είναι σε εξέλιξη η προμήθεια κάδων και οχημάτων συλλογής και κάδων οικιακής κομποστοποίησης και θα αξιοποιηθεί πλήρως ο εξοπλισμός τόσο των Δήμων όσο και της ΔΙΑΔΥΜΑ σε ότι αφορά τα οχήματα συλλογής, τις υποδομές και τα οχήματα μεταφόρτωσης, καθώς και τις εγκαταστάσεις της ΜΕΑ.

✓ Διαχείριση Ηλεκτρικών & Ηλεκτρονικών Αποβλήτων

Η ΔΙΑΔΥΜΑ Α.Ε. προωθεί τις ενέργειες για την εφαρμογή και λειτουργία ενός ορθολογικού συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης των ΑΗΗΕ με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Η συλλογή πραγματοποιείται με την τοποθέτηση σε κατάλληλα σημεία συλλογής, κατάλληλου μέσου συλλογής (container συλλογής ογκωδών συσκευών, πτυσσόμενα μεταλλικά παλετοκιβώτια, δοχεία plexiglas, κάδοι, metal box για λαμπτήρες, χαρτοκιβώτια κα). Αδειοδοτημένοι συλλέκτες/μεταφορείς, αναλαμβάνουν τις μεταφορές των ΑΗΗΕ με τελικό προορισμό τα Κέντρα Συλλογής ΑΗΗΕ - σημεία προσωρινής αποθήκευσης, όπως οι Τοπικές Μονάδες Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΤΜΔΑ) της ΔΙΑΔΥΜΑ. Τα συλλεγόμενα ΑΗΗΕ, ταξινομούνται και μεταφέρονται προς περαιτέρω επεξεργασία σε κατάλληλα αδειοδοτημένες μονάδες επεξεργασίας.

✓ Διαχείριση Ογκωδών & Πράσινων Αποβλήτων

Σαν ογκώδη δημοτικά απόβλητα (bulky waste) νοούνται αντικείμενα μεγάλου όγκου που δεν χωράνε στους κάδους υπολοίπων απορριμμάτων, τα οποία συλλέγονται σε ένα ιδιαίτερο πρόγραμμα συλλογής. Προέρχονται από όλους τους χώρους που εκδηλώνονται ανθρώπινες δραστηριότητες. Το πρόγραμμα διαχείρισης περιλαμβάνει χωριστή συλλογή από τους ΟΤΑ και μεταφορά στις ΤΜΔΑ. Από εκεί τα ογκώδη οδηγούνται στις ΚΕΟΔ, με ευθύνη της ΔΙΑΔΥΜΑ. Εντός των ΚΕΟΔ, λειτουργεί μονάδα διαλογής και τεμαχισμού. Τα ανακτώμενα υλικά (κυρίως πλαστικά, μέταλλα) από την επεξεργασία των ογκωδών οδηγούνται προς ανακύκλωση, ενώ τα τεμαχισμένα υλικά στην παρούσα φάση οδηγούνται προς υγειονομική ταφή στο ΧΥΤΑ, ενώ διερευνάται η περαιτέρω διαχείρισή τους για ενεργειακή αξιοποίηση. Τα πράσινα απόβλητα, που συλλέγουν οι δημοτικές υπηρεσίες πρασίνου από τις εργασίες συντήρησης κήπων και πάρκων, συγκεντρώνονται στις 10 ΤΜΔΑ της ΔΙΑΔΥΜΑ, όπου συγκεντρώνονται σε ειδικά container.

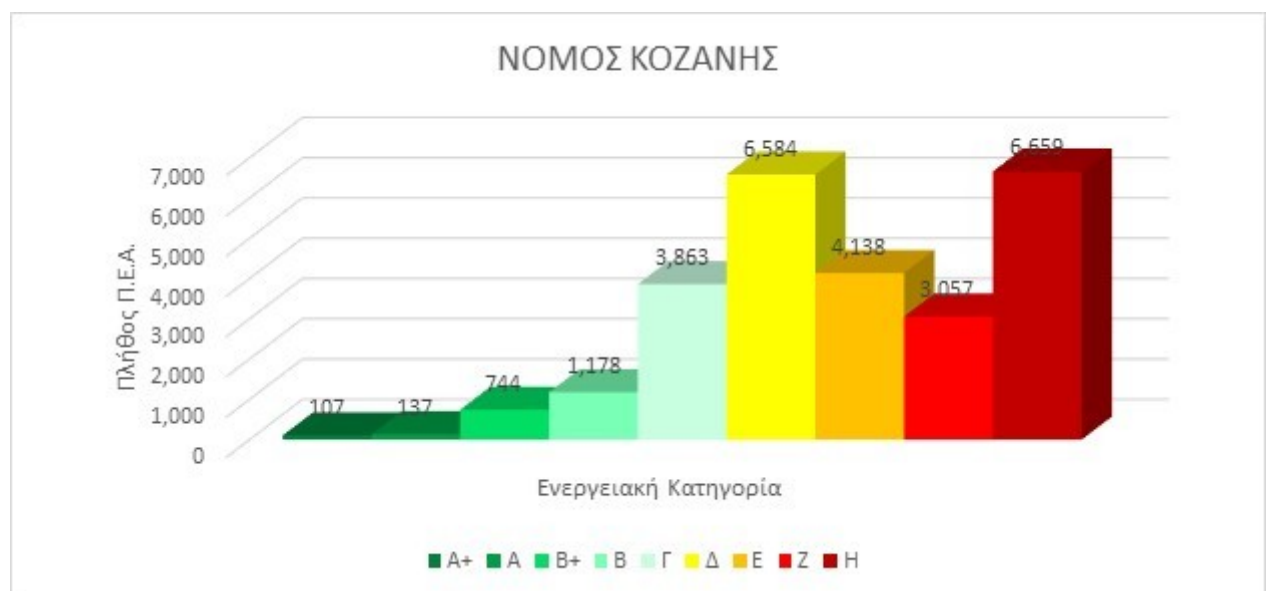
✓ Διαχείριση Μη Επικινδύνων Αποβλήτων Ιδιωτικών Επιχειρήσεων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Σημειώνεται ότι η Δεσκάτη είναι ο πρώτος Δήμος στη Δυτική Μακεδονία που θα τροφοδοτηθεί με **φυσικό αέριο** και η πρώτη περιοχή στην Ελλάδα που θα κατασκευάσει ανεξάρτητο δίκτυο φυσικού αερίου, σε συνεργασία με ιδιώτη. Στην περιοχή της Δ.Ε. Πενταλόφου λειτουργεί μικρός υδροηλεκτρικός σταθμός στο φράγμα του ποταμού Πραμόριτσα, που συμβάλλει σημαντικά στην περιοχή, αποφέροντας και έσοδα περίπου 400.000 ευρώ ετησίως από την πώληση του ηλεκτρικού ρεύματος.

Αναφορικά με τις **ενεργειακές καταναλώσεις** γενικά στην περιοχή παρέμβασης μεγάλο ποσοστό των κτιρίων έχει δομηθεί πριν το 1981, ενώ δημόσια κτίρια πριν το 2000 διαθέτουν ελάχιστες ή καθόλου προδιαγραφές ενεργειακής αποδοτικότητας. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτηρίων, τα κτήρια κατατάσσονται σε **κατηγορίες ενεργειακής απόδοσης** (A+, A, B+, B, Γ, Δ, E, Z, H). Για την εκτίμηση της ενεργειακής κατάστασης των δημοσίων κτηρίων στην περιοχή παρέμβασης επιχειρήθηκε η αξιοποίηση των στοιχείων των στατιστικών αποτελεσμάτων για την ενεργειακή απόδοση κτιρίων του ΣΕΠΔΕΜ (όπου η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας κατατάσσεται στο σύνολό της στην Κλιματική Ζώνη Δ, δηλαδή την δυσμενέστερη). Διαγραμματικά, για το σύνολο των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Γρεβενών, η κατανομή ανά Ενεργειακή Κατηγορία απεικονίζεται στα ακόλουθα διαγράμματα:

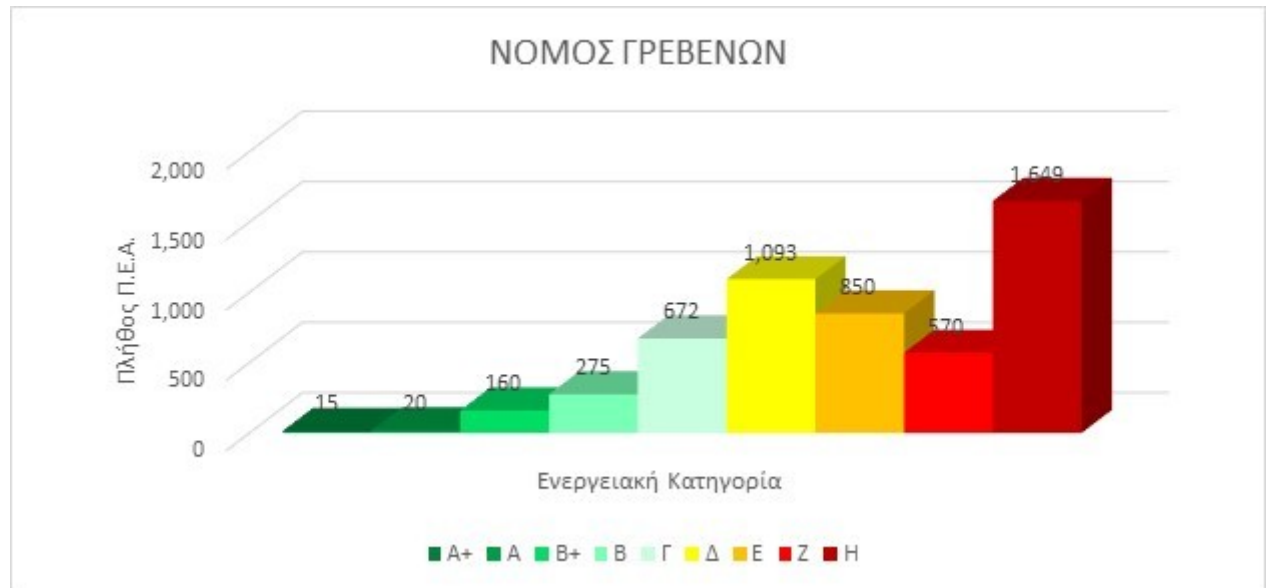
Διάγραμμα 2-9 : Κατανομή της ενεργειακής αποδοτικότητας ανά Ενεργειακή Κατηγορία στην ΠΕ Κοζάνης (2011-2023)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πηγή: ΥΠΕΝ

Διάγραμμα 2- 10 : Κατανομή της ενεργειακής αποδοτικότητας ανά Ενεργειακή Κατηγορία στην ΠΕ Γρεβενών (2011-2023)

Πηγή: ΥΠΕΝ

Σύμφωνα με το πλήθος των Πιστοποιητικών Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) Δημόσιων Κτιρίων για το σύνολο της ΠΕ Γρεβενών, η οποία καταλαμβάνει την μεγαλύτερη έκταση και τον μεγαλύτερο αριθμό κτιρίων στην περιοχή αναφοράς, διαπιστώνεται ότι για την περίοδο 2011 - 2023 ο μεγαλύτερος αριθμός δημόσιων κτιρίων για τα οποία εκδόθηκε ΠΕΑ περιλαμβάνονται στις ενεργειακές κατηγορίες E-H (σύνολο 10), ακολουθούν οι ενεργειακές κατηγορίες Γ-Δ (σύνολο 5) ενώ μόνον 1 κτίριο περιλαμβάνεται στην κατηγορία Β και κανένα στην Α (υψηλής ενεργειακής απόδοσης). Διαπιστώνεται επίσης ότι η κατάσταση ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτηρίων παραμένει χαμηλή, αν και βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία ενεργειακής αναβάθμισης πολλών δημόσιων κτηρίων. Επιπλέον οι μεγαλύτερες ενεργειακές καταναλώσεις καταγράφονται για τη θέρμανση των κτιρίων ενώ ακολουθούν η ψύξη και ο φωτισμός.

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” έχουν ενταχθεί πολλές **Πράξεις ενεργειακών αναβαθμίσεων κτιρίων**, κύρια εκπαιδευτικών βαθμίδων. Ειδικά για την περιοχή της ΟΧΕ αφορούν τα εξής κτίρια:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- 1ο Νηπιαγωγείο Δ. Γρεβενών (π/υ 48.300,00€)
- 3ο Νηπιαγωγείο Δ. Γρεβενών (π/υ 61.000,00€)
- 4ο Νηπιαγωγείο Δ. Γρεβενών (π/υ 48.100,00€)
- 2ο - 6ο Νηπιαγωγείο Δ. Γρεβενών (π/υ 91.300,00€)
- 9ο Νηπιαγωγείο Δ. Γρεβενών (π/υ 51.000,00€)
- 2ο Δημοτικό Σχολείο Δ. Γρεβενών (π/υ 320.600,00€)
- 3ο Δημοτικό Σχολείο Δ. Γρεβενών (π/υ 287.400,00€)
- 4ο - 5ο Δημοτικό Σχολείο Δ. Γρεβενών (π/υ 291.800,00€)
- 6ο Δημοτικό Σχολείο Δ. Γρεβενών (π/υ 295.400,00€)
- 7ο Δημοτικό Σχολείο Δ. Γρεβενών (π/υ 241.700,00€)
- 1ο Γυμνάσιο Δ. Γρεβενών (π/υ 515.000,00€)
- 1ο Λύκειο Δ. Γρεβενών (π/υ 284.500,00€)
- 2ο Γυμνάσιο - 2ο Λύκειο Δ. Γρεβενών (π/υ 472.240,00€)
- Νηπιαγωγείο Δήμητρας Δ. Δεσκάτης (π/υ 42.000,00€)
- Δημοτικό Σχολείο Δήμητρας Δ. Δεσκάτης (π/υ 48.100,00€)
- Γυμνάσιο Καρπερού Δ. Δεσκάτης (π/υ 331.000,00€)
- Δημοτικό Σχολείο Καρπερού Δ. Δεσκάτης (π/υ 158.400,00€)
- ΕΠΑΛ Δεσκάτης (π/υ 175.000,00€)
- Λύκειο Δεσκάτης (π/υ 246.000,00€)
- Γυμνάσιο Δεσκάτης (π/υ 590.000,00€)
- 1ο Νηπιαγωγείο Δεσκάτης (π/υ 54.400,00€)
- 2ο Νηπιαγωγείο Δεσκάτης (π/υ 96.000,00€)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- 1ο Δημοτικό Σχολείο Δεσκάτης (π/υ 182.500,00€)
- 2ο Δημοτικό Σχολείο Δεσκάτης (π/υ 326.800,00€)
- Δημοτικό Σχολείο Αιανής (π/υ 378.320,44€)
- Παλαιό Δασαρχείο Γρεβενών (π/υ 165.000,00€)
- Δημαρχείο Γρεβενών (π/υ 900.000,00€)

Τηλεπικοινωνίες

Τα δίκτυα της κινητής τηλεφωνίας εξυπηρετούν ικανοποιητικά όλους τους οικισμούς. Ο Ο.Τ.Ε. καλύπτει επαρκώς τη ζήτηση της περιοχής και γενικότερα τις ανάγκες των κατοίκων, ενώ υπάρχει δυνατότητα επέκτασης της υπάρχουσας τηλεφωνικής υποδομής. Η κύρια πρόκληση αφορά την εισαγωγή νεότερων τεχνολογιών που θα αλλάξουν το επίπεδο των εξυπηρετήσεων κατοίκων και επισκεπτών.

Στον Δήμο Γρεβενών υπάρχει εγκατεστημένο συμβατικό δίκτυο του ΟΤΕ καθώς και ασύρματα δίκτυα των υφιστάμενων παρόχων κινητής τηλεφωνίας. Συνολικά στην περιοχή είναι εγκατεστημένες 95 κεραιές των παραπάνω εταιριών από τις οποίες οι 45 είναι εγκεκριμένες και αδειοδοτημένες από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και για τις υπόλοιπες υπάρχει Δήλωση Εγκατάστασης Κατασκευής Κεραίας Χαμηλής Ηλεκτρομαγνητικής Περιβαλλοντικής Όχλησης. Σχεδόν το σύνολο της περιοχής, καλύπτεται από δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, ενώ παράλληλα έχουν γίνει σημαντικές αναβαθμίσεις σχετικά με την 4G κάλυψη.

Το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του Δήμου, χαρακτηρίζεται πλήρες και σύγχρονο. Η ζεύξη των βασικών οικισμών με την πόλη των Γρεβενών πραγματοποιείται με υπόγεια καλώδια οπτικών ινών. Ο Δήμος έχει ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Δράση WiFi4EU για την ανάπτυξη υποδομών δωρεάν ασύρματης ευρυζωνικής σύνδεσης σε κεντρικά σημεία του. Μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος προχωρά ήδη στην σταδιακή αντικατάσταση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Στις άμεσες επιδιώξεις του δήμου είναι η επέκταση Wi-Fi και σε άλλες Δ.Ε.

Παρόλα αυτά η περιοχή αναφοράς παρουσιάζει την έλλειψη ευρυζωνικών υποδομών και υπηρεσιών που χαρακτηρίζει τις ορεινές / απομακρυσμένες περιοχές στο σύνολο της χώρας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

καθώς η Ελλάδα, παρά τις όποιες βελτιωτικές ενέργειες, εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντική υστέρηση σε σχέση με άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά στη διαθεσιμότητα και διείσδυση των ευρυζωνικών δικτύων υπερ-υψηλών ταχυτήτων (VHCN).

Σύμφωνα με την έκθεση της Eurostat, η οποία δημοσιεύτηκε το 2022 και στηρίζεται σε στοιχεία του 2021, η Ελλάδα κατέλαβε την τελευταία θέση, έχοντας το μικρότερο ποσοστό συνδέσεων VHCN στην ΕΕ. Αντίστοιχα, με βάση τον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) για το ίδιο έτος (2021), η κάλυψη σταθερών δικτύων υπερ-υψηλών ταχυτήτων ανερχόταν στο 10%, έναντι 59% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ενώ η διείσδυση ευρυζωνικών υπηρεσιών ταχύτητας 100 Mbps ή μεγαλύτερης ανερχόταν σε 3% έναντι 34% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Οι επιδόσεις αυτές κατέτασσαν την Ελλάδα στην 25η θέση μεταξύ των κρατών - μελών της ΕΕ στον σχετικό σχετικό δείκτη.

Σημαντική υστέρηση όσον αφορά στην πρόσβασή σε γρήγορο Ίντερνέτ και υποδομές ευρυζωνικότητας εμφανίζουν οι αγροτικές περιοχές της Ελλάδας, ενώ έχει καλυφθεί σχεδόν το σύνολο των αστικών κέντρων μόνο το 40% των αγροτικών περιοχών έχει πρόσβαση σε δίκτυα επόμενης γενιάς.

Ειδικά για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και σύμφωνα με το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτική Μακεδονία 2021-2027, “Σε σχέση με τις ψηφιακές υποδομές και ικανότητες, η Περιφέρεια ακολουθεί γενικά την πορεία της χώρας η οποία κατατάσσεται στην προτελευταία θέση της ΕΕ στο δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας για το 2020. Στην ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας από τις επιχειρήσεις, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 24η θέση και υπολείπεται κατά πολύ του μ.ο. της ΕΕ. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για το 2018 σε επίπεδο Β. Ελλάδας, όπου περιλαμβάνεται και η ΔΜ, το ποσοστό νοικοκυριών με ευρυζωνική πρόσβαση υπολείπεται 13 ποσοστιαίες μονάδες του μ.ο.ΕΕ. Αντίστοιχα, το ποσοστό ημερήσιου αριθμού διαδικτυακών χρηστών ανέρχεται μόνο σε 58% έναντι 76% του μ.ο. ΕΕ”.

2.5.3. Χαρακτηριστικά Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Το εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09) προσδιορίζει μεταξύ άλλων τα χαρακτηριστικά Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ). Η περιοχή ΟΧΕ εντάσσεται στις παρακάτω Ζώνες:

2.5.3.1. Χαμηλή Ζώνη Άνω Ρού π. Αλιάκμονα και Λίμνης Καστοριάς (EL09RAK0007)

Η ΖΔΥΚΠ αναφέρεται στη χαμηλή ζώνη της παραλίμνιας περιοχής της λίμνης Καστοριάς και της παραποτάμιας περιοχής του ανάντη ρου Αλιάκμονα, δια της περιοχής Άργους Ορεστικού μέχρι το ύψος του Γρεβενιώτικου. Το κύριο Υδάτινο Σύστημα της ζώνης αυτής αποτελεί ο ποταμός Αλιάκμονας ο οποίος διατρέχει τη ζώνη κατά μήκος. Σημαντική είναι η υπολεκάνη Πραμόριτσα, με συντελεστή πυκνότητας 3.3, από τους μεγαλύτερους του ΥΔ09. Η περιοχή εφαρμογής της ΟΧΕ που ανήκει στη Ζώνη είναι από τους Μαυραναίους προς Γρεβενά και μέχρι Σιάτιστα. Η τρωτότητα στις πεδινές εκτάσεις της Ζώνης είναι πολύ χαμηλή, εντούτοις αυξάνει στις περιοχές Καστοριάς και Γρεβενών. Ο πλημμυρικός κίνδυνος για τις τρεις περιόδους επαναφοράς είναι πολύ χαμηλός και χαμηλός στο μεγαλύτερο ποσοστό της κατακλυζόμενης επιφάνειας και ακολουθούν οι κατηγορίες μέτριος, υψηλός και πολύ υψηλός. Υψηλές τιμές του πλημμυρικού κινδύνου εμφανίζονται στην Καστοριά, κυρίως στις παραλίμνιες περιοχές, στα Γρεβενά και στο Άργος Ορεστικό.

2.5.3.2. Χαμηλή Ζώνη Μέσου Ρού π. Αλιάκμονα (περιοχή Σαρακήνα, Καρπερό) (EL09RAK0002)

Η ΖΔΥΚΠ αναφέρεται στη χαμηλή ζώνη μιας σχεδόν κλειστή πεδινής έκτασης που σχηματίζεται ΝΑ της πόλης των Γρεβενών στην περιοχή Σαρακήνας, Καρπερού, Δήμητρας. Στα ανατολικά και βόρεια υψώνεται το Βούρινο όρος, στα δυτικά η βόρεια Πίνδος (ορεινός όγκος Βασιλίτσα) και στα νότια τα Αντιχάσια όρη. Η ζώνη διαρρέεται από τον Αλιάκμονα, που έχει κατεύθυνση απορροής από ΒΔ προς ΝΑ και στη συνέχεια στρεφεται ΒΑ στο νότιο άκρο της περιοχής. Εντός ζώνης ο Ακιάκμονας δέχεται τη συμβολή αρκετών παραπόταμων και χειμάρρων. Η τρωτότητα είναι σχεδόν στο σύνολο της Ζώνης πολύ χαμηλή και μόνο σε περιορισμένες εκτάσεις καταγράφεται χαμηλή. Οι εκτάσεις αυτές εντοπίζονται στην ορεινή ζώνη της λεκάνης (Πίνδος) και στους ορεινούς όγκους που περιβάλλουν την περιοχή της Ζώνης. Η αύξηση της τρωτότητας σε αυτές τις περιοχές προκύπτει κύρια από τον αυξημένο συντελεστή διαβρωσιμότητας της βροχόπτωσης και δευτερευόντως από τον τοπογραφικό συντελεστή διαβρωσιμότητας του εδάφους. Ο πλημμυρικός κίνδυνος για τις τρεις περιόδους

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

επαναφοράς είναι χαμηλός στο μεγαλύτερο ποσοστό της κατακλυζόμενης επιφάνειας και ακολουθούν οι κατηγορίες πολύ χαμηλός, υψηλός και μέτριος.

2.5.3.3. Δεξιά παρόχθια περιοχή Τεχνητής Λίμνης Πολυφύτου (EL09RAK0003)

Η ΖΔΥΚΠ αναφέρεται στην επιμήκη πεδινή έκταση που σχηματίζεται δεξιά της τεχνητής λίμνης Πολυφύτου και μέχρι τις ορεινές πλαγιές των Πιερίων. Ανήκει εξολοκλήρου στην ΠΕ Κοζάνης και εντοπίζεται ΝΑ της τεχνητής λίμνης Πολυφύτου που τροφοδοτείται από τον Αλιάκμονα. Η περιοχή εφαρμογής της ΟΧΕ που ανήκει στη Ζώνη είναι το Ρύμνιο και ΝΔ αυτού. Η τρωτότητα είναι στο σύνολο σχεδόν της έκτασης της Ζώνης πολύ χαμηλή, ενώ ο πλημμυρικός κίνδυνος για τις τρεις περιόδους επαναφοράς είναι πολύ χαμηλός και χαμηλός στο μεγαλύτερο ποσοστό της κατακλυζόμενης επιφάνειας και ακολουθούν οι κατηγορίες μέτριος και υψηλός.

2.5.3.4. Πεδιάδα Κοζάνης (EL09RAK0005)

Πρόκειται για τη σχεδόν κλειστή πεδιάδα του πρώην έλους Σαρί Γκιολ. Τα δύο μεγάλα ρέματα περιοδικής ροής που περνούν από την Αγία Παρασκευή και την Κερασιά (που βρίσκεται εντός της περιοχής ΟΧΕ) όπως και το Κτένι και η Ροδιανή, μεταφέρουν την πλημμυρική αιχμή προς εκείνη τη ζώνη. Η τρωτότητα στο σύνολο σχεδόν της πεδινής έκτασης της Ζώνης είναι πολύ χαμηλή. Ο πλημμυρικός κίνδυνος για τις τρεις περιόδους επαναφοράς είναι πολύ χαμηλός και χαμηλός στο μεγαλύτερο ποσοστό της κατακλυζόμενης επιφάνειας και ακολουθούν οι κατηγορίες μέτριος και υψηλός.

2.5.4. Υποδομές και δομές Υγείας - Πρόνοιας, Εκπαίδευσης και Αθλητισμού

2.5.4.1. Υγεία

Στα ζητήματα της υγείας η περιοχή αντιμετωπίζει πολλά και σοβαρά προβλήματα, κυρίως λόγω ελλείψεων σε προσωπικό αλλά και στις υπάρχουσες υποδομές.

Ειδικότερα, ανά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο στην περιοχή αναφοράς:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών / Δήμος Γρεβενών - Δήμος Δεσκάτης

Γενικό Νοσοκομείο Γρεβενών

Στο Γενικό Νοσοκομείο Γρεβενών λειτουργούν 13 τμήματα διαφόρων ειδικοτήτων με δυναμικότητα 106 κλινών.

Περιφερειακές δομές Υγείας

Στην αρμοδιότητα του Γενικού Νοσοκομείου Γρεβενών, υπάγονται οργανικά και διοικητικά τα Κέντρα Υγείας Γρεβενών και Δεσκάτης και το Περιφερειακό Ιατρείο Καρπερού του Δήμου Δεσκάτης, καθώς και τα 14 Περιφερειακά Ιατρεία των Γρεβενών Δήμου Γρεβενών που έχουν ως φορέα εποπτείας το Κέντρο Υγείας Δεσκάτης, με τα οποία βρίσκεται σε άμεση επιστημονική, νοσηλευτική, εκπαιδευτική και λειτουργική σήνδεση.

Το Κέντρο Υγείας Δεσκάτης, έχει ως περιοχές ευθύνης στο Δήμο Γρεβενών τις ακόλουθες Δημοτικές Ενότητες (Δ.Ε) : Γρεβενών, Βεντζίου, Γόργιανης, Ηρακλειωτών, Θεόδωρου Ζιάκα, Κοσμά του Αιτωλού καθώς και τη Δημοτική Ενότητα Χασίων στο Δήμο Δεσκάτης.

Τις αναγκες των απομακρυσμένων από την πόλη των Γρεβενών οικισμών καλύπτουν τα 14 Περιφερειακά Ιατρεία του Δήμου Γρεβενών (Κνίδης, Σαρακήνας, Κηπουριού, Κρασιάς, Αγ.Θεοδώρων, Βατολάκου, Καλοχίου, Ροδιάς, Αγ. Γεωργίου, Ζιάκα, Μαυραναίων, Πολυνερίου, Τρικόμου, Μεγάρου). Τα Περιφερειακά Ιατρεία λειτουργούν ως μικρές μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και στελεχώνονται με αγροτικούς γιατρούς. Οι υπηρεσίες που παρέχονται περιλαμβάνουν εξετάσεις, συνταγογραφήσεις και παραπομπές. Τις προσφερόμενες υπηρεσίες υγείας συμπληρώνουν ιδιώτες γιατροί και μικρός αριθμός ιδιωτικών διαγνωστικών κέντρων, που βρίσκονται στην πόλη των Γρεβενών.

Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης / Δήμος Βοΐου - Δήμος Σερβίων - Δήμος Κοζάνης

ΜΑΜΑΤΣΕΙΟ Γενικό Νοσοκομείο Κοζάνης

Η πλειονότητα των περιστατικών εξυπηρετείται από το ΜΑΜΑΤΣΕΙΟ Γενικό Νοσοκομείο Κοζάνης που είναι ενταγμένο στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Ε.Σ.Υ.). Η περιοχή ευθύνης του περιλαμβάνει την Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Ιδρύθηκε το 1923, είναι δυναμικότητας 200 οργανικών κλινών και στελεγχώνεται από 282

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

υπηρετούντες σε σύνολο 493 Οργανικών Θέσεων. Είναι χτισμένο σε οικόπεδο 16 στρεμμάτων και σήμερα βρίσκεται σε φάση κτιριολογικής επέκτασης. Σύμφωνα με το επίπεδο περίθαλψης που παρέχει στους χρήστες/ασθενείς, εντάσσεται στην κατηγορία των Γενικών Νοσοκομείων Δευτεροβάθμιας Περίθαλψης, διαθέτει ιατρικά και νοσηλευτικά τμήμα του παθολογικού, χειρουργικού και ψυχιατρικού τομέα, ειδικές μονάδες όπως Μονάδα Τεχνητού Νεφρού, Μονάδα Εμφραγμάτων, Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας, εργαστήρια, διατομεακά τμήματα (Τ.Ε.Ι, Τ.ΕΠ., Τμήμα Ημερήσιας Νοσηλείας), διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες.

Δήμος Βοίου

Η περιοχή αναφοράς εξυπηρετείται από το Κέντρο Υγεία Σιάτιστας στο οποίο υπάγονται (13) Αγροτικά Ιατρεία. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονίας 2014-2020” εντάχθηκε η ανέγερση νέου Κέντρου Υγείας στη Σιάτιστα (π/υ 3.097.228,72€).

Δήμος Σερβίων

Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχει μόνο ένα Κέντρο Υγείας στα Σέρβια, το οποίο εξυπηρετεί τις απολύτως απαραίτητες και πρωταρχικές βασικές ανάγκες περίθαλψης. Πέραν του Κέντρου Υγείας στην περιοχή ΟΧΕ υπάρχει Περιφερειακό Αγροτικό Ιατρείο στην Τοπική Κοινότητα Τρανοβάλτου, ενώ ιατρός επισκέπτεται τις υπόλοιπες κοινότητες για συνταγογράφηση κάποιες ημέρες της εβδομάδας.

2.5.4.2. Πρόνοια

Δήμος Γρεβενών - (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δ. Γρεβενών 2020 - 2024)

Στον Δήμο Γρεβενών οι προνοιακές υπηρεσίες κύρια παρέχονται από τη Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικού Έργου Γρεβενών (Δ.Ε.Κ.Ε.Γ.), ενώ στο Οργανόγραμμα του Δήμου υπάρχει Αυτοτελές Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού που διαρθρώνεται στα εξής Γραφεία:

- α) Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων
β) Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας
γ) Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού

Οι υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης που παρέχονται είναι:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ **Επιδότηση ΑΜΕΑ**
- ✓ **Κοινωνική εργασία**
- ✓ **Πρόγραμμα ΤΕΒΑ**

Κοινωνική Σύμπραξη Επισιτιστικής Βοήθειας όπου ο αριθμός των ωφελούμενων οικογενειών ανέρχεται σε 400 περίπου.

- ✓ Μονάδα Προγράμματος “Βοήθεια στο σπίτι”

Λειτουργεί στον Δήμο Γρεβενών με 7 δομές και 18 εργαζόμενους που καλύπτουν γεωγραφικά το σύνολο του Δήμου.

- ✓ Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών

Το «Κ.Δ.Α.Π. του Δήμου Γρεβενών» δραστηριοποιείται στην πόλη των Γρεβενών από το 2012 και υπάγεται στη Δημοτική Επιχείρηση Κοινοφελούς Έργου Γρεβενών (Δ.Ε.Κ.Ε.Γ.). Αποτελείται από 3 μεγάλες δομές: [?](#)

1. ΚΔΑΠ Αθλητισμού (στο γυμναστήριο του 1ου Γυμνασίου Γρεβενών) ²
 2. ΚΔΑΠ 6ου Δημοτικού (στο 6ο Δημοτικό Σχολείο Γρεβενών) ²
 3. ΚΔΑΠ Πνευματικού Κέντρου (στο Κέντρο Πολιτισμού και στην παιδική Δανειστική Βιβλιοθήκη
- ✓ Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών ΑΜΕΑ
 - ✓ Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες (Κ.Δ.Α.Π. Α.Μ.Ε.Α.) λειτουργεί στον οικισμό Ελάτου της Δ.Ε. Γρεβενών και εξυπηρετεί 19 παιδιά με ειδικές ανάγκες του Δήμου Γρεβενών, και απασχολούνται σε αυτό 10 εργαζόμενοι.
 - ✓ ΚΑΠΗ Δήμου Γρεβενών

Στον Δήμο Γρεβενών λειτουργούν δύο (2) ΚΑΠΗ και συγκεκριμένα ένας (1) εξ' αυτών λειτουργεί στη Δημοτική Ενότητα Γρεβενών και ένας (1) στη Δημοτική Ενότητα Ηρακλεωτών.

- ✓ Κοινωνικό Παντοπωλείο

Λειτουργεί από το 2019 και εξυπηρετεί περίπου 190 οικογένειες.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

✓ Κοινωνικό Φροντιστήριο

Ο Δήμος Γρεβενών, στο πλαίσιο άσκησης της Κοινωνικής του Πολιτικής προσφέρει σε άπορους μαθητές δωρεάν παρακολούθηση μαθημάτων γυμνασίου, λυκείου.

✓ Κέντρο Κοινότητας

Αρμοδιότητες του Κέντρου Κοινότητας είναι η Υποδοχή - Ενημέρωση - Υποστήριξη των πολιτών, η Συνεργασία με Υπηρεσίες και Δομές και η Παροχή Υπηρεσιών που θα αποσκοπούν στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και θα διασφαλίζουν την κοινωνική ένταξη των ωφελουμένων

- ✓ Παιδικοί - Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

Στον Δήμο Γρεβενών λειτουργούν πέντε (5) Δημοτικοί Παιδικοί & Βρεφονηπιακοί Σταθμοί και συγκεκριμένα οι τέσσερις (4) εξ' αυτών λειτουργούν στη Δημοτική Ενότητα Γρεβενών και ένας (1) στη Δημοτική Ενότητα Ηρακλειωτών. Φροντίζουν παιδιά προσχολικής ηλικίας από 2,5 έως (2) 6,5 ετών για ορισμένο χρονικό διάστημα της ημέρας.

✓ Μαθητική Εστία Γρεβενών

Αποτελεί μια δομή του Υπουργείου Παιδείας που έχει ως σκοπό την φιλοξενία και σίτιση μαθητών της ευρύτερης περιοχής των οποίων οι οικογένειες αντιμετωπίζουν οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Οι εγκαταστάσεις της έχουν παραχωρηθεί από το Ίδρυμα Νεολαίας και δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας από το οποίο λαμβάνει ετήσια επιχορήγηση, ενώ η λειτουργική διαχείριση γίνεται από το Δήμο Γρεβενών μέσω της απασχόλησης σε αυτή 3 υπαλλήλων. Ο αριθμός των μαθητών που φιλοξενούνται ανέρχονται σε 25 άτομα με δυνατότητα φιλοξενίας έως 40 μαθητές.

Δήμος Δεσκάτης

Ο Δήμος Δεσκάτης ίδρυσε τη Δ.Ε.Π.Α.Π. το 2011 μετά τη συγχώνευση της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Δεσκάτης Δ.Ε.Π.Α.Κ.Α.Α. και της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Χασίων ΦΙΛΟΥΡΙΑ. Σκοπός της ίδρυσης και λειτουργίας της νέας Δημοτικής Επιχείρησης είναι η ουσιαστική και ολοκληρωμένη παρέμβαση του Δήμου Δεσκάτης στον Πολιτισμό, τον Αθλητισμό, το Περιβάλλον και τη διασφάλιση της συνοχής της τοπικής κοινωνίας και τη διατήρηση της ισοτιμίας των ατόμων. Στους σκοπούς της επιχείρησης περιλαμβάνονται η εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- Κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας,
- Ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων,
- Βοήθεια στο Σπίτι
- Μονάδων Κοινωνικής Μέριμνας
- Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας
- Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
- ΚΔΑΠ για ΑΜΕΑ
- Πρόγραμμα “Βοήθεια στο σπίτι”

Στο πρόγραμμα Δεσκάτης που εξυπηρετεί τους οικισμούς της Δεκάτης και του Καρπερού απασχολούνται ένας κοινωνιολόγος, μία νοσηλεύτρια και δύο οικιακοί βοηθοί. Η λειτουργία του προγράμματος διευκολύνεται από την ύπαρξη ενός αυτοκινήτου και την εθελοντική προσφορά της Δημοτικής αρχής.

Επίσης στον Δήμο Δεσκάτης λειτουργεί το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ & ΠΑΙΔΕΙΑΣ-«ΑΝΔΡΟΜΑΝΑ». Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι η οργάνωση και η λειτουργία των κάτωθι υπηρεσιών με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης των κατοίκων, όπου περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων η δημιουργία και λειτουργία:

- ✓ κέντρου πρόληψης από εξαρτησιογόνες ουσίες,
- ✓ δημοτικού ιατρείου,
- ✓ προγράμματος για την υποστήριξη των νέων που έχουν παραβατική συμπεριφορά. [?]
- ✓ προγραμμάτων και δράσεων για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας,
- ✓ δράσεων εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών
- ✓ δράσεων πληροφόρησης των δημοτών για θέματα δημόσιας υγείας [?]
- ✓ παιδικών σταθμών (λειτουργούν 2 σε Δεσκάτη και Καρπερό)
- ✓ Κέντρων Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ Δ. Δεσκάτης)
- ✓ Κοινωνικού Παντοπωλείου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ύπαρξη της κοινωνικής δομής “Βοήθεια στο Σπίτι” και για την ψυχαγωγία τους με την ύπαρξη των ΚΑΠΗ.

Πιο συγκεκριμένα στην περιοχή ΟΧΕ λειτουργούν:

- ✓ Παιδικοί σταθμοί (λειτουργεί ένας στην Κοινότητα Τρανοβάλτου)
- ✓ Πρόγραμμα “ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ”

Το πρόγραμμα λειτουργεί υπό την αιγίδα της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης και υπάρχει μια ομάδα εργασίας για κάθε Δημοτική Ενότητα, εν προκειμένω για την Δ.Ε. Καμβουνίων, που εξυπηρετεί τους οικισμούς Τρανοβάλτου, Μικροβάλτου και Ελάτης.

- ✓ ΚΑΠΗ (λειτουργούν 3 στις Τοπικές Κοινότητες Τρανοβάλτου, Μικροβάλτου και Ελάτης)

Δήμος Κοζάνης

Βασική Κοινωνική & Προνοιακή Δομή του Δήμου Κοζάνης που εξυπηρετεί την περιοχή αναφοράς είναι η Κοινωφελής Δημοτική Επιχείρηση με την επωνυμία «ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ», η λειτουργία και οι δραστηριότητες της οποίας έχουν καθαρά και μόνο κοινωνικό χαρακτήρα.

Συνοπτικά στον Δήμο Κοζάνης λειτουργούν οι παρακάτω δομές και υπηρεσίες:

- Βοήθεια στο Σπίτι (συμπεριλαμβάνει και εξυπηρετεί την Δημοτική Ενότητα Αιανής)
- Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)
- ΚΑΠΗ
- Ιατρείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Παιδικοί – Βρεφονηπιακοί Σταθμοί
- Κδαπ-Κδαπ αμεα
- Συσσίτιο απόρων δημοτών
- Συμβουλευτικό κέντρο γυναικών
- Ξενώνας φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών
- Κέντρο Κοινότητας

Ειδικότερα στην περιοχή αναφοράς λειτουργούν στην Αιανή Παιδικός Σταθμός και ΚΑΠΗ.

2.5.4.3.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

2.5.4.4. Εκπαίδευση

Οι υποδομές και δομές εκπαίδευσης ανά βαθμίδα και ανά Δήμο στην περιοχή παρέμβασης είναι οι ακόλουθες:

Δήμος Γρεβενών

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

✓ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Λειτουργούν 7 στα Γρεβενά (1ο, 2ο, 3ο, 4ο, 6ο, 7ο, 9ο Ολοήμερο), 1 στην Κιβωτό και 1 στους Μαυραναίους.

✓ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Λειτουργούν 7 στα Γρεβενά (1ο-7ο) και από 1 σε Κιβωτό, Κρανιά, Μέγαρο, Σαρακήνα και Φελλί

Δευτεροβάθμια και Επαγγελματική Εκπαίδευση

✓ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Λειτουργούν 3 Γυμνάσια στα Γρεβενά (1ο, 2ο, Εσπερινό), 1 Ημερήσιο Γυμνάσιο στο Παλαιοχώρι, 3 Λύκεια στα Γρεβενά (1ο, 2ο, Εσπερινό), 1 Εσπερινό ΕΠΑΛ στα Γρεβενά.

Επίσης λειτουργούν:

1. 1ο Σχολικό Εργαστηριακό Κέντρο (Σ.Ε.Κ.) Γρεβενών
2. ΕΙΔΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) Γρεβενών
3. 1ο ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
4. Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Γρεβενών
5. Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) Γρεβενών που στεγάζεται στο σχολικό συγκρότημα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ-ΙΕΚ με Τμήματα:

Οι ειδικότητες που λειτούργησαν στο ΙΕΚ Γρεβενών κατά το εξάμηνο 2021Β ήταν:

- Βοηθός Εργοθεραπείας
- Διασώστης - Πλήρωμα Ασθενοφόρου
- Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων
- Τεχνικός Δασικής Προστασίας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

πολύημερες εκπαιδευτικές επισκέψεις, οι οποίοι προέρχονται από σχολεία όχι μόνο των νομών εμβέλειας του Κέντρου αλλά και από την υπόλοιπη Ελλάδα Αντικείμενο εργασίας της Παιδαγωγικής Ομάδας κάθε Κ.Π.Ε. είναι η εκπαίδευση μαθητών, η επιμόρφωση εκπαιδευτικών, η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, η ανάπτυξη θεματικών δικτύων, τοπικών και διεθνών συνεργασιών καθώς και η έρευνα σε θέματα περιβάλλοντος και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα τα Κ.Π.Ε.:

- α) Σχεδιάζουν, αναπτύσσουν και υλοποιούν εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητικές ομάδες σχολείων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης και σύμφωνα με τις αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη.
- β) Οργανώνουν και αναπτύσσουν τοπικά, περιφερειακά, εθνικά και διεθνή θεματικά δίκτυα ΠΕ.
- γ) Παράγουν εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.
- δ) Οργανώνουν και υλοποιούν επιμορφωτικές δράσεις εκπαιδευτικών Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης των διευθύνσεων Εκπαίδευσης της εμβέλειάς τους, καθώς και εκπαιδευτικών Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης μελών δικτύων τους, ώστε να στηριχθεί το έργο των εκπαιδευτικών στα σχολεία.
- ε) Οργανώνουν και υλοποιούν ενημερωτικές δράσεις, όπως ημερίδες, συμπόσια κλπ με συμμετοχή εκπαιδευτικών, επιστημόνων και εκπροσώπων φορέων που ασχολούνται με την διαχείριση και την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ενημέρωσης
- στ) Αναπτύσσουν διεθνείς συνεργασίες με εκπαιδευτικούς φορείς του εξωτερικού (εκπαιδευτικά προγράμματα, θεματικά δίκτυα, επιμορφωτικά σεμινάρια /συνέδρια, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, διοργάνωση συμποσίων, εργαστηρίων κλπ.)
- ζ) Αναπτύσσουν συνεργασίες με την τοπική κοινωνία (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Σχολεία, Επιστημονικά Ιδρύματα, ειδικούς επιστήμονες, Μέσα Ενημέρωσης, κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς) για θέματα διαχείρισης του τοπικού περιβάλλοντος, εκπαίδευσης, ενημέρωσης, κατάρτισης (έκδοση ενημερωτικού υλικού, προγράμματα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Δήμος Σερβίων

Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η περιοχή ΟΧΕ εξυπηρετείται από:

- ✓ 1 Νηπιαγωγείο στο Τρανόβαλτο, που εξυπηρετεί και τους οικισμούς Μικροβάλτου και Ελάτης.
- ✓ 1 Δημοτικό Σχολείο στο Τρανόβαλτο (Κυριακούλης Μαυρομιχάλης), που εξυπηρετεί και τους οικισμούς Μικροβάλτου και Ελάτης.
- ✓ 1 Γυμνάσιο στο Τρανόβαλτο, που εξυπηρετεί και τους οικισμούς Μικροβάλτου και Ελάτης.

Δήμος Κοζάνης

Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η περιοχή ΟΧΕ εξυπηρετείται από:

- ✓ 2 Νηπιαγωγεία: 1 στη Λευκοπηγή και 1 στην Αιανή
- ✓ 2 Δημοτικά Σχολεία: 1 στη Λευκοπηγή και 1 στην Αιανή
- ✓ 2 Ημερήσια Γυμνάσια: 1 στη Λευκοπηγή και 1 στην Αιανή

2.5.4.5. Αθλητισμός

Η πληροφορία αναφορικά με τις κύριες αθλητικές υποδομές και τους αθλητικούς συλλόγους που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αναφοράς παρατίθεται ανά Δήμο.

Κύριες αθλητικές υποδομές

Δήμος Γρεβενών

Για την εξυπηρέτηση των αθλητικών δραστηριοτήτων λειτουργούν:

- ✓ Το Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο
- ✓ Το Κλειστό Γυμναστήριο του 1ου Γυμνασίου
- ✓ Το Κλειστό Γυμναστήριο του 2ου Γυμνασίου - 1ου ΓΕΛ
- ✓ Το ΔΑΚ Γρεβενών (Δημοτικό Στάδιο)
- ✓ Δύο (2) γήπεδα της ΕΠΣ Γρεβενών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Δέκα (10) γήπεδα ποδοσφαίρου 5Χ5
- ✓ Ένα (1) κλειστό κολυμβητήριο
- ✓ Δεκαεπτά (17) γήπεδα ποδοσφαίρου στις περιφερειακές δημοτικές ενότητες, τα οποία εξυπηρετούν τις ανάγκες τοπικών συλλόγων.

Δήμος Δεσκάτης

Ο Δήμος Δεσκάτης ίδρυσε τη Δ.Ε.Π.Α.Π. το 2011 μετά τη συγχώνευση της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Δεσκάτης Δ.Ε.Π.Α.Κ.Α.Α. και της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Χασίων ΦΙΛΟΥΡΙΑ. Σκοπός της ίδρυσης και λειτουργίας της νέας Δημοτικής Επιχείρησης είναι η ουσιαστική και ολοκληρωμένη παρέμβαση του Δήμου Δεσκάτης στον Πολιτισμό, τον Αθλητισμό, το Περιβάλλον και τη διασφάλιση της συνοχής της τοπικής κοινωνίας και τη διατήρηση της ισοτιμίας των ατόμων.

Σκοποί της Επιχείρησης αναφορικά με τον Αθλητισμό είναι:

- ✓ η λειτουργία αθλητικού κέντρου,
- ✓ η λειτουργία γυμναστηρίου,
- ✓ η διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων
- ✓ η συμμετοχή σε προγράμματα μαζικού αθλητισμού
- ✓ η λειτουργία τμημάτων αθλητισμού και άθλησης

Στο Δημοτικό Γυμναστήριο Δεσκάτης υπάρχουν όλοι οι αθλητικοί χώροι άθλησης της Δεσκάτης αλλά και των Δημοτικών Διαμερισμάτων και ειδικότερα:

- ✓ Το κλειστό Γυμναστήριο Δεσκάτης
- ✓ Το ανοιχτό Γυμναστήριο Δεσκάτης
- ✓ Το Γήπεδο Δεσκάτης
- ✓ Το Γήπεδο Παλιουριάς

Στη Βουνάσα σε υψόμετρο 1550 μ. έχει δημιουργηθεί πίστα προετοιμασίας ανωμάλου δρόμου. Σε συνδυασμό με το καταφύγιο στα 1420 μ. η Δεσκάτη μπορεί να αποτελέσει έναν ιδανικό χώρο προετοιμασίας αθλητών.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δήμος Βοίου

Στη Σιάτιστα υπάρχει ένα συγκρότημα αθλητικών εγκαταστάσεων αποτελούμενο από : στάδιο – γήπεδο ποδοσφαίρου (βοηθητικό) – κλειστό γυμναστήριο.

Δήμος Σερβίων

Υπάρχουν γήπεδα ποδοσφαίρου στις Τοπικές Κοινότητες Ελάτης, Τρανοβάλτου και Μικροβάλτου

Δήμος Κοζάνης

Στην περιοχή αναφοράς υπάρχουν κλειστό Γυμναστήριο και γήπεδο ποδοσφαίρου στην Αιανή.

Αθλητικοί Σύλλογοι

Οι αθλητικοί Σύλλογοι της περιοχής ΟΧΕ παρατίθενται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ανά Δήμο.

2.5.5. Συμπεράσματα - Προοπτικές

Αναφορικά με τις **μεταφορές** και την **προσβασιμότητα** στην περιοχή αυτή κρίνεται γενικά ως καλή, χωρίς να λείπουν προβλήματα προσβασιμότητας και συντήρησης κύρια στον ορεινό όγκο. **Βασικές ανάγκες** είναι:

- ✓ η αναβάθμιση της οδικής πρόσβασης προς τους τουριστικούς προορισμούς των Γρεβενών (Περιβόλι – Βάλια Κάλντα, Σπήλαιο – γεφύρι Πορτίτσας),
- ✓ όπως και οι βελτιωτικές παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο στην περιοχή των Καμβουνίων.

Η εξυπηρέτηση των κατοίκων των οικισμών από τα υφιστάμενα **μέσα μαζικής μεταφοράς** (ΚΤΕΛ) είναι περιορισμένη και αποτελεί **βασική ανάγκη** η βελτίωσή της. Σημαντική παρέμβαση αναφορικά με την κινητικότητα θα αποτελέσει η υλοποίηση των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) που έχουν εκπονηθεί για τις πόλεις Κοζάνης και Γρεβενών.

Οι **ανάγκες** σε **ύδρευση** και **αποχέτευση** καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό, όμως υπάρχουν προβλήματα παλαιότητας και διαρροών των δικτύων ύδρευσης σε κάποιους οικισμούς. Στη Σιάτιστα, όπου το πρόβλημα της ύδρευσης ήταν μεγάλο, το παλιό δίκτυο που

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

είχε πολλά και σοβαρά προβλήματα αντικαθίσταται εξ ολοκλήρου ενώ υπάρχει ένα πολύ μικρό ποσοστό δικτύου ομβρίων, το οποίο δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών του οικισμού. Συνέπεια αυτού είναι να παρατηρούνται έντονα πλημμυρικά φαινόμενα στα χαμηλότερα υψομετρικά τμήματα της Σιάτιστας, ακόμη και σε μεσαίας έντασης βροχοπτώσεις.

Βασική ανάγκη αποτελεί η ορθολογική εκμετάλλευση και αξιοποίηση του υδατικού δυναμικού της περιοχής, καθώς και ο αυτοματισμός της παρακολούθησης εισροών και εκροών στο σύστημα ύδρευσης (και άρδευσης).

Αναφορικά με τα **απορρίμματα** ζητούμενο αποτελεί το χαμηλό ποσοστό διείσδυσης και εφαρμογής δράσεων ανακύκλωσης.

Το υπάρχον **δίκτυο μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας** κρίνεται καταρχήν ικανοποιητικό για τις αυστηρές σημερινές ανάγκες. Βασικό ζητούμενο είναι η ολοκλήρωση και λειτουργία του δικτύου φυσικού αερίου αρχικά στις πόλεις Γρεβενών και Δεσκάτης και ακολούθως στους οικισμούς. Επίσης είναι σε εξέλιξη αλλά και σε προτεραιότητα η ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων και δημοτικών κτιρίων και υποδομών.

Τα **δίκτυα της κινητής τηλεφωνίας** εξυπηρετούν ικανοποιητικά όλους τους οικισμούς καλύπτοντας επαρκώς τη ζήτηση της περιοχής και γενικότερα τις ανάγκες των κατοίκων, ενώ υπάρχει δυνατότητα επέκτασης της υπάρχουσας τηλεφωνικής υποδομής. Ζητούμενο αποτελεί η περαιτέρω ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων για την ευρύτερη και καλύτερη δυνατή κάλυψη της περιοχής αναφοράς.

Οι **υπηρεσίες υγείας** καλύπτονται για την περιοχή αναφοράς από τα δύο Γενικά Νομαρχιακά Νοσοκομεία Γρεβενών και Κοζάνης καθώς και από τα εποπτευόμενα αυτών κατά τόπους Κέντρα Υγείας. Γενικά η Περιφέρεια υστερεί λόγω ελλείψεων σε στελεχιακό δυναμικό και εξοπλισμό κλινικών, ώστε να καλυφθούν οι **βασικές ανάγκες** των κατοίκων, όπως και η έλλειψη ασθενοφόρων που καταγράφεται στις δομές υγείας της περιοχής ΟΧΕ.

Αναφορικά με την **πρόνοια** οι υπάρχουσες υποδομές και το εύρος των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι γενικά επαρκή. Το βασικότερο πρόβλημα και κατά συνέπεια **βασική ανάγκη** που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού για την

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

υλοποίηση δράσεων - προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής. Παράλληλα οι δράσεις κοινωνικής πολιτικής αφορούν κυρίως εκείνες που είναι χρηματοδοτούμενες από προγράμματα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ολοκληρωμένος σχεδιασμός για την κοινωνική πολιτική.

Οι **υποδομές εκπαίδευσης** καλύπτουν τις ανάγκες του πληθυσμού με ζητούμενο τον εκσυγχρονισμό και την προμήθεια εξοπλισμού κατά περίπτωση. Επίσης ζητούμενο αποτελούν οι υψηλές ανάγκες συντήρησης και ενεργειακής αναβάθμισης αλλά και η αναβάθμιση των υπαίθριων σχολικών χώρων.

Στον **αθλητισμό** οι υπάρχουσες υποδομές καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων και των πολλών αθλητικών συλλόγων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, με αναγκαίες παρεμβάσεις αντίστοιχες των υποδομών εκπαίδευσης.

2.6. Ιστορία - Πολιτισμός - Τουρισμός

2.6.1. Ιστορικοί και πολιτιστικοί πόροι και υποδομές της περιοχής

Οι κύριες υποδομές ιστορίας - πολιτισμού παρατίθενται στη συνέχεια ανά Δήμο συγκεκριμένα για τους οικισμούς της περιοχής αναφοράς, καθώς η συλλογή της σχετικής πληροφορίας έγινε από πηγές των Δήμων (ιστοσελίδες, Επιχειρησιακά Προγράμματα κ.ά.).

Ειδικότερα:

Δήμος Γρεβενών

➤ Μουσείο Φυσικής Ιστορίας - Παλαιοντολογική Συλλογή στη Μηλιά

Φιλοξενεί από το 1997 την παλαιοντολογική έκθεση σημαντικών και σπάνιων ευρημάτων που έχει φέρει στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη. Τα ευρήματα αυτά αποτελούνται από οστά τεράστιων ζώων που έζησαν πριν από 3 εκατομμύρια χρόνια στην περιοχή. Από τα σημαντικότερα κομμάτια της έκθεσης είναι δυο χαυλιόδοντες μήκους 4,40 περίπου μέτρων, τα σαγόνια και η άκρη του βραχίονα προβοσκίδας ζώου με ύψος 4,5 μέτρα και βάρους άνω των 12 τόνων. Η πρώτη ανασκαφή έγινε το 1992 ενώ ακολούθησαν κι άλλες αποκαλύπτοντας τμήματα από τα εμπρόσθια πέλματα και τον σκελετό ελέφαντα ηλικίας 200.000 χρόνων, καθώς και δυο δόντια προϊστορικού βοοειδούς. Οι ανακαλύψεις αυτές κίνησαν το

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

ενδιαφέρον της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας με αποτέλεσμα την εύρεση και άλλων τμημάτων σκελετού προϊστορικών ζώων στις ανασκαφές που ακολούθησαν τα επόμενα χρόνια. Στην αίθουσα του Μουσείου φιλοξενούνται εκτός των άλλων και οι μεγαλύτεροι χαυλιόδοντες μαστόδοντα στον κόσμο μήκους πέντε μέτρων και τριών εκατοστών και ηλικίας τριών εκατομμυρίων χρόνων, ενώ με αναπαραστάσεις στους τοίχους οι επισκέπτες «μεταφέρονται» σε μια άλλη εποχή, όπου στην ευρύτερη περιοχή των Γρεβενών ζούσαν αυτά τα προϊστορικά ζώα.

➤ Κέντρο Πολιτισμού Γρεβενών

Παρέχει υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα αίθουσα χωρητικότητας 380 ατόμων, όπως κινηματογραφικές προβολές, μουσικές, θεατρικές, εικαστικές εκδηλώσεις, εκθεσιακό & συνεδριακό χώρο και Κέντρο Νεότητας, καθώς και αύλειο υπαίθριο χώρο εκδηλώσεων.

➤ Δημόσια Βιβλιοθήκη Γρεβενών

Η Βιβλιοθήκη με την ίδρυσή της το 1988 στεγάστηκε προσωρινά και για τρία χρόνια σε αίθουσα του Δήμου Γρεβενών. Το 1992 μεταφέρθηκε σε ιδιωτικό κτήριο και το 2001 μεταστεγάστηκε στη σημερινή της θέση στο Κέντρο Πολιτισμού του Δήμου Γρεβενών. Ο πυρήνας της πρώτης συλλογής των βιβλίων δημιουργήθηκε με τη δωρεά 3000 βιβλίων από τον εκπολιτιστικό σύλλογο Γρεβενών και με δωρεές από διάφορους φορείς όπως το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, το Υπουργείο Εξωτερικών, καθώς και από μεμονωμένους δωρητές φίλους της Βιβλιοθήκης. Οι συλλογές της περιλαμβάνουν σήμερα 45.000 τόμους βιβλίων και μεγάλο αριθμό οπτικοακουστικού υλικού, ενώ η συμπλήρωση των συλλογών γίνεται με αγορές του έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ένα από τα τρία σωζόμενα αντίγραφα της πρώτης έκδοσης (1713) του βιβλίου του Ερωτόκριτου βρίσκεται στα Γρεβενά! Τα μέλη της είναι αρκετά και καλύπτουν όλες τις ηλικίες. Παράλληλα συμμετέχει στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης με διάφορες εκδηλώσεις και δραστηριότητες, καθώς διοργανώνει ομιλίες, παρουσιάσεις βιβλίων, ενώ προβάλλει την τοπική ιστορία και τον πολιτισμό.

➤ Μουσείο Μανιταριών στη Λάβδα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Στον χώρο του μουσείου εκτίθενται όλα τα είδη μανιταριών του νομού και δίνονται όλες οι πληροφορίες για αυτά με έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό.

➤ Ανασκαφή στο Καστρί

Η αποκάλυψη μιας κλασικής οχυρωμένης πόλης στο Καστρί Πολυνερίου - Αλατόπετρας, δηλ. στην βορειοανατολική Πίνδο, αποτελεί μια σημαντική ένδειξη για τη ζωή και τον τρόπο ανάπτυξης της στις ορεινές περιοχές της Ελλάδος κατά την αρχαιότητα. Η συστηματική ανασκαφική έρευνα στο Καστρί έφερε στο φως μεγάλα τμήματα της οχυρωμένης ακρόπολης της αρχαίας πόλης η οποία όπως αποδεικνύουν τα ευρήματα, έχει θρησκευτικό χαρακτήρα. Παρά την εκτεταμένη καταστροφή που σημειώνεται στα λείψανα της ακρόπολης, τα νομίσματα, η χαρακτηριστική εισαγμένη και εγχώρια κεραμική, τα ποικίλα μετάλλινά αντικείμενα, φανερώνουν μια οργανωμένη οικονομία και κατά συνέπεια οργανωμένη ζωή της πόλης. Οι ανασκαφικές ενδείξεις και τα ευρήματα, τα αρχιτεκτονικά μέλη και τα νομίσματα χρονολογούν την αποκαλυφθείσα εγκατάσταση στο τέλος του 4ου/αρχές 3ου αι. π.Χ., ενώ η καταστροφή της ακρόπολης που πρέπει να υπήρξε βίαιη, τοποθετείται στα μέσα του 2ου αι. π.Χ. Το πλήθος των χάλκινων βελών και τα εκτεταμένα ίχνη φωτιάς δηλώνουν ως αίτιο την πολεμική σύρραξη.

➤ Μνημείο Αννίσας

Το μνημείο βρίσκεται δυτικά της πόλης των Γρεβενών, σε απόσταση ευθείας γραμμής 28 χιλιομέτρων, στο όρος Λύγκος, και έχει ανεγερθεί εις μνήμην των πεσόντων Αξιωματικών και Οπλιτών Νομού Γρεβενών 1940-1941, εναντίων των Ιταλών επιδρομέων. Κάθε έτος την 1η Κυριακή μετά το δεκαπενταύγουστο διοργανώνεται εκδήλωση προσκυνήματος.

➤ Δημοτικό Ωδείο Γρεβενών

Στη λειτουργία του προβλέπεται η λειτουργία και διοργάνωση τμημάτων μουσικής εκπαίδευσης μαθητών, σε διάφορα μουσικά όργανα με παράλληλη θεωρητική κατάρτιση καθώς και η διοργάνωση τμημάτων φιλαρμονικής.

➤ Λαογραφικό Μουσείο Αγίου Γεωργίου Γρεβενών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Πρόκειται για αγροτοοικοδομικό συγκρότημα όπου υπάρχει παλαιά διώροφη οικία, μαγειρείο, αχυρώνας, σταύλος και λοιπά κτίσματα κατασκευασμένα στις αρχές του 1800.

- **Λαογραφική Μουσείο - συλλογή στο παλαιό Δημοτικό σχολείο Κυδωνιών**
- **Λαογραφική Μουσείο - συλλογή στο παλαιό Δημοτικό σχολείο Αγίου Κοσμά,**
- **Λαογραφική Μουσείο - συλλογή στο παλαιό Δημοτικό σχολείο Κυπαρισσίου**
- **Υπαίθριο Θέατρο Καστράκι στα Γρεβενά**
- **Υπαίθριο Θέατρο Παλαιοχωρίου**

Δήμος Δεσκάτης

Ο Δήμος Δεσκάτης ίδρυσε τη Δ.Ε.Π.Α.Π. το 2011 μετά τη συγχώνευση της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Δεσκάτης Δ.Ε.Π.Α.Κ.Α.Α. και της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Χασίων ΦΙΛΟΥΡΙΑ. Σκοπός της ίδρυσης και λειτουργίας της νέας Δημοτικής Επιχείρησης είναι η ουσιαστική και ολοκληρωμένη παρέμβαση του Δήμου Δεσκάτης στον Πολιτισμό, τον Αθλητισμό, το Περιβάλλον και τη διασφάλιση της συνοχής της τοπικής κοινωνίας και τη διατήρηση της ισοτιμίας των ατόμων.

Σκοποί της Επιχείρησης στον τομέα του Πολιτισμού είναι:

- η λειτουργία βιβλιοθήκης,
- η λειτουργία πολιτιστικού και πνευματικού κέντρου,
- η λειτουργία μουσείου,
- η λειτουργία πινακοθήκης,
- η λειτουργία κινηματογράφου και θεάτρου,
- η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων,
- η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

αρχαιολογική έρευνα, ιδιαίτερα μετά το 1983. Τα ευρήματα αυτά, αληθινά κομψοτεχνήματα, μαρτυρούν την μακρότατη εξέλιξη της τέχνης.

Ο Αρχαιολογικός χώρος Αιανής περιλαμβάνει την αρχαία πόλη που ιδρύθηκε από τον Αιανό, γιο του Ελίου, βασιλιά των Τυρρηγών σε απόσταση 1,5χλμ από την σημερινή πόλη της Αιανής. Αποτελούσε πρωτεύουσα της παλιάς περιοχής Ελίμειας από την οποία έχουν έρθει στο φως πολύ σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα που περιλαμβάνουν τους βασιλικούς τάφους, δημόσια κτίρια και κατοικίες καθώς και πλήθος κτερισμάτων.

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη “Μερική Ανάδειξη της Πόλης της Αρχαίας Αιανής” με π/υ 1.500.000,00€.

➤ Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα στον Βούρινο

Το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα έκτασης 70 περίπου στρ είναι κτισμένο στο όρος Βούρινος, κοντά στο χωριό Χρώμιο και σε απόσταση 12 χιλ από την Αιανή. Ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει την ιστορία του Μακεδονικού Αγώνα, τα εκθέματα της αντίστοιχης περιόδου και τα ιστορικά στοιχεία και ντοκουμέντα που σχετίζονται με την επανάσταση του 1878. Το κτιριακό συγκρότημα εκτός του Μουσείου περιλαμβάνει και ξενώνες δίδοντας τη δυνατότητα διανυκτέρευσης στους επισκέπτες. Επίσης στον χώρο υπάρχει η εκκλησία του Αγίου Νικολάου η οποία αποτελεί απομεινάρι του παλιού χωριού, που εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους του, καθώς και μαρμάρινες επιγραφές σε μικρά αψιδωτά, γνωμικά και επιγράμματα της ελληνικής γραμματείας και ιστορίας.

Δήμος Βοΐου

➤ Μανούσεια Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Σιάτιστας

Συγκροτήθηκε από δωρεές βιβλίων λόγιων Σιατιστινών και άλλων κατοίκων της Δυτ.Μακεδονίας και εμπλουτίστηκε με βιβλία σπάνιων εκδόσεων και χειρογράφων από τα τέλη του 17ου αι. Από το 1988 στεγάζεται μόνιμα στο κτήριο του Κουκουλίδειου Πνευματικού Κέντρου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Ιερές Μονές

- ✓ **Ιερά Μονή Αγ. Νικάνορα Ζάβορδας:** Το μοναστήρι του Αγίου Νικάνορα βρίσκεται στο όρος Καλλίστρατο Γρεβενών (το όρος πήρε το όνομα του από ένα μοναχό που ασκήτευσε το 12 αιώνα εκεί). Το όνομα της Μονής οφείλεται στο ομώνυμο χωριό που υπήρχε πλησίον του μοναστηριού, κοντά στην σημερινή Ελάτη, ενώ απέχει από τη Δεσκάτη περίπου 20 λεπτά. Υψηλός τοίχος το περικλείει και την τεχνική οχύρωση του συμπληρώνει η οχυρά θέση του βουνού, οι πλευρές, εκτός από τη Β.Α, είναι απόκρημνες και περιβρέχονται από τον ορμητικό και αδιάβατο Αλιάκμονα ποταμό. Η Β.Α πλευρά είναι η μόνη προσιτή και από αυτήν ανεβαίνει ο δρόμος προς το Μοναστήρι.
- ✓ **Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Τορνικίου:** Η Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Τορνικίου βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το χωριό Παναγιά (Τουρνίκι) και είναι κτισμένη σε χαμηλό ανάχωμα, κοντά στην όχθη του Αλιάκμονα και στην Ι.Μ. Ζάβορδας. Η ίδρυση της Μονής ανάγεται στο 12ο αιώνα και συνδέεται με τη γνωστή οικογένεια των Τορνικίων. Το καθολικό είναι διώροφο και ισόγειο και ο όροφος μονόχωρος καμαροσκεπαστές εκκλησιές. Είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Και οι δύο ναοί είναι κατάγραφοι με τοιχογραφίες που, σύμφωνα με σχετικές επιγραφές, χρονολογούνται τα έτη 1481 και 1730. Αξιοσημείωτο είναι ότι η ζωγραφική του έτους 1481 εμφανίζεται ως ένα από τα πρωιμότερα έργα των ζωγράφων του Καστοριανού εργαστηρίου. Σώζονται επίσης, τα κελιά κατά μήκος της νότιας πλευράς. Είναι λιθόκτιστα, ξυλόστεγα, με κεραμοσκεπή και τοποθετούνται στην εποχή της Τουρκοκρατίας. Ερείπια από κτίσματα διακρίνονται κατά μήκος της βόρειας πλευράς, που δεν έχουν διερευνηθεί αρχαιολογικά, ενώ στο κέντρο σχηματίζεται μια μικρή αυλή.
- ✓ **Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος:** Το Μοναστήρι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος βρίσκεται σε απόσταση 3 χιλιομέτρων από το Δασοχώρι Δεσκάτης και 7 χιλιομέτρων από την Δεσκάτη. Κτίστηκε επί Τουρκοκρατίας (πριν από το 1797). Ήταν σε ακμή με σημαντικό αριθμό καλογέρων μέχρι τις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Λειτουργήσε και ως «κρυφό σχολείο» τα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας.
- ✓ **Ιερά Μονή Ευαγγελίστριας:** Βρίσκεται στο χωριό Παλιουριά, γνωστό στους παλαιότερους ως Ζμιάτσι. Το χωριό βρίσκεται κοντά στο ποτάμι Αλιάκμονα και σε

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

στρατευμάτων. Υπέστη καταστροφή κατά τον σεισμό της 13ης Μαΐου 1995. Από τις αρχές του 21ου αι. μετατρέπεται σε γυναικεία μονή.

- ✓ **Ιερά Μονή Ιλαρίωνος:** Πρόκειται για το ιστορικό μοναστήρι της Αγίας Τριάδας στο Χρώμιο το οποίο είναι γνωστό ως Μονή Ιλαρίωνα, που ιδρύθηκε στα τέλη του 11ου αι.

Ιεροί Ναοί

- ✓ **Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Σιάτιστας:** Χτίστηκε επί αρχιερατείας Λεοντίου το 1677, όπως αναγράφεται με κεραμικά πλακίδια τα οποία εντοιχίστηκαν στον βόρειο τοίχο του ναού και αποτελεί ένα θησαυρό αρχιτεκτονικής, ζωγραφικής και ξυλογλυπτικής καθώς και σημαντικό μνημείο για την βυζαντινή τέχνη. Θαυμάσια είναι το επίχρυσο ξυλόγλυπτο τέμπλο της και οι τοιχογραφίες της, έργα του 1711. Τα δεσποτικά και οι εικόνες του τέμπλου είναι έργα του Θεοδώρου Πουλάκη του Κρητός, ενώ ο ζωγραφισμένος Επιτάφιος είναι έργο του 'Αναστασίου εξ Ιωαννίνων'. Πρόκειται για μια εξαιρετική μεταβυζαντινή θολοσκέπαστη τρίκλιτη βασιλική, με υπερυψωμένο νάρθηκα – γυναικωνίτη που φημίζεται για τους πολλούς τρούλους του, όπου υπάρχουν εικόνες από την ζωή του Χριστού, από την ζωή και την αποκάλυψη του Ιωάννου και από την Παλαιά Διαθήκη. Το εκκλησάκι της Παναγίας στα νότια, μαζί με το ψηλό εξαγωγικής κάτοψης καμπαναριό του 1862 στο βόρεια, συνθέτουν ένα οικοδομικό τετράγωνο, με τριγωνική κατάληξη στα βόρεια τμήμα, εκφραστικό της μεταβυζαντινής φυσιογνωμίας της Σιάτιστας. Ο ναός σήμερα είναι ένας επισκέψιμος χώρος που εποπτεύεται και συντηρείται από την 11η εφορεία βυζαντινών αρχαιοτήτων.
- ✓ **Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου Σιάτιστας:** Ο σημερινός ναός είναι ο τρίτος κατά σειρά στη θέση αυτή και πιθανόν το αρχαιότερο λατρευτικό μνημείο της Σιάτιστας. Σύμφωνα με γραπτές μαρτυρίες ο πρώτος ναός ιδρύθηκε το 1647 και ήταν μικρός σε διαστάσεις για να εξυπηρετεί τις λειτουργικές ανάγκες των πρώτων κατοίκων. Τον 17ο αιώνα, εποχή μεγάλης ακμής της Σιάτιστας, άρχισε και η εμπορική ακμή της πόλης και έγινε το εμπορικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής, ιδιαίτερα όταν ο πατριάρχης Αχρίδας Ζωσιμάς, καταγόμενος από την Σιάτιστα, μετέφερε την έδρα της Μητρόπολης στη Σιάτιστα. Ο μικρός αυτός ναός δεν επαρκούσε για τις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες, έτσι κατεδαφίστηκε και στη θέση του το 1801 ανεγέρθη άλλος, « τω κάλλει και τω μεγέθει

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

περικαλλέστατος», με περίφημο ξυλόγλυπτο τέμπλο, ωραιότατες τοιχογραφίες και πολύτιμα κειμήλια. Το 1856 χτίστηκε δίπλα στο ναό μεγαλοπρεπές κωδωνοστάσιο εξαγωνικής κάτοψης ύψους 25 μέτρων περίπου και αποτελεί μέχρι και σήμερα καύχημα της πόλης.

- ✓ **Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου Πενταλόφου:** Η τρίκλιτη βασιλική του Αγίου Αθανασίου βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του Πενταλόφου. Χτίστηκε το 1816 και κάλφας του ήταν ο Κώστας Καράς. Σύμφωνα με τις λαϊκές ρήσεις ο ναός επρόκειτο να αφιερωθεί στο Γενέθλιο της Θεοτόκου όμως τελικά αφιερώθηκε στον Άγιο Αθανάσιο γιατί γλύτωσε τους Πενταλοφίτες από την πανούκλα η οποία προσπάθησε να έρθει στο χωριό μεταμορφωμένη σε γριά.
- ✓ **Ιερός Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου Αιανής:** Μονόχωρος ναός με νάρθηκα και εξωνάρθηκα. Η αρχική του φάση τοποθετείται στο τέλος του 11ου με αρχή του 12ου αι. Η σημερινή μορφή του ναού είναι αποτέλεσμα μετασκευών που πραγματοποιήθηκαν στα τέλη του 16ου και στον 19ο αι.
- ✓ **Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Βογγόπετρας:** Βρίσκεται στην περιοχή «Πάδη» (Βογγόπετρα) του Τρανοβάλτου. Ο χώρος είναι περιφραγμένος, με έντονες κτιριακές και αισθητικές παρεμβάσεις. Στην επάνω μεριά δεσπόζει το «αρχονταρίκι», ένα βοηθητικό κτίσμα υποδοχής και διαμονής επισκεπτών και δίπλα μια βρύση με κτιστή πέτρα. Τα ξύλινα τραπέζια και τα πεζούλια δένουν αρμονικά με το τοπίο, όπου κυριαρχούν οι βελανιδιές. Στο εσωτερικό του μικρού Ναού, ο οποίος σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή κτίστηκε το έτος 1726, κυριαρχούν οι καλοδιατηρημένες τοιχογραφίες, ενώ στον πρόναο οι τοιχογραφίες απεικονίζουν σκηνές από την κόλαση. Ανατολικά του Ναού, στο ρεματάκι έξω από την περίφραξη, βρίσκεται το "αγίασμα".
- ✓ **Ιερός Ναός Αγίων Θεοδώρων Μαυρονόρους Γρεβενών:** Ο Ιερός Ναός κτίσθηκε το 1806 είναι ιστορικό μνημείο χρήζον ειδικής κρατικής προστασίας και προστατεύεται από τις διατάξεις της Αρχαιολογικής Νομοθεσίας Ν.3028/02, άρθρο 10. Είναι τρίκλιτη θολοσκέπαστη βασιλική και φέρει ανοιχτή στοά στη νότια όψη του. Έχει φθορές λόγω μερικής καταστροφής του το 1944 από τους κατακτητές, ηλικίας των υλικών δομής, αλλά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

και των νεωτέρων επεμβάσεων, που έγιναν με υλικά και τεχνικές ασύμβατες προς την αρχική δομή του. Αυτές υποβαθμίζουν μορφολογικά το ναό, αλλά κυρίως η ασυμβατότητα τους προξένησε φθορές στη στατική επάρκεια μετά το σεισμό που έπληξε την περιοχή το 1995, οι οποίες δημιουργούν αμφιβολίες για την καλή συνέχεια του μνημείου.

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Δυτική Μακεδονία 2014-2020" εντάχθηκε η Πράξη «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ ΜΑΥΡΟΝΟΡΟΥΣ Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ» με π/υ 428.000,00€

2.6.2. Πολιτιστική κληρονομιά - παραδοσιακά επαγγέλματα - εκδηλώσεις - σύλλογοι

Οι κύριες πολιτιστικές εκδηλώσεις παρατίθενται στη συνέχεια ανά Δήμο συγκεκριμένα για τους οικισμούς της περιοχής αναφοράς, καθώς η συλλογή της σχετικής πληροφορίας έγινε από πηγές των Δήμων (ιστοσελίδες, Επιχειρησιακά Προγράμματα κ.ά.).

Ειδικότερα:

2.6.2.1. Κύριες πολιτιστικές εκδηλώσεις

- ✓ Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο υπαίθριο θέατρο «Καστράκι» το καλοκαίρι στα Γρεβενά
- ✓ «Αχίλλεια» την τελευταία εβδομάδα του Ιουνίου στα Γρεβενά
- ✓ Γιαγκούλεια στις όχθες του ποταμού Αλιάκμονα και συγκεκριμένα στον παραποτάμιο χώρο του οικισμού Νησί
- ✓ Στις Αποκριές το έθιμο του Φανού στα Γρεβενά, ο Καρνάβαλος - Μπούρμπουλος στη Δεσκάτη και εκδηλώσεις σε άλλους οικισμούς
- ✓ Τα «Ρουγκατσάρια», Κάλαντα ανήμερα της Πρωτοχρονιάς στα Γρεβενά και σε άλλους οικισμούς
- ✓ Τα "Μανάκια" στην Αβδέλλα
- ✓ Τα «Σμιξιώτικα» στη Σμίξη τον Δεκαπενταύγουστο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Πανηγύρια σε όλα σχεδόν τα χωριά το καλοκαίρι αλλά και κατά τις θρησκευτικές εορτές τοπικών εκκλησιών
- ✓ Στις εορτές των Χριστουγέννων το έθιμο της «Γουρονοχαράς».
- ✓ Γιορτή Μανιταριού: Τα σπάνια, αυτοφυή, εδώδιμα μανιτάρια είναι ένα από τα χαρακτηριστικά του αγνού φυσικού περιβάλλοντος. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πόλη των Γρεβενών έχει ανακηρυχθεί "Πόλη των Μανιταριών" και το έμβλημα της είναι το μανιτάρι. Η συγκεκριμένη εκδήλωση (φεστιβάλ νεότητας) διοργανώνεται στο Πάρκο των μανιταριών μέσα στην πόλη των Γρεβενών και έχει πανελλήνια απήχηση. Οι συμμετέχοντες κατασκηνώνουν, παρακολουθούν πολιτιστικά δρώμενα και κυρίως συμμετέχουν σε εξορμήσεις φυσιολατρίας, μανιταροφιλίας, γευσιγνωσίας. Οι τοπικές επιχειρήσεις προσφέρουν ως τουριστικό προϊόν σειρά εναλλακτικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την Περιφερειακή Ενότητα.
- ✓ Γιορτή Κερασιού Αμυγδαλιών: Πολιτιστική εκδήλωση στις Αμυγδαλιές, το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου, με θέατρο, μουσική, παραστάσεις για παιδιά καθώς και διαλέξεις, συζητήσεις, εκθέσεις, κα, τη διάρκεια των οποίων προσφέρονται δωρεάν κεράσια από τις 15.000 κερασιές του χωριού.
- ✓ Ξεπροβόδισμα Πασχαλιάς: Πρόκειται για ένα έθιμο μοναδικό ανά την Ελλάδα, οι ρίζες του οποίου πηγάζουν από τα βάθη του χρόνου. Γίνεται την Παρασκευή του Πάσχα στην Κεντρική Πλατεία της Δεσκάτης. Περιλαμβάνει τοπικά παραδοσιακά τραγούδια της Πασχαλιάς, τοπικούς παραδοσιακούς χορούς στο ρυθμό των τραγουδιών, όπου τραγουδούν και συμμετέχουν οι ίδιοι οι πολίτες. Η εκδήλωση τελειώνει με την Αντρομάννα.
- ✓ Πολιτιστικός Αύγουστος - "Ζάβορδα": Κάθε Αύγουστο ο Δήμος Δεσκάτης οργανώνει Πολιτιστικές Εκδηλώσεις με Θεατρικά Έργα, Συναυλίες και διάφορα πολιτιστικά δρώμενα. Στις εκδηλώσεις δόθηκε η ονομασία Ζάβορδα προς τιμή του μοναστηρίου της Ζάβορδας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

λαζαρόπιτα και προαναγγέλλουν το ξύπνημα και την καρποφορία της φύσης μαζί με την ανάσταση των νεκρών.

2.6.2.2. Η τέχνη επεξεργασίας πέτρας και ξύλου

Η Παραδοσιακή Τέχνη της Πέτρας στα «Μαστοροχώρια» του Βοΐου είναι η πρακτική γνώση για την εξασφάλιση και επεξεργασία των πρώτων υλών (πέτρα, χώμα κτλ.) και τη δημιουργία κατασκευών (κτηρίων, γεφυριών, μαντρών κ.ά.), όπως διαμορφώθηκε κυρίως κατά τον 18ο και 19ο αιώνα όχι μόνο στη Μακεδονία αλλά και σε όλη την Ελλάδα και τα Βαλκάνια.

Μαστοροχώρια ονομάζονται συνήθως χωριά με μεγάλη και ιδιαίτερη παράδοση στην οικοδομική τέχνη, στην Ελλάδα αλλά και στα Βαλκάνια και σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Επίσης συχνά αναφέρονται σε ομάδες χωριών -κυρίως ορεινών- που συγκροτούν παραδοσιακές και ιστορικές περιοχές με συνδυαστικό κρίκο την παραδοσιακή ενασχόληση με την οικοδομική.

Είναι γνωστό ότι οι Ζουπανιώτες (Πενταλοφίτες) ήταν εξαιρετικοί μαστόροι (λιθοξόοι, σολομωτές, ξυλογλύπτες κ.λπ.). Χαρακτηριστικά έργα τους στην περιοχή είναι τα 100 αρχοντικά που έχουν καταγραφεί στον οικισμό της Σιάτιστας που χρονολογούνται τον 18ο και 19ο αιώνα. Η τέχνη αυτή πέρασε από γενιά σε γενιά και έτσι σήμερα υπάρχουν φημισμένοι τεχνίτες πέτρας και ξύλου στην περιοχή που κατασκευάζουν έργα σε όλη την Ελλάδα.

Στον Πεντάλοφο από το 2010 έως το 2014 το καλοκαίρι διοργανώνονταν Εργαστήριο Θεωρητικής και Πρακτικής Αποκατάστασης Κτηρίων Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής. Τον Ιούλιο του 2022 μετά από πολλά χρόνια παύσης, το εργαστήριο που είχε μεγάλη απήχηση, επανεκκίνησε με τίτλο 6ο εργαστήριο Παραδοσιακής Δόμησης. Σκοπός του εργαστηρίου είναι να μυηθούν στην τέχνη της πέτρας και της παραδοσιακής δόμησης, τόσο από ειδικούς καθηγητές από Πανεπιστήμια της χώρας, αλλά και από τους ανθρώπους που έμαθαν και δούλεψαν για χρόνια την πέτρα, τους μοναδικούς πετράδες του Ζουπανίου και μαζί ν' αποκτήσουν, με τη συμμετοχή τους στις διάφορες εργασίες, κοντά σε ειδικούς τεχνίτες, εμπειρία, ιδιαίτερα πολύτιμη, στο έργο τους.

2.6.2.3. Τα Αρχοντικά στη Σιάτιστα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

■ *Αρχοντικό Χατζιμηχαήλ – Κανατσούλη (1757)*

Ίσως το ομορφότερο αρχοντικό της Σιάτιστας είναι το ΠΑΝΘΕΟΝ, ένα ξεχωριστό μουσείο λαϊκής τέχνης. Το όνομα του, το οφείλει στο έργο του Κοζανίτη λόγιου Χαρίσιου Μεγδάνη «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΘΕΟΝ» που εξιστορεί την Ελληνική Μυθολογία (1812). Στην είσοδο του δωματίου απεικονίζεται ο Κολοσσός της Ρόδου. Ο Περσέας και οι Γοργόνες, οι Μοίρες, ο Οιδίποδας με την Σφίγγα, ο τραγοπόδαρος Πάν, ο Ασκληπιός, η θεά Άρτεμη με τον αδερφό της Απόλλωνα, ο θεός Ήφαιστος στο εργαστήριο του, ο Βελλεροφόντης που σκοτώνει την Χίμαιρα, ο Ηρακλής και η Λερναία Ύδρα, ο Ηρακλής και τα Μήλα των Εσπερίδων είναι μερικά μόνο από τα θέματα της ελληνικής μυθολογίας που ντύνουν το ΠΑΝΘΕΟΝ. Στο μέτωπο των κιονόκρανων των στυλίσκων ανάμεσα από τα ανοίγματα είναι τα ζωγραφισμένα πρόσωπα, δύο ανδρών και μιας γυναίκας ίσως των κτητόρων, ίσως και του ίδιου του ζωγράφου. Το δωμάτιο διακοσμείται και με εικόνες φανταστικών πουλιών, θηρίων και μιας στρουθοκαμήλου. Πολύ όμορφα διακοσμημένος είναι και ο οντάς των γυναικών.

■ *Αρχοντικό Μανούση - Δούκα Τζάτζα (1763)*

Οι τοίχοι και οι μουσάντρες (εντοιχισμένες ντουλάπες) του είναι ζωγραφισμένοι με συμβολικές παραστάσεις, παραστάσεις κυνηγιού, το «όρνηον» του 1789, τον Όλυμπο με τον Κίσαβο και (ίσως) την θεά Αθηνά. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟΥ ΜΑΝΟΥΣΗ ΔΟΥΚΑ - ΤΖΑΤΖΑ ΣΤΗΝ ΣΙΑΤΙΣΤΑ» με π/υ 1.932.942,98€ η οποία περιλαμβάνει εργασίες επισκευής, κατασκευής, ανακατασκευής, αντικατάστασης συντήρησης και εγκατάστασης στο κτίριο, με σκοπό να γίνει το μνημείο επισκέψιμο. Επίσης περιλαμβάνει την συντήρηση και αποκατάσταση του ζωγραφικού διακόσμου και λοιπών διακοσμητικών ή λειτουργικών στοιχείων - υλικών του Αρχοντικού Μανούση - Δούκα Τζάτζα. Συγκεκριμένα, οι εργασίες προστασίας και ανάδειξης του μνημείου περιλαμβάνουν τη συντήρηση και αποκατάσταση ξύλινων στοιχείων, τοιχογραφιών - οροφογραφίας, λίθινων στοιχείων και τζακιών, μεταλλικών στοιχείων και υαλογραφημάτων. Επίσης περιλαμβάνονται εργασίες Έρευνας - Τεκμηρίωσης - Πληροφόρησης (ενημερωτικά πόστερς και φυλλάδια) και Λοιπές Εργασίες (προμήθεια μέσων ατομικής προστασίας και ηλεκτρονικών μέσων).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

■ Αρχοντικό Χατζηγιαννίδη - Νεραντζόπουλου (1755)

Βρίσκεται στην πλατεία «Τρία Πηγάδια» στο κέντρο της «Χώρας». Στα τζαμλίκια (vitraux) του είναι γραμμένα μικρά ποιηματάκια με αναφορές στο αρχοντόσπιτο. Εδώ είναι η ζωγραφική παράσταση του δικέφαλου αετού πάνω από την μονή της Αγίας Λαύρας στο Άγιο Όρος, πανέμορφα όμορφα του ταβάνια και ο ηλιακός του. Το αρχοντικό επικοινωνούσε με γέφυρα (που τώρα δεν υπάρχει) με αυτό του Δημητρίου Αργυριάδη(1759) μέλος οικογενείας σημαντικών λόγιων. Είναι πλήρως διακοσμημένο με αξιόλογες τοιχογραφίες, η γέφυρα του ποταμού Μάιν στη Φραγκφούρτη, μοτίβα, ανθοδοχεία, τοπία, σκηνές καθημερινότητας, ο αρκουδιάρης, ο αυστριακός Ουσάρος, οι μορφές του Ρήγα Φεραίου και του Λόρδου Βύρωνα.

- Αρχοντικό Πούλκως (μάλλον 1754)

Στον «μπας οντά» βρίσκονται εντυπωσιακά ξύλινα ζωγραφισμένα νταβάνια και πολύ όμορφες τοιχογραφίες, όπως της Κωνσταντινούπολης, όπου στην θέση της Αγίας Σοφίας βρίσκεται η Μονή Βατοπεδίου. Για ένα από τα τζάκια της Πούλκως, ο καθηγητής Νικόλαος Μουτσοπουλος, υποστηρίζει ότι είναι ομορφότερο ακόμα και από αυτό του αρχοντικού Σβαρτς στα Αμπελάκια. Αλλά και για το τζάκι με τα ζωγραφισμένα γυαλάκια πολλά μπορεί να πει κανείς. Στην συνοικία «Τζωνάθκα» της Γεράνειας μαζί με της Πούλκως είναι και άλλα αρχοντικά.

■ *Επισκέψιμη παραδοσιακή κατοικία Χρήστου Τσιότσιου - Τατιάνας Ντέρου*

Παλαιότερα αποτελούσε ένα από τα βοηθητικά κτίρια του αρχοντικού της Πούλκως. Αναπαλαιώθηκε για να στεγάσει την πλούσια λαογραφική συλλογή των ιδιοκτητών με αντικείμενα είτε κατασκευασμένα από ντόπιους παλαιούς τεχνίτες είτε προερχόμενα από τα καραβάνια των ταξιδεμένωνπραματευτάδων.

■ Αρχοντικό Αδερφών Τζώνου

Βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το αρχοντικό Πούλκως, με τις τοιχογραφίες της Κωνσταντινούπολης και (ίσως) της Ανδριανούπολης, αλλά είναι μη επισκέψιμο .

- Αρχοντικό Δόλγκηρα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Η οικία Δόλγκηρα ανήκει στο Σύλλογο «Μαρκίδες – Πούλιου» αναστηλώθηκε με τις πρωτοβουλίες και την προσωπική εργασία των μελών του συλλόγου. Λειτουργεί ως λαογραφικό μουσείο με εκθέματα ηλικίας διακοσίων και πλέον χρόνων.

■ *Αρχοντικό Δίντσιου.*

Το αρχοντικό Δίντσιου ανήκει Δήμο και έχει διαμορφωθεί ως ξενώνας.

■ *Αρχοντικά του Βοϊδομάτη και της κυρά Σανούκως*

Στέκουν στο βορειοδυτικό άκρο της πόλης όπου σύμφωνα με την λαϊκή παράδοση με επικεφαλής την κυρά Σανούκω οι Σιατιστινοί απέκρουσαν επιδρομή των Τουρκαλβανών οχυρωμένοι μέσα στα δύο αρχοντικά. Το αρχοντικό της κυράς Σανούκως (1742) έχει θαυμάσια ταβάνια ενώ αυτό του Βοϊδομάτη είναι ίσως το παλαιότερο διασωζόμενο αρχοντικό της Σιάτιστας (1669).

■ *Αρχοντικό Αλεξίου (1759)*

Βρίσκεται πίσω από τη βρύση του Δούκα όπου η μορφολογία, η εμφανής λιθοδομή του και τα τοξωτά στην κορυφή τους παραθύρια μας παραπέμπουν σε σπίτι βυζαντινού τύπου ανεπηρέαστο από την ανατολίτικη τεχνοτροπία. Ο «ομφαλός» της οροφής ενός από τα ξύλινα ταβάνια του είναι κυκλικός πλημμυρισμένος με αραβουργήματα και σκαλιστές διακοσμήσεις και την κυκλική αυτή διάταξη ακολουθεί η οροφή ολόκληρου του δωματίου σχηματίζοντας τελικά ένα θολωτό ταβάνι (ψευτοκουμπέ ή νουφαλός).

■ *Αρχοντικό Μαλιόγκα (1759)*

Διώροφο κτήριο με ισόγειο, όροφο και ημιυπαίθριο χώρο – κατώι που κτίστηκε το 1759 με διάκοσμο που χρονολογείται από το 1844.

2.6.2.4. Τα Πέτρινα Γεφύρια

Σημαντικά στοιχεία αρχιτεκτονικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και προσέλκυσης επισκεπτών αποτελούν τα πολυάριθμα γεφύρια στην ευρύτερη περιοχή των ορεινών Γρεβενών και του Βοΐου που κατασκευάστηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους από ντόπιους μαστόρους και αποτελούν ζωντανά μνημεία της εποχής τους. Βρίσκονται χτισμένα διάσπαρτα σε σωστά μελετημένες θέσεις σε διαφορετικές περιόδους της Τουρκοκρατίας, το καθένα με τη δική του ιστορία, θρύλους και ταυτότητα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Αποτελούν ζωντανά μνημεία της εποχής της ακμάζουσας μετακινούμενης κτηνοτροφίας στη Βόρεια Πίνδο τότε που οι ορεινοί οικισμοί έσφυζαν από ζωή. Οι Δυτικομακεδόνες και οι Ηπειρώτες έμποροι, με παροικίες σε όλη την Κεντρική Ευρώπη, διασχίζοντας τα πηγαυοέφερναν εμπορεύματα σε Ελλάδα και Δούναβη.

Τα πέτρινα γεφύρια των Γρεβενών είναι τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα όλης της Μακεδονίας. Το 1995, μετά από ενέργειες της Νομαρχίας Γρεβενών, η 11η Εφορεία Βυζαντινών Μνημείων της Βέροιας κήρυξε τα γεφύρια του νομού, διατηρητέα μνημεία. Η τεχνοτροπία τους είναι σε γενικές γραμμές η ίδια, με εξαίρεση το γεφύρι κάτω από το βουνό Νιδρούζι, ανάμεσα στα χωριά Αλατόπετρα και Πρόσβορο. Το γεφύρι αυτό είχε ιδιαίτερο μέγεθος λίθων με τέλεια λάξευση και τοποθέτηση.

Αξιόλογα γεφύρια είναι επίσης αυτό του Αζίζ- Αγά, το οποίο κτίσθηκε το 1727 και έχει μήκος 70μ. και ύψος 15μ. και το γεφύρι του Σπανού, το οποίο συνέδεε την Ήπειρο με τη Μακεδονία και είναι το μεγαλύτερο της Π.Ε. Γρεβενών, με μήκος 85 μέτρα και πλάτος 3,60 μέτρα, ενώ το μεγαλύτερό του ύψος φτάνει τα 8 μέτρα. Είναι χτισμένο πάνω στην κοίτη του ποταμού Βενέτικου. Κατασκευάστηκε το 1846 και χρηματοδοτήθηκε η κατασκευή του από τον Μουσταφά Αγά ή Σπανό – το όνομα του οποίου φέρει και το γεφύρι – και βρίσκεται πάνω στον παλιό δρόμο που ένωνε τη Μακεδονία με την Ήπειρο (την επονομαζόμενη «Γιαννόστρατα»). Πρόκειται για το μεγαλύτερο παλιό γεφύρι του Νομού Γρεβενών και αποτελείται από 5 τόξα. Πλάι του ο Σπανός είχε χτίσει χάνι που σκοπό είχε να εξυπηρετεί τους διαβάτες.

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη «Αποκατάσταση λίθινης γέφυρας Σπανού στο Δήμο Γρεβενών της Π.Ε. Γρεβενών» με π/υ 570.763,36€ που αφορά την κατασκευή στηθαίων από συσσωματωμένους αρκάδες με λίθους της περιοχής, την ενίσχυση με μεταλλικούς ελκυστήρες στο εσωράχιο των τόξων και τη διαμόρφωση προσβάσεων και περιβάλλοντος χώρου.

Εντυπωσιακό γεφύρι και επισκέψιμο από πλήθος κόσμου κάθε χρόνο, είναι αυτό της Πορτίτσας, που είναι χτισμένο στα ριζά του φαραγγιού έξω από το χωριό Σπήλαιο, με μήκος 30μ. και πλάτος 2,65μ. καθώς και το δίτοξο γεφύρι του Ζιάκα, δίπλα από τη νέα γέφυρα που οδηγεί στο ομώνυμο χωριό, χτίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα στον ποταμό Βελονιά.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δύσκολο σε πρόσβαση, ειδικά το φθινόπωρο και το χειμώνα, είναι το γεφύρι του Καγκέλια, δίπλα στο δρόμο που ενώνει το Τρίκωμο με το Μοναχίτι.

Τέλος, ιδιαίτερο γεφύρι λόγω της τοποθεσίας είναι αυτό της Πραμόριτσας με μήκος 42μ. Πρόκειται για το μοναδικό γεφύρι του νομού που είναι χτισμένο μέσα σε χωριό είναι του Δοτσικού. Ανάμεσα στα χωριά Κάστρο και Μέγαρο βρίσκεται το μονότοξο γεφύρι του Κάστρου χτισμένο πάνω από τον ποταμό Γρεβενίτη, το οποίο σχηματίζει τέλειο ημικύκλιο ύψους 8μ. Φυσικά, μικρότερα και νεότερα πέτρινα γεφύρια είναι άλλα επτά στον νομό συν το μισογκρεμισμένο γεφύρι του Πασά, το οποίο έχει παρόμοια παράδοση με αυτό της Άρτας.

Στη Δημοτική Ενότητα Γόργιανης βρίσκονται 4 παλιά πέτρινα γεφύρια που έχουν χαρακτηριστεί σαν διατηρητέα μνημεία με την αριθ. ΥΠΠΟ / ΑΡΧ / Φ 36 / 29028 / 694 Απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και δημοσιεύθηκε στο τεύχος δεύτερο του 632 / 18 - 7 - 1995 Φ. Ε. Κ. Τα γεφύρια αυτά είναι τα εξής:

- Γεφύρι Σπανού: (βλ. Προηγούμενα)
- Γεφύρι Σταυροποτάμου: Βρίσκεται κοντά στη γέφυρα Σπανού και σε απόσταση 300 περίπου μέτρων απ' αυτή. Είναι χτισμένη πάνω στο Σταυροπόταμο, που είναι παραπόταμος του Βενέτικου ποταμού. Χτίστηκε κατά πάσα πιθανότητα την ίδια περίοδο με την γέφυρα του Σπανού και έχει τρείς καμάρες.
- Γεφύρι Ματσαγκάνη: Πρόκειται για ένα μικρό γεφύρι που χτίστηκε γύρω στα 1850. Βρίσκεται πάνω στις πηγές του Βενέτικου ποταμού και λίγο πριν από την Κρανιά, πλάι στον Επαρχιακό δρόμο Γρεβενών - Κρανιάς. Χτίστηκε γύρω στα 1850 και είναι μονότοξο.
- Γεφύρι Σταμπέκη: Βρίσκεται αμέσως μετά την Κρανιά και γεφυρώνει το ρέμα Πέρασμα, που έρχεται από τη Μηλιά Ιωαννίνων και συμβάλλει στο Βενέτικο, εξυπηρετώντας την περιοχή της Κρανιάς προς το Μικρολίβαδο. Είναι μονότοξο και κατασκευάστηκε το 1850 περίπου.

Στη Δημοτική Ενότητα Πενταλόφου βρίσκεται το πέτρινο γεφύρι του Ντέρη είναι το πρώτο γεφύρι που συναντά ο ποταμός Πραμόριτσας από το ξεκίνημά του. Χτίστηκε για να συνδέει τον Πεντάλοφο με την Αγ. Σωτήρα και το Τσοτύλι. Σήμερα αποτελεί σταθμό του μεγάλου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

μονοπατιού, “Το ταξίδι του Ποταμού Πραμόριτσα”. Γίνεται επισκέψιμο, είτε από τον Κάτω Πεντάλοφο σε 45 λεπτά ακολουθώντας την σχετική σήμανση, είτε από την εθνική οδό δίπλα από τις αντίστοιχες πινακίδες, μετά την διασταύρωση του Διλόφου όπου το ομαλό κατηφορικό καλντερίμι οδηγεί στο γεφύρι σε μόλις 5 λεπτά.

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΙΑΙΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΤΡΙΝΩΝ ΓΕΦΥΡΙΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ» με π/υ 1.167.442,87€ η οποία αφορά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης Δράσης πληροφόρησης και ανάδειξης, ως εξής:

- Σχεδιασμός, διαμόρφωση, προμήθεια και εγκατάσταση υποδομών σήμανσης, ερμηνείας και πληροφόρησης των γεφυριών
- Δημιουργία χώρων σκίασης, ανάπαυσης και στάθμευσης
- Δημιουργία υποδομών πρόσβασης για άτομα τρίτης ηλικίας και ΑΜΕΑ
- Δημιουργία ψηφιακού κόμβου και εφαρμογής ψηφιακής περιήγησης με φορητές συσκευές που θα ενοποιεί σε θεματικές διαδρομές τα μνημεία.

2.6.3. Τουριστικές δραστηριότητες και υποδομές

Οι τουριστικές δραστηριότητες της περιοχής ΟΧΕ και οι υποδομές που τις υποστηρίζουν παρατίθενται στη συνέχεια ομαδοποιημένα.

Ειδικότερα:

2.6.3.1. Χειμερινά αθλήματα (χιονοδρομία, σκι, snowboard κ.ά.)

Πραγματοποιούνται κυρίως στο **Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας (ΕΧΚΒ)** που βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας, στην καρδιά της Πίνδου και απέχει 42 χλμ. από την πόλη των Γρεβενών. Το ΕΧΚΒ ιδρύθηκε το 1975 με την κατασκευή του πρώτου συρόμενου αναβατήρα στο διάσελο Βασιλίτσας - Γομάρας μήκους 1060 μ. σε υψόμετρο 1788 - 2060 μ. Διαθέτει 5 lift που οδηγούν στις πίστες που ξεκινούν από τα 1642 μέτρα, ως τα 2034 μέτρα καθώς και 2 Baby-Lift. Συνολικά υπάρχουν 15 πίστες συνολικού μήκους περίπου 18 km , 1 Πίστα Snowboard, 1 Διαδρομή για Σκι Περιπάτου, 2 Παιδικές/ Αρχαρίων μήκους 170 και 260 μέτρων. Στο πλαίσιο διεύρυνσης της επισκεψιμότητας στο ΕΧΚΒ το 2016 δημιουργήθηκε το Vasilitsa Mountain Bike Park με

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

στόχο την λειτουργία των εγκαταστάσεων κατά τους θερινούς μήνες. Το χιονοδρομικό διαθέτει Σχολή Σκι, μαγαζί ενοικίασης εξοπλισμού καθώς και 2 Σαλέ (Καφέ/ εστιατόριο).

2.6.3.2. Rafting

πραγματοποιείται κυρίως στους ποταμούς Αλιάκμονα και Βενέτικο από Οκτώβριο έως Μάιο στην περιοχή των Γρεβενών. Για την ουσιαστική ανάπτυξη της δραστηριότητας είναι απαραίτητη η κατασκευή σταθμών επιβίβασης και αποβίβασης στις διαδρομές, εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης (αποδυτήρια, εγκαταστάσεις υγιεινής), χώρων ανάπαυσης και πικνίκ, καθώς και χώρων αναμονής (Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου Γρεβενών, 2020-2024). Επίσης, στην περιοχή παρέμβασης αναπτύσσεται η δραστηριότητα canoe- kayak στο Σπήλαιο (INSETΕ, 2022).

2.6.3.3. Ορεινή Πεζοπορία - Μονοπάτια

Πραγματοποιείται σε όλα τα βουνά της περιοχής παρέμβασης, καθώς υπάρχουν μονοπάτια και χαρτογραφημένες ορειβατικές διαδρομές.

Ειδικότερα υπάρχουν τα εξής **ορεινά καταφύγια**:

- ✓ Βούρινου - Ορειβατικού Συλλόγου Σιάτιστας
- ✓ Βασιλίτσας - Χιονοδρομικού Ορειβατικού Συλλόγου Γρεβενών
- ✓ Βασιλίτσας - Διάσελο Γομάρας
- ✓ Δεσκάτης - Βουνάσσα (Καμβούνια)

Το συγκεκριμένο καταφύγιο (1.415 μ.) απέχει μόλις 10 χλμ. από τη Δεσκάτη και αποτελεί πόλο έλξης για διαμονή, σε ορειβάτες- πεζοπόρους και μη, όλες τις εποχές. Το καταφύγιο έχει δυναμικότητα 50 ατόμων και αποτελεί τη βάση για οποιαδήποτε ορειβατική και αναρριχητική προσπάθεια. Από το καταφύγιο περνά και το Διεθνές ορειβατικό μονοπάτι Ε4, καθώς και σημαντικά σηματοδοτημένα μονοπάτια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του INSETΕ (2022), **στην ευρύτερη περιοχή των Γρεβενών υπάρχουν 6 ορειβατικές διαδρομές**, οι οποίες είναι οι εξής:

1. Γρεβενά-Ζιάκας-Σπήλαιο-Αβδέλλα-Περιβόλι,

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

2. Γρεβενά-Μαυραναίοι-Αλατόπετρα-Πολυνέρι-Σμίξη-Σαμαρίνα-Φιλιππαίοι-Μεσολούρι-Δοτσικό,
3. Κοσμάτι-Τρίκωμο-Μοναχίτι-Κηπουριό-Κρανιά-Μικρολίβαδο,
4. Γρεβενά-Ταξιάρχης-Μηλιά-Άγιος Γεώργιος-Αηδόνια,
5. Γρεβενά-Οροπέδιο-Εκκλησιές-Κυδωνιές-Άγιος Κοσμάς-Κυπαρίσσι-Καλλονή,
6. Κνίδη-Σαρακήνα-Παναγιά-Μονή Τορνικίου-Μονή Ζάβορδας-Παλιουριά-Μονή Μπουνάσιας-Δεσκάτη.

Επίσης υπάρχουν ακόμη δύο σηματοδοτούμενα Ορειβατικά Μονοπάτια, που οδηγούν στο καταφύγιο της Δεσκάτης στη Βουνάσσα. Το ένα ξεκινά από τη Δεσκάτη (ξωκλήσι Αγ. Γεωργίου) και το άλλο από το μοναστήρι της Αγ. Ευαγγελίστριας.

Στο Βόιο έχει δημιουργηθεί ένα δίκτυο μονοπατιών με ειδική θεματολογία το καθένα, 14 συνολικών διαδρομών και μήκους 120 χλμ. Ειδικότερα έχουν δημιουργηθεί τα παρακάτω μονοπάτια (και ευρύτερα της περιοχής παρέμβασης):

- ✓ Μονοπάτι εντός παραδοσιακού οικισμού (Λόντζια - Αγ. Αχίλλειος - Κορυφή Γκραντίσκας - Κάτω Πεντάλοφος - Λόντζια)
- ✓ Ιστορικό μονοπάτι (Πεντάλοφος - Πανούκλα - Κορυφές Ρουμανιού - Οχυρό - Καστανόδασος - Σπήλαιο - Γεφύρι Πενταλόφου - Βρύση Σκηπς - Πεντάλοφος)
- ✓ Μονοπάτι της Γυναίκας της Πίνδου (Πεντάλοφος - Πανούκλα - Αυχένas - Πευκόδασος - Δάση Οξιás - Πατώματα - Αηλιάς)
- ✓ Μονοπάτι από τις κορυφές των βουνών στις πηγές των ποταμών (Πεντάλοφος - Πανούκλα - Πευκοδάση - Ρέμα Καψάλια - Μπάνια - Πεντάλοφος)
- ✓ Μονοπάτι εναλλαγής τοπίων (Δίλοφο - Αηλιάς Διλόφου - Τερατόμορφοι βράχοι - Σπήλινα - Καστανόδασος - Σπήλαιο - Γεφύρι Πενταλόφου - Βρύση Σκηπς - Πεντάλοφος)
- ✓ Μονοπάτι περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Μάρμαρος - Επάνω Βυθός - Καστανόδασος - Μανούκα - Κάτω Βυθός - Βρύση Μπνάρι - Πετρογύφουρα - Αγ. Παντελεήμονας - Πεζούλες - Μάρμαρος)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Μονοπάτι ιδιαίτερης γεωμορφολογίας (Μάρμαρος - Σταυρός - Κορυφή Καραουλίου - Καστανόδασος Λόγγου - Μάρμαρος)
- ✓ Μονοπάτι μελέτης της φύσης (Βυθός - Δάσος Σιουποτίστας - Σκοτωμένο νερό - Μαύρη Ράχη - Αηλιάς)
- ✓ Μονοπάτι ιδιαίτερης θέας (διαδρομή Α : Αυγερινός - Ράχη - Δρυόδασος - Θέση θέας τεχνητής λίμνης - Καταρράκτης Αγ. Πολυκάρπου - Τεχνητή λίμνη - Βυθός, διαδρομή Β : Αυγερινός - Ράχη - Δρυόδασος - Γεφύρι Βακούφικο - Βάθρα Παπακύριλλα - Ι.Μ. Αγ.Τριάδας)
- ✓ Μονοπάτι διάσχισης μέσω πέτρινων γεφυριών (Αυγερινός - Φαράγγι Τριάδας - Πετρογέφυρο - Μόρφη - Σκάλα Μόρφης - Γεφύρι Τσούκας - Υπεραιωνόβια βελανιδιά - Γεφύρια Χρυσαιγής - Χρυσαιγή)
- ✓ Μονοπάτι διάσχισης μέσω πέτρινων γεφυριών και καλντεριμιών (Ι.Μ. Αγ.Τριάδας - Αγ. Πολύκαρπος - Βυθός - Πετρογέφυρα Βυθού - Πεντάλοφος - Γεφύρι Ντέρη - Αγ. Σωτήρα - Γεφύρι Σβόλιανης - Μόρφη - Πετρογέφυρα)
- ✓ Μονοπάτι διάσχισης μέσω πέτρινου γεφυριού (Τριάδα - Θέση θέας - Λασπόρρεμα - Πετρογέφυρο - Ποταμός Πραμόριτσα)
- ✓ Μονοπάτι υψηλών κορυφών (Πλατεία Πενταλόφου - Πηγάδι Πάλπου - Πανούκλα - Αηλιάς - Ρόμπολα - Πετρίτσι - Παλιοκριμήνι - Πηγή - Γούπατα - Νέα Κοτύλη)
- ✓ Μονοπάτι μελέτης της φύσης (Απολιθωμένο δάσος) (Σκαλοχώρι - Κοιλάδα - Δρυόδασος - Γεώπαρκο - Σκαλοχώρι)
- ✓ Μονοπάτι «Το ταξίδι του ποταμού Πραμόριτσα» (Μοναστήρι Αγίας Τριάδας - Κεντρική πλατεία Βυθού - Ιερός Ναός Αγίου Αχιλλείου - Γεφύρι Ντέρη - Γεφύρι Σβόλιανης)
- ✓ Μονοπάτι Κορυφή - Μεσιανό νερό - Καταφύγιο (Μπούρινος)

Επίσης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη «Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού με τη δημιουργία δικτύου περιπατητικών μονοπατιών στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης» με π/υ 465.000,00€. Πρόκειται για μελέτη και εκτέλεση έργων δασικής αναψυχής , προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος σε δημόσια δάση και δασικές εν γένει εκτάσεις στην περιοχή των Δήμων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Βοΐου και Εορδαίας της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης. Τα έργα αυτά αφορούν την δημιουργία χώρων αναψυχής και διαδρομών (κατασκευή 13 μονοπατιών) , τη σήμανση της περιοχής , τον καθαρισμό και τη βελτίωση του εδάφους , την επισκευή και συντήρηση του λιθόστρωτου κ.α , με ήπιας μορφής επεμβάσεις ώστε να βελτιωθεί η αισθητική αξία του δασοκτήματος και να αναπτυχθεί η δυνατότητα οργανωμένης δασικής αναψυχής.

Η ανωτέρω κατασκευή και σήμανση αφορά για την ΟΧΕ του Γεωπάρκου τα μονοπάτια:

1. Δημοτική Ενότητα Πενταλόφου: το μονοπάτι περιήγησης «Πεντάλοφος – Μπάνια – Προφήτης Ηλίας» συνολικού μήκους 16km,
2. Δημοτικές Ενότητες Τσοτυλίου και Πενταλόφου: το μονοπάτι περιήγησης «Αυγερινός-Βυθός – Ι.Μ. Αγίας Τριάδας» συνολικού μήκους 10km,
3. Δημοτική Ενότητα Πενταλόφου: το μονοπάτι περιήγησης «Πεντάλοφος – Ρουμάνι – Δίλοφο – Πεντάλοφος» συνολικού μήκους 12km,
4. Δημοτική Ενότητα Σιάτιστας: το μονοπάτι περιήγησης «Μονοπάτι Καβαλάρηδων (Σιάτιστα – Παναγία Μικροκάστρου)» συνολικού μήκους 6km,
5. Δημοτική Ενότητα Πενταλόφου: το μονοπάτι περιήγησης «Διάσχιση όρους Δόντι – Διάσχιση όρους Σκοπού – Προφήτης Ηλίας Ζουπανίου (Πεντάλοφος – Βυθός – Αηλιάς)» συνολικού μήκους 20km,
6. Δημοτικές Ενότητες Πενταλόφου και Τσοτυλίου: το μονοπάτι περιήγησης «Το ταξίδι του ποταμού Πραμόριτσα (Βυθός – Αγία Σωτήρα – Γεφύρι Σβόλιανης – Μόρφη)» συνολικού μήκους 15km.

2.6.3.4. Περιηγητικές - περιπατητικές διαδρομές

Ειδικά για την **πόλη της Σιάτιστας** στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2014-2020” εντάχθηκε η Πράξη «ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΪΟΥ» με π/υ 1.502.300,00€. Περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός δικτύου περιηγητικών διαδρομών εντός των ιστορικών τόπων της συνοικίας Χώρας και της συνοικίας Γεράνειας του οικισμού της Σιάτιστας, το οποίο θα συνδέει τα αρχοντικά, τις εκκλησίες και τα σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος της περιοχής, με στόχο τη γνωριμία με την πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά της Σιάτιστας, η οποία κατ' επέκταση θα οδηγήσει σε τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Η επιλογή των διαδρομών έγινε με στόχο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- Καθαρισμοί – Μεταφορές – Πινακίδες εργοταξιακής σήμανσης
- Επιστρώσεις – Αποκαταστάσεις
- Ξύλινες κατασκευές
- Κατασκευές από σκυρόδεμα

που αφορούν το συγκεκριμένο μονοπάτι, του οποίου είναι εφικτή η προέκτασή του μήκους περίπου 2 χλμ, με παρέμβαση ήπιας μορφής, μέχρι τους σχηματισμούς στα «Νοχτάρια» Λιβαδερού, που είναι ίσως το πλέον εντυπωσιακό κομμάτι μιας πλούσιας σε εικόνες διαδρομής, από γεωλογικούς σχηματισμούς.

Στην **περιοχή των Καμβουνίων** μπορούν να διανοιχθούν περιπατητικά μονοπάτια ήπιας μορφής από τον υφιστάμενο διαμορφωμένο χώρο των Μπουχαριών με κατεύθυνση νότια, μέσω της κοιλάδας (Ποταμιά), μέχρι την θέση Βογγόπετρα (Πάδη) μήκους περίπου 3.000 μέτρων και στη συνέχεια την επέκτασή του στη θέση Μπατσιά, Κόκκινος όχτος, μέχρι Βουνάσα Ελάτης. Στην κατάληξη του (Βουνάσα) το μονοπάτι στη συγκεκριμένη διαδρομή συμπίπτει με το ευρωπαϊκό μονοπάτι E4 (Διαδρομή Όλυμπος-Πίνδος).

Στην **περιοχή ΟΧΕ της ΠΕ Γρεβενών** σημαντικότερες διαδρομές είναι οι ακόλουθες :

1η Διαδρομή

Η πρώτη διαδρομή περιλαμβάνει τη Βάλια Κάλντα και μαζί τους πιο γνωστούς τόπους απόδρασης του νομού. Το χωριό Ζιάκας, το Σπήλαιο, το φαράγγι της Πορτίτσας και το πολυφωτογραφημένο γεφύρι της, ο Όρλιακας με τα μαγευτικά του χρώματα, το γεφύρι του Αζίζ-αγά (το ψηλότερο της Μακεδονίας), τα βλαχοχώρια Αβδέλλα και Περιβόλι και φυσικά η Βάλια Κάλντα ή αλλιώς «Ζεστή Κοιλάδα», όλα είναι εδώ. Ειδικές διαδρομές, όπως αυτή για τον Εθνικό Δρυμό απαιτούν γνώση της περιοχής ή οδηγό και φυσικά 4Χ4 για πρόσβαση στα γεφύρια στα Καγκέλια, στου Κατσουγιάννη, στου Κλέφτη και στις Πορτίτσας, ειδικά το φθινόπωρο και το χειμώνα. Οι φίλοι της πεζοπορίας θα δοκιμαστούν το καλοκαίρι στο πέρασμα του φαραγγιού (διαδρομή που περιλαμβάνει και κολύμπι), στην κατάβαση και ανάβαση στο παλιό καλντερίμι που οδηγεί στο φαράγγι από το χωριό Σπήλαιο, στα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

πάμπολλα μονοπάτια του Όρλιακα, στην ανάβαση για τις λίμνες Φλέγκα ή στις δεκάδες ακόμη διαδρομές της Βάλια Κάλντα.

2η Διαδρομή

Τέσσερα πέτρινα γεφύρια, πάνω από δεκαπέντε χωριά, εγκαταλελειμμένοι οικισμοί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, συνθέτουν τη 2η διαδρομή. Το Δοτσικό είναι το χωριό με την όμορφη πλατεία και το μονότοξο γεφύρι της, ενώ στην Καλλονή και το Δασύλλιο αναδεικνύεται το «πέτρινο πρόσωπο» του τόπου. Οι παλιές εκκλησιές και το Λείψι άδειασαν σιγά-σιγά από ανθρώπους, ενώ το πανέμορφο φυσικό περιβάλλον στο Μεσολούρι μαζεύει όλο και περισσότερους θαυμαστές, που γλιστράνε στα δάση και τους καταρράκτες καλοκαιριάτικα. Η διαδρομή προσφέρεται για τετρακίνηση ή για πεζοπορία.

3η Διαδρομή

Επίσκεψη στο Παλαιοντολογικό Μουσείο Μηλιάς και βόλτα στην παλιά Μηλιά, δύο μόλις χιλιόμετρα από το χωριό, πλινθόκτιστα σπίτια και εκκλησίες με αξιόλογες τοιχογραφίες για τους ενδιαφερόμενους και μια βόλτα μέχρι τον Αλιάκμονα με εφόδιο το μεταλλικό εκείνο σκεύος των χρυσοθήρων, αν πιστέψουμε τα λόγια του Rougueville (1806) που έγραφε ότι έβγαζαν χρυσό από το ποτάμι.

4η Διαδρομή

Η διαδρομή αυτή πάει προς την περιοχή της Δεσκάτης και συνεχίζει προς Ελασσόνα, με μια παράκαμψη από το χωριό Παναγιά και 11χλμ ασφαλτόδρομου μέχρι την Μονή Ζάβορδας. Από το πάρκινγκ της Μονής, 100μ. απ' αυτή και μετά από 15 λεπτά περπάτημα από την πίσω πλευρά της, η διαδρομή φτάνει απέναντι από το ασηταριό του Οσίου Νικάνορα. Τετρακίνηση χρειάζεται για τη μεγάλη ανηφόρα που οδηγεί στην Ιερά Μονή Μπουνάσιας. Εναλλακτικά, ανηφορίζοντας προς τις καταπράσινες πλαγιές της Βουνάσας, ακριβώς πάνω από τη Δεσκάτη, με οδηγό τις ταμπέλες που γράφουν «Καταφύγιο» και μετά από 9,5χλμ δρόμου βρίσκεται το καταφύγιο σε υψόμετρο 1500μ.

5η Διαδρομή

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Ο δρόμος της Κρανιάς είναι μια μοναδική διαδρομή μέσα σε δάση με πεύκα και μεγάλα λιβάδια «σπαρμένα» με φτέρη και πράσινο, που φτάνει μέχρι τις λίμνες του Αώου δίπλα στο Μέτσοβο και στη συνέχεια από τη βρύση του Κηπουριού και μετά την Κρανιά δεξιά προς τις Μπάλτσες, με απαραίτητη προϋπόθεση το 4Χ4. Ο ίδιος δρόμος πριν τις Μπάλτσες οδηγεί με ξύλινες ταμπέλες στην καρδιά του Εθνικού Δρυμού.

6η Διαδρομή

Από τη Βασιλίτσα φαίνονται στον ορίζοντα τα περισσότερα από τα Ελληνικά βουνά : νοτιοδυτικά προς τα Γιάννενα είναι η Γκαμήλα, δεξιότερα ο Σμόλικας, το Βίτσι, ο Βόρρας, το Βέρμιο, τα Πιέρια, ο Όλυμπος, το Πήλιο, ο Παρνασσός, τα βουνά του Καρπενησίου, η Τριγκία, ο Κόζιακας και τέλος οι κορυφές Αβγό και Φλέγκα της Πίνδου.

Στην **περιοχή των Καμβουνίων της ΠΕ Κοζάνης** η δημιουργία μιας πρώτης διαδρομής θα συνδέσει τα Νοχτάρια Λιβαδερού, Τρανοβάλτου και Βογγόπετρας, όπου μέχρι σήμερα δεν υπάρχει σηματοδοτημένη πρόσβαση και εκτείνονται σε όλη την διαδρομή εκατέρωθεν του ρέματος της κοιλάδας.

Μια δεύτερη διαδρομή (συνολικού μήκους περίπου 2.000 μ) στην περιοχή Βογγόπετρα, που η αρχή της βρίσκεται στη μέση της προγραφείσας κύριας διαδρομής που μέσα από εναλλασσόμενα νοχτάρια και μπουχάρια οδηγεί στην τοποθεσία Γουρνόσουδες ή Φουκαλιές και τερματίζει σ' έναν καταρράκτη μοναδικής ομορφιάς.

Στην ίδια τοποθεσία οδηγεί μια τρίτη διαδρομή, ένα άλλο μονοπάτι το οποίο ξεκινά από τον ναό της Αγίας Παρασκευής Βογγόπετρας διασχίζοντας δάση από βελανιδιές, γάβρους και κέδρους, μικρά ρέματα και μια πλούσια ποικιλία από μανιτάρια, αρωματικά φυτά, βότανα και αγριολούλουδα.

2.6.3.5. Αναρρίχηση

Η περιοχή παρέμβασης, λόγω του ορεινού αναγλύφου της, διαθέτει πλήθος ορειβατικών και αναρριχητικών πεδίων. Τα σημαντικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του INSETE (2022), είναι τα εξής:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

-Το Πεδίο Δαμασκηνιές, όπου έχει ήδη περίπου είκοσι διαδρομές σπορ χαρακτήρα αναπτύγματος 25 μέτρων και έχει δυνατότητες για διαδρομές μέχρι και τριών «σχοινιών» (100 μέτρα) από εύκολες έως πολύ δύσκολες ακόμα και «παραδοσιακές». Το υψόμετρο των 1.200μ όπου βρίσκεται και ο διπλός προσανατολισμός του (ανατολή- δύση), το κάνουν ιδανικό για καλοκαίρι και αναρρίχηση πρωί και απόγευμα. Βρίσκεται 5χιλ από το χωριό Σπήλαιο στο δρόμο για Κερασιά.

-Το Πεδίο Κύμα, όπου το ονομάζουν έτσι κάποιοι αναρριχητές που έχουν ήδη ανοίξει εκεί διαδρομές μεγάλης δυσκολίας. Υπάρχουν ήδη περίπου πέντε δύσκολες διαδρομές και είναι ιδανικό για καλούς αναρριχητές. Έχει δυνατότητα για τουλάχιστον άλλες είκοσι διαδρομές διαφόρων δυσκολιών. Βρίσκεται έξω από το χωριό στο δρόμο για Κερασιά.

-Το Πεδίο Πορτίτσας, που αποτελεί το πιο φημισμένο τοπίο της περιοχής και υπάρχουν ήδη πέντε διαδρομές αριστερά από το γεφύρι από δύσκολες έως πολύ δύσκολες, κάποιες από τις οποίες μπορούν να συνεχιστούν προς τα πάνω με επιπλέον «σχοινιές» μέχρι την κορυφή της πλαγιάς. Στη γύρω περιοχή μπορούν να ανοιχτούν τουλάχιστον άλλες 30 διαδρομές.

-Τα Πεδία στα βράχια της εισόδου του χωριού Σπήλαιο, στα οποία υπάρχουν ήδη δύο δύσκολες διαδρομές των 25μ. η κάθε μια και έχει δυνατότητες για τουλάχιστον 30 ακόμα, ιδιαίτερης δυσκολίας και αισθητικής λόγω της καθετότητας και των δύσκολων πατημάτων. Το άνοιγμα των βράχων είναι ως και 50μ. με αποτέλεσμα κάθε μια να μπορεί να συνεχιστεί με άλλη μια 2η «σχοινιά» 25 μ. Επίσης, μετά την γέφυρα βρίσκονται ακόμη κάτι πεδία κάτω από το πάρκο του «Αη λια», έχουν ύψος περίπου 100μ και μπορούν να προσφέρουν αρκετές διαδρομές τριών σχοινιών, είτε σπορ, είτε παραδοσιακού χαρακτήρα. Την αναρριχητική εικόνα των Γρεβενών συμπληρώνει ο Τσιούργιακας στην περιοχή της Αλατόπετρας, όπου έχουν ήδη ανοιχτεί από χρόνια διαδρομές αναπτύγματος έως και 200 μέτρων παραδοσιακού χαρακτήρα (τουλάχιστον 10) και κάθε χρονιά οργανώνονται συναντήσεις αναρριχητών με την βοήθεια τοπικής ομάδας.

2.6.3.6. Τουριστικά καταλύματα

Σύμφωνα με την «Ετήσια Έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2020» της INSETE τα στοιχεία για τα καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αλλά και ανά Περιφερειακή Ενότητα είναι τα ακόλουθα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 2- 19 : Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα (2020)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2020							
Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Καστοριά	Μονάδες	2	12	14	6	3	37
	Δωμάτια	47	286	414	110	75	932
	Κλίνες	105	619	916	207	288	2.135
Κοζάνη	Μονάδες	1	1	18	11	2	33
	Δωμάτια	14	28	500	262	50	854
	Κλίνες	32	56	1.080	523	134	1.825
Φλώρινα	Μονάδες	1	3	17	10	2	33
	Δωμάτια	38	59	343	136	43	619
	Κλίνες	82	132	715	281	124	1.334
Γρεβενά	Μονάδες	0	0	9	8	5	22
	Δωμάτια	0	0	204	207	73	484
	Κλίνες	0	0	527	551	272	1.350
Σύνολο	Μονάδες	4	16	58	35	12	125
	Δωμάτια	99	373	1.461	715	241	2.889
	Κλίνες	219	807	3.238	1.562	818	6.644

Πηγή: ΕΕΕ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Πίνακας 2- 20 : Ενοικιαζόμενα δωμάτια Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα (2019)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Καστοριά	Μονάδες	8	19	6	0	33
	Δωμάτια	46	133	35	0	214
	Κλίνες	102	304	78	0	484
Γρεβενά	Μονάδες	6	6	14	0	26
	Δωμάτια	41	49	112	0	202
	Κλίνες	82	104	272	0	458
Φλώρινα	Μονάδες	4	8	11	3	26
	Δωμάτια	26	57	67	14	164
	Κλίνες	60	131	159	33	383
Κοζάνη	Μονάδες	0	5	1	0	6
	Δωμάτια	0	35	10	0	45
	Κλίνες	0	73	15	0	88
Σύνολο	Μονάδες	18	38	32	3	91
	Δωμάτια	113	274	224	14	625
	Κλίνες	244	612	524	33	1.413

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 2-21 : Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνολικά και ανά Περιφερειακή Ενότητα (2018)

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Ενότητα, 2018			
Ενότητα	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Φλώρινας	11	22	85
Καστοριάς	7	20	69
Γρεβενών	6	15	105
Κοζάνης	3	7	26
Σύνολο	27	64	285

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Τα υπάρχοντα καταλύματα στην περιοχή αναφοράς παρατίθενται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ανά Δήμο. Τονίζεται όμως ότι, ειδικά στον ορεινό όγκο των Γρεβενών, δεν είναι όλα σε λειτουργία.

2.6.4. Συμπεράσματα - Προοπτικές

Η περιοχή, όπως προκύπτει από τα προηγούμενα, χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα πλούσιο ιστορικό και πολιτιστικό απόθεμα και κυρίως από μεγάλο αριθμό συλλόγων που δραστηριοποιούνται και δημιουργούν μια πολύ σημαντική κρίσιμη μάζα ανθρώπινου κεφαλαίου. Το γεγονός αυτό, σε συνδιασμό με τα πολύ πλούσια φυσικά, γεωλογικά και τουριστικά διαθέσιμα, δημιουργεί ένα βασικό πυρήνα στόχευσης για την περιοχή και τις παρεμβάσεις που πρέπει να υλοποιηθούν εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών Κοζάνης.

Βασική ανάγκη που αντιμετωπίζουν οι πολιτιστικές υποδομές είναι η λειτουργία τους, λόγω των αυξημένων αναγκών σε προσωπικό αλλά και οικονομικούς πόρους. Επίσης **σημαντικό ζητούμενο** είναι και η συντήρηση των πολιτιστικών πόρων, όπου ειδικά για τα πέτρινα γεφύρια, τα βυζαντινά και τα μεταβυζαντινά μνημεία της Π.Ε. Γρεβενών το ΤΕΕ Δυτικής Μακεδονίας συγκρότησε Ομάδα Εργασίας που κατέγραψε αναλυτικά την “Υποστήριξη αποτίμησης κατάστασης μνημείων Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών” (2017).

Επίσης είναι σαφές πως δεν είναι επαρκείς και αποδοτικές οι δράσεις ανάδειξης και προβολής του πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής. Κατά συνέπεια πρέπει να αντιμετωπιστεί η **βασική ανάγκη** οργανωμένης προβολής και δημιουργίας ξεκάθαρης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

τουριστικής ταυτότητας των πολιτιστικών πόρων, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής. Σύμφωνα με το Σχέδιο Μάρκετινγκ για τον Τουρισμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΑΖΩΜΑ, 2021) οι δράσεις προβολής του τουρισμού και κατά συνέπεια των πολιτιστικών πόρων της περιοχής, οι οποίες αποτελούν δυνατό σημείο της, γίνονται αποσπασματικά χωρίς να εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προβολής.

Επίσης **μεγάλο έλλειμα** αποτελεί η απουσία ψηφιακής διασύνδεσης του πολιτισμού, δεδομένου ότι στον πολιτιστικό κλάδο και ειδικότερα στα μουσεία, οι ψηφιακές τεχνολογίες συμβάλλουν στη βελτιστοποίηση της λειτουργίας των οργανισμών και στην επίτευξη της κοινωνικής, εκπαιδευτικής και ψυχαγωγικής τους αποστολής.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι η χαμηλή αναγνωρισιμότητα της περιοχής, όπως και η περιορισμένη επισκεψιμότητα των πολιτιστικών χώρων. Πρόκειται για μία πραγματικότητα που είναι **απολύτως αναγκαία** να αναστραφεί.

Τέλος μείζον ζήτημα και **βασική ανάγκη** αποτελεί η αναβάθμιση του εξοπλισμού και της λειτουργίας εν γένει του Χιονοδρομικού Κέντρου Βασιλίτσας, της πιο αναγνωρίσιμης τουριστικής (αθλητικής) υποδομής της περιοχής.

3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η τεκμηρίωση της περιοχής παρέμβασης προκύπτει μέσα από τη συσχέτιση των διαθεσίμων και των χαρακτηριστικών της, έτσι όπως αναλύθηκαν στο προηγούμενο Κεφάλαιο αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση, με τα προγραμματικά κείμενα που σχετίζονται με τον καθορισμό των περιοχών ΟΧΕ.

Η Εγκύκλιος «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ» (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής Σχεδιασμού & Αξιολόγησης, 21-12-2022) προσδιορίζει για τις Αστικές και Μη Αστικές Περιοχές τις χωρικές κατηγορίες εφαρμογής των ΟΧΕ, οι οποίες για τον Ειδικό Στόχο 5.2 “Μη Αστικές Περιοχές” είναι οι εξής:

- **Λοιπές μη αστικές περιοχές,**
- **Ειδικές Θεματικές Ενότητες με / ή χωρίς χωρική συνέχεια,**
- **Θεματικές-λειτουργικές περιοχές σε διαδημοτικό ή διαπεριφερειακό επίπεδο.**

Ειδικότερα για κάθε μία ανωτέρω κατηγορία αναφέρονται επιμέρους ιδιαίτερα ή κρίσιμα προβλήματα χωρικής ανάπτυξης που απαιτούν ειδικό σχεδιασμό καθώς και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για περιοχές στις οποίες είναι σκόπιμο να δωθεί προτεραιότητα.

Η επιλογή της ΟΧΕ του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, σύμφωνα με όσα περιγράφηκαν κατά την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, καλύπτει συνδιαστικά τα εξής στοιχεία από το ανωτέρω πλαίσιο:

- ✓ Αρχικά πρόκειται για περιοχή εκτός αστικού χώρου - μη αστική, με μειονεκτικά χαρακτηριστικά λόγω δυσμενούς προσπελασιμότητας στο μεγαλύτερο τμήμα της λόγω ορεινότητας.
- ✓ Αποτελεί παράλληλα και Ειδική Θεματική Ενότητα με χωρική συνέχεια του ορεινού χώρου λόγω της γεωμορφολογίας αλλά κύρια της γεωκληρονομιάς και της σημαντικότητάς της που έχει αναγνωριστεί σε παγκόσμιο επιστημονικό και

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

ακαδημαϊκό επίπεδο, με σημαντικές ανάγκες προστασίας και ανάταξης του φυσικού-γεωλογικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα:

- Η περιοχή του Βούρινου αποτέλεσε ένα "κύριο δομικό στοιχείο" στην εξέλιξη της θεωρίας των τεκτονικών πλακών, όντας έως και σήμερα «πρότυπο προσομοίωσης» της ωκεάνιας λιθόσφαιρας.
 - Εντός του Γεωπάρκου και πλησίον της Δεσκάτης εντοπίζονται τα παλαιότερα χρονολογημένα πετρώματα στην Ελλάδα (~1 δις έτη σύμφωνα με τις χρονολογήσεις ζιρκονίων της Olga Zladnick, 2014).
 - Υπάρχουν διατηρημένα τμήματα της λιθόσφαιρας της Τηθύος όπου αναδεικνύεται η γεωλογική ιστορία και οι διεργασίες γένεσης του ομώνυμου ωκεανού και της Ευρώπης ως μίας ανεξάρτητης ηπειρωτικής μάζας.
 - Συναντώνται τοποθεσίες κρίσιμες για την εξέλιξη της θεωρίας των λιθοσφαιρικών πλακών, όπως στο Μεσιανό Νερό.
 - Εντοπίζονται θέσεις και γεωμορφές οι οποίες δημιουργήθηκαν από τη δράση των παγετώνων κατά τις παγετώδεις περιόδους, όπως το Φαράγγι της Πορτίτσας στο Σπήλαιο.
 - Εντοπίζονται στο Τρανόβαλτο και στο Μικρόβαλτο πιο πρόσφατοι γεωλογικοί σχηματισμοί που αποτελούν τη μοναδική γνωστή στην Ελλάδα τοποθεσία με φυσικές γεωμορφές τύπου καμινάδας, γνωστές ως «Μπουχάρια» ("hoodoos").
 - Ανασκάφηκε στη Μηλιά και αποτελεί τεκμηριωμένη ύπαρξη προβοσκιδωτών, μεταξύ 5 εκ. και 100.000 ετών, στα οποία περιλαμβάνεται ο μεγαλύτερος χαυλιόδοντας στον κόσμο μήκους (5,02 μ.) που εγγράφηκε στο Βιβλίο Guinness.
- ✓ Επίσης διαθέτει **ιδιαίτερο πλούτο τοπίου προς ανάδειξη αναφορικά με τα γεωλογικά (119 Γεώτοποι) και περιβαλλοντικά (Εθνικός Δρυμός Πίνδου - Βάλια Κάλντα, περιοχές NATURA στον Βούρινο) της χαρακτηριστικά, συνδιάζοντας πλούσια πολιτιστικά διαθέσιμα (Βυζαντινά Μοναστήρια και Εκκλησίες, πέτρινα**

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

γεφύρια 16ου-19ου αιώνα, Αρχοντικά Σιάτιστας) καθώς και μεγάλες δυνατότητες οικοανάπτυξης.

- ✓ Ειδικά τα γεωλογικά χαρακτηριστικά της περιοχής την έχουν καταστήσει μέλος ενός Θεματικού Δικτύου περιοχών με ομοιογενή χαρακτηριστικά, αυτού των Γεωπάρκων, εθνικής (Ελληνικό Φόρουμ Γεωπάρκων) και διεθνούς (Ευρωπαϊκό - EGN και Παγκόσμιο - GGN Δίκτυο Γεωπάρκων) εμβέλειας.
- ✓ Μάλιστα πλέον αποτελεί μια Ειδική θεματική ζώνη περιοχής και θέσεων (Γεωτόπων) διεθνούς Γεωλογικής αξίας που έχει ενταχθεί στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων ΟΥΝΕΣΚΟ που συμπεριλαμβάνει περιοχές (δίκτυα και ζώνες) με σημαντικής αξίας φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο.
- ✓ Η περιοχή όμως εμφανίζει αναπτυξιακή υστέρηση με περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα, εμφανίζοντας μείωση πληθυσμού της τάξης του 15% κατά την τελευταία δεκαετία, στοιχεία που αποτελούν σημαντικά εμπόδια ανάπτυξης.
- ✓ Ταυτόχρονα χαρακτηρίζεται από περιορισμένες διασυνδέσεις με αστικά κέντρα και μειωμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες.
- ✓ Παρόλα αυτά, όπως προαναφέρθηκε, αναγνωρίζεται η ύπαρξη προϋποθέσεων για την ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων, κύρια στους τομείς της παραγωγής και μεταποίησης ποιοτικών αγροτικών προϊόντων (τυροκομικά, μανιτάρια κ.ά.) καθώς των διαφόρων μορφών ορεινού (χιονοδρομία στο χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας, δραστηριότητες βουνού) και εναλλακτικού τουρισμού με έμφαση στον γεωτουρισμό και στον κυκλικό τουρισμό, με στόχο τη δημιουργία οικονομιών συσσωμάτωσης.

Ειδικότερα αναγνωρίζονται 6 Γεωτουριστικές Θεματικές Περιοχές:

1. Όρλιακας - Πίνδος («Η γεωκληρονομιά του μανδύα της γης και των παγετώνων»).
2. Μηλιά («Η εξέλιξη των ελεφάντων - μαστοδόντων»).
3. Βούρινος («Ο λιθοσφαιρικός τομέας της γης»).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

4. Βενέτικος («Η αναψυχή κατά μήκος ενός ποταμού»).

5. Βουνάσσα («Ο κόσμος της Πανγαίας και της γέννησης της Ευρώπης»)

- ✓ Στο ανωτέρω πλαίσιο μπορεί να συμβάλλει, όπως προαναφέρθηκε, η ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων με δυνατότητες αξιοποίησης για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- ✓ Τέλος αποτελεί Θεματική - λειτουργική περιοχή σε διαδημοτικό επίπεδο με ανάγκη κοινής διαχείρισης και βιώσιμης αξιοποίησης φυσικών πόρων και ύπαρξη ιστορικών και πολιτιστικών διαδρομών και μνημείων με δυνατότητες από κοινού ανάπτυξης στη λογική δικτύου, συμπεριλαμβάνοντας οικισμούς 5 Δήμων και 2 Περιφερειακών Ενοτήτων της Δυτικής Μακεδονίας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	
S. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths)	W. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses)
φυσικού περιβάλλοντος και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή Ο.1-3 : Διασύνδεση της φυσικής κληρονομιάς και της γεωκληρονομιάς με την κοινωνικοοικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη	κινδύνου περιβαλλοντικών καταστροφών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Θεματική Ενότητα 2: Ποιότητα ζωής και τοπικός κοινωνικός ιστός

Η ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής, μέσα σε ένα μοναδικό περιβάλλον, υποστηρίζεται από επάρκεια τεχνικών υποδομών και κοινωνικών δομών, η βελτίωση και ενίσχυση των οποίων μπορεί να καλυφθεί από τους υπάρχοντες χρηματοδοτικούς πόρους αξιοποιώντας παράλληλα τις νέες τεχνολογίες κύρια αναφορικά με την ενέργεια και τις ΤΠΕ. Το βασικό πρόβλημα της περιοχής είναι σίγουρα η μείωση αλλά και η γήρανση του πληθυσμού, ενώ κρίσιμα ζητήματα αποτελούν η δυσχερής κινητικότητα, η κάλυψη των ενεργειακών αναγκών με το ιδιαίτερα υψηλό πλέον σχετικό κόστος αλλά και οι περιορισμένες εξυπηρετήσεις προς τους κατοίκους και ιδιαίτερα τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, που δεν διευκολύνονται λόγω και της περιορισμένης διείσδυσης των νέων τεχνολογιών. Αυτό το τελευταίο χαρακτηριστικό αποτελεί και τη σημαντικότερη απειλή αναφορικά με την ελκυστικότητά της.

Η SWOT ανάλυση της Θεματικής Ενότητας 2 του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης συνοψίζεται στον παρακάτω Πίνακα:

S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	
S. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths)	W. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses)
S.2-1: Επαρκές οδικό δίκτυο πρόσβασης των οικισμών με τις αστικές περιοχές και μεταξύ τους S.2-2: Επαρκές δίκτυο υποδομών (ύδρευση - αποχέτευση/βιολογικοί καθαρισμοί) S.2-3: Αξιόλογο οικιστικό και περιαστικό περιβάλλον S.-4: Ύπαρξη φορέων και δομών κοινωνικής φροντίδας	W.2-1: Πληθυσμιακή συρρίκνωση και γήρανση W.2-2: Ανεπαρκής δημόσια συγκοινωνία μεταξύ των οικισμών και ιδιαίτερα των απομακρυσμένων με τα αστικά κέντρα της περιοχής W.2-3: Περιορισμένες διοικητικές υπηρεσίες και εξυπηρετήσεις W.2-4: Έλλειψη ευρυζωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές / απομακρυσμένες περιοχές W.2-5: Ανεπαρκής παροχή υπηρεσιών υγείας στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές W.2-6: Υψηλό κόστος κάλυψης ενεργειακών αναγκών στα κτίρια W.2-7: Ελλείψεις σε υποδομές πρόσβασης και προσπελασιμότητας ευάλωτων ομάδων και ΑΜΕΑ
O. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)	T. ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Θεματική Ενότητα 3: Οικονομία και επιχειρηματικότητα

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την αγροτική παραγωγή ποιοτικών προϊόντων καθώς και από τις δυνατότητες οικονομικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης που προσδίδουν τα πλούσια τουριστικά διαθέσιμά της. Παρόλα αυτά το μέγεθος των παραγωγικών δραστηριοτήτων είναι περιορισμένο με δομικές αδυναμίες κύρια στους τομείς της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων καθώς και στην παροχή υπηρεσιών, αμφότερα με όρους ποιότητας, ειδικά στο έντονα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί και το οποίο εντείνεται από γειτνιάζουσες περιοχές.

Η SWOT ανάλυση της Θεματικής Ενότητας 3 του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης συνοψίζεται στον παρακάτω Πίνακα:

S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	
S. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths)	W. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses)
S.3-1 : Επαρκής προσβασιμότητα με κεντροβαρική γεωγραφική θέση της περιοχής παρέμβασης S.3-2 : Παραγωγή ποιοτικών αγροτικών προϊόντων που υποστηρίζει τη λειτουργία σημαντικών ανταγωνιστικών μεταποιητικών επιχειρήσεων αγροδιατροφής S.3-3 : Εν εξελίξει και αναβαθμιζόμενο αγροτικό δίκτυο πρόσβασης σε κτηνοτροφικές και μεταποιητικές μονάδες S.3-4 : Μοναδικότητα στην εκτροφή - μεταποίηση γουνοφόρων ζώων με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της γουνοποιίας S.3-5 : Πλούσιο φυσικό περιβάλλον κατάλληλο για αγροδασική εκμετάλλευση S.3-6 : Ευρύ τουριστικό απόθεμα με περιθώρια οικονομικής και επιχειρηματικής αξιοποίησης	W.3-1 : Μικρό πληθυσμιακό μέγεθος και κατά συνέπεια περιορισμένο εύρος οικονομικών - παραγωγικών δραστηριοτήτων W.3-2 : Απώλεια οικονομικά ενεργού πληθυσμού W.3-3 : Ελλείψεις γνωστικού αντικειμένου και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού W.3-4 : Χαμηλή αποδοτικότητα του γεωργικού τομέα αναφορικά με την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας W.3-5 : Χαμηλός βαθμός καθετοποίησης παραγωγής του τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων W.3-6 : Χαμηλός βαθμός διείσδυσης των ΤΠΕ στις υπηρεσίες εξυπηρέτησης επιχειρηματιών και καταναλωτών καθώς και στην αξιοποίηση ΤΠΕ στην παραγωγική διαδικασία W.3-7 : Μη επαρκείς ποιοτικές τουριστικές επιχειρήσεις και λοιπές εξυπηρετήσεις και υπηρεσίες W.3-8 : Απουσία εναλλακτικών οργανωμένων τουριστικών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Θεματική Ενότητα 5: Δικτυώσεις και συνεργασίες

Η ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο ταυτότητα της περιοχής, προσδίδοντας μεγάλο εύρος ανάπτυξης συνεργασιών και δικτυώσεων στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς. Αντίβαρο αποτελεί η ουσιαστική έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας, τόσο σε επίπεδο φορέων, όσο και λοιπών συμπράξεων του ιδιωτικού τομέα, παρά τις καλές πρακτικές και τις τεχνολογικές εφαρμογές που διευκολύνουν και ενθαρρύνουν ποικίλλες συνεργασίες. Ο βασικότερος κίνδυνος είναι τα παραπάνω χαρακτηριστικά να επηρεάσουν την ίδια την λειτουργία του Γεωπάρκου και τις απαιτήσεις που υπάρχουν από την ίδια την ΟΥΝΕΣΚΟ, θέτοντας σε κίνδυνο την παραμονή στο Παγκόσμιο Δίκτυό της.

Η SWOT ανάλυση της Θεματικής Ενότητας 5 του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης συνόψίζεται στον παρακάτω Πίνακα:

S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	
S. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths)	W. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses)
S.5-1 : Ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων ΟΥΝΕΣΚΟ καθώς και στο Ελληνικό Forum Γεωπάρκων	W.5-1 : Χαμηλός βαθμός συνεργασίας μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν στο Σύμφωνο Συνεργασίας για την Οργάνωση και Λειτουργία του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
S.5-2 : Ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Σύμφωνο Συνεργασίας μεταξύ του ΟΦΥΠΕΚΑ (ΥΠΕΝ) και των Ελληνικών Γεωπάρκων ΟΥΝΕΣΚΟ	W.5-2 : Περιορισμένοι χρηματοδοτικοί πόροι για την κάλυψη των αναγκών της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
S.5-3 : Λειτουργία της ΑΝΚΟ Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης που αποτελεί και Συντονιστή Φορέα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	W.5-3 : Έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας των επιχειρήσεων με απουσία συμπράξεων σε επίπεδο παροχής υπηρεσιών
S.5-4 : Λειτουργία του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και των ερευνητικών δομών του	W.5-4 : Διαχρονική αδυναμία διασύνδεσης ΕΤΑΚ με την επιχειρηματική δραστηριότητα και με ακαδημαϊκά - ερευνητικά ιδρύματα που οδηγούν σε χαμηλά ποσοστά ενσωμάτωσης τεχνολογικής καινοτομίας
S.5-5 : Υλοποίηση διακρατικών προγραμμάτων και μεταφορά καλών πρακτικών δικτύωσης και συνεργασίας	W.5-5 : Απουσία δικτύωσης και συνεργασίας τουριστικών επιχειρήσεων καθώς και μηχανισμών διαχείρισης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	
S. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ (Strengths)	W. ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (Weaknesses)
	τουριστικών προορισμών
O. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)	T. ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)
O.5-1 : Ανάπτυξη συνεργασιών (και με γειτονικές περιοχές) με έμφαση στους τομείς της γεωκληρονομιάς, της βιοποικιλότητας, της παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας, του τουρισμού και της επιχειρηματικότητας O.5-2 : Χρηματοδοτικοί πόροι με έμφαση στην υποστήριξη της καινοτομίας στις στρατηγικές κατευθύνσεις και στις χρηματοδοτικές προτεραιότητες της περιόδου 2021-2027 O.5-3 : Υιοθέτηση καλών πρακτικών με καινοτόμες τεχνολογικές εφαρμογές	T.5-1 : Απένταξη του Γεωπαρκου Γρεβενών - Κοζάνης από το Δίκτυο Γεωπάρκων ΟΥΝΕΣΚΟ λόγω αδυναμίας κάλυψης και ανταπόκρισης στις προβλεπόμενες υποχρεώσεις δικτύωσης (συνδρομές, συμμετοχές σε συνέδρια κλπ.) T.5-2 : Διατήρηση της ανεπαρκούς συνεργατικής κουλτούρας των επιχειρήσεων

4.2. Αναπτυξιακές Ανάγκες και Προτεραιότητες, Όραμα, Στρατηγικοί και Ειδικοί Στόχοι

Με βάση τα χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης, οι **Αναπτυξιακές Ανάγκες** της περιοχής εφαρμογής συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Προστασία και ανάδειξη της γεωκληρονομιάς του Γεωπάρκου
- Ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής και του Γεωπάρκου
- Βελτίωση των εξυπηρετήσεων και της λειτουργικότητας της περιοχής
- Ενδυνάμωση του παραγωγικού περιβάλλοντος
- Υποστήριξη της παραμονής του Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ

Όραμα για την περιοχή είναι η ανάδειξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης σε πρότυπη περιοχή βιώσιμης ανάπτυξης με όρους ποιότητας ζωής των κατοίκων και με έμφαση στη γεωκληρονομιά και στη γεωποικιλότητά της.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Οι προϋποθέσεις επίτευξης του Οράματος συνοψίζονται στη διατύπωση **Προτεραιοτήτων και Ειδικών Στόχων**, ως εξής:

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ (Π) / ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΕΣ)

Π1. Προστασία και ανάδειξη του Γεωπάρκου

ΕΣ 1.1. Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος

Π2. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων

ΕΣ 2.1. Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους

ΕΣ 2.2. Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης

Π3. Ενδυνάμωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος

ΕΣ 3.1. Ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων

ΕΣ 3.2. Ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης

Π4. Βελτίωση υποδομών και προβολή της περιοχής για την προσέλκυση διαχειρίσιμων ροών επισκεπτών

ΕΣ 4.1. Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος

ΕΣ 4.2. Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού

ΕΣ 4.3. Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικοτουρισμού και του κυκλικού τουρισμού

Π5. Ενδυνάμωση του Συστήματος Διοίκησης και Λειτουργίας του Γεωπάρκου

ΕΣ 5.1. Βελτίωση των ικανοτήτων διαχείρισης του Γεωπάρκου

5. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟ ΣΤΟΧΟ

5.1. Περιγραφή των δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Συνοπτικά και συγκεντρωτικά, οι ενδεικτικές Ομάδες Δράσεων (ΟΔ) με τις επιμέρους Πράξεις ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο είναι οι ακόλουθες:

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ (Π) / ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΕΣ) / Ενδεικτικές ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ (ανά Ειδικό Στόχο)

Π1. Προστασία και ανάδειξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

ΕΣ 1.1. Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος

1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας

1. Διαμόρφωση του Κέντρου Πληροφόρησης Γεωπάρκου Γρεβενών (πρώην κτίριο της ΤΕΔΚ)
2. Κέντρο Γης και Φύσης στη Μηλιά Γρεβενών
3. Διαμόρφωση παλαιού σφαγείου σε κέντρο επισκεπτών / έκθεσης γεωπάρκου στη Δεσκάτη
4. Αποτύπωση και καταγραφή καρστικών δομών του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
5. Μελέτη Σκοπιμότητας - Βιωσιμότητας Ανοιχτού Γεωλογικού Μουσείου
6. Μελέτη καθορισμού ολοκληρωμένου δικτύου διαδρομών περιήγησης του Γεωπάρκου
7. Ανάδειξη Γεωτόπων και Γεωδιαδρομών
8. Ψηφιακή χαρτογράφηση του Γεωπάρκου

Ειδικότερα:

- ✓ Δημιουργία Διαδραστικής πλατφόρμας σε περιβάλλον ΓΠΣ (GIS) προβολής γεωχωρικών δεδομένων
- ✓ Ψηφιοποίηση & εισαγωγή υφιστάμενων στοιχείων Γεωπάρκου
- ✓ Δημιουργία αφηγηματικών χαρτών (story-maps)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Δημιουργία Σχεσιακής Χωρικής Βάσης (Geodatabase) Δεδομένων & συνεχής ενημέρωση
- ✓ Υποστήριξη & προμήθεια λογισμικού

9. Ανάδειξη της γεωκληρονομιάς στην περιοχή του Χρωμίου

1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura

10. Μελέτη και καταγραφή της μυκοχλωρίδας του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης & συσχέτιση με το γεωλογικό υπόβαθρο

11. Αποτύπωση και καταγραφή ευάλωτων περιοχών σε φυσικές καταστροφές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, παρακολούθηση και λήψη μέτρων προστασίας από την κλιματική αλλαγή

12. Προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής «Λειβάδι» κοντά στον Γρεβενίτη ποταμό

1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

13. Ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αναφορικά με το Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Αλλάζουμε το Κλίμα: Μαθήματα του Γεωπάρκου για την Κλιματική Αλλαγή,
- ✓ Διετές Θεματικό Συνέδριο Γεωπάρκου,
- ✓ Δράσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας αναφορικά με το Γεωπάρκο

Π2. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων

ΕΣ 2.1. Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους

2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

14. Ανάπλαση - αναβάθμιση πλατείας και περιβάλλοντος χώρου του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Μηλίας Γρεβενών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

15. Κατασκευή παραδοσιακών καλντεριμιών εντός του οικισμού Πενταλόφου Δ. Βοίου Κοζάνης
16. Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στον Αγ. Αθανάσιο Δήμητρας (Β Προτεραιότητας)
17. Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στον Αγ. Αθανάσιο Καρπερού (Β Προτεραιότητας)
18. Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στο Πνευματικό Κέντρο Παλιουριάς (Β Προτεραιότητας)

2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγγυαία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας

19. Αναβάθμιση οδού από Γεφύρι Πορτίτσα προς Γεφύρι Αζιζ Αγά

ΕΣ 2.2. Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αιφόρου ανάπτυξης

2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)

20. Ενεργειακή αναβάθμιση στους κύριους χώρους και στον περιβάλλοντα χώρο στο ορειβατικό καταφύγιο Δεσκάτης
21. Ανακαίνιση – ενεργειακή αναβάθμιση ξενώνα Τ.Κ. Αγ. Γεωργίου (Β Προτεραιότητας)

Π3. Ενδυνάμωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος

ΕΣ 3.1. Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας

3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής

- ## 22. Δράσεις στήριξης επιχειρηματικότητας

Ενδεικτικά:

- ✓ Ανάπτυξη Προγράμματος GEOfood
- ✓ Πλατφόρμα προβολής προϊόντων “Made in GREKO”
- ✓ Δράσεις αλληλεπίδρασης και συσχέτισης τοπικών προϊόντων με εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχολείων και ιδρυμάτων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΕΣ 3.2. Ενίσχυση της απασχόλησης

3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)

23. Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση

3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων

24. Δράσεις κατάρτισης

Ενδεικτικά:

- ✓ Εκπαίδευση συνεργατών Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
- ✓ Σχολη ξεναγών Ουράνιου Θόλου
- ✓ Δημιουργία τμημάτων ΙΕΚ για την ανάδειξη τοπικών πλεονεκτημάτων

3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE)

25. Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας

3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις

26. Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις

**Π4. Βελτίωση υποδομών και προβολή της περιοχής για την προσέλκυση διαχειρίσιμων
ροών επισκεπτών**

ΕΣ 4.1. Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος

4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

27. Δημιουργία χώρων, υποστηρικτικών δομών και υπηρεσιών ανάδειξης, προώθησης και προβολής συγκριτικών πλεονεκτημάτων και τοπικών προϊόντων

Ενδεικτικά:

- ✓ Μανιτάρι Γρεβενών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- Δημιουργία υπαίθριου ανοιχτού μουσείου μανιταριών,
- Δεκαήμερη πανελλήνια γιορτή Μανιταριού στο Πάρκο των Μανιταριών
- ✓ Έκθεση τοπικών βιολογικών προϊόντων στο Πάρκο Μανιταριών
- ✓ Χώρος Έκθεσης τοπικών προϊόντων (Κατασκευή εκθεσιακού χώρου τοπικών προϊόντων με στέγαστρα στην περιοχή του Αχιλλείου καθώς και εγκαταστάσεις για ανεφοδιασμό των τροχόσπιτων)

- ✓ Δομή λειτουργίας εκδηλώσεων προβολής τοπικών προϊόντων

28. Δημιουργία χώρου παρουσίασης παλαιοντολογικών ευρημάτων

- ✓ Χώρος Έκθεσης παλαιοντολογικών ευρημάτων στον ισόγειο χώρο του Δημαρχείου
- ✓ Δημιουργία χώρου εικονικής πραγματικότητας με τη χρήση 3D γυαλιών για την παρουσίαση της ζωής των ζώων

29. Κατασκευή Rodelbahn στο χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας

30. Ανάδειξη του Κόκκινου Όχτου - Δημιουργία χώρου αναψυχής στο Πλατανόδασος Ελάτης - Αξιοποίηση των Καταρρακτών της Ελάτης

31. Δημιουργία υπαίθριων χώρων διαμονής επισκεπτών (B Προτεραιότητας)

32. Αποκατάσταση, Αξιοποίηση & Επανάχρηση Νερόμυλου Δ. Κ. Λευκοπηγής (B Προτεραιότητας)

4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

33. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Παγκόσμιου Γεωπάρκου ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Εκτύπωση χάρτη
- ✓ Πινακίδες ενημέρωσης
- ✓ Δημιουργία ιστοσελίδας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Βιβλίο δραστηριοτήτων για τα σχολεία
- ✓ Προβολή και προώθηση στα Social Media και πρόσκληση influencers
- ✓ Δημιουργία Φωροθήκης
- ✓ Δημιουργία video υλικού προβολής
- ✓ Δημιουργία ψηφιακού μουσείου / αρχείου πετρωμάτων
- ✓ Ανάπτυξη εφαρμογής για smartphones / tablets

34. International Geo-Wonder Film Festival

ΕΣ 4.2. Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού

4.2.1. Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς

35. Παλαιότεχνολογικό Πάρκο Γρεβενών (Εναλλακτική Ανάδειξη και Προβολή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς των Γρεβενών)

36. Διαδρομές Πολιτισμού στα Γρεβενά

37. Προστασία και ανάδειξη του τειχισμένου λόφου “Γλα” στο Παλαιόκαστρο Σιάτιστας με σκοπό να διασωθεί και να καταστεί επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος

38. Αρχαιολογικός χώρος Κάστρο Κτενίου

39. Ανασκαφική έρευνα κι εκπαιδευτική προσέγγιση του αρχαιολογικού σπηλαίου του οικισμού Λαζαράδων στο πρίσμα της διαχρονικότητας της χρήσης του χώρου, από την προϊστορική περίοδο μέχρι σήμερα.

40. Στήριξη σημαντικών πολιτιστικών δράσεων

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Δράσεις προβολής πολιτισμικών τοπικών δραστηριοτήτων
- ✓ Διασύνδεση πολιτισμικών συλλογικοτήτων
- ✓ Ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς
- ✓ Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Εργαστήρι Αδελφών ΜΑΝΑΚΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

41. Μουσικό Τοπίο Γρεβενών-Βοΐου, Αρχείο Αθηνάς Κατσανεβάκη (Β Προτεραιότητας)

42. Αναβάθμιση και συντήρηση του κτηρίου και προαύλειου χώρου του Πολιτιστικού Συλλόγου
Παλιουριάς - Λαογραφικό Μουσείο (Β Προτεραιότητας)

ΕΣ 4.3. Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικοτουρισμού και του κυκλικού τουρισμού

4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού

43. Βελτίωση και ανάδειξη μονοπατιών Δ. Γρεβενών

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Βελτίωση μονοπατιού Σπήλαιο - Γεύρι Πορτίτσας
- ✓ Ανάδειξη μονοπατιού Δ.Κ. Κηπουρείου προς Δ.Θ. Παλαιογόργιαννης
- ✓ Ανάδειξη παραποτάμιας διαδρομής Δ.Κ. Αλατόπετρας - Δ.Κ. Προσβόρου
- ✓ Ανάδειξη παλιών μονοπατιών στη Δ.Ε. Γόργιαννης Δ. Γρεβενών

44.Σχεδιασμός δικτύου πεζοπορικών μονοπατιών Δ. Δεσκάτης και υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και προβολής των μονοπατιών

45. Ανάδειξη Δικτύου Μονοπατιών στο όρος Μπούρινος και στις Δ.Ε. Κοζάνης & Αιανής

46. Δημιουργία περιπατητικών μονοπατιών ήπιας μορφής στην περιοχή Καμβουνίων

47. Ερμηνευτικό Μονοπάτι Παλαιοκάστρου-Γεφύρι Πασά

48. Πινακοθήκη της Φύσης (Σήμανση τοπικών σημείων)

Π5. Ενδυνάμωση του Συστήματος Διοίκησης και Λειτουργίας του Γεωπάρκου

ΕΣ 5.1. Υποστήριξη της εφαρμογής και της πληροφόρησης - επικοινωνίας της ΟΧΕ
Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

49. Τεχνική υποστήριξη

50. Δράσεις Δημοσιότητας

5.1.2. Υποστήριξη του Συντονιστή Φορέα

51. Υποστήριξη δικτύωσης του Γεωπάρκου- Γρεβενών - Κοζάνης

Με βάση τα παραπάνω, η διάθρωση του σχεδιασμού και των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, συμπεριλαμβανομένου του ενδεικτικού προϋπολογισμού, παρατίθεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Επιχειρησιακό Σχέδιο ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
Πίνακας Πράξεων ανά Προτεραιότητα, Ειδικό Στόχο και Δράση

A/A	Τύπος Δράσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Δράσεων / Πράξεων	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)
			Σύνολο		19.899.750
			ΕΤΠΑ		18.644.750
			ΕΚΤ+		1.255.000
1	2	3	4	6	7
Προτεραιότητα 1. Προστασία και ανάδειξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης					3.470.000
Ειδικός Στόχος 1.1. Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος					3.470.000
Δράση 1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας					2.970.000
1	5.02.06	79	Διαμόρφωση του Κέντρου Πληροφόρησης Γρεβενών (πρώην κτίριο της ΤΕΔΚ)	Δ. Γρεβενών	600.000
2	5.02.06	79	Κέντρο Γης και Φύσης στη Μηλιά Γρεβενών	Δ. Γρεβενών	280.000
3	5.02.06	79	Διαμόρφωση παλαιού σφαγείου σε κέντρο επισκεπτών / έκθεσης γεωπάρκου στη Δεσκάτη	Δ. Δεσκάτης	400.000
4	5.02.06	79	Αποτύπωση και καταγραφή καρστικών δομών του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	ΠΔΜ	30.000
5	5.02.06	79	Μελέτη Σκοπιμότητας - Βιωσιμότητας Ανοιχτού Γεωλογικού Μουσείου	ΠΔΜ	60.000
6	5.02.06	79	Μελέτη καθορισμού ολοκληρωμένου δικτύου διαδρομών περιήγησης του Γεωπάρκου.	ΠΔΜ	80.000
7	5.02.06	79	Ανάδειξη Γεωτόπων και Γεωδιαδρομών	ΠΔΜ/ΔΤΥ	1.000.000
8	5.02.06	79	Ψηφιακή Χαρτογράφηση του Γεωπάρκου	Χωρικός Φορέας / ΑΝΚΟ	80.000
9	5.02.06	79	Ανάδειξη της γεωκληρονομιάς στην περιοχή του Χρωμίου	Δ. Κοζάνης	500.000

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δράση 1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura					300.000
10	5.02.06	79	Μελέτη και καταγραφή της μυκοχλωρίδας του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης & συσχέτιση με το γεωλογικό υπόβαθρο	ΠΔΜ	50.000
11	5.02.06	79	Αποτύπωση και καταγραφή ευάλωτων περιοχών σε φυσικές καταστροφές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, παρακολούθηση και λήψη μέτρων προστασίας από την κλιματική αλλαγή	ΠΔΜ	50.000
12	5.02.06	79	Προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής «Λειβάδι» κοντά στον Γρεβενίτη ποταμό	Δ. Γρεβενών	200.000
Δράση 1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης					200.000
13	5.02.06	79	Ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αναφορικά με το Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης	Χωρικός Φορέας / ΑΝΚΟ	200.000
Προτεραιότητα 2. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων					4.780.000
Ειδικός Στόχος 2.1. Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους					3.800.000
Δράση 2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ					2.800.000
14	5.02.11	168	Ανάπλαση - αναβάθμιση πλατείας και περιβάλλοντος χώρου του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Μηλιάς Γρεβενών	Δ. Γρεβενών	1.000.000
15	5.02.11	168	Κατασκευή παραδοσιακών καλντεριμίων εντός του οικισμού Πενταλόφου Βοίου Δ. Κοζάνης	ΠΔΜ/ΔΤΥ	1.400.000
16	5.02.11	168	Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στον Αγ. Αθανάσιο Δήμητρας	Δ. Δεσκάτης	200.000
17	5.02.11	168	Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στον Αγ. Αθανάσιο Καρπερού	Δ. Δεσκάτης	100.000
18	5.02.11	168	Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στο Πνευματικό Κέντρο Παλιουριάς	Δ. Δεσκάτης	100.000
Δράση 2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με Εγνατία, Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας					1.000.000
19	5.02.07	90	Αναβάθμιση οδού από Γεφύρι Πορτίτσα προς Γεφύρι Αζιζ Αγά	Δ. Γρεβενών	1.000.000
Ειδικός Στόχος 2.2. Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης					980.000
Δράση 2.2.1. Ενεργειακή αναβάθμιση Δημόσιων υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων κ.ά.)					980.000
20	5.02.01	45	Ενεργειακή αναβάθμιση στους κύριους χώρους και στον περιβάλλοντα χώρο στο	Δ. Δεσκάτης	180.000

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

			ορειβατικό καταφύγιο Δεσκάτης		
21	5.02.01	45	Ανακαίνιση – ενεργειακή αναβάθμιση ξενώνα Τοπικής Κοινότητας Αγ. Γεωργίου	Δ. Γρεβενών	800.000
Προτεραιότητα 3. Ενδυνάμωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος					2.155.000
Ειδικός Στόχος 3.1. Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας					900.000
Δράση 3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής					900.000
22	1.03.01c	21	Δράσεις στήριξης επιχειρηματικότητας	ΕΦΕΠΑΕ	900.000
Ειδικός Στόχος 3.2. Ενίσχυση της απασχόλησης					1.255.000
Δράση 3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)					250.000
23	4B.01.01c	134	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση	Ενδιάμεσος Φορέας	250.000
Δράση 3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων					250.000
24	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης σε εξειδικευμένα θέματα που εξυπηρετούν τους στόχους της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Φορείς Κατάρτισης	250.000
Δράση 3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE)					475.000
25	4B.01.03c	137	Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας	Ενδιάμεσος Φορέας	475.000
Δράση 3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις					280.000
26	4B.04.01c	146	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	Ενδιάμεσος Φορέας	280.000
Προτεραιότητα 4. Βελτίωση υποδομών και προβολή της περιοχής για την προσέλκυση διαχειρίσιμων ροών επισκεπτών					9.320.000
Ειδικός Στόχος 4.1. Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος					3.380.000
Δράση 4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ					2.730.000
27	5.02.08	165	Δημιουργία χώρων, υποστηρικτικών δομών και υπηρεσιών ανάδειξης, προώθησης και προβολής συγκριτικών πλεονεκτημάτων και τοπικών προϊόντων	Δ. Γρεβενών	800.000
28	5.02.08	165	Δημιουργία χώρου παρουσίασης παλιοντολογικών ευρημάτων	Δ. Γρεβενών	150.000
29	5.02.08	165	Κατασκευή Rodelbahn στο χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας	Δ. Γρεβενών	1.200.000
30	5.02.08	165	Ανάδειξη του Κόκκινου Οχτου - Δημιουργία χώρου αναψυχής στο Πλατανόδασος	Δ. Σερβίων	200.000

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

			Γρεβενών		
44	5.02.10	167	Σχεδιασμός δικτύου πεζοπορικών μονοπατιών Δ. Δεσκάτης και υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και προβολής των μονοπατιών	Δ. Δεσκάτης	90.000
45	5.02.10	167	Ανάδειξη Δικτύου Μονοπατιών Ορους Μπούρινου στις Δ.Ε. Κοζάνης & Αιανής	Δ. Κοζάνης	150.000
46	5.02.10	167	Δημιουργία περιπατητικών μονοπατιών ήπιας μορφής στην περιοχή Καμβουνίων	Δ. Σερβίων	80.000
47	5.02.10	167	Ερμηνευτικό Μονοπάτι Παλαιόκαστρο-Γεφύρι Πασά	ΠΔΜ	800.000
48	5.02.10	167	Πινακοθήκη της Φύσης - Σήμανση τοπικών σημείων	ΠΔΜ	70.000
Προτεραιότητα 5. Ενδυνάμωση του Συστήματος Διοίκησης και Λειτουργίας του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης					174.750
Ειδικός Στόχος 5.1. Υποστήριξη της εφαρμογής και της πληροφόρησης - επικοινωνίας της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης					174.750
Δράση 5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα					130.000
49	5.02.20a	182	Τεχνική Υποστήριξη	Χωρικός Φορέας	80.000
50	5.02.20b	179	Δράσεις δημοσιότητας	Χωρικός Φορέας	50.000
Δράση 5.1.2. Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα					44.750
51	5.02.20a	182	Υποστήριξη δικτύωσης του Γεωπάρκου-Γρεβενών - Κοζάνης	ΑΝΚΟ	44.750

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

5.2. Δείκτες εκροών και αποτελέσματος

Οι δείκτες εκροών και αποτελέσματος του Επιχειρησιακού Σχεδίου παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Δείκτες Εκροών				Δείκτες Αποτελέσματος			
	Κωδ. /Αρ. Δ	Περιγραφή Δείκτη / Προϋπ/σμός με Δείκτες	Μον. Μέτρησης / % π/υ	Στόχος 2029/ % με Ορ.	Κωδ. / Αρ. Δ	Περιγραφή Δείκτη / Προϋπ/σμός με Δείκτες	Μον. Μέτρησης / % π/υ	Στόχος 2029
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ								
<i>Ειδικός Στόχος 1.1: Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος</i>								
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.1: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	RCO74	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	Άτομα	35.263	PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	Συμμετέχοντες	6
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.2: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura								
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.3: Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης								
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ								
<i>Ειδικός Στόχος 2.1: Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους</i>								

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Δείκτες Εκροών				Δείκτες Αποτελέσματος			
	Κωδ. /Αρ. Δ	Περιγραφή Δείκτη / Προϋπ/σμός με Δείκτες	Μον. Μέτρησης / % π/υ	Στόχος 2029/ % με Ορ.	Κωδ. / Αρ. Δ	Περιγραφή Δείκτη / Προϋπ/σμός με Δείκτες	Μον. Μέτρησης / % π/υ	Στόχος 2029
πρόσβασης για τα ΑμεΑ		ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη						
Ενδεικτικές Δράσεις 4.1.2: Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης								
Ειδικός Στόχος 4.2: Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού								
Ενδεικτικές Δράσεις 4.2.1: Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	RCO74	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	Ατομα	35.263	PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	Συμμετέχοντες	6
Ειδικός Στόχος 4.3: Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικοτουρισμού και του κυκλικού τουρισμού								
Ενδεικτικές Δράσεις 4.3.1: Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	RCO74	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	Ατομα	35.263	PSR998	Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	Συμμετέχοντες	6
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5: ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ								
Ειδικός Στόχος 5.1: Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα								

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Δείκτες Εκροών				Δείκτες Αποτελέσματος			
	Κωδ. /Αρ. Δ	Περιγραφή Δείκτη / Προϋπ/σμός με Δείκτες	Μον. Μέτρησης / % π/υ	Στόχος 2029/ % με Ορ.	Κωδ. / Αρ. Δ	Περιγραφή Δείκτη / Προϋπ/σμός με Δείκτες	Μον. Μέτρησης / % π/υ	Στόχος 2029
Ενδεικτικές Δράσεις 5.1.1: Τεχνική υποστήριξη								
Ενδεικτικές Δράσεις 5.1.2: Δράσεις δημοσιότητας								
Ειδικός Στόχος 5.2: Υποστήριξη του Συντονιστή Φορέα								
Ενδεικτικές Δράσεις 5.2.1: Υποστήριξη δικτύωσης του Γεωπάρκου- Γρεβενών - Κοζάνης								

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

5.3. Προσδιορισμός των αναμενόμενων αποτελεσμάτων

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα προσδιορίζονται εστιάζοντας στις Αναπτυξιακές Ανάγκες και Προτεραιότητες της περιοχής εφαρμογής ως εξής:

- **Διατήρηση και προβολή της γεωποικιλότητας και της γεωλογικής σημαντικότητας,** μέσα από την προστασία και ανάδειξη της γεωκληρονομιάς του Γεωπάρκου
- **Αύξηση της επισκεψιμότητας και του γεωτουρισμού,** μέσα από την ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής και του Γεωπάρκου
- **Αναβάθμιση της ελκυστικότητας,** μέσα από τη βελτίωση των εξυπηρετήσεων και της λειτουργικότητας της περιοχής
- **Αύξηση της απασχόλησης και των επενδύσεων,** μέσα από την ενδυνάμωση του παραγωγικού περιβάλλοντος
- **Ενδυνάμωση της δικτύωσης καθώς και της διοικητικής και διαχειριστικής ικανότητας,** μέσα από την υποστήριξη της παραμονής του Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ

Η ποσοτικοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων αποτυπώνεται συνοπτικά στον αντίστοιχο Πίνακα του Κεφαλαίου 5.2.

5.4. Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα Δράσεων με άλλα προγράμματα

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2017-2021.

Η συνέργεια και συμπληρωματικότητα των ενδεικτικών Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου εξετάζεται αναφορικά με τη συνάφειά τους (Άμεση, Έμμεση, Ουδέτερη) με τη στοχοθεσία των εξής Προγραμμάτων και Πολιτικών που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας:

1. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027
2. Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

3. Περιφερειακή εξειδίκευση για την Δυτική Μακεδονία της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2021-2027
4. Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη Βιοποικιλότητα
5. Σχέδιο για την Ολοκληρωμένη Τουριστική Ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
6. Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ - LEADER)

Οι αναλυτικοί πίνακες συσχέτισης του Επιχειρησιακού Σχεδίου με τα ανωτέρω προγράμματα και πολιτικές παρουσιάζονται στο Παράρτημα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

**6.1. Συγκεντρωτική και αναλυτική παρουσίαση του χρηματοδοτικού σχεδίου -
Συνέργια με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα**

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ & ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΧΕ		Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 2021-2027	Ε.Π. Δ.Α.Μ. 2021-2027	ΠΠΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ 2021-2025	ΤΑΠΤΟΚ (LEADER) 2023-2027	Άλλες πηγές χρηματ.
Π1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ	3.470.000,00				
ΕΣ. 1.1	Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος	3.470.000,00	☒	☒	☒	☒
Π2	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	4.780.000,00				
ΕΣ. 2.1	Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους	3.800.000,00	☒	☒	☒	☒
ΕΣ. 2.2	Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	980.000,00	☒	☒	☒	☒
Π3	ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	2.155.000,00				
ΕΣ. 3.1	Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας	900.000,00	☒		☒	☒
ΕΣ. 3.2	Ενίσχυση της απασχόλησης	1.255.000,00	☒	☒	☒	☒
Π4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΜΩΝ	9.320.000,00				

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ & ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΟΧΕ		Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 2021-2027	Ε.Π. Δ.Α.Μ. 2021-2027	ΠΠΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Σ 2021-2025	ΤΑΠΤΟΚ (LEADER) 2023-2027	Άλλες πηγές χρηματ.
	ΡΟΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ					
ΕΣ. 4.1	Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος	3.380.000,00	☒	☒	☒	☒
ΕΣ. 4.2	Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού	4.000.000,00	☒	☒	☒	☒
ΕΣ. 4.3	Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικοτουρισμού και του κυκλικού τουρισμού	1.940.000,00	☒	☒	☒	☒
Π5	ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ	174.750,00				
ΕΣ. 5.1	Υποστήριξη της εφαρμογής και της πληροφόρησης - επικοινωνίας της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	174.750,00				
ΣΥΝΟΛΟ		19.899.750,00				

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Αρχικός Π/Υ		Χρηματοδότηση ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
	ΔΔ	Ιδ. Συμ.	Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι Π-ΔΜ 21-27	Πεδία Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27	Εγκεκριμένος π/υ ανά Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27
1	2	3	4	5	6
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ	3.470.000,00	0,00	5.02.06	79	800.000,00
Ειδικός Στόχος 1.1: Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος	3.470.000,00	0,00	5.02.06	79	800.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.1: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	2.970.000,00	0,00	5.02.06	79	800.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.2: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	300.000,00	0,00	5.02.06	79	800.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.3: Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	200.000,00	0,00	5.02.06	79	800.000,00
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	4.780.000,00	0,00	5.02.11 5.02.07	168 90	3.500.000,00 7.000.000,00
Ειδικός Στόχος 2.1: Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους	3.800.000,00	0,00	5.02.11 5.02.07	168 90	3.500.000,00 4.000.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 2.1.1: Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	2.800.000,00	0,00	5.02.11	168	3.500.000
Ενδεικτικές Δράσεις 2.1.2: Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους	1.000.000,00	0,00	5.02.07	90	4.000.000

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Αρχικός Π/Υ		Χρηματοδότηση ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
	ΔΔ	Ιδ. Συμ.	Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι Π-ΔΜ 21-27	Πεδία Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27	Εγκεκριμένος π/υ ανά Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27
1	2	3	4	5	6
Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας					
Ειδικός Στόχος 2.2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	980.000,00	0,00	5.02.01	45	3.000.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 2.2.1: Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)	980.000,00	0,00	5.02.01	45	3.000.000,00
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3: ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	2.155.000,00	321.428,57	1.03.01c 4B.01.01c 4B.01.02c 4B.01.03c 4B.04.01c	21 134 134 137 146	4.000.000,00 1.000.000,00 1.000.000,00 1.500.000,00 800.000,00
Ειδικός Στόχος 3.1: Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας	900.000,00	321.428.57	1.03.01c	21	4.000.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 3.1.1: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	900.000,00	321.428,57	1.03.01c	21	4.000.000
Ειδικός Στόχος 3.2: Ενίσχυση της απασχόλησης	1.255.000,00	0,00	4B.01.01c 4B.01.02c 4B.01.03c 4B.04.01c	134 134 137 146	1.000.000,00 1.000.000,00 1.500.000,00 800.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.1: Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	250.000,00		4B.01.01c	134	1.000.000
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.2: Στοιχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	250.000,00		4B.01.02c	134	1.000.000
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.3: Ενίσχυση της	475.000,00		4B.01.03c	137	1.500.000

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Αρχικός Π/Υ		Χρηματοδότηση ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
	ΔΔ	Ιδ. Συμ.	Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι Π-ΔΜ 21-27	Πεδία Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27	Εγκεκριμένος π/υ ανά Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27
1	2	3	4	5	6
αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)					
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.4: Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	280.000,00		4B.04.01c	146	800.000
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΜΩΝ ΡΟΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	9.320.000,00	0,00	5.02.08 5.02.09 5.02.10	165 166 167	2.500.000,00 3.000.000,00 1.400.000,00
Ειδικός Στόχος 4.1: Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος	3.380.000,00	0,00	5.02.08	165	2.500.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 4.1.1: Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	2.730.000,00		5.02.08	165	2.500.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 4.1.2: Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	650.000,00		5.02.08	165	2.500.000,00
Ειδικός Στόχος 4.2: Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού	4.000.000,00	0,00	5.02.09	166	3.000.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 4.2.1: Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	4.000.000,00		5.02.09	5.02.09	3.000.000
Ειδικός Στόχος 4.3:	1.940.000,00	0,00	5.02.10	167	1.400.000,00

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	Αρχικός Π/Υ		Χρηματοδότηση ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
	ΔΔ	Ιδ. Συμ.	Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι Π-ΔΜ 21-27	Πεδία Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27	Εγκεκριμένος π/υ ανά Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ 21-27
1	2	3	4	5	6
Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικότουρισμού και του κυκλικού τουρισμού					
Ενδεικτικές Δράσεις 4.3.1: Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικότουρισμού	1.940.000,00		5.02.10	167	1.400.000
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5: ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ	174.750,00	0,00	5.02.20	182, 179	-
Ειδικός Στόχος 5.1: Υποστήριξη της εφραγωγής και της πληροφόρησης - επικοινωνίας της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	174.750,00	0,00	5.02.20	182, 179	-
Ενδεικτικές Δράσεις 5.1.1: Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	130.000,00		5.02.20a 5.02.20b	182 179	-
Ενδεικτικές Δράσεις 5.1.2: Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	44.750,00		5.02.20a	182	-
Σύνολα	19.899.750,00	321.428,57			26.500.000,00
Σύνολο ΕΤΠΑ	18.644.750,00	321.428,57			22.200.000,00
Σύνολο ΕΚΤ	1.255.000,00	0,00			4.300.000,00

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

6.2. Ετήσια Κατανομή σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	ΣΥΝΟΛΟ	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ	3.470.000,00	410.000,00	635.000,00	655.000,00	635.000,00	635.000,00	500.000,00
<i>Ειδικός Στόχος 1.1: Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος</i>	3.470.000,00	410.000,00	635.000,00	655.000,00	635.000,00	635.000,00	500.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.1: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	2.970.000,00	300.000,00	500.000,00	500.000,00	600.000,00	600.000,00	470.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.2: Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	300.000,00	80.000,00	100.000,00	120.000,00	-	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 1.1.3: Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	200.000,00	30.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	30.000,00
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	4.780.000,00	650.000,00	1.100.000,00	1.430.000,00	600.000,00	600.000,00	400.000,00
<i>Ειδικός Στόχος 2.1: Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους</i>	3.800.000,00	500.000,00	800.000,00	900.000,00	600.000,00	600.000,00	400.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 2.1.1: Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	2.800.000,00	300.000,00	400.000,00	500.000,00	600.000,00	600.000,00	400.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 2.1.2: Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας	1.000.000,00	200.000,00	400.000,00	400.000,00	-	-	-
<i>Ειδικός Στόχος 2.2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης</i>	980.000,00	150.000,00	300.000,00	530.000,00	-	-	-

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	ΣΥΝΟΛΟ	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ενδεικτικές Δράσεις 2.2.1: Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)	980.000,00	150.000,00	300.000,00	530.000,00	-	-	-
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3: ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	2.155.000,00	770.000,00	1.035.000,00	350.000,00	-	-	-
<i>Ειδικός Στόχος 3.1: Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας</i>	900.000,00	200.000,00	350.000,00	350.000,00	-	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 3.1.1: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	900.000,00	200.000,00	350.000,00	350.000,00	-	-	-
<i>Ειδικός Στόχος 3.2: Ενίσχυση της απασχόλησης</i>	1.255.000,00	570.000,00	685.000,00	-	-	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.1: Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	250.000,00	120.000,00	130.000,00	-	-	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.2: Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	250.000,00	120.000,00	130.000,00	-	-	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.3: Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)	475.000,00	200.000,00	275.000,00	-	-	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 3.2.4: Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	280.000,00	130.000,00	150.000,00	-	-	-	-
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΜΩΝ ΡΟΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	9.320.000,00	690.000,00	1.700.000,00	2.650.000,00	2.650.000,00	1.030.000,00	600.000,00
<i>Ειδικός Στόχος 4.1: Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος</i>	3.380.000,00	250.000,00	400.000,00	1.150.000,00	1.150.000,00	330.000,00	100.000,00

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	ΣΥΝΟΛΟ	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ενδεικτικές Δράσεις 4.1.1: Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	2.730.000,00	200.000,00	300.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	230.000,00	-
Ενδεικτικές Δράσεις 4.1.2: Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	650.000,00	50.000,00	100.000,00	150.000,00	150.000,00	100.000,00	100.000,00
Ειδικός Στόχος 4.2: Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού	4.000.000,00	300.000,00	700.000,00	900.000,00	900.000,00	700.000,00	500.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 4.2.1: Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	4.000.000,00	300.000,00	700.000,00	900.000,00	900.000,00	700.000,00	500.000,00
Ειδικός Στόχος 4.3: Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικοτουρισμού και του κυκλικού τουρισμού	1.940.000,00	140.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00	-	-
Ενδεικτικές Δράσεις 4.3.1: Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	1.940.000,00	140.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00	-	-
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5: ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ	174.750,00	20.000,00	25.000,00	25.000,00	40.000,00	40.000,00	24.750,00
Ειδικός Στόχος 5.1: Υποστήριξη της εφαρμογής και της πληροφόρησης - επικοινωνίας της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	174.750,00	20.000,00	25.000,00	25.000,00	40.000,00	40.000,00	24.750,00
Ενδεικτικές Δράσεις 5.1.1: Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	130.000,00	20.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	10.000,00
Ενδεικτικές Δράσεις 5.1.2: Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	44.750,00	-	-	-	15.000,00	15.000,00	14.750,00

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Προτεραιότητες / Ειδικοί Στόχοι / Ενδεικτικές Δράσεις της ΟΧΕ	ΣΥΝΟΛΟ	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Σύνολα	19.899.750,00	2.540.000,00	4.495.000,00	5.110.000,00	3.925.000,00	2.305.000,00	1.524.750,00
Σύνολο ΕΤΠΑ	18.644.750,00	1.970.000,00	3.810.000,00	5.110.000,00	3.925.000,00	2.305.000,00	1.524.750,00
Σύνολο ΕΚΤ	1.255.000,00	570.000,00	685.000,00	-	-	-	-

7. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

7.1. Σύστημα Εφαρμογής της ΟΧΕ

Η Εγκύκλιος με Αριθμ. Πρωτ. 124143 / 21-12-2022 της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής Σχεδιασμού και Αξιολόγησης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων θέτει «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-BAA και ΤΑΠΤΟΚ» και περιγράφει το σχετικό Σύστημα Εφαρμογής.

Ειδικότερα:

7.1.1. Διακυβέρνηση των στρατηγικών σε Περιφερειακό επίπεδο και χωρικό φορέα
Αναφορικά με τη Διακυβέρνηση καθορίζονται στην Ενότητα 1.2 τα εξής:

Η υποστήριξη της διακυβέρνησης της στρατηγικής θα διενεργείται για κάθε ΟΧΕ σε περιφερειακό και χωρικό επίπεδο.

Μια Ομάδα σε Περιφερειακό επίπεδο

Με ευθύνη της οικείας διαχειριστικής αρχής συγκροτείται σε επίπεδο Περιφέρειας μια συνεκτική ομάδα με στόχο:

- Τον συντονισμό του σχεδιασμού των στρατηγικών ΟΧΕ, ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ
- Τη διαβούλευση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- Την παρακολούθηση της υλοποίησης και διαμόρφωση προτάσεων για την επίλυση προβλημάτων
- Την ενημέρωση της ΕΥΔ και της ΕΑΣ όταν απαιτείται

Η εν λόγω Ομάδα δύναται να αποτελείται από :

- στελέχη της οικείας Διαχειριστικής Αρχής
- εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης (Α' και Β' βαθμού) και τοπικών φορέων που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών συμπεριλαμβανομένης της ΕΕΤΑΑ

- εξωτερικούς εμπειρογνώμονες

Η Ομάδα σε περιφερειακό επίπεδο κρίνεται σκόπιμο να έχει συγκροτηθεί πριν την έκδοση των προσκλήσεων από την οικεία ΕΥΔ για την υποβολή των στρατηγικών. Για τη λειτουργία της Ομάδας, δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος.

Η Απόφαση Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας με Αρ. Πρωτ. 1915 / 18-05-2023 προβλέπει κοινά τη συγκρότηση Ομάδας Διακυβέρνησης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) σε Περιφερειακό Επίπεδο για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, ως εξής:

- Πρόεδρος της Ομάδας Διακυβέρνησης ΟΧΕ-ΒΑΑ ορίζεται ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας με Αναπληρωτή τον Προϊστάμενο της ΕΥΔ ΠΔΜ.
- Μέλη της Ομάδας ορίζονται:
 - ❖ Στελέχη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΕΥΔ ΠΔΜ)
 - ❖ Εκπρόσωποι των Δήμων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
 - ❖ Εκπρόσωποι της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ)
 - ❖ Εκπρόσωποι της ANKO ΑΕ (Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης)
 - ❖ Εκπρόσωποι της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων (ΠΕΔ) Δυτικής Μακεδονίας
 - ❖ Εκπρόσωποι του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης (ΠΤΑ) Δυτικής Μακεδονίας
 - ❖ Εκπρόσωποι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης και Ανάπτυξης
 - ❖ Εκπρόσωποι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Υποδομών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ❖ Στελέχη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (Π-ΔΑΜ) 2021-2027.

Για την επίτευξη των στόχων της Ομάδας, μπορούν να προσκαλούνται στις συνεδριάσεις της Ομάδας Διακυβέρνησης ειδικοί επιστήμονες ή εξωτερικοί εμπειρογνώμονες.

Οι συνεδριάσεις της Ομάδας Διακυβέρνησης πραγματοποιούνται μετά από πρόσκληση του Προέδρου. Η Ομάδα Διακυβέρνησης συνεδριάζει όποτε κρίνεται απαραίτητο και τουλάχιστον μία φορά ετησίως.

Για τη λειτουργία της Ομάδας Διακυβέρνησης δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027.

Η διάρκεια της Ομάδας Διακυβέρνησης ορίζεται τουλάχιστον έως τη λήξη της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027.

Μια Ομάδα σε Επίπεδο χωρικού φορέα

Με ευθύνη του αρμόδιου χωρικού φορέα συγκροτείται μια συνεκτική ομάδα με στόχο:

- Το συντονισμό του σχεδιασμού της στρατηγικής και την διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία
- Τη διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της στρατηγικής
- Την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής
- Την επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης

Οι Ομάδες σε επίπεδο χωρικού φορέα συντονίζονται με το Περιφερειακό επίπεδο.

Η εν λόγω Ομάδα δύναται να αποτελείται από:

- Στελέχη του αρμόδιου χωρικού φορέα που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- Εκπροσώπους φορέων που μετέχουν στο σχήμα υποβολής του φορέα και που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων
- Εξωτερικούς εμπειρογνώμονες

Η εν λόγω Ομάδα θα πρέπει να έχει συγκροτηθεί από τον αρμόδιο χωρικό φορέα πριν την έγκριση της στρατηγικής και θα αποτελεί τμήμα της Απόφασης Έγκρισης της Στρατηγικής από την ΕΥΔ. Για τη λειτουργία της Ομάδας, δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος.

Για την ΟΧΕ του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης ως Χωρικός Φορέας έχει οριστεί η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Η Ομάδα υποστήριξης του Χωρικού Φορέα συγκροτήθηκε με την Απόφαση Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας με Αρ. Πρωτ. 146752 / 08-09-2023 ως εξής:

- Πρόεδρος ορίζεται ο Γενικός Διευθυντής Οργάνωσης και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που αναπληρώνεται από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Στρατηγικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης
- Μέλη της Ομάδας Υποστήριξης ορίζονται:
 - ◇ 1 εκπρόσωπος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης.
 - ◇ 1 εκπρόσωπος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας, Απασχόλησης και Δια Βίου Μάθησης / Τμήμα Τουρισμού και Πολιτισμού
 - ◇ 5 εκπρόσωποι των Δήμων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας εκ των οποίων 1 του Δήμου Κοζάνης, 1 του Δήμου Γρεβενών, 1 του Δήμου Βοίου, 1 του Δήμου Δεσκάτης και 1 του Δήμου Σερβίων (Υπηρεσίες Προγραμματισμού ή/και Τεχνικές Υπηρεσίες).
 - ◇ 1 στέλεχος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΕΥΔ ΠΔΜ)
 - ◇ 1 εκπρόσωπος του Συντονιστή Φορέα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης (ΑΝΚΟ).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- ◇ 1 εκπρόσωπος της Ελληνικής Αρχής Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ε.Α.Γ.Μ.Ε.) Δυτικής Μακεδονίας.
- ◇ 1 εκπρόσωπος της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας (ΚΟΙΝΣΕΠ) "Γεωθαύματα Ελλάς".
- ◇ 1 εκπρόσωπος της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας Β. Ελλάδος.
- ◇ 1 εκπρόσωπος του Συμβούλου Τεχνικής Υποστήριξης

Για την επίτευξη των στόχων της Ομάδας Υποστήριξης, μπορούν να προσκαλούνται στις συνεδριάσεις της Ομάδας Υποστήριξης ειδικοί επιστήμονες ή εξωτερικοί εμπειρογνώμονες.

Οι συνεδριάσεις της Ομάδας Υποστήριξης πραγματοποιούνται μετά από πρόσκληση του Προέδρου. Η Ομάδα Υποστήριξης συνεδριάζει όποτε κρίνεται απαραίτητο και τουλάχιστον μία φορά ετησίως.

Η διάρκεια της Ομάδας Υποστήριξης ορίζεται τουλάχιστον έως τη λήξη της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027.

7.1.2. Εμπλεκόμενοι φορείς και αρμοδιότητες

Στην Ενότητα 1.4 της Εγκυκλίου καθορίζονται οι Εμπλεκόμενοι Φορείς και οι Αρμοδιότητές τους ως εξής:

Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ)

Η ΕΑΣ συντονίζει το σχεδιασμό και την υλοποίηση των ΟΧΕ σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα:

- ✓ Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις στα ΠεΠ σχετικές με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή εργαλείων χωρικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης.
- ✓ Παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής των εργαλείων χωρικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης στα ΠεΠ.
- ✓ Οργανώνει και Συντονίζει το Θεματικό Δίκτυο για την Ολοκληρωμένη Χωρική Προσέγγιση και τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Προτείνει τις απαιτούμενες ενέργειες για την ενίσχυση των δικαιούχων (κυρίως δήμων) για την υλοποίηση των πράξεων των στρατηγικών στο πλαίσιο του Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων 2021-2027.

Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΕΥΔ) των ΠΕΠ

Οι ΕΥΔ των ΠεΠ είναι αρμόδιες για:

- ✓ Την εξειδίκευση των κατευθύνσεων για την χωρική και αστική ανάπτυξη στις

περιφέρειες και ειδικότερα:

- ο Προτεραιότητες
- ο Διαδικασία επιλογής των στρατηγικών
- ο Κριτήρια επιλογής των στρατηγικών εάν δεν ορίζονται ρητά στο πρόγραμμα

Εάν οι περιοχές των στρατηγικών δεν ορίζονται ρητά στο πρόγραμμα, η αρμόδια ΕΥΔ πρέπει να υποβάλλει στην αρμόδια Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος τα κριτήρια και μεθοδολογία αξιολόγησης των στρατηγικών.

- ✓ Την πρόσκληση για την υποβολή των στρατηγικών και έγκριση των στρατηγικών.
- ✓ Τη συγκρότηση Ειδικής Ομάδας σε επίπεδο Περιφέρειας.
- ✓ Τη διάθεση πόρων για την κατάρτιση και σχεδιασμό των στρατηγικών την παρακολούθηση των στρατηγικών την ωρίμανση και υλοποίηση των πράξεων, τόσο από τους πόρους της στρατηγικής όσο και από την Τεχνική Βοήθεια του προγράμματος.
- ✓ Τη διάθεση πόρων για την ενίσχυση της ικανότητας των δικαιούχων σε συνεργασία με την ΕΑΣ.

Χωρικοί Φορείς

Οι χωρικοί φορείς είναι αρμόδιοι για:

- ✓ Τη συγκρότηση τοπικής ομάδας υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής.

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Τη διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην προκήρυξη της οικείας ΕΥΔ
- ✓ Τη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης και τη διασφάλιση της συμμετοχής των εταίρων
- ✓ Τη διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο
- ✓ Στην επιλογή των πράξεων

Η συμμετοχή των χωρικών φορέων στην επιλογή των πράξεων πραγματοποιείται με τους εξής τρόπους:

1. Κατά την περίοδο του σχεδιασμού εξειδικεύουν το σύνολο των πράξεων
2. Διατυπώνουν προς τη ΔΑ τη σύμφωνη γνώμη για τις επιλεγείσες πράξεις πριν την έκδοση της Απόφασης Ένταξης της πράξης
3. Ορίζονται ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης στην περίπτωση που αναλαμβάνουν αρμοδιότητες διαχείρισης

Το επίπεδο και μορφή της εμπλοκής των χωρικών αρχών στην υλοποίηση των στρατηγικών συναρτάται από τις διοικητικές τους ικανότητες.

Η ευθύνη για τη συμμόρφωση της διαδικασίας επιλογής πράξεων στις απαιτήσεις του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων και του ΣΔΕ, παραμένει στη ΔΑ, ανεξάρτητα από την εμπλοκή των χωρικών αρχών στη διαδικασία επιλογής.

7.2. Απαιτούμενες Προϋποθέσεις για την Αποτελεσματική Υλοποίηση των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή και αποτελεσματική υλοποίηση κυρίως των κρίσιμων ή / και ιδιαίτερης βαρύτητας δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης είναι η αποτελεσματική συνεργασία των φορέων που θα συνεπικουρούν τον Χωρικό Φορέα της ΟΧΕ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Επίσης βασικό ζητούμενο είναι οι διαδικασίες ωρίμανσης των προτεινόμενων πράξεων από την άποψη της εξέλιξης των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών (εξασφάλιση πόρων για μελέτες ωρίμανσης έργων, έρευνες, αδειοδοτήσεις, εγκρίσεις, τεύχη δημοπράτησης, κλπ) για την έναρξη της υλοποίησής τους.

Επιπλέον, για την βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων των προτεινόμενων παρεμβάσεων της ΟΧΕ θα πρέπει να υπάρχει επίσης ως προϋπόθεση συνεχής συνεργασία και συντονισμός με την ωρίμανση δράσεων των Προγραμμάτων και Πολιτικών με τις οποίες υπάρχει βασική συνέργεια και συμπληρωματικότητα (βλ. Προηγούμενα, Κεφ. 5.4), αλλά και ευρύτερα.

Τέλος θα πρέπει να υπάρχει συνεχής παρακολούθηση της συνολικής πορείας της ΟΧΕ με τις απαραίτητες επικαιροποιήσεις και τον τυχόν ανασχεδιασμό της Στρατηγικής και του Προγράμματος Δράσης, όπως και μόχλευση πρόσθετων πόρων χρηματοδότησης.

Σημειώνεται ότι, με το έγγραφο ΥΠΟΙΚ 18/07/2024 (Α.Π.: οικ. 105220 ΕΞ 2024) της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΕΥΣΠεΠ) με Θέμα: “Διευκρινιστικές απαντήσεις σε ερωτήματα ΕΥΔ ΠεΠ σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των Χωρικών Στρατηγικών 2021-2027”, η αποτελεσματική υλοποίηση των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου ενισχύεται αναφορικά με τα προβλεπόμενα για την ενεργοποίηση δράσεων Τεχνικής Υποστήριξης στις Χωρικές Στρατηγικές και Πεδία Παρέμβασης καθώς τον ρόλο των Αναπτυξιακών Εταιρειών των ΟΤΑ καθώς και των Αναπτυξιακών Οργανισμών και ΕΕΤΑΑ στην υλοποίηση των Χωρικών Στρατηγικών.

7.3. Μέτρα και Ενέργειες για τη Βελτίωση και την Ενίσχυση της Διαχειριστικής Ικανότητας των Εμπλεκόμενων Φορέων

Σύμφωνα με τις Προτεραιότητες της Τεχνικής Βοήθειας (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΔΜ 2021 - 2027, προβλέπεται η υλοποίηση οριζόντιων δράσεων για την ενίσχυση των δικαιούχων και των εμπλεκόμενων φορέων σε συγκεκριμένους τομείς, όπως και στις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις. Οι δράσεις θα υλοποιηθούν σύμφωνα με σχετική μελέτη καταγραφής των αναγκών διαμόρφωσης ενός οδικού χάρτη υλοποίησης των αναγκαίων μέτρων και ρυθμίσεων για τη στήριξη των δικαιούχων.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Μεταξύ των ενδεικτικών δράσεων που αναφέρονται κύριο ρόλο έχουν αυτές που αφορούν την αξιολόγηση και εκπόνηση μελετών, καθώς και την ενίσχυση της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος.

Ειδικά για την κατασκευή τεχνικών έργων και έργων υποδομών, σημαντική είναι η δυνατότητα ένταξης προς χρηματοδότηση από το ΠΕΠ έργων μη ώριμων μελετητικά, όπου όμως η μελέτη θα είναι επιλέξιμη αποτελώντας το πρώτο Υποέργο του υποβαλλόμενου Τεχνικού Δελτίου Πράξης.

Σε επόμενο βήμα είναι σημαντική η αξιοποίηση της δυνατότητας που δίνεται στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, σύμφωνα με το Άρθρο 50 “Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης” του Ν. 4412/2016 και τις ισχύουσες τροποποιήσεις του.

Ειδικότερα η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση έργου έχει ως αντικείμενο συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση (κατασκευή) έργου εφόσον συντρέχουν, πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της δημόσιας σύμβασης έργου και έπειτα από σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, αν στην αναθέτουσα αρχή δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο, σωρευτικά συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Η βασικότερη εξ αυτών είναι η ύπαρξη εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, τεύχους υπολογισμού και τεκμηρίωσης για τον καθορισμό του προϋπολογισμού της αναθέτουσας αρχής και Κανονισμού Μελετών Έργου, ο οποίος συντάσσεται ειδικά για το προς ανάθεση έργο ή υπάρχει και εφαρμόστηκε σε παρόμοια έργα

8. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

8.1. Διαδικασία Διαβούλευσης – Φορείς Διαβούλευσης

Η διαδικασία διαβούλευσης περιελάμβανε ανοιχτές εκδηλώσεις και τεχνικές συναντήσεις παρουσίασης της ΟΧΕ και διατύπωσης απόψεων και προτάσεων από φορείς (βλ. Λίστα φορέων στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ), καθώς και τη διαμόρφωση φόρμας υποβολής προτάσεων προς την ΕΥΔ αλλά και την ΑΝΚΟ (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).

Ειδικότερα διενεργήθηκαν:

- ✓ Ενημερωτική εκδήλωση για την κατάρτιση της Στρατηγικής και του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης στο Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» του ΕΣΠΑ 2021-2027 (Γρεβενά, 11/7/2023)
- ✓ Τεχνική συνάντηση στο πλαίσιο της διαβούλευσης του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης (Γρεβενά, 30/8/2023)
- ✓ Τεχνική συνάντηση για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (Γρεβενά, 31/10/2023)
- ✓ Τεχνική συνάντηση για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (Κοζάνη, 2/11/2023)
- ✓ Τεχνική συνάντηση για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (Δεσκάτη, 9/11/2023)

Συμπληρωματικά των ανωτέρω ανοιχτών εκδηλώσεων, η υποβολή προτάσεων διαβούλευσης από φορείς και πολίτες συνεχίστηκε μέχρι και την υποβολή του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

8.2. Αποτελέσματα Διαβούλευσης

Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και ειδικότερα οι προτάσεις που κατατέθηκαν παρατίθενται σε Πίνακα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

9.4. Κατάλογοι Πινάκων και Σχημάτων

Πίνακας 9- 22 : Μονάδες επεξεργασίας αιγοπρόβειου γάλακτος στην Π.Ε. Γρεβενών

A/A	Επιχείρηση	Τοπική Κοινότητα	Δημοτική Ενότητα / Δήμος	Κωδικός έγκρισης Ε.Φ.Ε.Τ.	Κατηγορία δραστηριότητας	Παρατηρήσεις
1	Δήμιος Αθανάσιος	Σαρακήνας	Βεντζου / Γρεβενών	09.4.249	Τυροκαμικά προϊόντα	
2	Κατσάλης Λεωνίδας	Μαυρονόρος	Θεοδώρου Ζιάκα / Γρεβενών	09.2259	Κτηνοτρόφος / Μεταποιητής	
3	Κουρέλλας Α.Ε.	1 ^ο χ/μ Γρεβενών - Μεγάρου	Γρεβενών / Γρεβενών	09.86	Τυροκαμικά προϊόντα	Βιολογικό
4	Παπατσώνη Βασιλική	Δεσκάτη	Δεσκάτης	09.2370	Εργοστάσιο γαλακτοποίησης	
5	Σιαφάρικας Βασίλης	Γρεβενών	Γρεβενών / Γρεβενών	09.83	Τυροκαμικά προϊόντα	
6	Τζιλνικαΐς Γιώργος και ΣΙΑ ΟΕ	Γρεβενών	Γρεβενών / Γρεβενών	ΠΔ79/2007	Τυροκαμικά προϊόντα	Άδεια από Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας
7	Τζιάλλα Μοίρη	Μικρό Σειρήνη	Γρεβενών / Γρεβενών	09.1149	Τυροκαμικά προϊόντα	
8	Τζουμβάρη Ιφιγένεια	Γρεβενών	Γρεβενών / Γρεβενών	ΠΔ56/1995	Τυροκαμικά προϊόντα	Άδεια από Δ/νση Κτηνιατρικής Γρεβενών
9	Τσιγκάρας Χρήστος	Δεσκάτη	Δεσκάτης	09.2449	Κτηνοτρόφος / Μεταποιητής	
10	Χατζήζηση Αφροί Ο.Ε.	Δεσκάτη	Δεσκάτης	09.79	Τυροκαμικά προϊόντα	

Πηγή : ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ (2016)

Πίνακας 9- 23 : Μονάδες εκτροφής γουνοφόρων ζώων στην ΠΕ Γρεβενών (2015)

Π. Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ						
Α/Α	Επιχείρηση / Εκτροφή	Τοπική Κοινότητα	Δήμος	Αριθμός Ζώων		Είδος ζώων
				Μάνες	Αρσενικά	
1	Μημπικας Ιωάννης & ΣΙΑ Ο.Ε.	Έξαρχος Βεντζου	Γρεβενών	6.000	1.200	Mink
2	Bosman Mink Farm Α.Ε.	Πολύδεδρο	Γρεβενών	12.000	2.400	Mink
3	Σεβαστιδής Θόδωρος & ΣΙΑ Ο.Ε.	Ποντινή	Γρεβενών	2.500	500	Mink
4	Bosman Mink Farm Α.Ε.	Τρικοκκιά	Δεσκάτης	37.500	7.500	Mink
5	Παπαθανασίου Αθανάσιος	Ταξιάρχης	Γρεβενών	400	80	Mink
6	Mnorth Mink Farm Ι.Κ.Ε.	Κιβωτός	Γρεβενών	4.950	990	Mink
7	Γουλάς Ευάγγελος	Έξαρχος Βεντζου	Γρεβενών	6.000	1.200	Mink
8	ΑΠΛ ΜΙΝΚ ΦΑΡΜΑ Ι.Κ.Ε. - Μαγιάγκας Γιώργος	Μηλιά - Κιβωτός	Γρεβενών	4.950	990	Mink
Σύνολο Π.Ε. Γρεβενών				74.300	14.860	

Πηγή : Διεύθυνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2015)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 9- 24 : Μονάδες εκτροφής γουνοφόρων ζώων στην ΠΕ Κοζάνης (2015)

Π. Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ						
Α/Α	Επιχείρηση / Εκτροφή	Τοπική Κοινότητα	Δήμος	Αριθμός Ζώων		Είδος ζώων
				Μάνες	Αρσενικά	
1	Παγούνης Ιωάννης	Μελιδόνι	Βοίου	1.000	200	Mink
2	Κατρώτσας Αθανάσιος	Γαλατινή	Βοίου	600	120	Mink
3	Τζημούρτας Κωνσταντίνος	Γαλατινή	Βοίου	100	20	Mink
4	Τζημούρτας Αντώνης	Γαλατινή	Βοίου	100	20	Mink
5	Παπαχαρίση Θεολογία - Αναστασία	Σιάτιστα	Βοίου	400	80	Mink
6	Παπαχαρίσης Λάδзарος	Σιάτιστα	Βοίου	6.000	1.200	Mink
7	Κάτσας Γεώργιος και Τσακμάκη Ιωάννα	Γαλατινή	Βοίου	800	200	Mink
8	Κατσέλης Φώτης	Γαλατινή	Βοίου	0	0	Mink
9	Τζημούρτας Δημήτρης	Γαλατινή	Βοίου	500	100	Mink
10	Χιόνος Κωνσταντίνος	Σιάτιστα	Βοίου	800	160	Mink
11	Αφει Κ. Χιόνου	Σιάτιστα	Βοίου	4.000	800	Mink
12	Χιόνος Κωνσταντίνος	Μικρόκαστρο	Βοίου	800	160	Mink
13	Αφει Χ. Μαύσιου ΟΕ	Καλονέρι	Βοίου	1.000	200	Mink
14	Καλαϊτζής Π & Μουστάκας Δ. Ο.Ε.	Καλονέρι	Βοίου	800	160	Mink
15	Τσάμπουρας Ο.Ε.	Καλονέρι	Βοίου	1.500	300	Mink
16	Μαγιάγκας Μηνάς	Σιάτιστα	Βοίου	600	120	Mink
17	Τζάλινης Ζήσης	Σιάτιστα	Βοίου	1.300	260	Mink
18	Ιωαννίδης Μάριος	Σιάτιστα	Βοίου	1.000	200	Mink
19	Τσέτης Νικόλαος	Βλάστη	Εορδαίας	900	180	Mink
20	Bosman Mink Farm Α.Ε.	Γαλάτεια	Εορδαίας	20.000	4.000	Mink
21	Αφει Ν. Γκιλιγία Ο.Ε.	Γαλατινή	Βοίου	10.000	2.000	Mink
22	Καρακουλάκης Φαίδων	Καλονέρι	Βοίου	4.000	800	Mink
23	Κατσέλης Αθανάσιος	Γαλατινή	Βοίου	0	0	Mink
24	Πολύζης Ι. - Αμανατίδης Γ. Ο.Ε.	Σιάτιστα	Βοίου	1.000	200	Mink
25	Γράβα Σουλτάνα και ΣΙΑ Ι.Κ.Ε.	Καλονέρι	Βοίου	2.000	400	Mink
26	Ζαγκουντίνος Ιωάννης	Μικρόκαστρο	Βοίου	1.500	300	Mink
27	Σαριγιάννης Ο.Ε.	Μικρόκαστρο	Βοίου	3.000	600	Mink
28	Μαντζάρης Μαν. Ε.Π.Ε.	Γαλατινή	Βοίου	25.000	5.000	Mink
29	Μαγιάγκας Νικόλαος και ΣΙΑ Ο.Ε.	Καλονέρι	Βοίου	1.000	200	Mink
30	Κουτσής Νικόλαος	Καλονέρι	Βοίου	4.200	840	Mink
31	Χριστίνα Τζουρά & ΣΙΑ Ο.Ε.	Εράτυρα	Βοίου	1.000	200	Mink
32	Καρακουλάκης Φακίων - Γουναρικά Α.Ε.	Σιάτιστα	Βοίου	2.000	400	Mink
33	Μηπούτης Απόστολος ΜΕΠΕ	Εράτυρα	Βοίου	2.000	400	Mink
34	Αφει Γουλιώτα Ο.Ε.	Γιάνκοβη	Βοίου	2.700	540	Mink
35	M.D.M. MINK FARM Ι.Κ.Ε.	Μικρόκαστρο	Βοίου	2.000	400	Mink
36	Αφει Παπαγεωργίου Ο.Ε.	Εράτυρα	Βοίου	2.000	400	Mink
37	Αντρία Σουλτάνα	Γαλατινή	Βοίου	2.000	400	Chinchilla
38	Λαζάρκας και ΣΙΑ Ο.Ε.	Γαλατινή	Βοίου	5.000	1.000	Mink
39	Μαγιάγκας Θωμάς	Μηάρα	Βοίου	1.500	300	Mink
40	Κοτσιμπός - Βάρκα Ο.Ε.	Πελεκάνος	Βοίου	2.500	500	Mink
41	Τσαούσης Δημήτρης	Καλονέρι	Βοίου	500	100	Mink
42	Σιάτρας Κωνσταντίνος	Μικρόκαστρο	Βοίου	600	150	Mink
43	Ντιός ευθύμιος	Σιάτιστα	Βοίου	2.000	400	Mink
44	Αφει Μανώλη Ο.Ε.	Γαλατινή	Βοίου	5.250	1.000	Mink
45	Τσούτσα Παναγιώτα	Σιάτιστα	Βοίου	750	200	Mink
46	Μπούρτζος Ιωάννης	Σιάτιστα	Βοίου	330	320	Mink
47	Ερμής Εννεργειακή Α.Ε.	Ανθότοπος	Κοζάνης	1.600	350	Mink
Σύνολο Π.Ε. Κοζάνης				127.630	25.880	

Πηγή : Διεύθυνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2015)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 9- 25 : Κωδικοποίηση χρήσεων γης (Corine Land Cover 2018)

Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 1	Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 2	Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 3
1. Τεχνητές επιφάνειες	1.1 Αστική οικοδόμηση	1.1.2 Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση
1. Τεχνητές επιφάνειες	1.2 Βιομηχανικές, εμπορικές ζώνες και δίκτυα επικοινωνίας	1.2.1 Βιομηχανικές ή εμπορικές ζώνες
1. Τεχνητές επιφάνειες	1.2 Βιομηχανικές, εμπορικές ζώνες και δίκτυα επικοινωνίας	1.2.2 Οδικά σιδηροδρομικά δίκτυα και γειτνιάζουσα γη
1. Τεχνητές επιφάνειες	1.3 Ορυχεία, χώροι απορρίψεως απορριμάτων και χώροι οικοδόμησης	1.3.1 Χώροι εξορύξεως ορυκτών
1. Τεχνητές επιφάνειες	1.3 Ορυχεία, χώροι απορρίψεως απορριμάτων και χώροι οικοδόμησης	1.3.3 Χώροι οικοδόμησης
2. Γεωργικές περιοχές	2.1 Αρόσιμη γη	2.1.1 Μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη
2. Γεωργικές περιοχές	2.3 Λιβάδια	2.3.1 Λιβάδια
2. Γεωργικές περιοχές	2.4 Ετερογενείς γεωργικές περιοχές	2.4.2 Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας
2. Γεωργικές περιοχές	2.4 Ετερογενείς γεωργικές περιοχές	2.4.3 Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.1 Δάση	3.1.1 Δάσος πλατυφύλλων
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.1 Δάση	3.1.2 Δάσος κωνοφόρων
3. Δάση και	3.1 Δάση	3.1.3 Μικτό δάσος

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 1	Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 2	Κωδικός και περιγραφή επιπέδου 3
ημι-φυσικές περιοχές		
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.2 Συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης	3.2.1 Φυσικοί βοσκότοποι
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.2 Συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης	3.2.3 Σκληροφυλλική βλάστηση
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.2 Συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης	3.2.4 Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.3 Ανοιχτοί χώροι με λίγη ή καθόλου βλάστηση	3.3.1 Παραλίες αμμόλοφοι αμμουδιές
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.3 Ανοιχτοί χώροι με λίγη ή καθόλου βλάστηση	3.3.2 Απογυμνωμένοι βράχοι
3. Δάση και ημι-φυσικές περιοχές	3.3 Ανοιχτοί χώροι με λίγη ή καθόλου βλάστηση	3.3.3 Εκτάσεις με αραιή βλάστηση
4. Υγρές ζώνες	4.1 Εσωτερικές υγρές ζώνες	4.1.1 Βάλτοι στην ενδοχώρα
5. Υδάτινες επιφάνειες	5.1 Χερσαία ύδατα	5.1.1 Ροές υδάτων
5. Υδάτινες επιφάνειες	5.1 Χερσαία ύδατα	5.1.2 Συλλογές υδάτων

Πηγή: CORINE

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Πίνακας 9- 26 : Δρομολόγια σύνδεσης της πόλης των Γρεβενών με οικισμούς της περιοχής αναφοράς

Ωρα Αναχώρησης	Δρομολόγιο
06:15	Γρεβενά-Κρανιά-Πηγαδίτσα-Δοξαράς-Γρεβενά
06:20	Γρεβενά-Παλιοχώρι-Βάρη-Γρεβενά
06:30	Γρεβενά-Σπήλαιο-Μαυρονόρος-Γρεβενά
06:30	Γρεβενά-Μελίσσι(07:15 αναχ.)-Φελλί-ΤΕΕ
06:45	Γρεβενά-Κληματάκι-Γρεβενά
06:45	Γρεβενά-Μέγαρο(07:30 αναχ.)-Γρεβενά
06:45	Γρεβενά-Πολύδενδρο-Ταξιάρχης-Γρεβενά
06:45	Γρεβενά-Ροδιά(07:20 αναχ.)-Σύδενδρο-Κυρακαλή-Γρεβενά
07:00	Γρεβενά-Αμυγδαλιές(07:30 αναχ.)-Μικρό Σειρήνι-Μεγ.Σειρήνι-Γρεβενά
07:15	Γρεβενά-Ελεύθερο-Ελεύθερο Β'-Ασπρόκαμπος-Γρεβενά
07:15	Γρεβενά-Αμυγδαλιές
07:30	Γρεβενά-Βατόλακος-Κιβωτός(14:00 αναχ.)-Βατόλακος-Γρεβενά
14:10	Γρεβενά-Κληματάκι-Γρεβενά
14:10	Γρεβενά-Πολύδενδρο-Ταξιάρχης-Γρεβενά
14:10	Γρεβενά-Παλιοχώρι-Βάρη-Γρεβενά
14:10	Γρεβενά-Ελεύθερο Β'-Ασπρόκαμπος-Γρεβενά
14:15	Γρεβενά-Εργατικές Κατοικίες-Κυρακαλή-Ροδιά
14:15	Γρεβενά-Αμυδαλιές(Μέσω ΤΕΛ-Μεγ.Σειρήνι-Μικρό Σειρήνι-Γρεβενά)
14:15	Γρεβενά-Δοξαράς-Πηγαδίτσα-Κρανιά
14:15	Γρεβενά-Μέγαρο-Γρεβενά
14:15	Γρεβενά-Σπήλαιο-Μαυρονόρος-Γρεβενά
14:20	Γρεβενά-Φελλί-Μελίσσι-Γρεβενά

**** Τα παραπάνω δρομολόγια εκτελούνται καθημερινά αλλά ΜΟΝΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ. Μετά το τέλος της σχολικής περιόδου το πρόγραμμα μεταβάλλεται.**

Επίσης **κάθε Παρασκευή** εκτελούνται **επιπλέον** τα παρακάτω δρομολόγια:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ωρα Αναχώρησης	Δρομολόγιο
06:00	Γρεβενά-Αιμιλιανός-Ανθρακιά-Μελίσσι-Φελί-Γρεβενά(κάθε 15 ημέρες)
06:15	Γρεβενά-Νεοχώρι-Δίπορο-Σαρακήνα-Νησί-Κέντρο-Ιτέα-Καλόχι-Γρεβενά
06:30	Γρεβενά-Τρίκορφο-Κυδωνιές-Λείψι-Γρεβενά
06:30	Γρεβενά-Μοναχίτι-Τρίκωμο-Σταυρός-Κοσμάτι-Γρεβενά (κάθε 15ημέρες)
14:20	Γρεβενά-Φελλί-Αιμιλιανός-Ανθρακιά
14:30	Γρεβενά-Καλόχι-Ιτέα-Νησί-Σαρακήνα-Δίπορο-Νεοχώρι-Γρεβενά
14:30	Γρεβενά-Τρίκορφο-Κυδωνιές-Λείψι-Γρεβενά
14:30	Γρεβενά-Μοναχίτι-Τρίκωμο-Σταυρός-Κοσμάτι-Γρεβενά(κάθε 15ημέρες)

Πηγή: ΚΤΕΛ Γρεβενών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Λίστα Αθλητικών Συλλόγων ανά Δήμο

Δήμος Γρεβενών

- ✓ Φιλοπροοδευτικός Αθλητικός Σύλλογος (ΦΑΣ) Πυρσός Γρεβενών
- ✓ Γυμναστικός Σύλλογος Γρεβενών
- ✓ Γυμναστική Ένωση Γρεβενών
- ✓ Φιλαθλητικός Όμιλος (Φ.Ο.) Πρωτέας Γρεβενών
- ✓ Α.Σ Γρεβενών «Μέγας Αλέξανδρος» (Κολύμβηση)
- ✓ Ελίμεια (Κολύμβηση)
- ✓ Ποδοσφαιρικός Αθλητικός Σύλλογος Γρεβενά Αεράτα
- ✓ Α.Σ. Αστέρας Γρεβενών (Βόλεϊ)
- ✓ Μακεδονικός Αστέρας Γρεβενών
- ✓ ΑΓΣ Αχιλλέας Γρεβενών
- ✓ ΑΣΑ Γρεβενών
- ✓ Α.Ο. Σειρήνας Σειρηνίου
- ✓ Δρομείς Υγείας Γρεβενών
- ✓ Κεραυνός Αγίου Γεωργίου (Μπάσκετ)
- ✓ Α.Ε. Ποντίων Βατολάκκου
- ✓ Α.Ε. Κοκκινιάς – Πολυδένδρου
- ✓ Αλιάκμων Κιβωτού
- ✓ Α.Ο. Σειρήνα
- ✓ Άρης Μηλιάς
- ✓ Α.Σ. Μαύρη Θύελλα Κνίδης
- ✓ Α.Φ.Σ. Αμυγδαλιάς
- ✓ Α.Ο. Κεραυνός Μεγάρου
- ✓ Κτηνοτροφικός Αστέρας Καληράχης
- ✓ Δόξα Παλαιοχωρίου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Α.Σ. Νεοχωρίου
- ✓ Π.Α.Ο. Τριφυλλιακός
- ✓ Ποντιακή Νεολαία Ποντινής
- ✓ Χιονοδρομικός Ορειβατικός Σύλλογος (ΧΟΣ) Γρεβενών
- ✓ Χιονοδρομικός Σύλλογος Σμίξης

Δήμος Δεσκάτης

- ✓ Ποδοσφαιρικός Όμιλος «Καμβουνιακός»
- ✓ Γυμναστικός Σύλλογος Δεσκάτης
- ✓ Αθλητικός Σύλλογος Νέων Παλιουριάς «Η ΔΟΞΑ»
- ✓ Φυσιολατρικός Ορειβατικός Χιονοδρομικός Σύλλογος Δεσκάτης (Φ.Ο.Χ.ΣΥ.Δ.)
- ✓ Μοτοσυκλετιστικός Όμιλος Δεσκάτης
- ✓ Κυνηγετικός Σύλλογος

Δήμος Βοίου

- ✓ Γυμναστικός Σύλλογος Σιάτιστας
- ✓ Μακεδονικός Σιάτιστας
- ✓ Ακαδημία Ποδοσφαίρου Σιάτιστας
- ✓ Αθλητικός Σκοπευτικός Όμιλος Σιάτιστας
- ✓ Ιππικός Σύλλογος Σιάτιστας "Ο ΑΓΙΟΣ ΜΟΔΙΣΤΟΣ"
- ✓ Σύλλογος Μοτοσικλετιστών Σιάτιστας
- ✓ Ορειβατικός Σύλλογος Σιάτιστας "Ο ΜΠΟΥΡΙΝΟΣ"
- ✓ Κυνηγετικός Σύλλογος Σιάτιστας "Η ΑΡΤΕΜΙΣ"
- ✓ Δόξα Μικροκάστρου
- ✓ Γυμναστικός Σύλλογος Μικροκάστρου
- ✓ Σύλλογος Μοτοσυκλετιστών Μικροκάστρου

Δήμος Σερβίων

- ✓ Έλατος Ελάτης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Α.Ο. Τρανοβάλτου
- ✓ Αίας Μικροβάλτου

Δήμος Κοζάνης

- ✓ Αλιάκμων Αιανής
- ✓ Αίανος Αιανής

Λίστα Πολιτιστικών και άλλων Συλλόγων ανά Δήμο

Δήμος Γρεβενών

- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Αμυγδαλέων – Αμυγδαλιές
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγ.Σειρήνιου «Το Λειψοκούκι» - Μεγ. Σειρήνι
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγ.Σειρήνιου «Η Κούλια» - Μεγ. Σειρήνι
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Γρεβενών «ΠΙΝΔΟΣ» - Γρεβενά
- ✓ Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βαροσίου Γρεβενών – Γρεβενά
- ✓ Φιλοπροοδευτικός Σύλλογος Απανταχού Ροδιωτών «Η Αδελφότης Άγιο Πνεύμα» - Ροδιά
- ✓ Σύλλογος Ποντίων & Μικρασιατών Γρεβενών – Γρεβενά
- ✓ Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Βατολάκκου – Βατόλλακος
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Αγ.Θεοδώρων «Η Εργάνη» - Αγ.Θεόδωροι
- ✓ Φιλοπροοδευτικός Σύλλογος Μυρσίνης - Μυρσίνη
- ✓ Εκπολιτιστικός Σύλλογος Γυναικών Ελευθέρου «Άγιοι Ταξιάρχες» - Ελευθέρο
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Αγίου Κοσμά Γρεβενών «Ο Άγιος Αθανάσιος» - Άγιος Κοσμάς
- ✓ Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κιβωτού – Κιβωτός
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Κηπουρείου – Κηπουρείο
- ✓ Εκπολιτιστικός Εξωραϊστικός Σύλλογος Καλοχιτών * Η Σκαμνιά * - Καλόχι
- ✓ Εκπολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Κυρακαλιωτών Γρεβενών - Κυρακαλή
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Κέντρου Γρεβενών *Βέντζι* - Κέντρο
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Συνδένδρου - Σύνδενδρο
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Εργατικών Κατοικιών * Ο Αυγερινός* -Εργατικές Κατοικίες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Κάστρου * Άγιος Χαράλαμπος* - Κάστρο
- ✓ Εκπολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Κυρακαλιωτών Γρεβενών - Κυρακαλή
- ✓ Εκπολιτιστικός Σύλλογος Νησιού Γρεβενών * Τα οχτώ Βραχάκια* - Νησί
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Αγάπης * Η Γαλιάνα* - Αγάπη
- ✓ Επιμορφωτικός Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πηγαδισσιωτών Γρεβενών - Πηγαδίτσα
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Ποντινής Γρεβενών - Ποντινή
- ✓ Επιμορφωτικός Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πηγαδισσιωτών Γρεβενών - Πηγαδίτσα
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Μικροκλεισούρας Γρεβενών * Αγία Τριάς* - Μικροκλεισούρα
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Πολυνερίου - Πολυνέρι
- ✓ Εκπολιτιστικός Σύλλογος Φελλίου - Φελλί
- ✓ Φιλοπροοδευτικός Σύλλογος Απανταχού Τρικωμιωτών * Ο Άγιος Αθανάσιος* - Τρίκωμο
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Λαβδανιωτών *Η Λάβδα* - Λάβδα
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Κνίδης - Κνίδη
- ✓ Σύλλογος Περιβολιωτών Ν. Γρεβενών - Περιβόλι
- ✓ Μορφωτικός & Λαογραφικός Σύνδεσμος Σμιξιωτών * Η Ωραία Βασιλίτσα* - Σμίξη
- ✓ Σύλλογος Περιβολιωτών Ν. Γρεβενών - Περιβόλι
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Κρανιάς - Κρανιά
- ✓ Φιλοπροοδευτικός Σύλλογος των Απανταχού Φιλιππιωτών * Ο Άγιος Νικόλαος* - Φιλιππάιοι
- ✓ Μορφωτικός Σύλλογος Δοτσικού- Δοτσικό
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Δοξαρά Γρεβενών - Δοξαράς Γρεβενών
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Μεγαριωτών * Το Μέγαρον * - Μέγαρο Γρεβενών
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Κρανιάς
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Μικρολιβάδου

Δήμος Δεσκάτης

- ✓ Εξωραϊστικός Μορφωτικός Όμιλος Δεσκάτης (Ε.Μ.Ο.Δ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Παλιουριάς
- ✓ Σύλλογος Γυναικών Δεσκάτης
- ✓ Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών Δεσκάτης

Δήμος Βοίου

- ✓ Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Σιάτιστας "Μαρκίδες Πούλιου"
- ✓ Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Σιάτιστας "Ο Μέγας Αλέξανδρος"
- ✓ Λέσχη Γυναικών Σιάτιστας
- ✓ Χορευτικός Όμιλος Γυναικών Σιάτιστας
- ✓ Σύλλογος Θεαματικών Περιστεριών
- ✓ Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών Σιάτιστας
- ✓ Εθελοντική Δράση Πολιτών Σιάτιστας
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Πενταλόφου

Δήμος Σερβίων

- ✓ Αθλητικός Μορφωτικός Σύλλογος "ΕΛΑΤΟΣ" Ελάτης
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Τρανοβάλτου "Η Αναγέννηση"
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Μικροβάλτου "Η Ελπίς"

Δήμος Κοζάνης

- ✓ Πολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Αιανής "Η Πρόοδος"
- ✓ Μορφωτικός και Αθλητικός Σύλλογος Ρυμνίου
- ✓ Αθλητικός Μορφωτικός Σύλλογος (Α.Μ.Σ.) Ελιμειακός Κερασιάς
- ✓ Πολιτιστικός Σύλλογος Χρωμίου Κοζάνης, "η Ρωμιοσύνη"

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Λίστα τουριστικών καταλυμάτων ανά Δήμο

Δήμος Γρεβενών (πηγή: filoxeno.com)

1. Valia Nostra Escape Hotel, Σμίξη

Κατηγορία: 3 Αστέρια, Τύποι Δωματίων: Standard Δωμάτιο, Σοφίτα - Οικογενειακή Σουίτα, Μεζονέτα, Junior Σουίτα

2. Pindos Resort, Κρανιά

Κατηγορία: 4 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: έξι (6) Luxury Suites

3. ΑΕΤΙΑ-TΣΙΟΥΡΓΙΑΚΑ, Αετιά

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα

4. Ξενοδοχείο Ζιάκας, Ζιάκας

Κατηγορία: 2 Κλειδιά, Αριθμός Δωματίων: 13 Τύποι Δωματίων: Δίκλινο, Τρίκλινο, Τετράκλινο

5. Ξενώνας Νεφέλη, Σμίξη

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα

6. ΒΑΣΙΛΙΤΣΑ V1850, Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας

Τύπος Καταλύματος: Ξενώνας φιλοξενίας νέων

7. Νεράϊδα Λάβδας, Λάβδα

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο & Επιπλωμένες κατοικίες, Αριθμός Δωματίων: 9 Τύποι Δωματίων: Studio, Διαμερίσματα

8. HOTEL LEONIDAS, Φιλιππαίοι

Κατηγορία: 3 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 40

9. Pindos Palace Hotel, Γρεβενά

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο

10. Trie Vineyard Cottage, Μεγάλο Σειρήνι

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένες Κατοικίες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

11. La Moara Boutique hotel, Κρανιά

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο

12. Kalia Apartments, Φιλιππαίοι

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Αριθμός δωματίων: 6, Κατηγορία: Α

13. Villa Alexandra, Ζιάκας

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα

14. Hotel Metropolis, Γρεβενά

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Κατηγορία: 3 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 16 Τύποι Δωματίων: Δωμάτια, Σουίτα

15. Το Αγνάντι του Μπέγκα, Φιλιππαίοι

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Αριθμός Δωματίων: 20 Τύποι Δωματίων: Δωμάτια, Σουίτα

16. Valia Calda Hotel, Περιβόλι

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Κατηγορία: 3 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 23 Τύποι Δωματίων: Δίκλινο, Τρίκλινο

17. Ξενώνας Κανιά - Mesolouri Resort, Μεσολούρι

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα, Αριθμός Δωματίων: 7

18. Ξενοδοχείο "ΑΙΓΛΗ", Γρεβενά

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο σε παραδοσιακό κτίσμα, Κατηγορία: 1 Αστέρι, Αριθμός Δωματίων: 20 Τύποι Δωματίων: Δίκλινο, Τρίκλινο

19. Ξενώνας Περιβολάκι, Περιβολάκι

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Κατηγορία: 4 Κλειδιά, Αριθμός Δωματίων: 6 Τύποι Δωματίων: Δίκλινο, Τρίκλινο

20. Vasilitsa Spa Resort, Βασιλίτσα

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα, Αριθμός Δωματίων: 14

21. Πέτρινο Γεφύρι, Δοτσικό

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα, Αριθμός Δωματίων: 8

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

22. Τυμφαία Hotel, Αλατόπετρα

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Αριθμός Δωματίων: 22, Τύποι Δωματίων: Δωμάτια, Σουίτα με τζάκι

23. Ξενώνας "Παπαζήση", Κοσμάτι

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο

24. Millionis Forest Hotel, Γρεβενά

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Κατηγορία: 2 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 51

25. Ξενώνας Ράπτης, Τρίκωμο

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο

26. Ξενοδοχείο "Αλώνι του Ήλιου", Ζιάκας

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Κατηγορία: 3 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 12

27. Hotel AXIΛΛEION, Γρεβενά

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο, Κατηγορία: 3 Αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 34 Τύποι Δωματίων: Δίκλινο, Τρίκλινο, Πολυτελή Σουίτα

28. Villa Tethys Mountain Resort, Ζιάκας

Τύπος Καταλύματος: Επιπλωμένα Δωμάτια-Διαμερίσματα

29. Amadryades, Αλατόπετρα

Τύπος Καταλύματος: Ξενοδοχείο αποτελούμενο από 6 πέτρινα κτίρια

Δήμος Δεσκάτης (πηγή: <https://dimos-deskatis.gr/>)

1. Ξενοδοχείο Καμβούνια (Ε'), Δεσκάτη

2. Ξενοδοχείο Αμαδρυάς Treasure, στο δρόμο Δεσκάτης-Παρασκευής

3. Δωμάτια Τσιούκας

4. Δωμάτια Βουνάσα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

5. Ξενώνας Mondeus inn

Δήμος Βοίου (πηγή: ΑΝΚΟ, 7/4/2023)

1. ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ, Σιάντιστα

Τύπος Καταλύματος: Κλασσικό, Κατηγορία: 2 αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 26, Αριθμός κλινών: 50

2. ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΟ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ, Σιάτιστα

Τύπος Καταλύματος: Κλασσικό, Κατηγορία: 3 αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 13, Αριθμός κλινών: 27

3. ΙΒΕΡΙΣ, Σιάντιστα

Τύπος Καταλύματος: Κλασσικό, Κατηγορία: 3 αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 14, Αριθμός κλινών: 34

4. ΞΕΝΩΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Τύπος Καταλύματος: Παραδοσιακό, Κατηγορία: Β', Αριθμός Δωματίων: 7, Αριθμός κλινών:

5. ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΠΑΠΑΜΙΛΙΟΥ, Πεντάλοφος

Τύπος Καταλύματος: Ενοικιαζόμενα δωμάτια, Αριθμός Δωματίων: 3, Αριθμός κλινών: 6

Δήμος Κοζάνης (πηγή: ANKO, 7/4/2023)

1. ΕΛΙΜΙΕΙΑ 3, Αιανή

Τύπος Καταλύματος: Κλασσικό, Κατηγορία: 3 αστέρια, Αριθμός Δωματίων: 15, Αριθμός κλινών: 29

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Μετάβασης 2021-2027

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027				
	1. Ενίσχυση και Προώθηση Επιχειρηματικότητας	2. Ενεργειακή Μετάβαση - Κλιματική Ουδετερότητα	3. Αναπροσαρμογή Χρήσεων Γης - Κυκλική Οικονομία	4. Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση	5. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας – Ευφυείς Κοινότητες
1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	-	++	+	-	++
1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	-	++	++	-	+
1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	+	+	+	-	+
2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	+	+	++	-	++
2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας	++	-	+	++	-
2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός	+	++	++	+	++

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027				
	1. Ενίσχυση και Προώθηση Επιχειρηματικότητας	2. Ενεργειακή Μετάβαση - Κλιματική Ουδετερότητα	3. Αναπροσαρμογή Χρήσεων Γης - Κυκλική Οικονομία	4. Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση	5. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας – Ευφυείς Κοινότητες
κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)					
3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	++	++	++	++	++
3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	++	+	++	++	++
3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	++	++	++	++	++
3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE)	++	++	++	++	++
3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	++	++	++	++	++
4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	++	+	++	++	++
4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου	++	++	++	+	+

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027				
	1. Ενίσχυση και Προώθηση Επιχειρηματικότητας	2. Ενεργειακή Μετάβαση - Κλιματική Ουδετερότητα	3. Αναπροσαρμογή Χρήσεων Γης - Κυκλική Οικονομία	4. Δίκαιη Εργασιακή Μετάβαση	5. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας - Ευφυείς Κοινότητες
4.2.1. Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	++	-	+	++	++
4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	++	-	++	++	++
5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	-	-	-	-	-
5.1.2. Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	++	-	++	++	+

Συνάφεια: ΑΜΕΣΗ:++, ΕΜΜΕΣΗ:+, ΟΥΔΕΤΕΡΗ:-

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης (κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)	Αναπτυξιακοί Στόχοι του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025				
	1. Έξυπνη ανάπτυξη	2. Πράσινη ανάπτυξη	3. Κοινωνική ανάπτυξη	4. Ανάπτυξη υποδομών	5. Ενίσχυση εξωστρέφειας
3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	++	++	++	+	++
3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	++	+	++	+	++
3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	++	+	++	+	++
3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)	++	+	++	+	++
3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	++	+	++	+	++
4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	++	+	++	++	++
4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου	++	++	++	++	++
4.2.1. Προστασία,	++	-	+	+	++

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Αναπτυξιακοί Στόχοι του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025				
	1. Έξυπνη ανάπτυξη	2. Πράσινη ανάπτυξη	3. Κοινωνική ανάπτυξη	4. Ανάπτυξη υποδομών	5. Ενίσχυση εξωστρέφειας
ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς					
4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	++	+	+	+	++
5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	-	-	-	-	-
5.1.2. Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	++	-	+	++	++

Συνάφεια: ΑΜΕΣΗ:++, ΕΜΜΕΣΗ:+, ΟΥΔΕΤΕΡΗ:-

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Γρεβενών - Κοζάνης με την περιφερειακή εξειδίκευση για την Δυτική Μακεδονία της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2021-2027

Περιφερειακή Εξειδίκευση για την Δυτική Μακεδονία της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2021-2027					
	1. Αγροδιατροφική Αλυσίδα	2. Ψηφιακές Τεχνολογίες	3. Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	4. Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία	5. Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες
1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	+	+	++	-	++
1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	++	++	++	-	+
1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	+	+	++	-	++
2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	-	-	+	-	-
2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας	+	-	+	-	+
2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός	+	-	++	-	-

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Περιφερειακή Εξειδίκευση για την Δυτική Μακεδονία της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2021-2027				
	1. Αγροδιατροφική Αλυσίδα	2. Ψηφιακές Τεχνολογίες	3. Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	4. Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία	5. Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες
φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)					
3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	++	++	++	++	++
3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	++	++	++	-	++
3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	++	++	++	-	++
3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE)	++	++	++	-	++
3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	++	++	++	-	++
4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	+	++	+	-	++
4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου	+	+	++	-	++

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Περιφερειακή Εξειδίκευση για την Δυτική Μακεδονία της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2021-2027				
	1. Αγροδιατροφική Αλυσίδα	2. Ψηφιακές Τεχνολογίες	3. Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	4. Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία	5. Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες
4.2.1. Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	-	++	-	-	++
4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	+	++	++	-	++
5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	-	-	-	-	-
5.1.2. Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	+	++	+	-	++

Συνάφεια: ΑΜΕΣΗ:++, ΕΜΜΕΣΗ:+, ΟΥΔΕΤΕΡΗ:-

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Βιοποικιλότητα

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Στρατηγικοί Στόχοι της Δυτικής Μακεδονίας για τη Βιοποικιλότητα			
	1. Βελτίωση της γνώσης για τη Βιοποικιλότητα	2. Ενίσχυση της προστασίας και διαχείρισης της Βιοποικιλότητας και των Προστατευόμενων περιοχών	3. Ανάδειξη της αξίας της Βιοποικιλότητας και σύνδεσή της με την τοπική οικονομία και την απασχόληση	4. Οργάνωση και λειτουργία των δομών και υπηρεσιών διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	++	++	++	++
1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	++	++	++	++
1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	++	++	++	++
2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	+	+	++	-
2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας	-	+	++	-
2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια	-	-	+	-

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Στρατηγικοί Στόχοι της Δυτικής Μακεδονίας για τη Βιοποικιλότητα				
	1. Βελτίωση της γνώσης για τη Βιοποικιλότητα	2. Ενίσχυση της προστασίας και διαχείρισης της Βιοποικιλότητας και των Προστατευόμενων περιοχών	3. Ανάδειξη της αξίας της Βιοποικιλότητας και σύνδεσή της με την τοπική οικονομία και την απασχόληση	4. Οργάνωση και λειτουργία των δομών και υπηρεσιών διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος	
	κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)				
	3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	+	+	++	-
	3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	+	+	++	-
	3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	+	+	++	-
	3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)	+	+	++	-
	3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	+	+	++	-
	4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	++	++	++	+
	4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου	++	++	++	++

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Στρατηγικοί Στόχοι της Δυτικής Μακεδονίας για τη Βιοποικιλότητα			
	1. Βελτίωση της γνώσης για τη Βιοποικιλότητα	2. Ενίσχυση της προστασίας και διαχείρισης της Βιοποικιλότητας και των Προστατευόμενων περιοχών	3. Ανάδειξη της αξίας της Βιοποικιλότητας και σύνδεσή της με την τοπική οικονομία και την απασχόληση	4. Οργάνωση και λειτουργία των δομών και υπηρεσιών διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
4.2.1. Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	+	+	++	+
4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	++	++	++	+
5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	++	++	+	++
5.1.2. Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	++	++	++	++

Συνάφεια: ΑΜΕΣΗ:++, ΕΜΜΕΣΗ:+, ΟΥΔΕΤΕΡΗ:-

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

9.10 Συνάφεια των ενδεικτικών Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου της ΟΧΕ
Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης με τους Στρατηγικούς Στόχους του Σχεδίου για την
Ολοκληρωμένη Τουριστική Ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Στρατηγικοί Στόχοι του Σχεδίου για την Ολοκληρωμένη Τουριστική Ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας						
	1. Προσανατολισμός στο πλαίσιο της οικονομίας των επισκεπτών	2. Οργάνωση του προϊόντος με βάση δίκτυα και συμπλέγματα - επικέντρωση σε μορφές συγκριτικών πλεονεκτημάτων	3. Ισχυρή παρέμβαση στις οριζόντιες αδυναμίες	4. Έμφαση στις ενδοπεριφερειακές διακλαδικές και διατομεακές συνέργιες	5. Έμφαση στις διαπεριφερειακές συνέργιες	6. Σχεδιασμός και εγκατάσταση αποδοτικής και ισχυρής σε αρμοδιότητες δομής διαχείρισης (DMO)	7. Επιλογή αποτελεσματικού Branding
1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	++	++	+	+	++	++	++
1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	++	++	+	+	++	++	++
1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	++	++	++	++	++	++	++
2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	++	++	-	+	+	+	+
2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας	++	-	+	+	++	++	+
2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων	-	-	-	-	-	-	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Στρατηγικοί Στόχοι του Σχεδίου για την Ολοκληρωμένη Τουριστική Ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας						
	1. Προσανατολισμός στο πλαίσιο της οικονομίας των επισκεπτών	2. Οργάνωση του προϊόντος με βάση δίκτυα και συμπλέγματα - επικέντρωση σε μορφές συγκριτικών πλεονεκτημάτων	3. Ισχυρή παρέμβαση στις οριζόντιες αδυναμίες	4. Έμφαση στις ενδοπεριφερειακές διακλαδικές και διατομεακές συνέργιες	5. Έμφαση στις διαπεριφερειακές συνέργιες	6. Σχεδιασμός και εγκατάσταση αποδοτικής και ισχυρής σε αρμοδιότητες δομής διαχείρισης (DMO)	7. Επιλογή αποτελεσματικού Branding
Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)							
3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	++	++	++	++	++	++	++
3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	++	+	++	++	-	-	-
3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	++	+	++	++	-	-	-
3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)	++	+	++	++	-	-	-
3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	++	+	++	++	-	-	-
4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	++	++	++	++	++	++	++

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Στρατηγικοί Στόχοι του Σχεδίου για την Ολοκληρωμένη Τουριστική Ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας						
	1. Προσανατολισμός στο πλαίσιο της οικονομίας των επισκεπτών	2. Οργάνωση του προϊόντος με βάση δίκτυα και συμπλέγματα - επικέντρωση σε μορφές συγκριτικών πλεονεκτημάτων	3. Ισχυρή παρέμβαση στις οριζόντιες αδυναμίες	4. Έμφαση στις ενδοπεριφερειακές διακλαδικές και διατομεακές συνέργιες	5. Έμφαση στις διαπεριφερειακές συνέργιες	6. Σχεδιασμός και εγκατάσταση αποδοτικής και ισχυρής σε αρμοδιότητες δομής διαχείρισης (DMO)	7. Επιλογή αποτελεσματικού Branding
	4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου	++	++	++	++	++	++
	4.2.1. Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς	++	++	++	++	++	++
	4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού	++	++	++	++	++	++
	5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα	++	++	+	+	+	++
	5.1.2. Υποστήριξη της διοικητικής και επιστημονικής λειτουργίας του Συντονιστή Φορέα	++	++	++	++	++	++

Συνάφεια: ΑΜΕΣΗ:++, ΕΜΜΕΣΗ:+, ΟΥΔΕΤΕΡΗ:-

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ - LEADER)

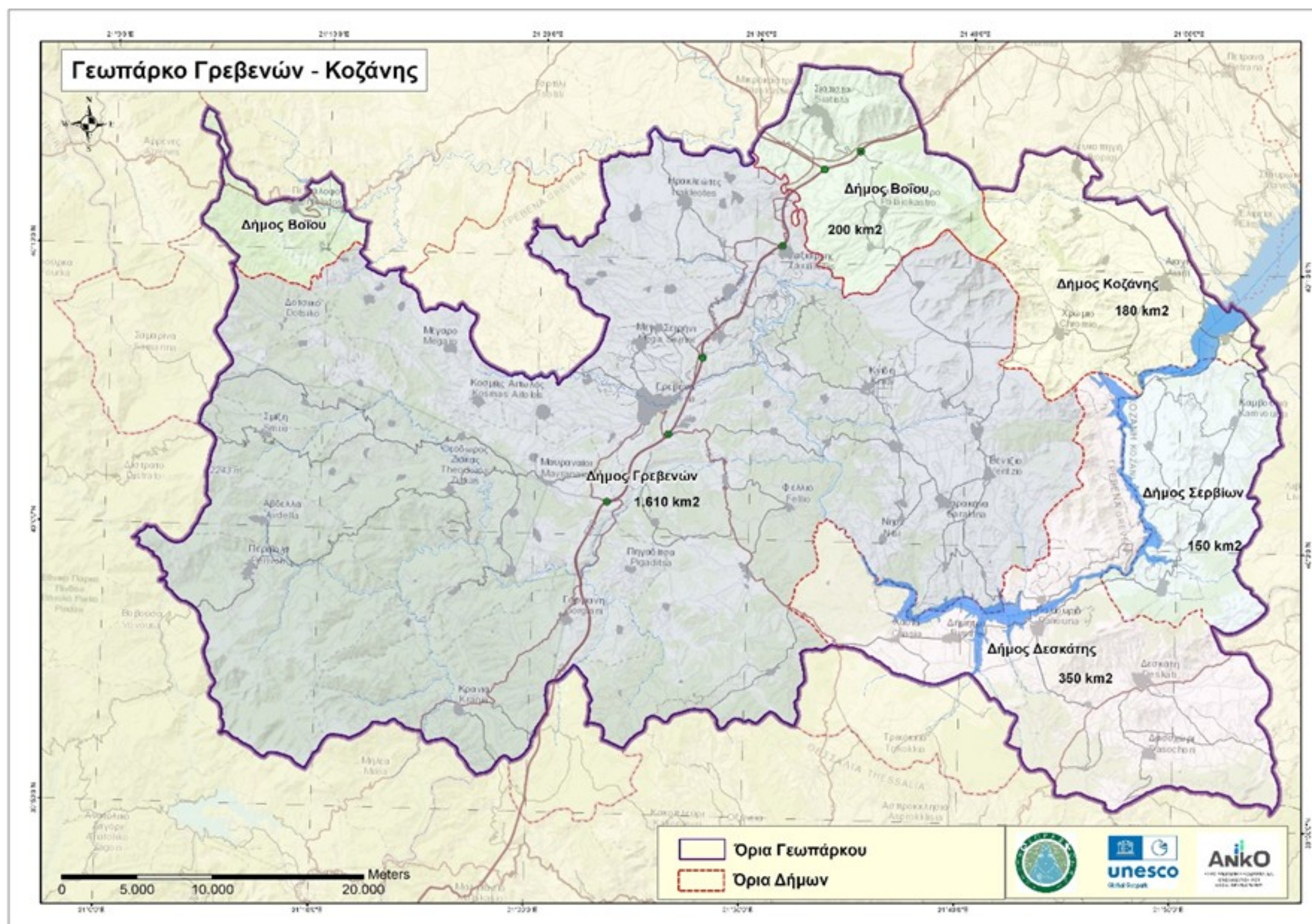
Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Θεματικοί Στόχοι της Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ - LEADER)						
	1. Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (Μεταποίηση και αγροδιατροφή)	2. Ενίσχυση των επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής	3. Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων	4. Βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων	5. Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής	6. Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	7. Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας
1.1.1. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας	-	-	-	-	+	++	++
1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura	-	-	-	+	++	++	++
1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης	++	++	+	-	++	++	++
2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	-	-	++	++	++	+	-
2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας	++	++	-	++	+	+	++
2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων	-	-	-	++	+	+	+

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Ενδεικτικές Δράσεις του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης	Θεματικοί Στόχοι της Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ - LEADER)						
	1. Ενίσχυση της διαφοροποίησης της οικονομίας (Μεταποίηση και αγροδιατροφή)	2. Ενίσχυση των επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής	3. Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού μέσω κοινωνικών δράσεων	4. Βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και των μεταναστών / προσφύγων	5. Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής	6. Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	7. Ανάπτυξη της δικτύωσης, της συνεργασίας και της καινοτομίας
Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)							
3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής	++	++	++	++	+	+	++
3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)	++	++	++	++	+	+	+
3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων	++	++	++	++	+	+	+
3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ)	++	++	++	++	+	+	+
3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις	++	++	++	++	+	+	+
4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ	+	++	++	++	++	++	++

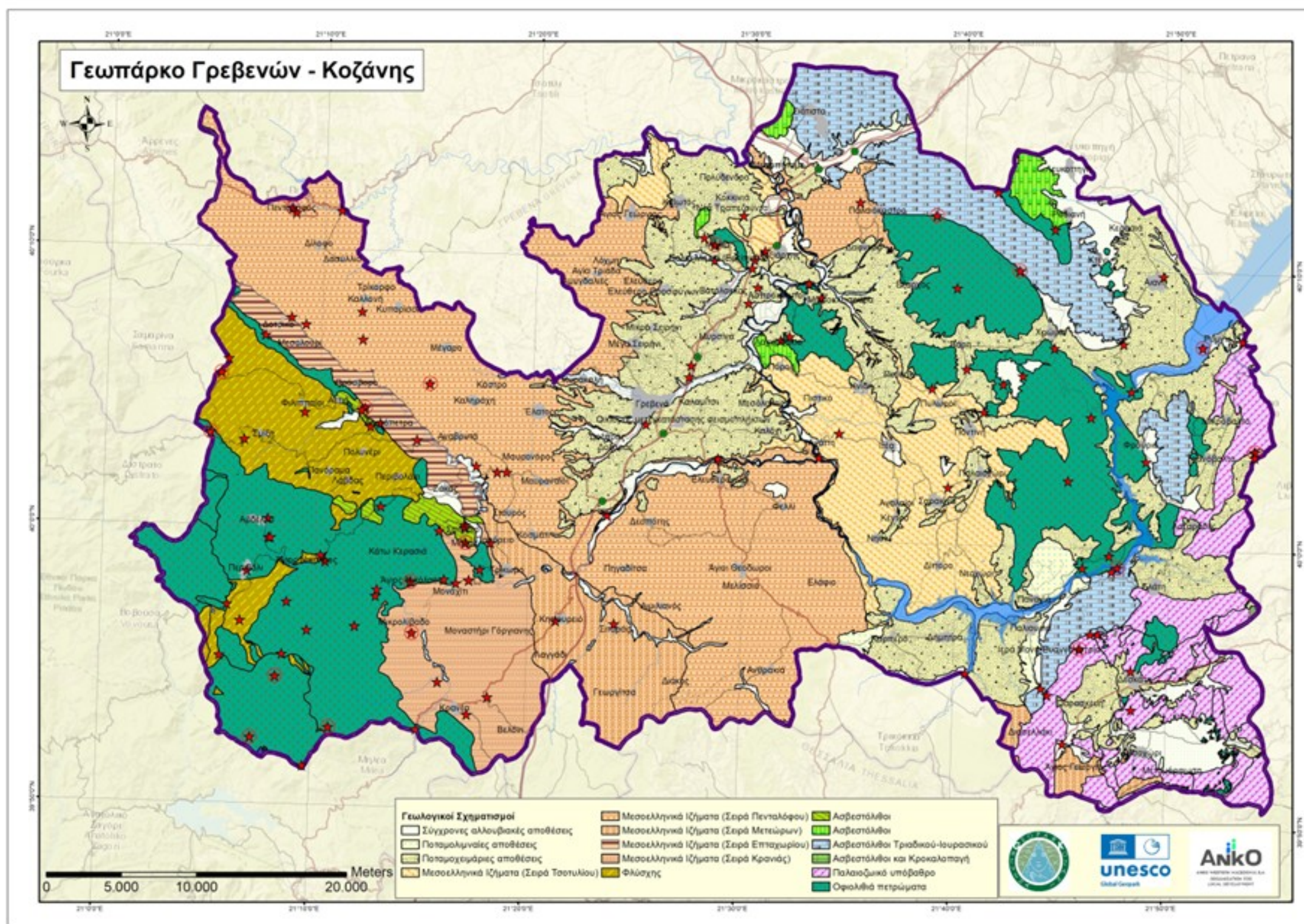
**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Χάρτες αποτύπωσης των φυσικών – γεωγραφικών χαρακτηριστικών και αναπτυξιακών μεγεθών Χάρτης 9- 9 : Όρια Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Χάρτης 9- 10 : Οι γεωλογικοί σχηματισμοί του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

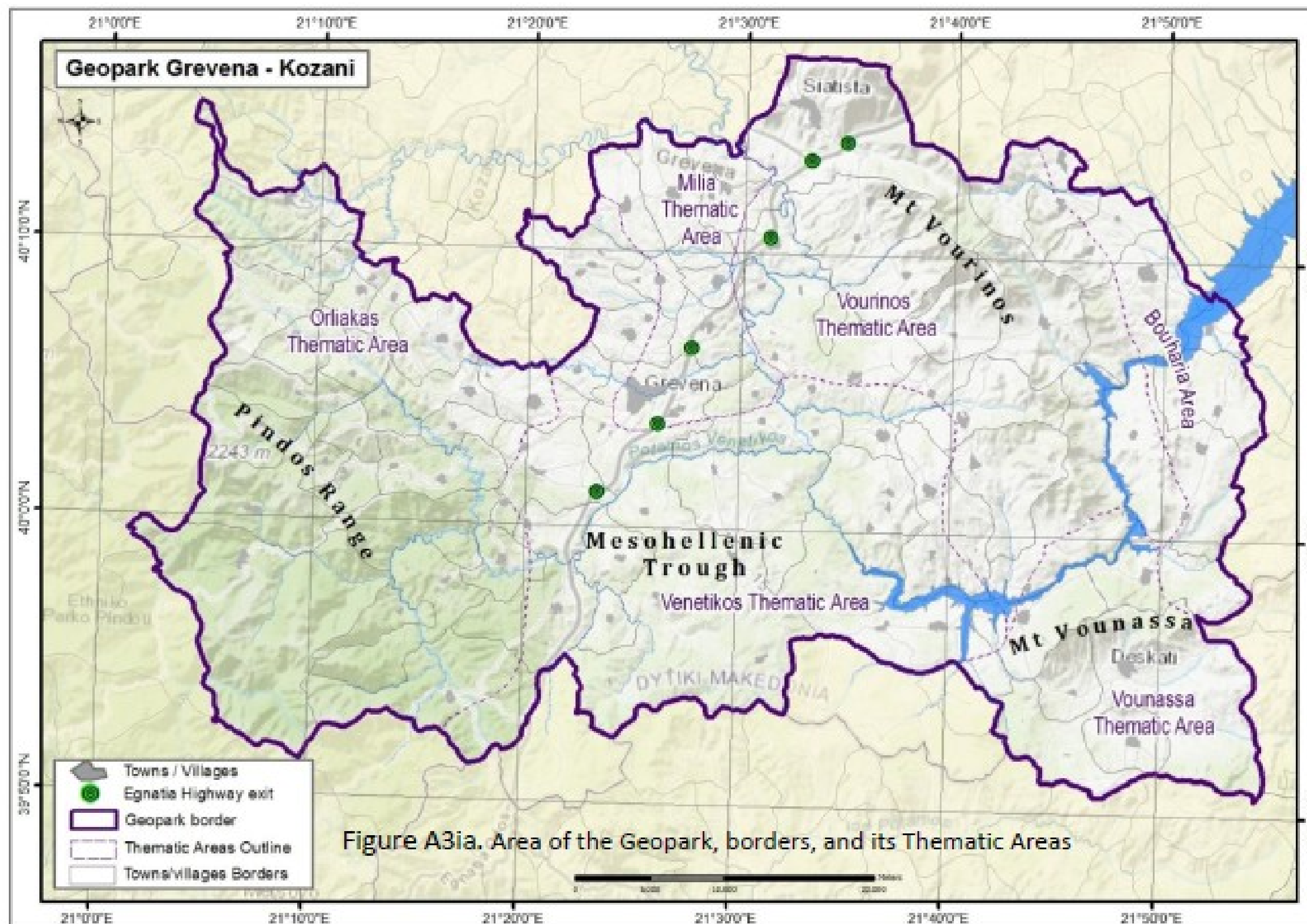
**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ANKO

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

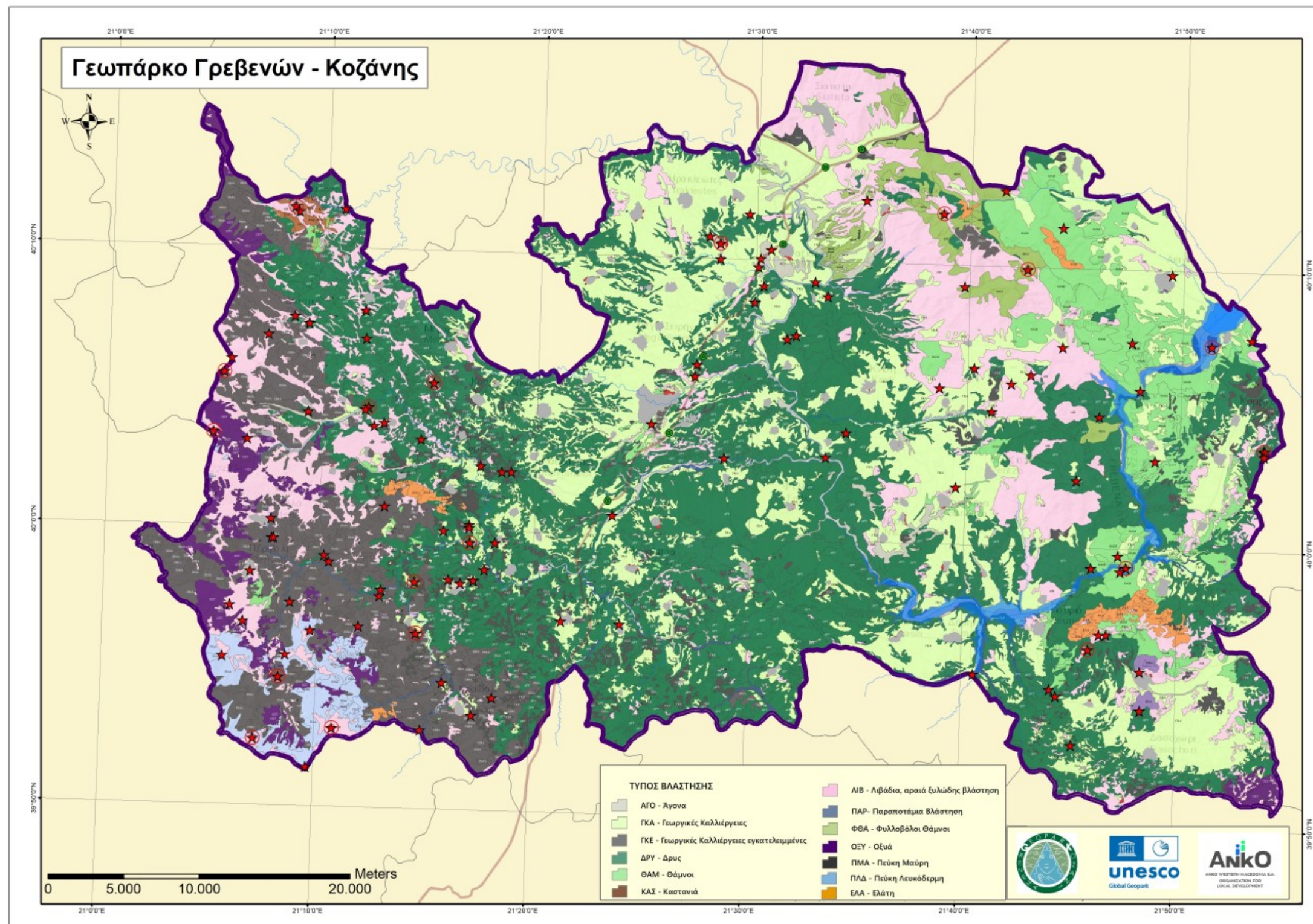
Χάρτης 9- 11 : Οι γεωδιαδρομές - γεωτουριστικές θεματικές περιοχές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ΑΝΚΟ

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Χάρτης 9-12 : Τύποι βλάστησης εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

Πηγή: ΚΟΙΝΣΕΠ «Γεωθαύματα Ελλάδας», ANKO

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

9.5. Συνοπτική Παρουσίαση της Δομής του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Συνοπτικά, η διάρθρωση του Επιχειρησιακού Σχεδίου σε Προτεραιότητες (Π) και Ειδικούς (ΕΣ) Στόχους και ακολούθως σε Ενδεικτικές Δράσεις (Ομάδες Δράσεων ανά Ειδικό Στόχο) είναι η εξής:

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ (Π) / ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΕΣ) / ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ (ανά Ειδικό Στόχο)

Π1. Προστασία και ανάδειξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

ΕΣ 1.1. Συντήρηση και ανάδειξη γεωτόπων, γεωδιαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος

1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της γεωποικιλότητας

1. Διαμόρφωση του Κέντρου Πληροφόρησης Γεωπάρκου Γρεβενών (πρώην κτίριο της ΤΕΔΚ)
2. Κέντρο Γης και Φύσης στη Μηλιά Γρεβενών
3. Διαμόρφωση παλαιού σφαγείου σε κέντρο επισκεπτών / έκθεσης γεωπάρκου στη Δεσκάτη (Εγκαταστάσεις, περιβάλλοντας χώρος)
4. Αποτύπωση και καταγραφή καρστικών δομών του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
5. Μελέτη Σκοπιμότητας - Βιωσιμότητας Ανοιχτού Γεωλογικού Μουσείου
6. Μελέτη καθορισμού ολοκληρωμένου δικτύου διαδρομών περιήγησης του Γεωπάρκου
7. Ανάδειξη Γεωτόπων και Γεωδιαδρομών
8. Ψηφιακή χαρτογράφηση του Γεωπάρκου

Ειδικότερα:

- ✓ Δημιουργία Διαδραστικής πλατφόρμας σε περιβάλλον ΓΠΣ (GIS) προβολής γεωχωρικών δεδομένων
- ✓ Ψηφιοποίηση & εισαγωγή υφιστάμενων στοιχείων Γεωπάρκου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Δημιουργία αφηγηματικών χαρτών (story-maps)
- ✓ Δημιουργία Σχεσιακής Χωρικής Βάσης (Geodatabase) Δεδομένων & συνεχής ενημέρωση
- ✓ Υποστήριξη & προμήθεια λογισμικού

9. Ανάδειξη της γεωκληρονομιάς στην περιοχή του Χρωμίου

1.1.2. Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των περιοχών Natura

10. Μελέτη και καταγραφή της μυκοκλωρίδας του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης & συσχέτιση με το γεωλογικό υπόβαθρο

11. Αποτύπωση και καταγραφή ευάλωτων περιοχών σε φυσικές καταστροφές του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, παρακολούθηση και λήψη μέτρων προστασίας από την κλιματική αλλαγή

12. Προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής «Λειβάδι» κοντά στον Γρεβενίτη ποταμό

1.1.3. Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

13. Ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αναφορικά με το Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Αλλάζουμε το Κλίμα: Μαθήματα του Γεωπάρκου για την Κλιματική Αλλαγή,
- ✓ Διετές Θεματικό Συνέδριο Γεωπάρκου,
- ✓ Δράσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας αναφορικά με το Γεωπάρκο

Π2. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων

ΕΣ 2.1. Ανάδειξη των οικιστικών κέντρων και βελτίωση των υποδομών τους

2.1.1. Αναπλάσεις και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

14. Ανάπλαση - αναβάθμιση πλατείας και περιβάλλοντος χώρου του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Μηλιάς Γρεβενών

15. Κατασκευή παραδοσιακών καλντεριμιών εντός του οικισμού Πενταλόφου Δ. Βοίου Κοζάνης

16. Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στον Αγ. Αθανάσιο Δήμητρας (Β Προτεραιότητας)

17. Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στον Αγ. Αθανάσιο Καρπερού (Β Προτεραιότητας)

18. Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου στο Πνευματικό Κέντρο Παλιουριάς (Β Προτεραιότητας)

2.1.2. Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες και της βιώσιμης κινητικότητας

19. Αναβάθμιση οδού από Γεφύρι Πορτίτσα προς Γεφύρι Αζιζ Αγά

ΕΣ 2.2. Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης

2.2.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημόσιων Υποδομών (δημόσια κτίρια, δημοτικός φωτισμός κοινόχρηστων χώρων, κ.α.)

20. Ενεργειακή αναβάθμιση στους κύριους χώρους και στον περιβάλλοντα χώρο στο ορειβατικό καταφύγιο Δεσκάτης

21. Ανακαίνιση – ενεργειακή αναβάθμιση ξενώνα Τ.Κ. Αγ. Γεωργίου (Β Προτεραιότητας)

Π3. Ενδυνάμωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος

ΕΣ 3.1. Στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας

3.1.1. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της τοπικής παραγωγής

22. Δράσεις στήριξης επιχειρηματικότητας

Ενδεικτικά:

- ✓ Ανάπτυξη Προγράμματος GEOfood
- ✓ Πλατφόρμα προβολής προϊόντων “Made in GREKO”

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

- ✓ Δράσεις αλληλεπίδρασης και συσχέτισης τοπικών προϊόντων με εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχολείων και ιδρυμάτων

ΕΣ 3.2. Ενίσχυση της απασχόλησης

3.2.1. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ)

23. Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση

3.2.2. Στοχευμένη κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανέργων

24. Δράσεις κατάρτισης

Ενδεικτικά:

- ✓ Εκπαίδευση συνεργατών Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης
- ✓ Σχολή ξεναγών Ουράνιου Θόλου
- ✓ Δημιουργία τμημάτων ΙΕΚ για την ανάδειξη τοπικών πλεονεκτημάτων

3.2.3. Ενίσχυση της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE)

25. Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας

3.2.4. Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις

26. Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις

Π4. Βελτίωση υποδομών και προβολή της περιοχής για την προσέλκυση διαχειρίσιμων ροών επισκεπτών

ΕΣ 4.1. Βελτίωση των υποδομών ενημέρωσης και προσβασιμότητας σε περιοχές και θέσεις ενδιαφέροντος

4.1.1. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

27. Δημιουργία χώρων, υποστηρικτικών δομών, υπηρεσιών και ενίσχυση επιχειρησιακού σχεδιασμού ανάδειξης, προώθησης και προβολής συγκριτικών πλεονεκτημάτων περιοχών σε τοπικά προϊόντα

Ενδεικτικά:

- ✓ Μανιτάρι Γρεβενών
 - Δημιουργία υπαίθριου ανοιχτού μουσείου μανιταριών,
 - Δεκαήμερη πανελλήνια γιορτή Μανιταριού στο Πάρκο των Μανιταριών
- ✓ Έκθεση τοπικών βιολογικών προϊόντων στο Πάρκο Μανιταριών
- ✓ Χώρος Έκθεσης τοπικών προϊόντων (Κατασκευή εκθεσιακού χώρου τοπικών προϊόντων με στέγαστρα στην περιοχή του Αχιλλείου καθώς και εγκαταστάσεις για ανεφοδιασμό των τροχόσπιτων)
- ✓ Δομή λειτουργίας εκδηλώσεων προβολής τοπικών προϊόντων

28. Δημιουργία χώρου παρουσίασης παλαιοντολογικών ευρημάτων

- ✓ Χώρος Έκθεσης παλαιοντολογικών ευρημάτων στον ισόγειο χώρο του Δημαρχείου
- ✓ Δημιουργία χώρου εικονικής πραγματικότητας με τη χρήση 3D γυαλιών για την παρουσίαση της ζωής των ζώων.

29. Κατασκευή Rodelbahn στο χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας

30. Ανάδειξη του Κόκκινου Όχτου - Δημιουργία χώρου αναψυχής στο Πλατανόδασος Ελάτης - Αξιοποίηση των Καταρρακτών της Ελάτης

31. Δημιουργία υπαίθριων χώρων διαμονής επισκεπτών (B Προτεραιότητας)

32. Αποκατάσταση, Αξιοποίηση & Επανάχρηση Νερόμυλου Δ. Κ. Λευκοπηγής (Β Προτεραιότητας)

4.1.2. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

33. Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και προώθησης του Παγκόσμιου Γεωπάρκου ΟΥΝΕΣΚΟ Γρεβενών - Κοζάνης

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Εκτύπωση χάρτη
- ✓ Πινακίδες ενημέρωσης
- ✓ Δημιουργία ιστοσελίδας
- ✓ Βιβλίο δραστηριοτήτων για τα σχολεία
- ✓ Προβολή και προώθηση στα Social Media και πρόσκληση influencers
- ✓ Δημιουργία Φωροθήκης
- ✓ Δημιουργία video υλικού προβολής
- ✓ Δημιουργία ψηφιακού μουσείου / αρχείου πετρωμάτων
- ✓ Ανάπτυξη εφαρμογής για smartphones / tablets

34. International Geo-Wonder Film Festival

ΕΣ 4.2. Διατήρηση και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού

4.2.1. Προστασία, ανάδειξη και λειτουργική δικτύωση πολιτιστικής κληρονομιάς

35. Παλαιοτεχνολογικό Πάρκο Γρεβενών (Εναλλακτική Ανάδειξη και Προβολή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς των Γρεβενών)

36. Διαδρομές Πολιτισμού στα Γρεβενά

37. Προστασία και ανάδειξη του τειχισμένου λόφου "Γλα" στο Παλαιόκαστρο Σιάτιστας με σκοπό να διασωθεί και να καταστεί επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος

38. Αρχαιολογικός χώρος Κάστρο Κτενίου

39. Ανασκαφική έρευνα κι εκπαιδευτική προσέγγιση του αρχαιολογικού σπηλαίου του οικισμού Λαζαράδων στο πρίσμα της διαχρονικότητας της χρήσης του χώρου, από την προϊστορική περίοδο μέχρι σήμερα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

40. Στήριξη σημαντικών πολιτιστικών δράσεων

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Δράσεις προβολής πολιτισμικών τοπικών δραστηριοτήτων
- ✓ Διασύνδεση πολιτισμικών συλλογικοτήτων
- ✓ Ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς
- ✓ Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Εργαστήρι Αδελφών ΜΑΝΑΚΙΑ

41. Μουσικό Τοπίο Γρεβενών-Βοΐου, Αρχείο Αθηνάς Κατσανεβάκη (Β Προτεραιότητας)

42. Αναβάθμιση και συντήρηση του κτηρίου και προαύλειου χώρου του Πολιτιστικού Συλλόγου Παλιουριάς - Λαογραφικό Μουσείο (Β Προτεραιότητας)

ΕΣ 4.3. Ενίσχυση και προώθηση του βιώσιμου οικοτουρισμού και του κυκλικού τουρισμού

4.3.1. Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, του κυκλικού τουρισμού και του οικοτουρισμού

43. Βελτίωση και ανάδειξη μονοπατιών Δ. Γρεβενών

Ενδεικτικά (βλ. σχετική περιγραφή προτάσεων διαβούλευσης):

- ✓ Βελτίωση μονοπατιού Σπήλαιο - Γεύρι Πορτίτσας
- ✓ Ανάδειξη μονοπατιού Δ.Κ. Κηπουρείου προς Δ.Θ. Παλαιογόργιαννης
- ✓ Ανάδειξη παραποτάμιας διαδρομής Δ.Κ. Αλατόπετρας - Δ.Κ. Προσβόρου
- ✓ Ανάδειξη παλιών μονοπατιών στη Δ.Ε. Γόργιαννης Δ. Γρεβενών

44. Σχεδιασμός δικτύου πεζοπορικών μονοπατιών Δ. Δεσκάτης και υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και προβολής των μονοπατιών

45. Ανάδειξη Δικτύου Μονοπατιών στο όρος Μπούρινος και στις Δ.Ε. Κοζάνης & Αιανής

46. Δημιουργία περιπατητικών μονοπατιών ήπιας μορφής στην περιοχή Καμβουνίων

47. Ερμηνευτικό Μονοπάτι Παλαιοκάστρου-Γεφύρι Πασά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

48. Πίνακοθήκη της Φύσης (Σήμανση τοπικών σημείων)

**Π5. Ενδυνάμωση του Συστήματος Διοίκησης και Λειτουργίας του
Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης**

ΕΣ 5.1. Υποστήριξη της εφαρμογής και της πληροφόρησης - επικοινωνίας της ΟΧΕ
Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης

5.1.1. Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα

49. Τεχνική υποστήριξη

50. Δράσεις Δημοσιότητας

5.1.2. Υποστήριξη του Συντονιστή Φορέα

51. Υποστήριξη δικτύωσης του Γεωπάρκου- Γρεβενών - Κοζάνης

10. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία 2021-2027”, που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Οκτώβριος 2021) και εγκρίθηκε ακολούθως (Σεπτέμβριος 2022), στην Προτεραιότητα 5. “Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)”, “Ειδικός στόχος: RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών (ΕΤΠΑ)” αναφέρει ότι:

“Το ΕΣΠΑ 2021-2027 προσδιορίζει ως περιοχές για εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) περιοχές με θεματική ή / και χωρική συνέχεια, δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας) και με δυνατότητα συνέργειας με άλλα μέσα πολιτικής (π.χ. σε περιοχές Natura 2000).

Σε εφαρμογή των προβλέψεων αυτών, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις σύμφωνα με τα Επιχειρησιακά Σχέδια που θα συνταχθούν. Ενδεικτικά, μπορεί να αφορούν:

- την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και προστασία των λιμναίων και ποτάμιων οικοσυστημάτων (επικαιροποίηση και αναθεώρηση υφιστάμενης ΟΧΕ),
- την ανάδειξη και ανάπτυξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.

Οι Στρατηγικές ΟΧΕ θα καταρτιστούν με την ενεργό συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στο σχεδιασμό και στη διακυβέρνηση και με πρόβλεψη για ενίσχυση των μετέπειτα τοπικών δικαιούχων προσωπικό και τεχνογνωσία και υποστήριξη της δημιουργίας εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των τοπικών συντελεστών.”

Κατά συνέπεια η υπαγωγή του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης ως ΟΧΕ στο ΕΠ Δ. Μακεδονίας 2021 - 2027 αποτελεί μια σημαντική αναπτυξιακή ευκαιρία τόσο για την ίδια την περιοχή, όσο και για το Γεωπάρκο που έχει ενταχθεί το 2021 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ, παρέχοντας τη δυνατότητα υλοποίησης ποικίλων παρεμβάσεων.

Τα Παγκόσμια Γεωπάρκα ΟΥΝΕΣΚΟ είναι μοναδιαίες και ενιαίες γεωγραφικές περιοχές όπου θέσεις (τόποι) και τοπία διεθνούς γεωλογικής σημαντικότητας διοικούνται και διαχειρίζονται με ολιστική προσέγγιση αναφορικά με την προστασία, την εκπαίδευση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

Ένα Παγκόσμιο Γεωπάρκο ΟΥΝΕΣΚΟ αξιοποιεί τη γεωλογική του κληρονομιά (γεωκληρονομιά) σε συνδιασμό με το σύνολο της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής του, ώστε να ενδυναμώσει την ευαισθητοποίηση και κατανόηση κρίσιμων ζητημάτων που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες, όπως η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και διαθεσίμων, μετριάζοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και μειώνοντας τους φυσικούς κινδύνους.

Η ενδυνάμωση της ευαισθητοποίησης για τη σημασία της γεωκληρονομιάς αναφορικά με την κοινωνία ιστορικά αλλά και σήμερα, δίνει στους ανθρώπους που ζουν εντός ενός Παγκόσμιου Γεωπάρκου ΟΥΝΕΣΚΟ αίσθημα υπερηφάνειας για την περιοχή τους και ισχυροποιεί τους δεσμούς ταύτισής τους με αυτή.

Η δημιουργία καινοτόμων τοπικών επιχειρήσεων, νέων θέσεων εργασίας καθώς και υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικών προγραμμάτων παρακινούνται καθώς νέες πηγές εσόδων δημιουργούνται μέσω του γεω-τουρισμού, παράλληλα με την προστασία των γεωλογικών διαθεσίμων.

Τα Παγκόσμια Γεωπάρκα ΟΥΝΕΣΚΟ ενδυναμώνουν τις τοπικές κοινότητες δίνοντάς τους την ευκαιρία να αναπτύξουν συνεκτικές συνεργασίες μέσα από τον κοινό στόχο της προώθησης της σημαντικότητας της γεωλογικής εξέλιξης, των γεωλογικών χαρακτηριστικών, των χρονικών περιόδων και των ιστορικών εξελίξεων που συνδέονται με τη γεωλογία. Διαμορφώνονται και λειτουργούν μέσα από μια από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) διαδικασία όπου συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς και εταίροι (stakeholders) της περιοχής (π.χ. κάτοικοι, ιδιοκτήτες γης, κοινωνικές ομάδες, τουριστικοί πάροχοι, τοπικοί οργανισμοί).

Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει την συμμετοχή - αφοσίωση των τοπικών κοινωνιών, την ύπαρξη ενός ισχυρού τοπικού Συμφώνου Συνεργασίας με μακροπρόθεσμη δημόσια και πολιτική υποστήριξη φορέων, καθώς και την ανάπτυξη και υλοποίηση μιας ευρείας στρατηγικής που θα ανταποκρίνεται σε όλους τους στόχους της περιοχής, αναδεικνύοντας και προστατεύοντας την γεωκληρονομιά της.

Το Γεωπάρκο Γρεβενών - Κοζάνης αποτελεί από το 2021 μέλος του Παγκοσμίου Δικτύου Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ (GGN) με Συντονιστή Φορέα την ANKO Δυτικής Μακεδονίας ΑΕ. Καταλαμβάνει έκταση 2.486 τ.χλμ. εντός των γεωγραφικών ορίων πέντε Δήμων (Γρεβενών,

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ

Δεσκάτης, Βοίου, Κοζάνης, Σερβίων,) με πληθυσμό 35.263 κατοίκων (2021). Σημαντικότεροι οικισμοί είναι τα Γρεβενά, η Δεσκάτη, η Σιάτιστα, η Αιανή και το Τρανόβαλτο.

Η παγκόσμιας σημασίας σημαντικότητα του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης αφορά:

- ✓ Θέσεις όπου αναδεικνύεται η γεωλογική ιστορία και οι διεργασίες γένεσης του ωκεανού της Τηθύος και της Ευρώπης ως μίας ανεξάρτητης ηπειρωτικής μάζας
- ✓ Τοποθεσίες κρίσιμες για την εξέλιξη της θεωρίας των λιθοσφαιρικών (τεκτονικών) πλακών
- ✓ Διατηρημένα τμήματα της λιθόσφαιρας της Τηθύος (Ιουρασικής περιόδου)
- ✓ Θέσεις και γεωμορφές οι οποίες δημιουργήθηκαν από τη δράση των παγετώνων κατά τις παγετώδεις περιόδους
- ✓ Τεκμηριωμένη ύπαρξη προβοσκιδωτών χρονολογημένων στο χρονικό διάστημα μεταξύ 5 εκ. και 100.000 ετών στα οποία περιλαμβάνεται το "παγκόσμιο ρεκόρ" μήκους (5,02 μ.) χαυλιόδοντα (Μηλιά Γρεβενών)
- ✓ Τη μοναδική γνωστή στην Ελλάδα τοποθεσία με φυσικές γεωμορφές τύπου καμινάδας γνωστές ως «Μπουχάρια» ("hoodoos")
- ✓ Τη θέση (πλησίον Δεσκάτης) με τα παλαιότερα χρονολογημένα πετρώματα στην Ελλάδα (~1 δις έτη σύμφωνα με τις χρονολογήσεις ζirkονίων της Olga Zladnick, 2014)

Τα **Κρίσιμα Ζητήματα** που καλείται να αντιμετωπίσει το Επιχειρησιακό Σχέδιο είναι:

- Διαμόρφωση στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης για την ΟΧΕ του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης.
- Καθορισμός και υποστήριξη του αναπτυξιακού ρόλου του Γεωπάρκου και της συμβολής του στον παραγωγικό και οικονομικό μετασχηματισμό της Περιφέρειας και διαμόρφωση συνθηκών επίτευξης του αναπτυξιακού οράματος της περιοχής.
- Συνέργεια και συμπληρωματικότητα του σχεδιασμού και των παρεμβάσεων με την ευρύτερη στρατηγική που υιοθετείται για την περιοχή από φορείς εθνικού και περιφερειακού επιπέδου και ειδικότερα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Δυτική Μακεδονία” 2021- 2027 καθώς και τις κοινές περιοχές εφαρμογής με τα προγράμματα ΤΑΠΤΟΚ (LEADER) που θα οριστούν πέριξ των περιοχών του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης, ώστε να αποφευχθούν επικαλύψεις.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ **ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ**

- Διαβούλευση με τοπικούς φορείς (δημόσιους, ιδιωτικούς) και κατοίκους για την ενεργή συμμετοχή τους στην κατάρτιση του σχεδίου και των παρεμβάσεων του.

Με βάση τα χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης, οι **Αναπτυξιακές Ανάγκες** της περιοχής εφαρμογής συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Προστασία και ανάδειξη της γεωκληρονομιάς του Γεωπάρκου
- Ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της περιοχής και του Γεωπάρκου
- Βελτίωση των εξυπηρετήσεων και της λειτουργικότητας της περιοχής
- Ενδυνάμωση του παραγωγικού περιβάλλοντος
- Υποστήριξη της παραμονής του Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της ΟΥΝΕΣΚΟ

Όραμα για την περιοχή είναι η ανάδειξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης σε πρότυπη περιοχή βιώσιμης ανάπτυξης με όρους ποιότητας ζωής των κατοίκων και με έμφαση στη γεωκληρονομιά και στη γεωποικιλότητά της.